

NDUUDU N'DÁÍ CHÍ DÍNGUŪⁿ APÓSTOL LUCAS

Yeⁿ'e cáávā chí idingúuⁿ yā carta 'cūū

1 Nééné 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ nguaaⁿ s'uuúⁿ nen^{'é} yā idingúuⁿ yā dendú'ū chí chíi, chíiⁿ chí s'uuúⁿ deenu yú chí nduudu cuaacu.

2 'Tíicā tan'dúúcā chí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ n'diichí yā tanducuéⁿ'ē ndíi taachí chí nga'ā, 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní chí'cueeⁿ yā s'uuúⁿ. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ candéε yā nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs ní ngaⁿ'á yā nduudu miiⁿ.

3 'Úú, Lucas, idingúuⁿ yeⁿ'é díi Teófilo cáávā chí deenú chí díi ní n'dai di. 'Tiicā ntúūⁿ 'úú ní nadicádiinúúⁿ chí idingúuⁿ yeⁿ'é di tanducuéⁿ'ē chí chíi. Diiⁿncā n'diichí tanducuéⁿ'ē ndúúcū cuidado ndíi taachí nga'ā.

4 'Túúcā idingúuⁿ ní tuumicadíinuⁿ di chεε chí nduudu cuaacu yeⁿ'é dendú'ū chí 'iiⁿ'yāⁿ chí'cuéeⁿ yā dii.

Yeⁿ'e chí ángel yaa'vi yā chí ch'iindiyaāⁿ Juan

5 Tiempo miiⁿ chí 'iiⁿ'yāⁿ Herodes miiⁿ chí chíi yā rey yeⁿ'e yáⁿ'āa Judea, canéé 'áámá chiiduú chí nguuví yā Zacarías. Chiiduú miiⁿ ní yeⁿ'e grupo yeⁿ'e Abías. Ní n'daataá yeⁿ'e Zacarías ní nguuvi tá Elisabet. Ní Elisabet miiⁿ ní yeⁿ'e ndaata yeⁿ'e Aarón.

6 Ndúú 'uuví yā ní n'dai taaví yā nanááⁿ Ndyuūs. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nguéé de'ē vεε díiⁿ yā chí nguéé n'daacā ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ caati s'neeⁿ veéⁿ yā nducuéⁿ'ē nduudu chí ngaⁿ'a 'iivú Ndyuūs.

7 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ nguéeé daiyá yā, ti Elisabet miiⁿ nguéeé taaví yā daiyá yā. Ní nduu 'uuví yā ní 'āā ndiicú yā.

8 'Áámá nguuvi, taachi tuneen turno yeⁿe grupo yeⁿe Zacarías chi diiⁿ ntiiⁿnyuⁿ yeⁿe chiiduú chi dichíí'vε yā na yáacū templo yeⁿé Ndyuūs, 'tíicā diíⁿ Zacarías ntiiⁿnyuⁿ yeⁿe chiiduú nanááⁿ Ndyuūs.

9 Ní tan'dúúcā costumbre yeⁿe chiiduú s'eeⁿ, tuneen Zacarías miiⁿ chí cunndaa yā na yáacū templo yeⁿe Ndyuūs ní 'neeⁿ yaⁿa yā incienso.

10 Ní nducyaaca 'iiⁿyāⁿ snée yā cuaaⁿ chuva'āī yáacū templo ní ngaⁿ'angua'á yā neⁿe chi ngiichi incienso chεeti yaācū templo.

11 Zacarías miiⁿ canee yā na yaacū. Ní che'enaāⁿ yeⁿe Zacarías miiⁿ 'áámá ángel chi Ndyuūs dichó'lo yā. Ní ángel mííⁿ chééndii yā lado tá cuaacu yeⁿe nátai naachi n'giichi incienso miiⁿ.

12 Ní taachi Zacarías miiⁿ n'diichí yā ángel miiⁿ 'āā ntéé deenú yā dε'ε chi diíⁿ yā ní dii'ya taaví yā chí.

13 Naati ángel miiⁿ ní caⁿ'a yā: N'dií Zacarías, nguéeé 'va'á nī, ti Ndyuūs ní ch'iindiveéⁿ yā chí caⁿ'angua'á nī. Ní 'cuūndiyáāⁿ 'áámá daiya n'daataá yeⁿé nī Elisabet miiⁿ, ní cu'neéⁿ nī nguuvi sa Juan.

14 Ní cuuvi yeenu taaví nī cáávā saⁿ'ā 'lííⁿ. Ní 'yaaⁿ n'dái 'iiⁿyāⁿ cuuvi yeenu yā cáávā chi 'cuūndiyāāⁿ dacua'ā miiⁿ.

15 Caati daiyá nī miiⁿ ní cuuvi ch'εεε sa nanááⁿ Ndyuūs. Nguéeé cu'u sa vino ndíí nguéeé ndúú cu'u sa dε'ε vεε chi cuuvi cuū'vī sa. 'Āā canee sa ndúúcū Espíritu N'dai yeⁿé Ndyuūs ndíí taachi 'āā cuéeé

'cuundiyaāⁿ sa.

16 Saⁿā miiⁿ ní diiⁿ sa chi 'yaaⁿ taavi ca daiyā 'iiⁿyāⁿ Israel nguεεcuneeé yā ní i'téenu yā Ndyuūs yeⁿe yú.

17 Daiyá nī, Juan 'cūū, ní caⁿa sa vmnaaⁿ yeⁿē Señor Jesucristo. Ní canee sa ndúúcū espíritu ndúúcū poder tan'dúúcā chi canee profeta Elías ndii cuááⁿ vmnaaⁿ. Saⁿā miiⁿ ní diiⁿ sa chi 'cuεεtinée n'daācā 'iiⁿyāⁿ chi n'gεεtε ndúúcū daiya yā. Níicú 'iiⁿyāⁿ cuuvi cu'téenu yā tan'dúúcā Ndyuūs neⁿé yā chi cu'téenu yā, ní tan'dúúcā tanáⁿā 'iiⁿyāⁿ chi n'dai i'téenu yā. Ní 'tíicā caⁿa sa diiⁿ sa chi 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ 'cuεεtinée yaáⁿ yā chi cuuvi cu'téenu yā Señor Jesús taachi ndaa yā.

18 Tuu'mi ní Zacarías miiⁿ ní tiinguunéeⁿ yā ángel miiⁿ: ¿Táácā cu'teenú chi ngaⁿ'a nī? caati 'úú ní 'āā ndiīcúú 'úú, 'tiicá ntúūⁿ n'daataá yeⁿé.

19 Angel miiⁿ n'guεεcútáⁿ'a yā ní caⁿ'á yā: 'Úú ángel chi nguuvi Gabriel chi canee chi diíⁿ ntiiⁿnyuⁿ nanááⁿ Ndyuūs. Dendyuūs dichó'o yā 'úú. Ní 'úú yaa'ví n'diī ní cuuvi nduudu n'dái 'cūū n'diī.

20 Maaⁿ ní cuuvi 'dí'mi nī ní 'āā ntéeé cuuvi caaⁿ'máⁿ nī ndii chó'ōo chúū taachi cunuuⁿ ca'ā tiempo yeⁿé, ti nguéeé chi'teenú nī nduudu yeⁿé taachi ngaⁿ'á chi chuū chí cuuvi.

21 Neⁿe chí chiī chuū, 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chi snée yā chuva'ai yāacū templo chi snée ngiinu yā Zacarías miiⁿ cueⁿ'e yíínú yā chí Zacarías miiⁿ ní chi'naáⁿ yā chεεti yaacū templo yeⁿé Ndyuūs.

22 Taachi Zacarías miiⁿ ní nan'dáa yā chεeti yaacū 'āā ntéeé ngii ngaⁿ'a yā. 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní tumicadíínuuⁿ yā chí véé 'áámá visión chi n'diichí

Zacarías miiⁿ taachí canée yā chεετί yaācū templo. Zacarías miiⁿ díta'á yā dε'ε chi neⁿe caaⁿ'máⁿ yā ti chii 'dí'mí yā.

23 Taachí ch'iinū turno chi 'áámá ndεετε yeⁿe servicio chi diiⁿ yā ntiiⁿnyuⁿ chεεti yaacū templo Zacarías miiⁿ ní cunaⁿ'á yā na vaacu yā.

24 Cho'ō tiempo 'cūū ní n'daataá yeⁿ'é yā chi Elisabet miiⁿ ní ch'iindi dácu'a yeⁿ'é yā ní 'áámá canúuⁿ ta na vaacu ta nyuⁿ'u 'iiyū. Ní neené nacadínuuⁿ ta. Ní ngaⁿ'a ta maaⁿ ta:

25 Chuū chi Señor Ndyuūs miiⁿ ní diiⁿ yā nduucú na nguuví 'cūū ní diiⁿ yā chi 'āā ntéé 'cuinaán nanáán 'iiⁿ'yāⁿ.

Angel caⁿ'á yā chi 'cuundiyáān Jesús

26 Cuayivi chí ch'íinú jaaⁿ 'iiyū chi Elisabet miiⁿ ch'iindi dácu'a yeⁿ'e tá ní Ndyuūs dicho'ó yā ángel Gabriel taama vmnéⁿ'ēe. Ní cueⁿ'é yā na 'áámá yāān chi nguuvi Nazaret chi yeⁿ'ē yáⁿ'āa Galilea.

27 Ndyuūs dicho'ó yā ángel Gabriel miiⁿ nanáán 'áámá n'daataá chi cuiinú chi nguuvi tá María. María miiⁿ ní caⁿ'á yā chi 'caandavaacú yā ndúúcū 'aama saⁿ'ā chi nguuvi José. Saⁿ'á 'cuū ní yeⁿ'e ndaata yeⁿ'e rey David chi ndíi tiempo chí 'āā chó'ōo.

28 Angel miiⁿ ní sndaa yā naachi canée María ní caⁿ'a yā: N'diī, María, yeenú taavi nī chi Ndyuūs neⁿ'e taaví yā n'diī. Señor Ndyuūs canée yā ndúúcū n'diī. Ndyuūs di'viicu cá yā n'diī nguaaⁿ nducyaaca n'daataá yeⁿ'ē iⁿ'yeeⁿdí 'cūū.

29 Taachi María miiⁿ ch'iindiveén yā chuū, cueⁿ'ē yiinú yā ní chistaⁿ'a vaadī cadínuuⁿ yeⁿ'é yā yeⁿ'e

nduudu yeⁿe ángel miiⁿ. Ní nadicádiinuⁿ yā: ¿DÉ'ē neⁿe caaⁿ'maⁿ nduudú 'cūū?

³⁰ Tuu'mí ángel miiⁿ ní caⁿ'a yā: N'diī, María, nguéeé 'va'a nī, ti véé taavi favor yeⁿ'é nī nanááⁿ Ndyuūs, ti Ndyuūs dineⁿ'é yā n'diī.

³¹ Ní cuuvi daiyá nī ní 'cuūndī 'áámá saⁿ'ā daiyá nī, ní cuuvi nguuví yā JESÚS.

³² Daiyá nī cuuvi ch'εεε n'dai yā ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ngaⁿ'á yā chi daiyá nī ní Daiyá Dendyuūs chi ch'εεε taavi ca. Ní Señor Ndyuūs caⁿ'a yā díⁿ yā chi daiyá nī ní cuuví yā rey lado yeⁿ'e rey David tan'dúúcā nguuvi chí 'āā cho'oo.

³³ Ní caaⁿ'maⁿ ntiiⁿnyúⁿ yā yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e Israel cueⁿ'e daāⁿ'maⁿ. Ní naachi caaⁿ'maⁿ ntiiⁿnyúⁿ yā ní 'áámá cūnee.

³⁴ Tuu'mi ní María caⁿ'á yā chii yā ángel: ¿Taaca cuuví chuū, ti 'úú ní nguéeé isaⁿ'ā yeⁿ'é?

³⁵ Angel miiⁿ ní nan'guεεcútaⁿ'á yā: Ndúúcū poder yeⁿ'é Ndyuūs chi canée na va'ai chεεti nguuví Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs ní ndaá yā vmnaaⁿ yeⁿ'é n'diī. Ní cu'neéⁿ yā 'daaⁿ'núⁿ yā tan'dúúcā meéeⁿ vmnaaⁿ yeⁿ'é n'diī ní 'iicu cuuvi chó'oo yeⁿ'é nī chí dacua'a 'líiⁿ chi 'cuundiyaāⁿ miiⁿ 'tíicā cunée yā yeⁿ'é Ndyuūs ní cuuvi nguuví yā 'iiⁿ'yāⁿ chi dεεεε chi Daiya Dendyuūs 'iiⁿ'yāⁿ.

³⁶ Ní n'diichí nī. Prima yeⁿ'e nī chí nguuví Elisabet miiⁿ, 'cuundii ntúūⁿ 'áámá daiyá yā maaⁿ chí 'āā ndiicú yā. 'Āā jaaⁿ 'iiyu daiyá yā chεεtí yā, n'daataa miiⁿ chí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ngaⁿ'a yā chi nguεε 'cuūndī daiya yā.

³⁷ 'Tíicā diiⁿ Ndyuūs caati 'iivú Ndyuūs cuuvi díiⁿ yā tanducuéⁿ'ē chi neⁿ'é yā díiⁿ yā.

38 Tuu'mi ní María miiⁿ ní caⁿ'á yā: 'Úú criada chi ngaⁿ'ā ntiiⁿnyuⁿ 'iivú Ndyuūs yeⁿ'é. Maaⁿ ní Ndyuūs diiⁿ yā nduucú tan'dúúcā chí caⁿ'a yā chi diiⁿ yā. Taachi ch'iinu caⁿ'a yā chuū, ángel miiⁿ ní cunaⁿ'a yā.

María miiⁿ cheⁿ'é yā n'diichi yā Elisabet

39 Nguuvi s'eeⁿ María miiⁿ nūuⁿ cueⁿ'é yā na yúúni ní ndāa yā na yāāⁿ Judá.

40 Ní ndāa yā na vaacu Zacarías miiⁿ ní yaa'ví yā Elisabet.

41 Taachi Elisabet miiⁿ ch'iindiveéⁿ yā nduudu yeⁿ'e María dacuá'āá miiⁿ ní nuⁿ'u cheⁿeti Elisabet miiⁿ. Ní Elisabet míiⁿ chiitu Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs táⁿ'ā.

42 Ní caⁿ'a yā ndúúcū nduudu díítuú: De'ē chúúcā n'dai n'diī nguaaⁿ nducyaaca n'daataá. Ní n'dai taavi daiyá nī chí 'cuūndi yā.

43 ¿Du'ū 'úú chí ndāa cheⁿcu Señor Ndyuūs yeⁿ'é chí yaa'ví yā 'úú?

44 Ti taachí ch'iindiveéⁿ nduudu yeⁿ'e nī, dacua'ā yeⁿ'é nuⁿ'u cheⁿetí tan'dúúcā chi yeenu taavi yeⁿ'ē.

45 De'ē chúúcā n'dai dii chí chi'téenu di caati cúúví cuaacu tan'dúúcā chí Señor Ndyuūs caⁿ'a yā.

46 Tuu'mi María ní caⁿ'a yā:

Alma yeⁿ'é i'teenú taavi Ndyuūs ní dich'eté Ndyuūs.

47 Ní staava yeⁿ'é ní yeenú n'dai chi i'teenú Ndyuūs. Ní Ndyuūs nadinguáⁿ'ai yā 'úú yeⁿ'e nuuⁿndi yeⁿ'é.

48 Ti Ndyuūs n'diichí yā 'úú chi pobre 'úú ní dichii'vé Ndyuūs, ti ndíí maaⁿ nducyáácá

'iiⁿyāⁿ caaⁿmaⁿ yā yeⁿe 'úú: Dε'ε chúúca
n'dai 'úú.

49 Ti Ndyuūs chi v'éé taaví poder yeⁿ'é yā diíⁿ yā
nduucú cosas chí ch'εεε n'dai. Ní Ndyuūs ní
dεēvē taaví yā.

50 Ní Ndyuūs ya'ai 'iinu taaví yā caavā nducyaaca
'iiⁿyāⁿ chí i'téenu yā yeⁿe yā tiempo chí
chó'ōo, 'tiicá ntúūⁿ tiempo maaⁿ, ní 'tiicá
ntúūⁿ tiempo chí cuchī.

51 Dendyuūs 'āā diiⁿ yā vaadī n'dai ch'εεε ndúúcu
poder yeⁿ'é yā, nícu diíⁿ yā ganar yeⁿe
staava yeⁿ'é 'iiⁿyāⁿ chí dich'εεé yā maáⁿ yā.

52 Ndyuūs diví yā 'iiⁿntyéⁿ'ē chí ngaⁿ'a ntiinnyuⁿ
yeⁿe trono yeⁿ'é yā, ní dich'εεé yā 'iiⁿyāⁿ
ndiicúúⁿ.

53 Ndyuūs ca'á yā cosas chí n'dai taavi 'iiⁿyāⁿ chí
ch'iindiveéⁿ yā yeⁿe yā. Ní ngu'éé diíⁿ yā dε'ε
vεε cáavā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí ngu'éé neⁿ'é yā chí
Ndyuūs nneé yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ.

54 Ndyuūs chinnee yā s'uuúⁿ chí 'iiⁿyāⁿ yeⁿe Israel
ti dichíí'vε yú 'iiⁿyāⁿ. Ní nn'gaacú yā yeⁿe
s'uuúⁿ ní nduuvi ya'ái taaví yā yeⁿe s'uuúⁿ.

55 Ndyuūs cueⁿe daāⁿmaⁿ idiíⁿ yā tan'dúúca chí
caⁿ'a yā 'iiⁿyāⁿ yeⁿe ndaata yeⁿe yú, ní
ndúúcu chiida yú Abraham ndúúcu 'iiⁿyāⁿ
yeⁿ'é yā ndíi cuaaⁿ vmnaaⁿ.

'Túúca ngaⁿ'a María miiⁿ.

56 Tuu'mi ní María miiⁿ canée yā ndúúcu Elisabet
tan'dúúca 'íínú 'iiyū. Cuayiivi ní cunaⁿ'á yā na
vaacu yā.

Yeⁿ'é chí ch'iindiyāⁿ Juan chí chεédínuūⁿnīⁿ

57 Taachí snuū ca'ā 'iīyū ye'n'e dacua'ā miiⁿ, Elisabet miiⁿ ch'iindiyaāⁿ 'áámá daiya yā chi saⁿ'ā.

58 'Iiⁿ'yāⁿ na niiⁿnuúⁿ va'aī ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ ye'n'é yā yeenú n'dai yā ndúúcu yā taachí ch'iindiveéⁿ yā chi Ndyuūs ní ya'ai taaví yā Elisabet miiⁿ.

59 Ch'iinū dacua'ā 'líiⁿ niiⁿníⁿ nguuví, ní 'iiⁿ'yāⁿ ndāa yā na vaacú Elisabet chi diiⁿ yā circuncidar dacua'ā miiⁿ. Níicú 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ neⁿ'é yā cu'neeⁿ yā chi cuuvi nguuví sá Zacarías tan'dúúca chi nguuví chiida sa Zacarías.

60 Naati chεεcu sa míiⁿ caⁿ'a yā: Nguéé 'tíicā. Juan cuuvi ngúúví sá.

61 Tuu'mi caⁿ'a 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chíi yā chεεcu sá miiⁿ: ¿Dé'ε cáávā? Mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ ye'n'e ní nguéé nguuví yā 'tíicā.

62 Ndúúcu chi ditá'a yā ntiinguunéⁿ yā chiida sa taacā néⁿ'e yā chi cuūví ngúúví sá.

63 Zacarías miiⁿ ní 'neeⁿ ta'á yā naachi canee 'áámá caaca ní dingúuⁿ yā chuū: Chí Juan duuchi sa. Tuu'mi ní nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ ní cueⁿ'e yiinú yā.

64 Caati hora míiⁿ nūuⁿ, Zacarías miiⁿ nacan'dāā nduudu ye'n'e yā. Níicú tuu'mi tuca'á yā caⁿ'a yā: Dε'ē chúúca ch'εεε Dendyuūs.

65 Ní nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ niiⁿnuúⁿ va'aī 'dii'ya taavi cá yā chíi. Ní ye'n'e chi chó'ōo, chuū ní caⁿ'a nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ na yāāⁿ chi snúūⁿ cuaaⁿ yaⁿ'āi ye'n'e chi snéé na yiicū s'eeⁿ ye'n'e yáⁿ'āa Judea.

66 Ní nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chi cadiiⁿnuuⁿ yā ye'n'e chuū ní nacádiⁿnuuⁿ yā na staava ye'n'e yā. Ní caⁿ'a yā 'áámá yā ndúúcu taama yā: ¿Dε'ē cuuvi ndúúcu dacua'a 'líiⁿ chi 'tíicā? Caati 'tíicā Dendyuūs miiⁿ ní canéé ndúúcu dacua'ā miiⁿ.

*Zacarías caⁿ'a yā yeⁿ'e chi Dendyuūs caⁿ'á yā diiⁿ
yā ndúúcū dacua'āa miiⁿ*

67 Zacarías, chiídāa dacua'āa miiⁿ, chiitúú 'iiⁿ'yāⁿ ndúúcū Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs ní caⁿ'a Zacarías nduudu chí caⁿ'a Ndyuūs chí caaⁿ'máⁿ yā. Ní caⁿ'a yā tan'dúúcā 'áámá profeta chi candεε nduudu yeⁿ'é Ndyuūs:

68 De'ē chúúcā n'dai Señor Ndyuūs yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ Israel chi ndāa yā nanaaⁿ s'uuúⁿ chi nadinguáⁿ'ai yā s'uuúⁿ, ní yeⁿ'é yā s'uuúⁿ.

69 Ní tee yā s'uuúⁿ 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chi nééné vεε poder yeⁿ'e yā chi nadinguáⁿ'ai yā s'uuúⁿ chi 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ yeⁿ'e ndaata yeⁿ'e rey David chi dichíí'vē Ndyuūs ndíí cuaaⁿ vmnaaⁿ.

70 Ní Ndyuūs diiⁿ yā chí cuaacu tan'dúúcā chi caⁿ'a yā cáávā nduudu yeⁿ'e profetas chí caⁿ'a yā tiempo chi 'āā 'naaⁿ n'dai.

71 Ní caⁿ'a yā chi Ndyuūs nadinguáⁿ'ai yā s'uuúⁿ yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chi taán yā yeⁿ'e yú. Ní nadinguáⁿ'ai yā s'uuúⁿ yeⁿ'e nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chi nguéé ngii n'diichí yā s'uuúⁿ.

72 Ní neene ya'ai 'iinú Ndyuūs 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yú ndíí cuaaⁿ vmnaaⁿ, ní nan'gaacú yā yeⁿ'é chi caⁿ'a yā chí diiⁿ yā chí n'daacā ndii cuáán vmnaaⁿ.

73 Chuū ní compromiso chi Ndyuūs caⁿ'ā cuaacu yā ndúúcū chiida yú Abraham chí tee yā s'uuúⁿ.

74 Taachi Ndyuūs nadanguáⁿ'ai yā s'uuúⁿ yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chí nduuvi táán yā yeⁿ'é yú, diiⁿ yā 'túúcā caati dichíí'vē yú Ndyuūs ní nguéé nduúcū vaadī 'va'a.

- 75 Tanducuéⁿē vida yeⁿe yú ní dichíí^ve yú Ndyuūs, ní diiⁿ yú tanⁿdúú^cā 'iiⁿ'yāⁿ chi dεεve ní n'dai nanááⁿ Ndyuūs.
- 76 Díí, saⁿ'ā 'lííⁿ chi daiyá, cūnee chi dúú^hí dí profeta yeⁿ'é Ndyuūs chi ch'εεε n'dai chi canéé na va'ai chεeti nguuví caati caⁿ'ā di cuááⁿ vmnaaⁿ yeⁿ'e Señor Jesucristo. Ní 'cuūndiyāⁿ di 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi 'cuεεtinéé ngi-inu yā taachi ndaa Jesús.
- 77 Ní diiⁿ di chi 'iiⁿ'yāⁿ cadiinúúⁿ yā yeⁿ'e chí nguaⁿ'ai yā yeⁿ'e nuuⁿndi yeⁿ'e yā ní Ndyuūs nadich'εεcú yā yeⁿ'e yā.
- 78 Ní cucááⁿvā Ndyuūs yeⁿ'ē yú nééné ya'ai 'iinú yā s'uuúⁿ tee yā 'áámá dεεve yeⁿ'e yā s'uuúⁿ, dεεve chi chíicā yeⁿ'e va'ai chεeti nguuvi.
- 79 Ní chi dεεve miiⁿ chíi Ndyuūs ní cuuvi dεεvé yā yeⁿ'e nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chi snée yā na maáiⁿ ndúú^ccū nuuⁿndi yeⁿ'é yā. Ní Ndyuūs nacandéε yā s'uuúⁿ na yúúⁿi yeⁿ'e vaadi 'diííⁿ.
- 80 Ní saⁿ'ā 'lííⁿ ní ch'iita sa ní 'āā deenū sa ní ditiínú sa na espí^ritu yeⁿ'ē sa. Ní taachi 'āā ch'εεε sa, saⁿ'ā miiⁿ ní cueⁿ'e sa cuεεti ní canee sa miiⁿ ndii ndaa tiempo taachi caⁿ'a sa nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e Israel.

2

Yeⁿ'e chi ch'iindiyáaⁿ Jesús

(Mt. 1.18-25)

¹ Nguuvi s'eeⁿ emperador Augusto César caⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā chi 'cuεεtinéé nguūⁿ nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e núúⁿmáⁿ yáⁿ'āa naachi caⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā.

2 Ní taachi Cirenio ní gobernador yā yeⁿe yáⁿ'āa Siria, 'āa diⁿ yā chuū chí n'gεεtinéé nguuⁿ yā.

3 Ní nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ snaⁿ'a yā na yāāⁿ naachi ch'iindiyáaⁿ yā ní ca'a yā chí nguúví yā.

4 'Tíicā chí José miiⁿ ní n'dāa yā na yāāⁿ Nazaret miiⁿ yeⁿ'ē yáⁿ'āa Galilea ní ndaá yā na yaāⁿ Belén yeⁿ'e yáⁿ'āa Judea. Yāāⁿ miiⁿ ní duuchi Yáaⁿ yeⁿ'e David caati José miiⁿ ní na ndaata yeⁿ'ē rey David miiⁿ 'iiⁿ'yāⁿ.

5 Cuen^{'e} José miiⁿ ndúúcū María ti chiida tá ndúúcū cheεcu tá dīⁿ yā prometer chí 'caandavaacu tá ndúúcū José miiⁿ. María miiⁿ ní véé daiya tá cheεti tá. Miiⁿ ní ndaá yā ca'a yā nguúví yā.

6 Taachi miiⁿ snée yā, snuū ca'a nguuví yeⁿ'ē María miiⁿ chí 'cuundiyaāⁿ daiya yā.

7 Miiⁿ ch'iindiyāāⁿ saⁿ'a 'línⁿ, daiya tá chí vmnááⁿ vmnaaⁿ, ní cheεcú yā tীনūuⁿ saⁿ'a 'línⁿ, ní sn'diití yā saⁿ'ā 'línⁿ miiⁿ naachi snúúⁿ 'iiti. Ní ch'εetinee yā miiⁿ caati nguéé ndaacá yā va'aī chí n'dai.

Angeles ndeé yā ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ chí idiⁿ cuidado 'iiti cuūchī

8 Ná campo yeⁿ'ē yāāⁿ Belén miiⁿ véé 'iiⁿ'yāⁿ chí snée cuidado 'iiti cuūchī. Ní n'gεetí nduuchí yā n'gaaⁿ na cuεeti cucáávā 'iiti cuūchī miiⁿ.

9 Ní n'gaāⁿ miiⁿ 'áámá ángel chí Señor Ndyuūs dichō'o yā che'enaáⁿ yā nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí snée cuidado 'iiti cuūchī. Ní chí dεεve ch'εεte n'dai yeⁿ'é Ndyuūs chiya nanááⁿ yā ní 'dii'yā n'dái yā chí.

10 Angel miiⁿ ní caⁿ'a yā chí yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: Ndís'tiī, nguεε 'va'á nī ti 'úú nindeé 'áámá nduudu

chí n'dai níicú cuuvi yeenu taavi ndís'tiī ndúúcū nducyaaca 'ii'n'yān.

11 Tí maaⁿ ní na yáāⁿ yeⁿ'e David ch'iindiyáāⁿ cááva ndís'tiī 'áámá saⁿ'a 'lííⁿ chi nadanguáⁿ'ai yā 'ii'n'yāⁿ yeⁿ'ē nuuⁿndi yeⁿ'e yā. Saⁿ'ā 'lííⁿ mííⁿ ní CRISTO chi Señor chi Ndyuūs dicho'ó yā.

12 Ní deenú nī chi cuaacu ndúúcū señal 'cūū, Ndís'tiī ní nndaaca nī dacua'a mííⁿ ndεεcu tíínūu ní candiiti sa na lugar naachi snúúⁿ 'iiti.

13 Hora mííⁿ nūuⁿ n'deee n'dái ángeles yeⁿ'ē va'ai chεεti nguuvi che'enaáⁿ yā naachi canée ángel miiⁿ. Angeles ní ngaⁿ'a yā chi ch'εεte n'dai Ndyuūs miiⁿ. 'Tíicā ngaⁿ'a yā:

14 Ch'εεte n'dái Ndyuūs chi canée na va'ai chεεti nguuvi. Ní véé vaadī 'diííⁿ na yáⁿ'āa nguaaⁿ 'ii'n'yāⁿ chi cunée n'daacā n'dai ti snée yā ndúúcū favor yeⁿ'é Ndyuūs.

15 Cho'ōo chúū ní ángeles s'eeⁿ cunaⁿ'á yā va'ai chεεti nguuvi. Saⁿ'a chi snée cuidado 'iiti cuūchī miiⁿ caⁿ'a sa chii sa ví'ī: Cú'u yú maaⁿ na yáāⁿ Belén ní n'diichi yú chuū chi Señor Ndyuūs miiⁿ chii yā s'uūúⁿ.

16 Maaⁿnch'εεté nūuⁿ cueⁿ'e yā. Ní ndaacá yā María ndúúcū José, ndúúcū saⁿ'ā 'lííⁿ dacua'a miiⁿ cándiiti sa na lugar naachi snúūⁿ 'iiti.

17 Ní taachi n'diichí yā saⁿ'ā 'lííⁿ mííⁿ, caⁿ'a yā chii yā 'ii'n'yāⁿ tan'dúúcā ángel caⁿ'a yā chii yā maáⁿ yā yeⁿ'é dacua'a miiⁿ.

18 Nducyáácá 'ii'n'yāⁿ chi ch'iindiveéⁿ yā chuu chí caⁿ'a 'ii'n'yāⁿ chi snée cuidado 'iiti cuūchī cueⁿ'ē yiinu taaví yā yeⁿ'e chuū.

19 Naati María miiⁿ ní nguain'dai yā nducuéⁿē chuū na staava yeⁿe tá. Ní nacadíⁿnuuⁿ yā de'ē cuuvi.

20 'Iiⁿyāⁿ chi snéé cuidado 'iiti cuūchī cuínaⁿa yā ní ngaⁿa yā chi ch'εεε n'dai Dendyuūs. Ní s'téenu yā Ndyuūs yeⁿe tanducuéⁿē chi ch'iindiveéⁿ yā ní n'diichi yā ti tan'dúúcā chi ángel miiⁿ caⁿá yā chii yā 'iiⁿyāⁿ.

Yeⁿe saⁿā chi nguuvi Simeón ní yeⁿe 'áámá n'daataá chi nguuvi tá Ana

21 Ch'iinu dacua'ā miiⁿ níⁿníⁿ nguuvi ní ndaā nguuvi chi diíⁿ yā circuncidar dacua'ā miiⁿ. Ní s'néⁿ yā chi nguuvi JESÚS, tan'dúúcā chi caⁿa ángel miiⁿ cuááⁿ vmnaaⁿ ndíí taachi 'āā cuéε sa chεεti María.

22 Taachí snuū ca'a niiⁿniⁿ nguuvi chi 'aama n'daataá ní canéé deεve taachi véé dacua'a 'líⁿ yeⁿe tá tan'dúúcā chi canéé nguūⁿ na ley yeⁿe Moisés, tuu'mi ní José ndúúcū María candéε yā dacua'ā miiⁿ na yāāⁿ Jerusalén. Candéε yā chi diíⁿ yā presentar dacua'ā miiⁿ nanááⁿ Señor 'iivú Ndyuūs.

23 'Tíicā caⁿa yā diíⁿ yā ti canéé nguūⁿ na ley yeⁿe 'iiví Ndyuūs chi tanducuéⁿē dacuá'āā, chi vmnááⁿ vmnaaⁿ chi 'cuundiyáāⁿ yeⁿē chéécūu chi sán'ā canéé lado yeⁿé Ndyuūs. 'Tíica chiiⁿ chi diíⁿ yā chuū.

24 Ní cheⁿe yā ca'a yā ofrenda yeⁿe 'áámá n'daataá chi 'cuundiyáāⁿ daiya tá tan'dúúcā chi ngaⁿa ley yeⁿe Señor 'iivú Ndyuūs. Ofrenda miiⁿ ní ná 'uūvī 'yaada palomas o na 'uūvī 'yaada pi-chones.

25 Na yāⁿ Jerusalén miiⁿ canee 'aama saⁿā chi nguuvi sa Simeón. Sáⁿa 'cūū ní nééné n'dai sa ní chiⁿi sá chi i'téenu sa Ndyuūs, ní yeⁿ'é Ndyuūs saⁿā. Canéé Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs ndúúcū sa. Ní cánéé ngiinu sa 'áámá 'iiⁿyāⁿ chi nadanguáⁿāi 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e ndaata Israel.

26 Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs chíi yā saⁿá 'cūū chi nguéé canéé chi 'cuūví sa neⁿ'e chí 'āā cuéé n'diichi sá Cristo chi Señor Ndyuūs dichó'ó yā íⁿyeⁿdí 'cūū.

27 Ní Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs canéé ndúúcū Simeón miiⁿ. Ní diiiⁿ guiar Simeón miiⁿ. Ní cueⁿ'é yā na yaacū templo taachi José miiⁿ ndúúcū María ndāa yā na yaacū templo ndúúcū saⁿa 'líⁿ Jesús miiⁿ. Ní 'ííⁿcú cuuvi díⁿ yā presentar dacua'a miiⁿ nanááⁿ Ndyuūs tan'dúúcā chí ngaⁿ'a ley miiⁿ.

28 Tuuⁿmi ní Simeón miiⁿ caⁿnuⁿ yā Jesús ní caⁿ'a yā chí ch'εεε n'dai Dendyuūs. 'Túúcā caⁿ'a yā:

29 Maaⁿ ní n'diī Señor Ndyuūs, díⁿ nī chí cuaacu tan'dúúcā chí ngaⁿ'ā nduudu yeⁿ'e nī. Maaⁿ ní díⁿ nī chí cuuvi 'cuūví nduucú n'dai, 'úú chí dichiiⁿ'vé n'diī.

30 Caati 'āā n'diichí ndúúcū nduutinaáⁿ 'iiⁿyāⁿ chí dichó'o nī chí inadanguáⁿāi nús'uu.

31 'Iiⁿyāⁿ miiⁿ chíⁿ chí s'néⁿyaáⁿ nī chí cáávā nducyaaca 'iiⁿyāⁿ chí nadanguáⁿ'ai yā 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e nuuⁿdí yeⁿ'é yā.

32 'Iiⁿyāⁿ miiⁿ chí dεεε ní cuuvi dεεε yeⁿ'e nducyaaca 'iiⁿyāⁿ chí nguéé yeⁿ'e ndaata Israel. Ní ca'a yā honor 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e nī chí 'iiⁿyāⁿ Israel yā.

33 José ndúúcū María ngeⁿ'e yiinu yā yeⁿ'e chí Simeón ngaⁿ'a yā yeⁿ'e saⁿā 'líⁿ Jesús miiⁿ.

34 Simeón miiⁿ di'viicú yā María ndúúcū José. Ní caⁿ'a yā chii yā chεεcu sa María: 'Caandiveéⁿ nī. Saⁿ'ā 'lííⁿ 'cūū ndaā sa chi neené 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ na yáⁿ'āa nguéé i'téenu yā ní 'tiicá ntúūⁿ 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ cu'téenu yā. Ní saⁿ'a 'lííⁿ 'cūū 'áámá seña ti néené 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ caaⁿ'maⁿ yā contra yeⁿ'ē sa.

35 Chuū ní diiⁿ chi 'iiⁿ'yāⁿ cuuvi cádiinuuⁿ yā yeⁿ'e ca'áámá cā'aama 'iiⁿ'yāⁿ taacā nadicádiinuuⁿ yā na staava yeⁿ'e yā. Chuū ní tan'dúúcā 'áámá machete 'uūvī lados 'caāiⁿ chi cho'ōo alma yeⁿ'e n'diī María.

36 Ná yaacú templo 'cūū, mííⁿ ntúūⁿ canee 'áámá n'daataá n'dai chi nguuvi Ana. Ní ngaⁿ'a tá dendu'ū chi cuchī. N'daataá miiⁿ ní daiya Fanuel, chí yeⁿ'e ndaataá yeⁿ'e Aser. Ní Ana miiⁿ 'āā neené ndiicúú ta. Ch'iindivaacu tá taachi 'lííⁿ tá ní ndεεchē ndúuyū nūuⁿ cánee tá ndúúcū isaⁿ'ā yeⁿ'e tá. Maaⁿ ní 'āā n'daataá nguá'ā tá.

37 'Āā cuūuⁿ ngεεcú cuūuⁿ nduuyūū chi nduuví tá n'daataá nguá'ā. 'Áámá canee tá na yāacū templo yeⁿ'é Ndyuūs ní canée tá ndíí nguuvi ndii n'gaaⁿ ní dichíí'vε tá Ndyuūs. Ní ndii nguεε nga'diinú tá ti dámaāⁿ chí ngaⁿ'āngua'a tá.

38 Hora mííⁿ nūuⁿ Ana miiⁿ cheⁿ'e tá yaacū templo ní ndee tá nduucú Dendyuūs, 'tíicā ngaⁿ'a ta: N'dii, Ndyuūs teé gracias n'dii cáávā dacua'a 'lííⁿ miiⁿ. Cuayiivi ní caⁿ'a ta chíí ta nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chí canée ngiinu 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chí nadinguáⁿ'ai yā 'iiⁿ'yāⁿ Israel yā yeⁿ'ē saⁿ'ā 'lííⁿ miiⁿ.

José ndúúcū María ndúúcū dacua'a 'lííⁿ nandaá yā na yááⁿ Nazaret

39 Taachi José ndúúcū María ch'iinu diíⁿ yā nducuéⁿ'ē chí ngaⁿ'a ley yeⁿ'e Señor Dendyuūs, tuu'mi

ní cueⁿe ntuúⁿ yā ndúúⁿcū saⁿ'ā 'lííⁿ na yáāⁿ vaacú yā chi nguuvi Nazaret yeⁿ'e yáⁿ'āa Galilea.

40 Saⁿ'ā 'lííⁿ Jesús miiⁿ ngiita sa ní ngii ditiīnu sa. Nééné deenu sa. Ní Ndyuūs di'viícú taavi cá yā saⁿ'ā 'lííⁿ miiⁿ.

Saⁿ'ā 'lííⁿ Jesús chεεti yáacū yeⁿ'e Ndyuūs ndúúⁿcū maestros

41 Nduuyu nduuyu taachi ndaā tiempo yeⁿ'e 'viicu yeⁿ'e pascua, tuu'mi ní chiida Jesús ndúúⁿcū chεεcu sa ngeⁿ'e yā yáāⁿ Jerusalén.

42 Ní taachi Jesús chii yā ndiichúúví nduūyū, 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ cueⁿ'e ntúuⁿ yā na yáāⁿ Jerusalén ndúúⁿcū Jesús miiⁿ tan'dúúⁿcā chi 'āā ngeⁿ'e yā nduuyu nduuyu cáávā 'viicú mííⁿ.

43 Cho'ōo 'viicú miiⁿ, ní José ndúúⁿcū María miiⁿ ní cunaⁿ'a yā. Nguéé tuumicadínuuⁿ yā chi saⁿ'ā 'lííⁿ Jesús miiⁿ canee sá na yáāⁿ Jerusalén.

44 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní nadicadínuuⁿ yā chi Jesús miiⁿ ní cunaⁿ'a sa ndúúⁿcū 'iiⁿ'yāⁿ parientes yeⁿ'e yā. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ núúⁿmáⁿ nguuvi ní chiica yā. Tuu'mi nan'nuúⁿ yā Jesús nguaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yā ndúúⁿcū 'iiⁿ'yāⁿ chi n'dai nduucú yā,

45 naati nguéé ndaacá yā saⁿ'ā 'lííⁿ Jesús miiⁿ. Ní nguεεcunée yā snaⁿ'a yā na yáāⁿ Jerusalén miiⁿ chi n'nuúⁿ yā Jesús miiⁿ.

46 Ndíí ch'iinu 'iīnū nguuvi ní ndaacá yā Jesús na yáacū templo. Véé sá ndúúⁿcū maestros chí ngi'cuéeⁿ yā ley. Jesús miiⁿ ní 'íneeⁿ veeⁿ sa chí ngaⁿ'a yā ní tiinguuneeⁿ sá maestros yeⁿ'e chí ngaⁿ'a yā.

47 Nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chí n'giindiveeⁿ yā chí ngaⁿ'ā saⁿ'a 'lííⁿ Jesús miiⁿ ngeⁿ'e yíínú yā yeⁿ'e sa

chi déenu sa ní nan'guεεcútaⁿā sa chí ítiingúúneeⁿ yā saⁿa 'línⁿ miiⁿ.

48 Taachí chíidá sá ndúúcū chεεcu sa n'diichí yā Jesús miiⁿ cueⁿe yiinú yā yeⁿ'ē sa. Tuu'mi ní chεεcu sa ní caⁿ'á yā chiī yā saⁿ'ā 'línⁿ: Díí, daiyá, ¿de'ē cuuvi chi 'tíicā diīⁿ di nduucú 'nū? Cuin'díichí dí. Chiida di ndúúcū 'úú ya'āī n'dai staava yeⁿ'é 'nū 'íicú chiicá 'nū in'nuúⁿ 'nū dii.

49 Tuu'mi ní nan'guεεcútaⁿā sa yeⁿ'é yā: ¿Dé'ē vεε? ¿Dé'ē cúúví chi in'nuúⁿ nī 'úú? ¿'Áá nguée deenu ndís'tíi chi 'úú ní canée chí cūneé ndúúcū dendu'ū yeⁿ'e Chiidá?

50 'Ii'yāⁿ s'eeⁿ ní nguée tuūmīcadiinúúⁿ yā nduudu chí caⁿ'a daiyá yā Jesús miiⁿ chiī sá 'ii'yāⁿ.

51 Tuu'mi ní cunaⁿ'a Jesús nduucú yā na yāāⁿ Nazaret miiⁿ ní 'neen veeⁿ sa yeⁿ'e yā. Chεεcu sa miiⁿ ní nadacadiinúúⁿ yā tanducuéⁿē na staava yeⁿ'e yā.

52 Jesús miiⁿ ní n'giita sa ndúúcū n'dee n'dái vaadī deenu, níicú véé favor yeⁿ'ē sa nanááⁿ Ndyuūs ní nanááⁿ 'ii'yāⁿ na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. Níicú 'āā ngéénū nduuyu yeⁿ'ē sa.

3

Juan chi ngεεdínūⁿnī sa ngaⁿ'a sa chi ndaacadaamí 'ii'yāⁿ yeⁿ'e nuuⁿndi yeⁿ'e yā (Mt. 3.1-12; Mr. 1.1-8; Jn. 1.19-28)

1 Saⁿ'a chi nguuvi Tiberio César, 'āā ndíitiⁿ'yuⁿ nduūyū chi ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyúⁿ yā chí emperador yā. Ní saⁿ'ā chí nguuvi Poncio Pilato, ní gobernador yā yeⁿ'e yáⁿ'āa Judea. Saⁿ'ā chí nguuvi Herodes ní rey yā yeⁿ'e yáⁿ'āa Galilea. 'Íicú 'diīnū Herodes miiⁿ chí nguuvi Felipe ní rey yā yeⁿ'ē yáⁿ'āa Iturea ndúúcū

yáⁿ'āa Trachonite Ní saⁿ'ā chi nguuvi Lisantias ní rey yā yeⁿ'e yáⁿ'āa Abilinia.

² Ní saⁿ'a Anás ndúú^cū Caifás, saⁿ'ā s'uuⁿ ní chiiduú n'gεεε ca yeⁿ'e yaācū yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ Israel. Tiempo miiⁿ ní Ndyuūs ní ca'á yā 'áámá nduudu n'dai Juan, chí daiya Zacarías. Juan miiⁿ canee sa na yáⁿ'āa cuūⁿmáⁿ naachi nguéé ch'εεtinéé 'iiⁿ'yāⁿ.

³ Juan miiⁿ ní cachī ca sa nducuéⁿ'ē yáⁿ'āa chi snéé niiⁿnuúⁿ ná yí^cú Jordán. Ní Juan miiⁿ chíi sá 'iiⁿ'yāⁿ chi canéé chi cuεεdínuūⁿnīⁿ yā ní^cú ndaa-cadaamí yā yeⁿ'ē nuuⁿndi yeⁿ'é yā, ní^cú Ndyuūs nadich'ē^cú yā nuuⁿndi yeⁿ'é yā.

⁴ Chuū ní chíi tan'dúú^cā chi profeta Isaías dingú^u yā ndii cuaaⁿ vmnaaⁿ na libro yeⁿ'e Ndyuūs yeⁿ'ē:

'Caandiveeⁿ yú nduudu yeⁿ'ē 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chi caaⁿ'máⁿ yā yuudū na yáⁿ'āa cuūⁿmáⁿ naachi nguéé ch'εεtinéé 'iiⁿ'yāⁿ ní caⁿ'a yā 'tuuca: Cuundiyaáⁿ nī yúúⁿí yeⁿ'e Señor Ndyuūs caati cuchii yā; nan'guá^a nī 'aama yúúⁿí cuaacu caavá yā. Didεεvé nī staava yeⁿ'é nī ní cuuvi 'cuaáⁿ nī 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ taachi ndaa yā.

⁵ Naachi yaanúū ní nduūtī, núúⁿmáⁿ icyaⁿ'ā ndúú^cū nducyaaca yiīcū nduuví neⁿ'e, yúúⁿí 'cuéé nduuvī cuaacu, yúúⁿí chí nguéé neⁿ'e ní nduuví neⁿ'e.

⁶ Nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ snaaⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e Ndyuūs, 'iiⁿ'yāⁿ chí nadinguáⁿ'ai yā nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ.

⁷ Juan miiⁿ ní ngaⁿ'a sá ngii sa 'iiⁿ'yāⁿ chí ndaá yā chí cuεεdínuūⁿnīⁿ sa 'iiⁿ'yāⁿ: Ndís'tiī ní tan'dúú^cā

cúú 'tíicā ndís'tiī. ¿Du'ú chi 'cueeⁿ ndís'tiī chi cuuvi cáánu nī yeⁿ'e castigo taaⁿ chí cúchiī?

8 Diíⁿ nī dendu'ū chi n'dáacā maaⁿ níicú 'cuuⁿ'mí nī 'iiⁿ'yāⁿ chí 'āā ndaacadaamí nī yeⁿ'e nuuⁿndi yeⁿ'é nī. Nguεε tucá'a nī caaⁿ'maⁿ nī nguaaⁿ maaⁿ nī chí Abraham miiⁿ ní chiidá nī caati 'úú ngaⁿ'á ngīi ndís'tiī chí Ndyuūs ní cuuvi diíⁿ yā chí tuūu s'eeⁿ ní chí cuuvi daiya Abraham.

9 Ní cutiīⁿ mííⁿ ní 'āā canéé na dii'yu yáⁿ'á. Nducyaaca yáⁿ'á chí nguéé ngii n'gui'i n'daacā yeⁿ'é canee chí 'caaca yáⁿ'á mííⁿ ní cūnuuⁿ na yaⁿ'ā. 'Tiicá ntūūⁿ Ndyuūs diíⁿ yā juzgar nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ.

10 'Iiⁿ'yāⁿ s'uuⁿ ntiinguuneeⁿ yā Juan miiⁿ: ¿Dε'ē cuuví diíⁿ 'nū?

11 Juan miiⁿ ní nan'guεεcútaⁿ'ā sa: 'Iiⁿ'yāⁿ chí 'uuvī catecai yā, canéé chí ca'a yā 'áámá catecai 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé yeⁿ'e yā. 'Iiⁿ'yāⁿ chí véé chí nge'e yā, canéé chí ca'a yā 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé yeⁿ'é yā.

12 Ndaá ntūūⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí inn'guεε yeⁿ'e yáⁿ'āa chí Juan miiⁿ cuεédínuūⁿnī sa 'iiⁿ'yāⁿ. Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ caⁿ'a yā chíi yā Juan: N'dií, maestro, ¿dε'ē cuuví diíⁿ 'nū?

13 Juan miiⁿ ní caⁿ'a sa chíi sa 'iiⁿ'yāⁿ: Nguéé caaca nī chí mar 'aama ndo'o tan'dúúicā chí ngaⁿ'a na ley.

14 Tuu'mi ní soldados tiinguunééⁿ sá Juan: Nús'uu, ¿dε'ē cuuvi diíⁿ 'nū? Ní Juan caⁿ'a sa chíi sa 'iiⁿ'yāⁿ: Nguéé diduucú nī yeⁿ'é mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ. Nguéé cunncāā caaⁿ'maⁿ nī yeⁿ'é tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ. Níicú 'cuεεtinéé nī ndúúicū vaadi yeenú ndúúicū chí inadí'vé yā ndís'tiī.

15 'Iiⁿ'yāⁿ s'uuⁿ snee yiinu yā Juan ní nducyaaca yā ní nadicádíínuuⁿ yā na staava yeⁿ'e yā chí ¿'áá nguéé Juan chí Cristo?

16 Tuu'mi ní Juan miiⁿ ní caⁿ'a sa chii sa nducyaacá yā: Cuaacu níⁿnyúⁿ 'úú ní ngεεdínuūⁿniⁿ ndúúcū nuūⁿnīⁿ; naati cuayiivi cuchii taamá yā chí n'dáácā n'dai ca ndúúcū poder yeⁿ'é yā chí ch'εεε taavi nguéé ti 'úú. Ní 'úú ní nguéé n'daācā ca chí cuuvi díiⁿ n'daatií yíⁿmáⁿ yeⁿ'e ndaacuú yeⁿ'é yā. 'Iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ní cuεεdínuūⁿniⁿ yā ndúúcū Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs ndúúcū yaⁿ'ā.

17 'Iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ndéε yā ní diiⁿ yā tan'dúúcā 'iiⁿ'yāⁿ chí didεεvé yā trigo. 'Tíicā díiⁿ yā ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ. Ndáa yā ndúúcū zaranda na ta'a yā. Naachí nadεεvé yā trigo miiⁿ, divíi yā trigo miiⁿ ní nguain'dai yā chεεti díínūⁿ. Ní 'neeⁿ yáⁿ'a yā dεεcú miiⁿ na nguuchí yaⁿ'ā chí 'āā ntée n'tuūvi. Dεεcú miiⁿ ní tan'dúúcā 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé i'téénu yā Ndyuūs.

18 'Túúcā ní ndúúcū n'deee n'dáí ca chí caⁿ'ā Juan miiⁿ, caⁿ'a sá chí 'cueeⁿ sa nduudu n'dai chí ngai 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

19 Tiempo miiⁿ Juan miiⁿ ní yaa'vi neeⁿ sa rey Herodes miiⁿ chí canéé sá ndúúcū n'daataá yeⁿ'ē 'díínū sa ní yeⁿ'e tanducuéⁿ'ē chí nguεε n'daācā chí díiⁿ yā. N'daataá miiⁿ ní nguuvi tá Herodías.

20 Tuu'mi ní rey Herodes miiⁿ ní díiⁿ yā táámá nuuⁿndi chí ch'εεε ca ní s'nuūⁿ chíichí yā Juan vácūū.

*Juan miiⁿ chεεdínuūⁿniⁿ yā Jesús
(Mt. 3.13-17; Mr. 1.9-11)*

21 Cuayivi taachí Juan ngεdínuūⁿniⁿ yā n'dee n'dáí 'iiⁿ'yāⁿ, chεdinúūⁿniⁿ ntúūⁿ yā Jesús miiⁿ. Ní taachi Jesús miiⁿ ngaⁿ'angua'á yā nánguvi ní nánguāⁿ.

22 Ní ndaā Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs vmnaaⁿ yeⁿ'é yā tan'dúú^{cā} 'áámá paloma. Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ch'iindivé^{eⁿ} yā 'áámá nduudu yeⁿ'é va'ai ch'εeti nguuvi chí ngaⁿ'ā: Díí, daiyá chi neⁿ'e taaví ní yeenú taavi cáávā dii.

*Tiⁿ'yāⁿ vmnááⁿ vmnaaⁿ yeⁿ'e ndaata yeⁿ'ē Jesús
(Mt. 1.1-17)*

23 Jesús miiⁿ ní chíí yā ndíícú ndiichi ndúuyū taachí tucá'a yā ntííⁿnyúⁿ yeⁿ'é yā. Ndaata yeⁿ'e Jesús ní 'tíicā: 'Iiⁿ'yāⁿ nadicádíínuuⁿ yā chí Jesús miiⁿ ní daiya José. José miiⁿ ní daiya Elí.

24 Elí miiⁿ ní daiya Matat. Matat miiⁿ ní daiya Leví. Leví miiⁿ ní daiya Melqui. Melqui miiⁿ ní daiya Jana. Jana miiⁿ ní daiya José.

25 José miiⁿ ní daiya Matatías. Matatías miiⁿ ní daiya Amós. Amós miiⁿ ní daiya Nahum. Nahum miiⁿ ní daiya Esli. Esli miiⁿ ní daiya Nagai.

26 Nagai miiⁿ ní daiya Maat. Maat miiⁿ ní daiya Matatías. Matatías miiⁿ ní daiya Semei. Semei miiⁿ ní daiya José. José miiⁿ ní daiya Judá.

27 Judá miiⁿ ní daiya Joana. Joana miiⁿ ní daiya Resa. Resa miiⁿ ní daiya Zorobabel. Zorobabel miiⁿ ní daiya Salatiel. Salatiel miiⁿ ní daiya Neri.

28 Neri miiⁿ ní daiya Melqui. Melqui miiⁿ ní daiya Adi. Adi miiⁿ ní daiya Cosam. Cosam miiⁿ ní daiya Elmodam. Elmodam miiⁿ ní daiya Er.

29 Er miiⁿ ní daiya Josué. Josué miiⁿ ní daiya Eliezar. Eliezar miiⁿ ní daiya Jorim. Jorim miiⁿ ní daiya Matat.

30 Matat miiⁿ ní daiya Leví. Leví miiⁿ ní daiya Simeón. Simeón miiⁿ ní daiya Judá. Judá miiⁿ ní daiya José. José miiⁿ ní daiya Jonán. Jonán miiⁿ ní daiya Eliaquim.

31 Eliaquim miiⁿ ní daiya Melea. Melea miiⁿ ní daiya Mainán. Mainán miiⁿ ní daiya Matata. Matata miiⁿ ní daiya Natán.

32 Natán miiⁿ ní daiya David. David miiⁿ ní daiya Isaí. Isaí miiⁿ ní daiya Obed. Obed miiⁿ ní daiya Booz. Booz miiⁿ ní daiya Salmón. Salmón miiⁿ ní daiya Naasón.

33 Naasón miiⁿ ní daiya Aminadab. Aminadab miiⁿ ní daiya Aram. Aram miiⁿ ní daiya Esrom. Esrom miiⁿ ní daiya Fares. Fares miiⁿ ní daiya Fares. Fares miiⁿ ní daiya Judá.

34 Judá miiⁿ ní daiya Jacob. Jacob miiⁿ ní daiya Isaac. Isaac miiⁿ ní daiya Abraham. Abraham miiⁿ ní daiya Taré. Taré miiⁿ ní daiya Nacor.

35 Nacor miiⁿ ní daiya Serug. Serug miiⁿ ní daiya Ragau. Ragau miiⁿ ní daiya Peleg. Peleg miiⁿ ní daiya Heber. Heber miiⁿ ní daiya Sala.

36 Sala miiⁿ ní daiya Cainán. Cainán miiⁿ ní daiya Arfaxad. Arfaxad miiⁿ ní daiya Sem. Sem miiⁿ ní daiya Noé. Noé miiⁿ ní daiya Lamec.

37 Lamec miiⁿ ní daiya Matusalén. Matusalén miiⁿ ní daiya Enoc. Enoc miiⁿ ní daiya Jared. Jared miiⁿ ní daiya Mahalaleel. Mahalaleel miiⁿ ní daiya Cainán.

38 Cainán miiⁿ ní daiya Enós. Enós miiⁿ ní daiya Set. Set miiⁿ ní daiya Adán. Adán miiⁿ ní yeⁿe

Dendyuūs.

4

*Yááⁿn'guiinūⁿ neⁿ'ē sá tuu'vineeⁿ sa Jesús
(Mt. 4.1-11; Mr. 1.12-13)*

¹ Jesús ní ndiituú yeⁿ'e Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs 'iiⁿ'yāⁿ ní n'daa yā na yíícú Jordán. Espíritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs candée yā Jesús na yáⁿ'āa cuūⁿmáⁿ naachi nguée ch'εεtinée 'iiⁿ'yāⁿ.

² 'Uūvī ngεεcu nguuvī canee yááⁿn'guiinūⁿ nanááⁿ Jesús miiⁿ chí n'diichineeⁿ sa 'iiⁿ'yāⁿ. Nguée dε'ē vεε che'é Jesús nguuvī s'eeⁿ. Cuayiivi míⁿ chíi cuiicú yā.

³ Tuu'mi ní yááⁿn'guiinūⁿ caⁿ'a sa chíi sa Jesús: Dii Jesús, ndúútí chí dii chí Daiya Dendyuūs dii caaⁿ'maⁿ dí cuuvi dí tuūu 'cūū chí nduuví pan. Ní nduuví pan ní cuuvi che'e di.

⁴ Jesús nan'guεεcútáⁿ'a yā: 'Túúcā cánée nguūⁿ ná libro yeⁿ'é Dendyuūs: Nguée dámaāⁿ pan che'é 'iiⁿ'yāⁿ ní cunduūchí yā caati ndúúcū tanducuéⁿ'ē nduudu chí ngaⁿ'á Ndyuūs cunduuchí yā nduuti chí cu'téenu yā.

⁵ Yááⁿn'guiinūⁿ candée sa Jesús na 'áámá yiícū yáácú. Maaⁿ nch'εεté nūⁿ ch'iⁿ'i sa Jesús tanducuéⁿ'ē naciones yeⁿ'ē íⁿ'yeeⁿdí 'cūū.

⁶ Tuu'mi ní yááⁿn'guiinūⁿ caⁿ'a sa chíi sa Jesús. 'Úú ní teé dii nuuⁿmaⁿ íⁿ'yeeⁿdí 'cuū chí cuuví yeⁿ'ē di chí caaⁿ'maⁿ ntíⁿ'nyuⁿ dí yeⁿ'ē ndúúcū nuuⁿmáⁿ ch'εεte naciones 'cūū ndúúcū chí ngaⁿ'a ntiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'ē caati poder 'cūū yeⁿ'é. 'Āā du'ú nūⁿ chí neⁿ'é chíⁿ chí ca'á.

7 Ndúútī chi caantii'ya di nanaáⁿ níúcú cu'téenu di 'úú cuuví ye^{n'}ē di tanducué^{n'}ē chuū.

8 Jesús ca^{n'}a yā chii yā sa^{n'}ā miiⁿ: Dii yáá^{n'}n'guiinūⁿ cuví di nanaáⁿ caati 'túúcā canéé nguūⁿ na libro ye^{n'}e Dendyuūs: Cu'téenu di Señor Ndyuūs ye^{n'}ē di, ní dámaāⁿ 'caandiveeⁿ di ye^{n'}é 'ii^{n'}yāⁿ mííⁿ nūⁿ.

9 Cuayiivi candéε yáá^{n'}n'guiinūⁿ Jesús miiⁿ na yáāⁿ Jerusalén ní cuchεε sá ndúúcu yā na yáácú ye^{n'}ē yáacū templo. Ní ca^{n'}a sa: Nduuti chi dii chi Daiya Dendyuūs dii, cáávā di ndii 'múúⁿ ndii na yá^{n'}āa.

10 Caati 'túúcā canéé nguūⁿ cuááⁿ vmnaaⁿ na libro ye^{n'}é Ndyuūs:

Ndyuūs dichó'o yā ángeles ye^{n'}e yā chi diíⁿ yā cuidado ye^{n'}ē di.

11 Ní ángeles cundéε yā dii ndúúcū ta'á yā, ní nguéé cuuvi ya'ai ca'a di na tuūu.

12 Jesús miiⁿ nán'guεεcúta^{n'}a yā: 'Tuucá ntúūⁿ canéé nguūⁿ na libro ye^{n'}é Ndyuūs: Nguéé diiⁿ di mar 'áámá cosa chí n'diichineeⁿ di Señor Ndyuūs ye^{n'}ē di.

13 Taachí ch'iinu chi diiⁿ yáá^{n'}n'guiinūⁿ chi n'diichineeⁿ sa Jesús diví sa ye^{n'}é yā 'áámá tiempo.

Jesús tucá'a yā ntiinnyuⁿ ye^{n'}é yā na yá^{n'}āa Galilea (Mt. 4.12-17; Mr. 1.14-15)

14 Jesús miiⁿ nnguεεcúnée yā na yá^{n'}āa Galilea ní canéé poder ye^{n'}e Espíritu N'dai ye^{n'}e Ndyuūs ndúúcu yā. Nducyáácá 'ii^{n'}yāⁿ chicadínuuⁿ yā na nuuⁿmáⁿ na yá^{n'}āa cuaaⁿ 'diituú ye^{n'}e chi n'daācā n'dai idiíⁿ Jesús.

15 Ní Jesús ngi'cueeⁿ yā na yaācū sinagogas yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ Israel yeⁿe nducueⁿ'ē yāāⁿ ní nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ idich'εεté yā Jesús.

*Jesús canee yā na yāāⁿ Nazaret
(Mt. 13.53-58; Mr. 6.1-6)*

16 Ndaá Jesús na yāāⁿ Nazaret naachí ch'iita yā. Ní tan'dúúcā chí costumbre yeⁿ'é yā, nguuvi sábadó chí ntaavi'tuunúúⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e ndaata Israel ndáa yā na yaācū sinagoga miiⁿ ní Jesús chééndii yā ní ch'eeⁿ yā yeⁿ'e libro yeⁿ'e Ndyuūs.

17 Ní nan'guáaⁿ yā libro miiⁿ naachi ngaⁿ'a yeⁿ'ē profeta Isaías. Taachí nan'guaaⁿ yā libro miiⁿ, ndaacá yā naachi canéé nguūⁿ chúú:

18 Espíritu yeⁿ'é Ndyuūs canée yā nduucú, tí Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs ndεεvé yā 'úú chí 'úú ní caaⁿ'máⁿ nduudu chí ngai yeⁿ'é Ndyuūs nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí ndaachí sneeⁿ ndúúcū nuuⁿndi yeⁿ'e yā. Dicho'ó yā 'úú chí dííⁿ chí nduūvā yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chí yaⁿ'ai staava yeⁿ'e yā, ní caaⁿ'máⁿ chí nánguaⁿ'ai 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e nuuⁿndi yeⁿ'é yā chí tan'duucā chí ca'á libertad 'iiⁿ'yāⁿ chí snúūⁿ vácūū, ní dííⁿ chí inaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ cosa chí n'daacā chí nguéé déénu yā yeⁿ'ē caati maaⁿ canee yā tan'dúúcā 'iiⁿ'yāⁿ chí ngeenááⁿ, 'tiicá yā. Ní nadan'guaí 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé n'daacā idiiⁿ ndúúcu yā caati cuuvi n'daacā idiiⁿ ndúúcu yā.

19 Ní caaⁿ'máⁿ yeⁿ'e tiempo chí n'dai taavi chí Ndyuūs ndεεvé yā chí caaⁿ'máⁿ, yeⁿ'ē vaadī n'dai taavi yeⁿ'é yā.

20 Tuu'mi ní Jesús nan'gaadí yā libro yeⁿé Ndyuūs ní nanca'a yā 'iiⁿ'yāⁿ chi díⁿ yā ntiiⁿnyuⁿ yeⁿe yaācū sinagoga miiⁿ. Ní cuayiivi Jesús ch'iindí yā. Nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ snee yā n'gíⁿnu yā yeⁿe Jesús.

21 Jesús tucá'a yā caⁿ'a yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: Maaⁿ cunuⁿ ca'a chuū chi canee nguūⁿ cuááⁿ vmaaaⁿ chi yeⁿe ndís'tiī, chuū chi ch'iinu ch'iindiveéⁿ nī.

22 Nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ n'dáácā ngaⁿ'a yā yeⁿe Jesús. Ngeⁿe yíⁿnú yā yeⁿe nduudu chí n'dai chí ngaⁿ'a Jesús miiⁿ ní ngaⁿ'a yā: ¿Áá nguéé sáⁿ'a 'cūū daiya José?

23 Ní caⁿ'a Jesús miiⁿ: Ndís'tiī ní cuuví nī nduudu 'cūū 'úú. N'diī 'iiⁿ'yāⁿ chi déénu nī diiⁿ yiicú nī 'iiⁿ'yāⁿ, diiⁿ yiicú maáⁿ nī n'diī. Tanducuéⁿe chí ch'iindiveéⁿ 'nū chi díⁿ nī na yāāⁿ Capernaum, 'tiicá ntúūⁿ díⁿ nī 'muuⁿ yāāⁿ vaacú nī.

24 Naati 'uu ní caⁿ'á chí ndís'tiī: Cuaacu níⁿnyúⁿ mar 'áámá profeta ní nguéé ngíⁿ inee yā na yāāⁿ vaacú yā.

25 Cuaacu níⁿnyúⁿ ngaⁿ'á ngī ndís'tiī: Tiempo chi chó'oo neené 'yaaⁿ n'daataá nguá'āa vεε tá nguaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ Israel taachi profeta Elías cāneé yā iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ní 'āā ntéé cheeⁿ cuuvi 'iinu ndúuyū canéé maⁿ'a tiempo miiⁿ. Ní ch'iīdī cuiicu nuuⁿmáⁿ yáⁿ'āa yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ Israel.

26 Ní Ndyuūs nguéé dichó'o yā Elías miiⁿ nanááⁿ nducyaaca n'daataá nguá'āa, dámaāⁿ 'áámá n'daataá nguá'āa yeⁿe táámá nación. Ní canee tá na yāāⁿ Sarepta chi niiⁿnuúⁿ na yáⁿ'āa Sidón.

27 Ní tiempo taachi canéé profeta Eliseo na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū, 'tiicá ntúūⁿ néené 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ

ndúúcū ca'ai chi lepra chí in'duuti yúutē yeⁿe yā naati nguéé nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nduuva yeⁿe yā, dámaāⁿ saⁿ'ā Naamán yeⁿe táámá nación chi yeⁿe yáⁿ'āa Siria.

28 Taachí 'iiⁿ'yāⁿ ch'iindiveéⁿ yā chuū nducyaaca yā na yaācū sinagoga miiⁿ neené nduuvi taaⁿ yā.

29 Ní ch'εεti ndii yā tí neⁿ'é yā tun'daa yā Jesús cuaaⁿ chuva'āi yāāⁿ miiⁿ ní candέε yā Jesús miiⁿ ndii na yaacu n'dai yeⁿe yiicū chi yaacú ca yeⁿe yāāⁿ miiⁿ. Ní 'iicu cuuví cun'dáa yā Jesús miiⁿ.

30 Naati nguéé cuuví díiⁿ yā ti Jesús miiⁿ ní cho'ó yā náávtaⁿ'ā yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní cunaⁿ'a yā na vaacu yā.

'Áámá saⁿ'ā chi canéé sa ndúúcū espíritu chi nguεε n'daācā yeⁿe yááⁿ'n'guiinūuⁿ

(Mr. 1.21-28)

31 Cuayiivi Jesús nangua'ái yā na yāāⁿ Capernaum yeⁿe yáⁿ'āa Galilea ní miiⁿ ngi'cueeⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ nguuvi sábadó chi nguuvi chí ntaavi'tuunúúⁿ yā.

32 Ní 'iiⁿ'yāⁿ na yāāⁿ miiⁿ ngeⁿ'e yiinú yā yeⁿe chí ngi'cueeⁿ Jesús, ti ngi'cueéⁿ yā ndúúcū poder tan'dúúcā 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chí ngaⁿ'ā ntiiⁿ'nyúⁿ yā.

33 Ní taachi snee Jesús na yaacu sinagoga míiⁿ canee 'áámá saⁿ'ā ndúúcū espíritu yeⁿe yááⁿ'n'guiinūuⁿ. Espíritu miiⁿ diiⁿ chí saⁿ'ā miiⁿ neené yuudu 'caī sa.

34 Ní espíritu miiⁿ ní caⁿ'ā: N'diī, Jesús, yeⁿe yāāⁿ Nazaret, cu'néeⁿ nī nús'uu. ¿Dé'ē canee yeⁿ'é 'nū nduucú nī? ¿'Áá ndāa nī chí di'cuiinú nī nús'uu? 'Úú n'diichí du'ú n'diī. N'diī ní 'Iiⁿ'yāⁿ chí N'dai chí Daiya Dendyuūs n'diī.

35 Jesús ní yaa'vineeⁿ yā ní caⁿ'a yā: Dii espíritu n'gáadí dí cheendi di ní nan'dáa di yeⁿ'e sá 'tīī. Tuu'mi ní espíritu yeⁿ'e yááⁿ'nguīnūuⁿ chíndeεεε sa sáⁿ'a 'cūū náávtan'ā yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní nan'daā sa yeⁿ'e sáⁿ'a 'cūū. Nguéé de'ē vεε diiⁿ sa ndúúcū sáⁿ'a 'cūū.

36 Nducyaaca yā ní ngeⁿ'e yiinú yā ní ngaⁿ'a yā ngii yā vi'ī: ¿Dé'ē nduudu chi 'túúca? 'Iiⁿ'yāⁿ 'cūū ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyúⁿ yā espíritu yeⁿ'e yááⁿ'nguīnūuⁿ ndúúcū poder tan'dúúcā 'áámá 'iiⁿ'ntyéⁿ'ē. Ngaⁿ'á yā chí nan'daā espíritu yeⁿ'e yááⁿ'nguīnūuⁿ ní nacan'daā.

37 Ní nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ ngaⁿ'a yā yeⁿ'e Jesús miiⁿ nducuéⁿ'ē cuaaⁿ nducuéⁿ'ē yááⁿ cuááⁿ 'diituú.

Jesús diiⁿ yā chi nduūvā yeⁿ'e indáⁿ'a Simon Pedro (Mt. 8.14-15; Mr. 1.29-31)

38 Tuu'mi ní Jesús miiⁿ nan'dáa yā yaācū sinagoga miiⁿ ní ndaa yā va'ai yeⁿ'ē Simón Pedro. Ní indáⁿ'ā Simón Pedro miiⁿ ndéē 'aama 'iiⁿ'nūⁿ taaⁿ n'daataá ní 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e vaacu tá di'cuítu yā Jesús miiⁿ chi cunée yā ní nanduūvā yeⁿ'ē tá.

39 Jesús can'dii yā naachi canée n'daataa miiⁿ ní caⁿ'a yā chi cuavii 'iiⁿ'nūⁿ miiⁿ. Hora miiⁿ 'iiⁿ'nūⁿ miiⁿ chivii yeⁿ'ē tá. N'daataa miiⁿ ní hora miiⁿ ncueeⁿ nuuⁿ tá ní diiⁿ tá mandados yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní ca'a tá chí che'e yā.

Jesús diiⁿ yā chi nduūvā yeⁿ'e 'yaaⁿ n'dái 'iiⁿ'yāⁿ chi ngiitā

(Mt. 8.16-17; Mr. 1.32-34)

40 Taachí chiiya 'yáⁿ'ā, 'yááⁿ n'dái 'iiⁿ'yāⁿ ndéε yā 'iiⁿ'yāⁿ chí ngiitā nanááⁿ Jesús. Néené n'dee naaⁿ

ca'ai ndii yā. Jesús miiⁿ ní yiin'duu tá'a yā vmaanaⁿ ca'áamá ca'áamá 'iiⁿ'yāⁿ ní 'tíicā nduuvā yeⁿ'e yā.

41 Ní yeⁿ'ē 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chi ngíita yā yinan'dáā espíritus yeⁿ'e yááⁿ'n'guiinūⁿ chi 'caí yā ní ngaⁿ'a yā: N'diī ní Daiya Dendyuūs n'diī. Tuu'mi ní Jesús miiⁿ ní yaa'vineeⁿ yā espíritus yeⁿ'e yááⁿ'n'guiinūⁿ ní nguéé 'cuúⁿ yā chí caaⁿ'maⁿ sa ti espíritus yeⁿ'e yááⁿ'n'guiinūⁿ ní deenu sá chí Jesús miiⁿ chi Cristo.

Jesús ní caⁿ'a yā nduudu yeⁿ'é Ndyuūs na yáⁿ'āa Judea

(Mr. 1.35-39)

42 Chidεενε táámá nguuvi Jesús miiⁿ ní cueⁿ'e yā chuva'ai yāāⁿ miiⁿ na 'áámá lugar naachi nguéé ch'εεtinéé 'iiⁿ'yāⁿ. Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ yeⁿ'e yāāⁿ miiⁿ'ya in'nuúⁿ yā Jesús ní ndaá yā naachi canéé Jesús miiⁿ. Ní di'cuiitú yā chi nguéé cuvii Jesús yeⁿ'e yā.

43 Naati Jesús miiⁿ ní ngaⁿ'a yā ngii yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: Canéé chííⁿ chi 'úú ní caaⁿ'māⁿ yeⁿ'e nduudu ngai yeⁿ'ē naachi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyúⁿ yā, nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e tanáⁿ'ā yāāⁿ ti yeⁿ'ē chúū chí Dendyuūs dicho'ó yā 'úú.

44 Ní Jesús miiⁿ cueⁿ'é yā yāāⁿ ndíí yāāⁿ yeⁿ'e yáⁿ'āa Galilea ní ngaⁿ'á yā nduudu yeⁿ'é Ndyuūs na yaācū sinagogas naachi cueⁿ'é yā.

5

Ndúúcū vaadī n'giinu yeⁿ'ē chi itungaáⁿ yā 'yaācā (Mt. 4.18-22; Mr. 1.16-20)

¹ 'Áámá tiempo taachi Jesús canéé yā niiⁿ'nuúⁿ ná nuūⁿ'nīⁿ'yáⁿ'ā chi nguuvi Genesaret, nééné 'yaaⁿ

'iiⁿyāⁿ ndaá yā nanáaⁿ yā ní chiitu yā chi cuuvi
'caandiveéⁿ yā nduudu yeⁿe Dendyuūs.

² Jesús n'diichi yā ná 'uūvī barcos chi snéé
níⁿnuúⁿ na nuūⁿnīⁿ'yáⁿā. 'Iiⁿ'yāⁿ chi itungaaⁿ
'yaācā miiⁿ 'āā nan'daá yā na barco s'eeⁿ ní cueⁿ'é
yā naaⁿnú yā yāanā yeⁿe 'yaācā na nuūⁿnīⁿ'yáⁿā.

³ Tuu'mi Jesús sndáa yā na 'áámá barco chi yeⁿe
Simón Pedro miiⁿ ní chii yā Simón Pedro chí 'āā
caⁿ'a rá barco miiⁿ ndíí niiⁿnuúⁿ 'diituú nuūⁿnīⁿ
miiⁿ. Tuu'mi ní Jesús ch'iindii yā na barco miiⁿ ní
chi'cueeⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ.

⁴ Taachi Jesús ch'iinu chi'cueeⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ, tuu'mi
ní caⁿ'a yā chii yā Simón: Cueⁿ'e di ndúúcū barco
ndíí ná yāanūⁿ ní 'caanuⁿ dí yaanā yeⁿe di
nguaaⁿ nuūⁿnīⁿ ní tungaáⁿ dí 'yaācā.

⁵ Simón miiⁿ ní nan'guεεcútaⁿ'a yā ní caⁿ'a yā chii
yā Jesús: N'dii Maestro, 'āā núúⁿmáⁿ yaaⁿ ch'εεti
nduuchí 'nū ní dííⁿ ntiiⁿnyúⁿ 'nū ní nguéé de'ē vεε
ndaāca 'nū; naati ndúúcū nduudu yeⁿe nī 'caanuúⁿ
'nū yaānā yeⁿ'é 'nū chεεti nuūⁿnīⁿ miiⁿ.

⁶ Taachi 'caanuúⁿ yā yaānā miiⁿ chiitu 'yaācā
chεεti yaānā miiⁿ chí yaānā miiⁿ ndiituú nūⁿ
chííteeⁿ.

⁷ Tuu'mi ní dita'a yā yeⁿ'ē tanáⁿ'a 'iiⁿ'yāⁿ chi
snúⁿ yā chεεti taamá barco miiⁿ chí caⁿ'a yā ní
cunnee yā Simón. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní ndaa yā ní chiitu
'yaācā nduu 'uuvi barcos chí nduu 'uuvi barcos
neⁿe 'cuεεchi ndii mááⁿ nuūⁿnīⁿ.

⁸ Taachi Simón Pedro n'diichí yā chuū chíntii'yá
yā nanááⁿ Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā chii yā Jesús miiⁿ:
N'dii Señor, 'úú nguéé n'daācā 'úú chí cuchií nanááⁿ
n'dií, ti 'úú ní 'iiⁿ'yāⁿ nuūⁿndī 'úú.

9 Simón Pedro miiⁿ ní nééné ngeⁿ'e yiinú yā. 'Tiicá ntúūⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chi snée yā ndúúcū sa ngeⁿ'e yiinú yā cáāvā yeⁿ'ē chi diiⁿ Jesús chi 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ itúngaáⁿ yā 'yaācā chi 'yaaⁿ taaví tī.

10 'Tiicá ntúūⁿ Jacobo ndúúcū Juan, chi daiya Zebedeo, chi dáámá diiⁿ yā ntiiⁿ'nyuⁿ ndúúcū Simón, dii'yá yā chiī. Ní Jesús caⁿ'a yā chii yā Simón: Díí, Simón, nguéé 'va'a di; ndii maaⁿ ní tan'dúúcā chi ituungaaⁿ di 'yaācā yeⁿ'e nuūⁿnīⁿ, 'tíicā maaⁿ ní 'úú idiíⁿ chi in'nuuⁿ dí 'iiⁿ'yāⁿ chi cuuvi caⁿ'á yā nduucú.

11 Taachi ndaa yā ndúúcū barco miiⁿ niiⁿ'nuuⁿ 'diitúú nuūⁿnīⁿ, tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ s'neeⁿ yā ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'é yā ndúúcū barco miiⁿ ndúúcū ndu-
cuéⁿ'ē chi snúūⁿ cheeti barco miiⁿ ní cueⁿ'e yā ndúúcū Jesús.

Jesús diiⁿ yā chi nduūvā yeⁿ'e 'áámá saⁿ'ā ndúúcū ca'ai lepra

(Mt. 8.1-4; Mr. 1.40-45)

12 Taachi Jesús miiⁿ ndaa yā na 'áámá yāāⁿ ní canée yā miiⁿ, ndaa nanááⁿ Jesús 'áámá saⁿ'ā chi ndii sa 'áámá ca'ai chi nguuvi lepra chi ín'duuti yuūtē yeⁿ'ē sa. Taachí saⁿ'ā miiⁿ n'diichi sa Jesús miiⁿ, chíintii'ya sa can'diī sa ndii na yáⁿ'āa nanááⁿ Jesús miiⁿ. Ní chiica sa Jesús: N'dií Señor, ndúúti chi n'diī neⁿ'e nī, ní diíⁿ nī chí nduūvā yeⁿ'é.

13 Tuu'mi ní Jesús miiⁿ n'doo ta'á yā ní tuu'ví yā saⁿ'ā ní caⁿ'a yā: 'Úú ní neⁿ'é chi nduūvā yeⁿ'ē di. Tuu'mí nūⁿ ndúūvā yeⁿ'ē sa ní nduūvī δεεβε σά.

14 Ní Jesús caⁿ'a yā chii yā saⁿ'ā miiⁿ: Nguéé cuuvi di mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chi nduuva yeⁿ'ē di. Cuen'e di ní 'cuuⁿ'miⁿ di maaⁿ cuerpo yeⁿ'e di nanááⁿ

chiiduú. Ní ca'a di nanááⁿ Ndyuūs ofrenda yeⁿē di yeⁿe chi nanduuva yeⁿē di tan'dúú^{cā} chi ngaⁿ'a ley yeⁿe Moisés. Ní 'iicu cadíí^{nuú}ⁿ nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chi nduū^{vā} yeⁿe di.

15 Yeⁿe chí dííⁿ Jesús miiⁿ dándoō ca, ní neené 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ ndaa yā chi 'caandiveéⁿ yā nduudu yeⁿe Jesús miiⁿ. Ní Jesús dííⁿ yā chi nduū^{vā} yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ.

16 Jesús cueⁿe yā na lugar naachi nguéé ch'εεtinéé 'iiⁿ'yāⁿ chí caaⁿ'maⁿngua'á yā.

Jesús dííⁿ yā chí nduū^{vā} yeⁿe 'áámá saⁿ'ā chí in'dúúví cuerpo yeⁿe sa (Mt. 9.1-8; Mr. 2.1-12)

17 'Áámá nguuvi Jesús ní ngi'cueeⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ ní miiⁿ vέε 'iiⁿ'yāⁿ fariseos chí dingúúⁿ leyes ndúú^{cū} maestros chí ngi'cueeⁿ ley. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní ngiicá yā yeⁿe táámá yáāⁿ ní yeⁿē nducyáácá yaāⁿ yeⁿe yáⁿ'āa Galilea ndúú^{cū} yáⁿ'āa Judea, níicú yeⁿe yáāⁿ Jerusalén. Jesús miiⁿ cuuvi dííⁿ yā chí nduū^{vā} 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ti poder yeⁿe Ndyuūs canéé nduucú yā.

18 Tuu'mi ní ndaa ntúūⁿ n'duuvi saⁿ'ā chí n'diichí yā Jesús. Ní saⁿ'ā s'eeⁿ ní ndεε yā 'áámá saⁿ'ā ndúú^{cū} ca'āi chí in'dúúví cuerpo yeⁿe sa na 'áámá camilla. Ní n̄dííⁿ yā chí ndaa saⁿ'ā miiⁿ chεεti va'āi nanááⁿ Jesús miiⁿ.

19 Nguéé ndaāca yā taacā cundáa yā ndúú^{cū} saⁿ'a miiⁿ ti neené n'deeé 'iiⁿ'yāⁿ snuuⁿ yā. Tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní chεε yā tííⁿ va'āi ní divíi yā n'duuvi táátá tííⁿ va'āi. Ní dí'cua'ái yā saⁿ'ā na yiivε naachi candíítí saⁿ'a miiⁿ nanááⁿ Jesús.

20 Taachí Jesús miiⁿ tuumicadínuuⁿ yā chi v'éé vaadi i'teenu yeⁿ'é saⁿ'ā s'eeⁿ caⁿ'a yā chiī yā saⁿ'ā: Díí saⁿ'ā, 'úú nadach'εεcú nuuⁿndí yeⁿ'e di.

21 Tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ chi ngi'cueeⁿ ley ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ fariseos tuca'a yā nadicadínuuⁿ yā ní caⁿ'a yā: ¿Du'u sáⁿ'a 'cūū chi duuchineeⁿ yā yeⁿ'e Ndyuūs? ¿Du'ū nadich'εεcu nuuⁿndi yeⁿ'ē yú? Dámaaⁿ Ndyuūs cuuvi dííⁿ yā 'tíicā.

22 Jesús tuūmicadiinúúⁿ yā chi nadicadínuuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Tuu'mi ní caⁿ'a yā chiī yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: Ndís'tiī, ¿dé'ē cúúví chí 'tíicā inadicadínuuⁿ ndís'tiī na staava yeⁿ'é nī?

23 ¿Chεε cá ngu'éé ngíⁿ'ti chi caaⁿ'máⁿ: 'Āā nuuⁿndi yeⁿ'e di ní nch'εεcū o ndúúncuééⁿ dí ní caaca dí?

24 'Túúcā caⁿ'á chíí saⁿ'ā chi ndís'tiī cuuvi déénu nī ti 'úú ní Saⁿ'a chi Daiyá Dendyuūs 'úú. Ní v'éé poder iⁿ'yeeⁿdí 'cūū chí inadach'εεcú nuuⁿndi. Tuu'mi ní Jesús caⁿ'a yā chiī yā saⁿ'a miiⁿ: Ncuaeⁿ di, nta'a di yiivε yeⁿ'ē di ní cunaⁿ'ā di na vaacu di.

25 Tuu'mi ní saⁿ'ā miiⁿ chí ndii chí ca'āī sa 'āā ndúúvā yeⁿ'ē sa ní sta'ā sa yiivε yeⁿ'ē sa naachi cándiiti sa ní ngaⁿ'a sa: Dε'ε chúúcā ch'εετε Dendyuūs. Ní cunaⁿ'ā sa naavtaⁿ'ā yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

26 Nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ cheⁿ'e yiinú yā ní neene di'va'á yā ní caⁿ'a yā: Dε'ē chúúcā ch'εετε Dendyuūs. Ní caⁿ'a yā: Maaⁿ ní n'diichi yú dendu'ū chí ngu'éé ta nn'diichi yú chí caⁿ'a yiinu yú.

Jesús yaa'ví yā saⁿ'ā chi nguuvi Leví

(Mt. 9.9-13; Mr. 2.13-17)

27 Cho'ōo chúū, ní Jesús miiⁿ can'daa yā cachi-icá yā ní n'diichi yā 'áámá saⁿ'ā chí ínn'guεε yeⁿ'ē impuestos yeⁿ'e yáⁿ'āa chí nguuvi sa Leví. Saⁿ'ā

miiⁿ ní vεε sa naachí n'gεεtεé saⁿ'ā chí inn'guεε yeⁿ'ē impuestos. Jesús miiⁿ ní yaa'ví yā: Dii, sáⁿ'ā, cuchí di caⁿ'a di nduucú.

28 Tuu'mi ní s'neeⁿ sá ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'ē sa ndúúcū nducuéⁿ'ē dendu'ū ní ndúcueeⁿ sá ní cueⁿ'ē sa ndúúcū Jesús.

29 Saⁿ'a Leví miiⁿ caⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ sá chí in'nuūuⁿ 'áámá comida ch'εεtε n'dai na vaacu sa. Na vaacu sa miiⁿ véé 'yááⁿ saⁿ'ā chí inn'guεε yeⁿ'e impuestos ndúúcū tanáⁿ'ā saⁿ'ā. Nducyaaca yā ní vεēté yā ndúúcū Leví na mesa miiⁿ.

30 Tuu'mí maestros chí ngi'cueeⁿ ley miiⁿ ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ fariseos chí diiⁿ yā ley cunncā caⁿ'a yā yeⁿ'e discípulos yeⁿ'e Jesús ní caⁿ'a yā: ¿DÉ'ē cúúví chí ndís'tií ndúúcū Jesús nge'é nī ní ngi'i nī ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ chí inn'guεε yeⁿ'e impuestos ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ nuuⁿndi? Chuū nguéé n'daācā.

31 Jesús ní n'guεεcútaⁿ'a yā: 'Iiⁿ'yāⁿ chí nguéé ngiitā nguéé neⁿ'e yā chí cuuvi yíícú yā. Dámaāⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí ngiitā neⁿ'e yā chí cuuvi yíícú yā.

32 'Úú nguéé cuchí chí yaa'ví 'iiⁿ'yāⁿ chí nada-cadiinúⁿ yā chí n'dááca yā chí nguéé dinuuⁿndi yā naati 'iiⁿ'yāⁿ chí véé nuuⁿndi yeⁿ'e yā ní 'íícú ndáácadáámí yā yeⁿ'e nuuⁿndi yeⁿ'e yā.

*Jesús ngaⁿ'a yā yeⁿ'e chí nguéé ca'diinú 'iiⁿ'yāⁿ
(Mt. 9.14-17; Mr. 2.18-22)*

33 Tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ tiingūūnéⁿ yā Jesús: ¿DÉ'ē cúúví chí discípulos yeⁿ'e Juan chí ngeεdínuūⁿnīⁿ ndúúcū discípulos yeⁿ'e fariseos nééné n'deēe cuūví ní ca'diīⁿnúⁿ yā ní ngaⁿ'angua'á yā ní discípulos yeⁿ'e nī ní nge'e yā ní ngi'i yā?

34 Jesús ní caⁿ'a yā chí yā 'iiⁿ'yāⁿ: ¿Chεε yeⁿ'ē maáⁿ nī cuuvi diiⁿ nī chí nguéé che'e 'iiⁿ'yāⁿ chí

nandaa naachi n'giindivaacu saⁿ'ā neⁿ'e chi canéé saⁿ'ā chi n'giindivaacu sa miiⁿ ndúúcu yā? Nguéé cuuvi nī.

³⁵ Naati ndaá nguuvi chí 'cuūvī sā ní 'āā ntéé sa ndúúcu yā, tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ ca'diiⁿ'núⁿ yā nguuvi miiⁿ.

³⁶ Caⁿ'a ntúūⁿ Jesús chii yā 'iiⁿ'yāⁿ táámá ejemplo chí 'tεε nguεε daama: Mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ nguéé 'caaca yā 'áámá 'taaⁿ tiinūⁿ ngai chi nguéé 'āā naaⁿ'nu yā chí n'dyaatá yā 'áámá catecaí yā ndicūū caati tiinūⁿ ngai miiⁿ ní cū'teeⁿ tíinūⁿ ndiicúú. Ní ndiicúú miiⁿ nguéé n'daacā dinááⁿ diiⁿ naachi nn'dyaatá ndúúcu chí ngai miiⁿ.

³⁷ 'Tiicá ntúūⁿ mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ nguéé ca'nuúⁿ yā vino ngai chεeti bolsa dííⁿ'máⁿ 'iiti chí ndiicūū tan'dúúca chí diiⁿ 'iiⁿ'yāⁿ ndiicūū ti vino ngai miiⁿ ní chó'oo yaadi yeⁿ'ē ní diiⁿ chí 'cááncuūⁿ yííⁿ'máⁿ ndiicūū. Ní vino miiⁿ ní cungéé ndíí yííⁿ'máⁿ miiⁿ tuuvií.

³⁸ Cáávā chuū ca'nuúⁿ yā vino ngai miiⁿ chεeti bolsa dííⁿ'máⁿ ngai ní nduu 'uuvi ní n'daācā canee yeⁿ'ē.

³⁹ Mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chí ngi'i yā vino ndiicūū neⁿ'é yā cu'u yā vino ngai cuayiivi caati ngaⁿ'a yā chí vino chí ndiicūū chííⁿ chí n'dai nguéé ti vino ngai.

6

Discípulos yeⁿ'e Jesús sta'á yā trigo nguuvi chí ntaavi'tuunúúⁿ 'iiⁿ'yāⁿ Israel

(Mt. 12.1-8; Mr. 2.23-28)

¹ 'Áámá nguuvi sábadó chí ntaavi'tuunúúⁿ 'iiⁿ'yāⁿ Israel, Jesús cho'ó yā ndúúcu discípulos yeⁿ'é yā

'áámá campo naachi véé trigo. Discípulos yeⁿe yā ní sta'á yā trigo ní chii yā tiiⁿ ndúúcū ta'á yā ní che'e yā trigo.

² Tuu'mi ní n'duuvi fariseos caⁿ'a yā chiī yā discípulos yeⁿe Jesús: ¿De'ē cúví chí ndís'tiī diiⁿ nī cosas chi nguéé canee chí diiⁿ nī ti contra yeⁿe ley yeⁿe nguuvi chí cánéé chí ntaavi'túúnúūⁿ?

³ Jesús nan'guεεcútaⁿ'a yā: ¿'Áá nguéé n'geēⁿ ndís'tiī na libro yeⁿ'é Ndyuūs tan'duucā chí diiⁿ rey David ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ chí snéé ndúúcu yā taachi cuīcu yā?

⁴ David sndáa yā yaācū ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ chí snéé ndúúcu yā ní David sta'a yā pan chí canéé nátaī yeⁿ'e Ndyuūs ní che'e yā ní ca'á yā chí che'e 'iiⁿ'yāⁿ chí snéé ndúúcu yā. David miiⁿ nguéé canee chí che'e yā pan ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ chí snéé ndúúcu yā ti dámaāⁿ chiiduú s'eeⁿ canee chí che'e yā pan miiⁿ.

⁵ Ní Jesús caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: 'Úú ní Saⁿ'ā chí Daiya Dendyuūs ní 'úú ngií ngaⁿ'á ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e nguuvi chí ntaavi'tuunuúⁿ 'iiⁿ'yāⁿ.

Jesús diiⁿ chí nduuvā yeⁿ'e saⁿ'ā chí ndíi chεεchi ta'ā sa

(Mt. 12.9-14; Mr. 3.1-6)

⁶ Táámá nguuvi sábadó chí ntaavi'tuunuúⁿ 'iiⁿ'yāⁿ Israel, Jesús miiⁿ ní ndaa yā na yaācū sinagoga ní chí'cueeⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ. Mííⁿ canee 'áámá saⁿ'ā chí ntí'i ta'a sa ta cuaācū sa.

⁷ Maestros yeⁿ'e ley ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ fariseos ngeenu yā Jesús miiⁿ caati neⁿ'e yā n'diichi yā nduuti chí idiiⁿ Jesús chí nduuva yeⁿ'e sa nguuvi chí intaavi'tuūnúúⁿ yā, ní 'tíicā cuuvi caaⁿ'máⁿ yā nuuⁿndi yeⁿ'e Jesús miiⁿ.

8 Naati Jesús miiⁿ déenu yā yeⁿē chi nadicádiinuⁿ 'iiⁿyāⁿ ní caⁿ'a yā chii yā saⁿ'a chi ntí'í 'áámá ta'ā sa: Díi saⁿ'ā, nducueeⁿ dí ní cuééndii dí náávtaⁿ'ā yeⁿe 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ. Saⁿ'ā miiⁿ ní cuééndii sa náávtaⁿ'ā yeⁿe 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ.

9 Tuu'mi ní Jesús miiⁿ caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ: 'Úú intiinguuneéⁿ ndís'tiī. ¿Dē'ē chí cuuvi diiⁿ yú nguuvi chi ntaavi'tuūnúúⁿ 'iiⁿyāⁿ? ¿'Áá diiⁿ yú cosas chi n'daacā o cosas chi nguéeé n'daacā? ¿'Áá n'daacā chí nanguaⁿ'āi yú vida yeⁿe 'iiⁿyāⁿ o 'caaⁿ'nuⁿ yú 'iiⁿyāⁿ?

10 Jesús ch'iinu yā nducyaaca 'iiⁿyāⁿ chi snée yā cuaaⁿ 'diitú yā ní caⁿ'a yā chii yā saⁿ'ā: N'doo di ta'ā di. Saⁿ'ā miiⁿ ní n'doo ta'ā sa ní ta'ā sa mííⁿ 'āā nduūvā yeⁿē sa.

11 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní n'duuvi taaⁿ n'daí yā ní yaa'vi yā vi'i: ¿Dé'ε diiⁿ yú chi cuuvi tun'daa yú nuuⁿndi yeⁿe Jesús miiⁿ?

Jesús ndεενε yā ndu'u chí ndiichúúví discipulos yeⁿe yā

(Mt. 10.1-4; Mr. 3.13-19)

12 Nguuvi s'eeⁿ Jesús cueⁿe yā 'áámá yiīcū chi caaⁿ'maⁿngua'á yā ní Jesús miiⁿ ní núúⁿmáⁿ yaaⁿ caⁿ'angua'á yā.

13 Ní taachí chidεενε Jesús yaa'vi yā discipulos yeⁿe yā ní ndεενε yā ndiichúúví 'iiⁿyāⁿ yeⁿe nguaaⁿ discipulos s'uuⁿ ní caⁿ'a yā chí ndiichúúví 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí apóstoles.

14 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní 'túúcā nguuvi yā: Simón chí nguuvi ntúuⁿ yā Pedro; ndúúcū Andrés chí 'dínū Simón Pedro miiⁿ, ndúúcū Jacobo, ndúúcū Juan, ndúúcū Felipe, ndúúcū Bartolomé,

15 ndúúcū Mateo, ndúúcū Tomás, ndúúcū Jacobo chi saⁿ'a daiya Alfeo, ndúúcū Simón chi nguuvi sa Zelote,

16 ndúúcū Judas chi 'dínū Jacobo ndúúcū Judas Iscariote chi cuayiivi chiⁿ'i sá du'ū chí Jesús miiⁿ chi cuuvi 'caaⁿ'núⁿ yā 'yā.

Jesús chi'cuéⁿ yā 'yaaⁿ táávi 'iiⁿ'yāⁿ

(Mt. 4.23-25)

17 Jesús nangua'ái yā yeⁿ'e yiicū miiⁿ ndúúcū apóstoles yeⁿ'é yā ní ndúúcū n'deēe n'dái discipulos yeⁿ'e yā ní cueⁿ'e yā 'áámá yáⁿ'āa chi yúúdūu. Ní canee ntūūⁿ nduucú yā n'deeē n'dái 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáⁿ'āa Judea ndúúcū yáāⁿ Jerusalén ní yeⁿ'e yáāⁿ s'eeⁿ 'diituú nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā ní yeⁿ'e yáⁿ'āa Tiro ndúúcū yáⁿ'āa Sidón. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní 'āā ndāa yā chi 'caandiveéⁿ yā yeⁿ'ē chi ngi'cueeⁿ Jesús miiⁿ. Ní 'iiⁿ'yāⁿ chi ngííta yā neⁿ'é yā chí Jesús diiⁿ chí nduūvā yeⁿ'e yā.

18 Ní 'iiⁿ'yāⁿ chí snée yā ndúúcū espíritu yeⁿ'e yááⁿ'nguiinūuⁿ ní Jesús diiⁿ yā chí nacan'dáā yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní ch'εενuu chíi yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nduuvā yeⁿ'é yā.

19 Ni nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chí ngiītā neⁿ'e yā tuu'vi yā Jesús miiⁿ ti véé cá poder yeⁿ'e yā chí diiⁿ yā chí nanduūvā yeⁿ'e yā.

Yeⁿ'é vaadī yeenú ndúúcu yeⁿ'ē chí nguéé vaadī yeenú

(Mt. 5.1-12)

20 Tuu'mi ní Jesús n'diichí yā discipulos yeⁿ'e yā ní caⁿ'a yā chíi yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: Dé'ε chúúcā n'dai ndís'tiī chí nguéé de'ē vεε yeⁿ'e nī ti yeⁿ'ē ndís'tiī

cuuví naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā na va'ai chεeti nguuvi.

21 Dε'ε chúúcā n'dai ndís'tiī chi 'cueeⁿ cá nī libro yeⁿ'é Ndyuūs chi n'daācā ca canee staava yeⁿ'é nī. Dε'ε chúúcā n'dai ndís'tiī chi maaⁿ ní nngεεcu nī nanááⁿ Ndyuūs ti neⁿ'e diíⁿ nī nducuén'ē chi cuaacu ti Ndyuūs ya'āi 'iinú yā ndís'tiī.

22 Dε'ε chúúcā n'dai ndís'tiī taachi 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'ē iⁿ'yeeⁿdí 'cūū nguéeⁿ cuuvi snaaⁿ yā ndís'tiī ní taachi 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ cuví yā yeⁿ'e ndís'tiī. Ní cunncāā diíⁿ yā ndúúcū ndís'tiī. Ní 'āā ntéeⁿ neⁿ'e yā 'caandiveéⁿ yā chi duuchí nī. Caaⁿ'máⁿ yā chi nguéeⁿ n'daaca ndís'tiī cucáāvā 'úú chi Saⁿ'ā chi Daiyá Ndyuūs.

23 Ndís'tiī canéeⁿ chí yeenú n'dai nī ní nguuvi miiⁿ cuuví yeenú n'dai ca nī caati Ndyuūs téε yā chi cuuvi yeⁿ'é nī dendu'ū chi ch'εεε n'dai taachi ndaa nī na va'ai chεeti nguuvi. Ti ndii cuááⁿ vmnaaⁿ 'tiicá ntúūⁿ idiíⁿ 'iiⁿ'yāⁿ cosas chi nguéeⁿ n'daācā ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ profetas chi candéε yā nduudu yeⁿ'e Ndyuūs.

24 Dε'ε chúúcā ndaachii yeⁿ'ē ndís'tiī chi véé cá yeⁿ'e nī caati 'āā yeenú nī yeⁿ'e nducuén'ē yeⁿ'ē iⁿ'yeeⁿdí 'cūū.

25 Dε'ε chúúcā ndaachii yeⁿ'e ndís'tiī chi nadacádínuuⁿ nī chí n'daācā canee nī nanááⁿ Dendyuūs ní nguéeⁿ n'giindiveéⁿ nī nduudu yeⁿ'é Ndyuūs ti cuayiivi naachi neⁿ'é nī 'caandiveéⁿ nī ní nguéeⁿ cuuví 'caandiveéⁿ nī. Dε'ε chúúcā ndaachii yeⁿ'e ndís'tiī chi maaⁿ ní n'gííⁿnyuⁿ nī ti cuayiivi ní cuεεcú nī ti ndaāchī nī.

26 Dε'ε chúúcā ndaachii yeⁿ'e ndís'tiī taachi nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ caaⁿ'maⁿ n'daācā yeⁿ'e nī. Caati ndíí cuááⁿ vmnaaⁿ 'tíicā ngaⁿ'a 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ

profetas chi falso yā ní nguéé profetas ye'né Ndyuūs, ní nguéé candεε yā nduudu ye'né Ndyuūs.

*Dine'n'e yú 'ii'n'yān chi taa'n yā nduucú yú
(Mt. 5.38-48; 7.12)*

27 'Úú, Jesús, ní nga'n'á ngī ndís'tiī chi n'giindiveé'n nī nduudu chi nga'n'á: Diné'n'e ntúū'n nī 'ii'n'yān 'áará chi taā'n yā ye'n'e nī. Ní dii'n n'daacá nī ntúū'n ndúúcu 'ii'n'yān 'áará chi nguéé ne'n'e yā ndís'tiī.

28 Di'viicú nī 'ii'n'yān 'áará chi ca'n'a cuncáa yā ndúúcu nī. Ní caa'n'ma'ngua'a nī caavā 'ii'n'yān 'áará chi nguéé n'daacā dii'n yā ndúúcu nī.

29 Nduuti chi 'áámá 'ii'n'yān duuchinee'n yā ye'n'e nī ní n'ge'n'e yā 'áámá tiicuaa náa'n nī, 'cuú'n nī chi dii'n yā táámá vmné'n'ēe nduuti chi ne'n'é yā. 'Ii'n'yān chi diví yā cotón ye'n'e nī, ca'ā ntúū'n nī catecai nī.

30 'Āā du'ú nūu'n 'ii'n'yān chi caaca yā cosa ye'né nī caavā necesidades ye'n'e yā, ca'á nī. 'Ii'n'yān chi cuta'á yā chi ye'n'e nī, 'āā ntéé nguεεcunée nī ndaaca nī.

31 Tan'dúúca chi ndís'tiī ne'n'e nī chi taná'n'ā sa'n'ā mii'n n'daacā dii'n sa nduucú nī, 'tiicá ntúū'n dii'n ndís'tiī ndúúcu sa'n'ā s'ee'n.

32 Ndúúti chi ndís'tiī diné'n'e nī 'ii'n'yān chi ne'n'e ndís'tiī, ¿d'é'ε chi n'daacā idií'n nī? Caati 'ii'n'yān chi nguéé n'daacā, 'tiicá ntúú'n idií'n yā.

33 Ndúúti chi ndís'tiī n'daacā idií'n nī ndúúcu 'ii'n'yān chi din'daacā nduucú nī, ¿d'é'ε chi n'daacā idií'n nī? Caati 'ii'n'yān chi nguéé n'daacā, 'tiicá ntuū'n idií'n yā.

34 'Tiicá ntúū'n, nduuti chi dii'n nī prestar chii'n chi ye'n'é nī 'ii'n'yān ní cunee ngiinú nī chi 'ii'n'yān mii'n ca'n'á yā tee yā chii'n chi ye'n'é nī, ¿d'é'ε cuuvi

chi 'iiⁿ'yāⁿ téé yā gracias ndís'tiī? 'Tiicá ntúūⁿ idiin 'iiⁿ'yāⁿ chi nguεε n'daācā.

³⁵ Ndís'tiī dineⁿ'é nī 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi taáⁿ yā yeⁿ'e nī. 'Tíicā din'daacá nī ndúú^cū 'iiⁿ'yāⁿ chi nguéé ngii n'diichí yā ndís'tiī. Díiⁿ nī prestar cosa chi yeⁿ'é nī ní nguéé d'ē vεε nadacadiinuuⁿ cá nī yeⁿ'ē. Ní Ndyuūs téé yā ndís'tiī cosas chi dendu'ū chi ch'εεε ca yeⁿ'é yā taachi caⁿ'a nī na va'ai chεeti nguuví ní cuuví ndís'tiī daiyá Dendyuūs chi ch'εεε taavi ca. 'Tíicā Ndyuūs téé yā cosas chí n'daaca 'iiⁿ'yāⁿ chi cunncáā chi nguéé caaⁿ'máⁿ yā: N'dii Ndyuūs gracias.

³⁶ 'Tiicá ntúūⁿ yá'ai 'iinú nī cááva 'iiⁿ'yāⁿ tan'dúú^cā Chiidá nī Ndyuūs ya'ái 'iinú yā ndís'tiī.

Nguéé caaⁿ'maⁿ nī nuuⁿndī yeⁿ'e mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ (Mt. 7.1-5)

³⁷ Nguéé caaⁿ'máⁿ nī nuuⁿndī yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ ní Ndyuūs ní nguéé caaⁿ'maⁿ ntúūⁿ yā yeⁿ'é nī. Nguéé díiⁿ nī condenar 'iiⁿ'yāⁿ ní Ndyuūs nguéé díiⁿ yā condenar ndís'tiī. Nadich'εεcú nī nuuⁿndi yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ ní Ndyuūs nadich'εεcú yā nuuⁿndi yeⁿ'e nī.

³⁸ Ca'á n'daacá nī 'iiⁿ'yāⁿ chi véé necesidades yeⁿ'é yā ní 'íicú Ndyuūs téé yā ndís'tiī ní dicaadi n'dááca yā chi cúúnú chiichi ndíí tuunu cungéē na morral yeⁿ'é nī, caati Ndyuūs dicaadí yā ndís'tiī ndúú^cū maaⁿ caadi chí dicaadí nī.

³⁹ Jesús ngii yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ 'áámá ejemplo yeⁿ'e 'áámá nduudu chi 'téé nguεε daama. ¿'Áá cúúví diin 'áámá chi ngueenááⁿ candēē táámá chi ngueenááⁿ? ¿'Áá nguεε cun'dáá nūⁿ nduu 'uuví yā na yiivi yáⁿ'āa?

40 'Áámá discípulo miiⁿ ní nguéeé ch'εετε cá yā nguéeé ti maestro ye^{n'e} yā. 'Āā du'ú nūuⁿ chí ne^{n'e} cuuvi Maestro, canee chí 'cuiinu 'cueeⁿ yā din'daaca yā ní cuuví yā tan'dúúcā maestro ye^{n'e} yā.

41 Táácā cuuví chi maaⁿ nch'εεté nūuⁿ n'gíinu nī nuūⁿndī chi diiⁿ taná^{n'a} 'iiⁿyāⁿ ní nguéeé inaaⁿ nī nuuⁿndī ch'εετε chi diíⁿ ni.

42 Nguéeé n'daacā chí caaⁿmáⁿ nī 'iiⁿyāⁿ ye^{n'e} chí diíⁿ yā chí nguéeé n'daacā nduuti chí ndís'tiī diiⁿ nī cosas chí nguεε n'daacā. N'daacā ca chí ndaacadaamí nī ye^{n'e} nuuⁿndi chí diiⁿ nī ní 'íícú cuuvi caaⁿmáⁿ nī ye^{n'e} 'iiⁿyāⁿ chí canéeé chí din'daacá yā.

*'Áámá yá^{n'a} ní ngí^{n'i} cucáávā n'gui'i ye^{n'e}
(Mt. 7.17-20; 12.34-35)*

43 N'gui'i ye^{n'e} yá^{n'a} chí n'dai, n'daacā chí cuuvi n'gui'i ye^{n'e} ní yá^{n'a} chí nguéeé n'dai ní nguéeé n'daacā n'gui'i ye^{n'e}. Naati yá^{n'a} chí nguéeé n'daacā nguéeé cuuvi n'gui'i chí n'daacā ye^{n'e}.

44 'Tíicā ti tuunu tuunu ca yá^{n'a} n'gi^{n'i} n'gui'i ye^{n'e}. Nguéeé n'giichi yā yaaⁿ chí 'cuūndī n'guíídī yaaⁿ nguuvi ye^{n'e}, ndíí nguéeé ndúú tuūⁿmá yā uvas ye^{n'e} dii'yu nduuti yaaⁿ.

45 'Tiicá ntúūⁿ sa^{n'a} chí n'dai idiiⁿ sa dendu'ū chí n'daacā chí nadacadíinuⁿ sa na staava ye^{n'e} sa chí n'daacā. Sa^{n'a} chí cuncáā idiiⁿ sa tanducué^{n'e} chí nadacadíinuⁿ sa na staava ye^{n'e} sa caati staava ye^{n'e} sa nguéeé n'daaca. Nduudu chí nga^{n'a} sa ngiica ye^{n'e} chí ndiituu na staava ye^{n'e} sa.

*Ye^{n'e} ndúú 'uūví cimientos ye^{n'e} nduu 'uuvi va'āī
(Mt. 7.24-27)*

46 Caⁿ'a ntúūⁿ Jesús: ¿De'ε cúúví chí ndís'tiī ngaⁿ'á nī ngiiⁿ nī 'úú: N'diī, Señor yeⁿ'é, n'diī, Señor yeⁿ'é, ní nguéé 'caandiveéⁿ nī chí ngaⁿ'á?

47 'Úú cuuví ndís'tiī, du'ū 'iiⁿ'yāⁿ chí chiī nanaáⁿ ní n'giindiveēⁿ nduudu yeⁿ'é ní n'daacā idiíⁿ yā tan'dúúccā chí ngaⁿ'á,

48 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ tan'dúúccā 'áámá saⁿ'ā chí din'dái sa vaacu sá. Chiinú yāanūⁿ n'daaca sá ní s'nuūⁿ sa cimientó yeⁿ'ē vmnaaⁿ 'áámá yáává. Ní taachi chiiya 'áámá cuuvi naⁿ'ā ní ch'iita yíicú ní diitūu n'dái cheⁿ'ē nuūⁿnīⁿ miiⁿ. Ní nuūⁿnīⁿ miiⁿ nguéé cuuvi diīⁿ di'núⁿ'u va'āī miiⁿ ti n'daacā candúūu na yáává miiⁿ.

49 Naati 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé ch'iindiveéⁿ yā nduudu yeⁿ'é ní nguéé idiíⁿ yā tan'dúúccā chí ngaⁿ'á 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ tan'dúúccā 'áámá saⁿ'ā chí din'dái sa vaacu sa na yaⁿ'á ndúútī ní nguéé ndúúccū cimientó. Ní díitūu n'dai cheⁿ'é nuūⁿnīⁿ miiⁿ ní va'āī miiⁿ maaⁿnch'εεté nūuⁿ chindεεve ní cunnccā ntuūvī va'āī miiⁿ.

7

Jesús idiíⁿ yā chí nduuvā yeⁿ'e 'áámá mozo yeⁿ'e capitán romano
(Mt. 8.5-13)

1 Taachí Jesús ch'íínú ngi'cueeⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ, tuu'mi ní cueⁿ'é yā na yaāⁿ Capernaum.

2 Ná yaāⁿ miiⁿ'ya canéé 'áámá saⁿ'ā capitán romano yeⁿ'ē soldados. Ní na vaacu capitán miiⁿ cánéé 'áámá saⁿ'ā mozo chí idiíⁿ mandado yeⁿ'ē sa. Nééné neⁿ'e sa mozo yeⁿ'ē sa ní nééné ya'āī 'iinu sa ti mozo ní neené ya'āī ngítā sa. 'Āā cháā 'cuūvī sa.

3 Taachi capitán miiⁿ ch'iindiveeⁿ sa chi Jesús miiⁿ diíⁿ yā vaadī n'giinu, capitán miiⁿ dicho'o sa n'dúúví 'iiⁿ'yāⁿ Israel chi caaⁿ'maⁿ ntiiⁿ'nyúⁿ yā na yaacū yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ Israel chi 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ di'cuítu yā Jesús miiⁿ chi caⁿ'a yā na vaacu sa ní diíⁿ yā chi nduūvā yeⁿ'e mozo yeⁿ'ē sa.

4 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ cueⁿ'e yā nanááⁿ Jesús miiⁿ. Ní di'cuítu yā Jesús, ní caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿ'yāⁿ: N'dií Jesús, 'caandiveéⁿ nī caati capitán yeⁿ'é 'nū ní neené n'dai yā chi diíⁿ nī chí nduūvā yeⁿ'e mozo yeⁿ'e yā.

5 Caati capitán romano miiⁿ ní idinéⁿ'e yā 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yú chi yeⁿ'e ndaata Israel, ní din'dái yā yáacū sinagoga yeⁿ'e yú.

6 Tuu'mi ní Jesús miiⁿ cueⁿ'e yā ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Ní taachi 'āā cháā ndaa niiⁿ'nuúⁿ yā ná va'ai yeⁿ'ē sa, capitán miiⁿ dicho'o sa n'duuvi amigos yeⁿ'e sa chi caaⁿ'máⁿ yā cuuvi yā Jesús mii: N'dií, Señor, nguéé tuuviinúuⁿ nī ti 'úú nguéé neené n'dai 'úú chi cundaa nī chεεti va'ai yeⁿ'é.

7 Maaⁿ ní deenú chi mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ ní neené n'dai chi cuuvi ndaá nanáaⁿ nī. Dámaāⁿ chi caaⁿ'maⁿ ntiiⁿ'nyuⁿ núúⁿ nī ní nduūvā yeⁿ'e mozo chi diiⁿ mandado yeⁿ'é.

8 'Āā dε'ε nuūⁿ chi caaⁿ'maⁿ ntiiⁿ'nyúⁿ nī yeⁿ'ē tuu'mi ní cuuvī chó'ōo. 'Tiicá ntúūⁿ 'úú ní véeé 'iiⁿ'yāⁿ chí ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyúⁿ yā yeⁿ'é. 'Úú ní capitán ní ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyúⁿ yeⁿ'e soldados chi canee maaⁿ poder yeⁿ'é. Ngaⁿ'á ngíí 'áámá sa: Cunaⁿ'a di, ní inaⁿ'a sa. Ní ngaⁿ'á ngíí taama sa: Cuchíí di, ní chii sa. Ní ngaⁿ'á ngíí mozo chi diiⁿ mandado yeⁿ'é: Diiⁿ di ntiiⁿ'nyúⁿ cūū, ní diiⁿ sa.

9 Ní taachi Jesús ch'iindiveéⁿ yā nduudu yeⁿ'ē sa

chi ngaⁿa amigos yeⁿe capitán miiⁿ chéⁿé yiinu yā yeⁿe capitán. Ní nguεεcundí yā n'diichi yā 'iiⁿyāⁿ chí snéé yā cuaaⁿ daami yā ní caⁿ'a yā. 'Úú ní ngaⁿ'á ngíí ndís'tiī: 'Úú nguéé indaacá mar 'áámá 'iiⁿyāⁿ yeⁿe ndaata Israel chí i'teenú n'dai cá yā Ndyuūs tan'dúúcā capitán miiⁿ.

¹⁰ Taachí ndaa 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ va'ai chí capitán miiⁿ dichó'o sa, 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ n'diichí yā chí mozo miiⁿ chí nééné ngííta sa ní 'āā nduuvá yeⁿ'ē sa.

Jesús nadanduuchi yā daiya 'áámá n'daata nguá'āa chí 'āā tiná'nā sa

¹¹ Cuayivi, Jesús miiⁿ cheⁿ'e yā na yāāⁿ Naín ndúúcū discípulos yeⁿ'e yā ndúúcū 'yaaⁿ n'dái 'iiⁿyāⁿ chí cueⁿ'e ndúúcu yā. Ní chúū chíí.

¹² Taachí Jesús ndaa yā niiⁿnuúⁿ ná cheendi va'āī yeⁿ'e yaāⁿ miiⁿ, n'diichí yā chí ndéε 'iiⁿyāⁿ 'áámá caja tiná'nā canuúⁿ yúúní chí cueⁿ'e yā cuεεchi yā. Tiná'nā miiⁿ 'áámá n'dyá'nā sa yeⁿ'ē chεεcú sá. Ní n'daata miiⁿ ní n'daataá ngua'a yā. Ní neené 'yaaⁿ 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e yāāⁿ miiⁿ snee yā ndúúcu yā.

¹³ Taachí Jesús n'diichi yā n'daataá miiⁿ, nééné ya'ai 'iinú yā n'daataá ní caⁿ'a yā chí yā n'daataá miiⁿ: Nguéé cuεεcú di.

¹⁴ Tuu'mi ní Jesús miiⁿ ní cueⁿ'e ndaa yā ní tuu'ví yā caja yeⁿ'e tina'nā. Ní 'iiⁿyāⁿ chí ndéε yā caja miiⁿ ch'εεtindii yā. Ní Jesús caⁿ'a yā: Saⁿ'ā 'dííⁿ 'úú yaa'ví dii, nducueⁿ di.

¹⁵ Tuu'mi ní 'nuūⁿndi saⁿ'ā 'dííⁿ chí n'dii ní tucá'a sa ndéε sa. Ní Jesús miiⁿ ní nca'á yā saⁿ'a 'dííⁿ chεεcu sa.

¹⁶ Nducyaaca 'iiⁿyāⁿ di'va'á yā yeⁿ'e chí n'diichi yā ní caⁿ'a yā: De'ē chúúcā ch'εεte Ndyuūs. Ní caⁿ'a

yā chi 'áámá profeta ch'εεε ndāa yā nguaaⁿ nús'uu chí Ndyuūs dicho'ó yā caati ya'ai 'iinú yā yeⁿ'é s'uuúⁿ chi nación yeⁿ'é yā.

17 'Tiícā ngaⁿ'a 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ yeⁿ'e Jesús miiⁿ. Ní caⁿ'a yā chuū núúⁿmáⁿ na yáⁿ'āa Judea ndúú^cū nuuⁿmáⁿ yāāⁿ cuaaⁿ 'diituú.

Juan chi γεεδίνουⁿνīⁿ dichó'o yā nduu 'uuvi 'iiⁿ'yāⁿ nanááⁿ Jesús (Mt. 11.2-19)

18 Discípulos yeⁿ'e Juan chi γεεδίνουⁿνīⁿ caⁿ'a yā chii yā Juan miiⁿ yeⁿ'é tanducuéⁿ'é dendu'ū chi diiⁿ Jesús. Tuu'mí Juan miiⁿ yaa'vi yā 'uuvi discípulos yeⁿ'e yā nanááⁿ yā.

19 Ní dichó'o yā discípulos s'eeⁿ chí ntiinguuneeⁿ yā Jesús miiⁿ chuū: ¿'Áá n'diī Cristo chi canéé chí ndaā o 'āā cūnee ngíⁿú 'nū taama yā?

20 Discípulos yeⁿ'e Juan miiⁿ cuen'e yā ní ndaá yā nanááⁿ Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā chii yā Jesús: N'diī Señor, Juan chí γεεδίνουⁿνīⁿ dichó'o yā nús'uu chí ntíngúúneeⁿ 'nū n'diī: ¿'Áá n'diī chi canéé chí ndaā o 'āā cūnee ngíⁿú 'nū taama yā?

21 Tiempo miiⁿ Jesús diíⁿ yā chi nduūvā yeⁿ'e 'yaaⁿ n'dai 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'é ca'ai chí ndíⁿ yā ní yeⁿ'e ca'ai chí véé espíritu yeⁿ'e yááⁿ'n'guiinūⁿ ndúú^cu yā. 'Tiícá ntúūⁿ diíⁿ yā chí snaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí ngueenááⁿ.

22 Tuu'mi Jesús nán'gueεcútaⁿ'a yā yeⁿ'e nduu 'uuvi discípulos yeⁿ'e Juan miiⁿ ní caⁿ'a yā: Ndís'tiī, cunaⁿ'a nī ní cuuvi nī Juan miiⁿ yeⁿ'e nducuéⁿ'é chí n'diichi nī ndúú^cū chí n'giindiveéⁿ nī. 'Iiⁿ'yāⁿ chí ngueenááⁿ ní inaaⁿ yā, 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé ngii ngíⁿíⁿ yā ní ngiica yā, 'iiⁿ'yāⁿ chí ndíⁿ ca'ai chí lepra chí in'duuti yuūtē yeⁿ'é yā ní nduuva yeⁿ'é yā, 'iiⁿ'yāⁿ

chi chεεtúū ní n'giindiveéⁿ yā, 'iiⁿ'yāⁿ chi n'díí ní nnduuchí yā yeⁿ'ē nguaaⁿ tináⁿ'ā, ní 'iiⁿ'yāⁿ chi ndaachíí snee yā 'úú ní ngaⁿ'á nanáaⁿ yā nduudu yeⁿ'é Ndyuūs, nduudu ngai chí yeⁿ'ē chí nanguaⁿ'āī 'iiⁿ'yāⁿ.

²³ De'ē chúúcā n'dai 'iiⁿ'yāⁿ chi nguée cunncāā ch'eenú yā 'úú ndúúcū nduudu yeⁿ'é.

²⁴ Taachi cueⁿ'e discípulos yeⁿ'e Juan chi dicho'ō Juan miiⁿ, tuu'mi ní Jesús tucá'a yā caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿ'yāⁿ chi snee yā ndúúcu yā yeⁿ'e Juan chi ngεεdínuūⁿnīⁿ miiⁿ: ¿De'ε cheⁿ'e nī n'diichi nī na yáⁿ'āa cuuⁿ'maⁿ naachi nguée ch'εetinée 'iiⁿ'yāⁿ? ¿'Áá 'áámá ndúú chí idin'núⁿ'u 'yúúné? Nguεε 'tíicā.

²⁵ ¿Du'ú cheⁿ'e nī n'diichi nī tuu'mi? ¿'Áá 'aama saⁿ'ā chí canúuⁿ sa catecai n'dai sa? Deenu nī chí 'iiⁿ'yāⁿ chí n'daācā catecai yā nguée n'geenu yā ngii ní snée yā na va'ai yeⁿ'ē rey.

²⁶ ¿Du'ú cheⁿ'é nī n'diichí ni tuu'mi? ¿'Áá 'áámá profeta chí ngaⁿ'a nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs? 'Úú ní ngaⁿ'á ngii ndís'tī chí 'tíicā. Cheⁿ'é nī n'diichí nī 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ ch'εεε ca yā nguée ti tanáⁿ'ā profetas.

²⁷ Chuū canée nguūⁿ yeⁿ'e Juan miiⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs ndii cuááⁿ vmnaaⁿ:

Cun'diichí nī. 'Úú ní dicho'ó 'áámá saⁿ'ā chí caaⁿ'maⁿ sā nduudu cuaacu yeⁿ'é nanááⁿ dii. Ní saⁿ'ā miiⁿ ní 'cuundiyaáⁿ sa yúúní cáávā dii.

²⁸ 'Úú ní ngaⁿ'á ngii ndís'tī chí nguaaⁿ nducyaaca saⁿ'ā chí ch'iindiyaāⁿ sa na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū nguée táámá saⁿ'ā chí ch'εεε ca sa ti 'āā Juan miiⁿ chí chεεdínuūⁿnīⁿ sa. Naati 'iiⁿ'yāⁿ chí ndiicuúⁿ ca yā

naachí Ndyuūs ngaⁿa ntiiⁿnyúⁿ yā ní ch'εεε cá yā nguéé ti Juan miiⁿ.

29 Neené n'dai 'iiⁿ'yāⁿ ndúú^{cū} 'iiⁿ'yāⁿ chí inn'guεε yeⁿ'ē yáⁿ'āa ch'iindiveéⁿ yā nduudu chí ngaⁿ'a Jesús. Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí'téénu yā nduudu yeⁿ'e Juan miiⁿ ní díⁿ yā tan'duucā Ndyuūs neⁿ'e yā. Ní Juan miiⁿ chεεdínuūⁿniⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ.

30 Naati 'iiⁿ'yāⁿ fariseos miiⁿ ndúú^{cū} maestros yeⁿ'e ley, 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nguéé neⁿ'e yā Juan ndíí nguéé s'téénu yā nduudu yeⁿ'e Juan miiⁿ. Ní nguéé chεεdínuūⁿniⁿ yā.

31 Jesús miiⁿ caⁿ'a yā chíi yā 'iiⁿ'yāⁿ: ¿Dé'ē cuuví nadidaamá ndúucu tan'dúú^{cā} 'iiⁿ'yāⁿ chí snéé yā na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū maaⁿ? ¿De'é tan'duucá yā?

32 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ tan'dúú^{cā} saⁿ'ā ngaiyāá chí n'geεεε sa niiⁿ'vēē ní duūchī sa ndúú^{cū} viⁱ ní n'gai sa compañeros yeⁿ'e sa. Ní ngaⁿ'á sa ngii sa viⁱ: Tiiví 'nū flauta cáávā baile ní nguéé nde'éí nī. Ngiita 'nū canciones chí ndaachíi ní nguéé chεεcu nī.

33 Ní ndaā Juan chí ngeεdínuūⁿnī chí 'aama 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé che'e yā pan ní nguéé chí'i yā vino ní ndís'tiī ní ngaⁿ'a nī yeⁿ'e yā: Juan miiⁿ ní cánée yā ndúú^{cū} espíritu yeⁿ'e yááⁿ'guuinūⁿ.

34 'Úú ní ndaá, 'úú Saⁿ'ā chí Daiya Dendyuūs 'úú. Ní nge'é ní ngí'í ní ndís'tiī ngaⁿ'a nī yeⁿ'e 'úú: 'Cuin'dííchí nī, 'iiⁿ'yāⁿ chí n'deēe nge'é yā ní yaāⁿ n'dáí ngí'í taaví yā vino. Ní ngaⁿ'a ntuúⁿ nī chí 'úú 'áámá amigo yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chí inn'guεε yeⁿ'e yáⁿ'āa ndúú^{cū} 'iiⁿ'yāⁿ chí diiⁿ nuuⁿndi.

35 Caati nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ deenu yā chí vaadī deenu miiⁿ ní yeⁿ'e Ndyuūs. Ní 'iiⁿ'yāⁿ chí'iⁿ'í yā

vaadī deenu miiⁿ cáá^{vā} dendu'ū chi n'daācā chi diiⁿ yā ti ye^{n'e} Ndyuūs 'iiⁿ'yāⁿ.

Jesús cue^{n'e} yā na vaacu Simón chi sa^{n'}ā fariseo

³⁶ 'Áámá sa^{n'}ā fariseo di'cuítu sa Jesús chi ché'é yā ná váácu sá. Tuu'mi ní Jesús snda^a yā ná va'ai ye^{n'e} sa^{n'}ā fariseo miiⁿ ní ch'iindi yā na mesa ndúú^{cū} sa.

³⁷ Tuu'mi ní 'áámá n'daataá chi véé nuuⁿndi ye^{n'e} ta chí canee tá ye^{n'e} yáāⁿ miiⁿ, taachí chicádíⁿnuuⁿ tá chí Jesús miiⁿ canée yā na va'ái ye^{n'e} sa^{n'}ā fariseo ní véε yā na mesa, n'daataá míⁿ ndaa ta ní ndéε ta 'áámá caja ye^{n'e} aceite perfume.

³⁸ N'daataa míⁿ chíntii'ya tá na ca'a Jesús ní ngεεcu tá. Ní ndúú^{cū} nuūⁿnīⁿ nduutináaⁿ tá naaⁿnu tá ca'a yā ní nadīdeēve tá ca'a yā ndúú^{cū} yuūdū tiiⁿ tá. Ní 'neeⁿcheendi ta ca'a yā ní chíⁿ tá aceite perfume ca'a yā.

³⁹ Taachí sá^{n'}ā fariseo miiⁿ n'dííchi sa chí diiⁿ n'daataá miiⁿ, tuu'mi nadīcádíⁿnuuⁿ sa ní ca^{n'}ā sa nguááⁿ maāⁿ sa 'tíicā: Ndúútī chí sá^{n'}a 'cūū profeta sa, tuu'mi ní deēnū sa du'ū n'daātaa 'cūū chí ituu'vi tá sa^{n'}ā ti véé nuuⁿndi ye^{n'e} tá.

⁴⁰ Tuu'mi ní Jesús miiⁿ ca^{n'}a yā chíⁿ yā sa^{n'}a fariseo miiⁿ: Dii, Simón, véé de'ē chí cuuví dii. Simón miiⁿ ní n'guεεcúta^{n'}a sa ní ca^{n'}a sa: Maestro, caa^{n'}maⁿ nī.

⁴¹ Jesús ca^{n'}a yā ejemplo 'cūū: 'Uūvī 'iiⁿ'yāⁿ can'díícu yā ye^{n'e} 'áámá sa^{n'}ā. 'Áámá yā ní can'díícu yā nyuⁿ'u ciento caadi, taama yā ní 'uūvī ngεεcu ndiichi caadi.

⁴² Naati 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní nguéé tuūmī miiⁿ ye^{n'e} yā chí nadí'vé yā. 'Āā ntéé ndaaca yā tuūmī. Sá^{n'}ā chí chinnee miiⁿ ní nadach'εεcú sa ye^{n'e} ndúú 'uuvi sa.

Maaⁿ ní cuuvi di 'úú, ¿cheē cá saⁿā s'eeⁿ neⁿ'e cá yā 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ?

43 Simón miiⁿ nan'guεεcútaⁿ'a yā: 'Úú inadacádiinúúⁿ chi dinéⁿ'e ca yā saⁿā chí n'deēe ca can'díicū miiⁿ. Jesús nan'guaacútaⁿ'a yā: N'daācā inadacadíinuuⁿ di.

44 Tuu'mi ní nguεεcundíi Jesús naachi canéé n'daataá míiⁿ ní caⁿ'a yā chii yā Simón: ¿'Áá ínaaⁿ di chi diiⁿ n'daātāa 'cúū? 'Úú indaá na vaacu di ní nguéé tee di nuūⁿnīⁿ chi naaⁿnú ca'á tan'dúúcā costumbre yeⁿ'ē yú naati n'daātāa 'cúū ní cheendāa tá nuūⁿnīⁿ nduutinaaⁿ tá ca'á ní nadidεεve tá ca'á ndúúcū 'yuūdū tiiⁿ ta.

45 Taachí ndaá ní nguéé 'neeⁿcheendi di 'úú tan'dúúcā costumbre yeⁿ'e yú naati n'daātāa 'cúū 'áámá i'neeⁿcheendi tá ca'á, ndíi taachi sndaá.

46 Ndíi nguéé ndúú cheendāa di aceite perfume tiiⁿ tan'dúúcā costumbre yeⁿ'e yú naati n'daātāa 'cúū cheendaa tá aceite perfume na ca'á chi diiⁿ tá honrar 'úú.

47 Chuū ngaⁿ'á ngii, dii Simón; ti tanducuéⁿ'e nuuⁿndi chi n'deēe n'dái yeⁿ'e tá nadach'εεcú yeⁿ'ē tá caati neené neⁿ'e ta 'úú, ní diiⁿ tá 'túúcā cáávā chi nadach'εεcú yeⁿ'ē tá. Ní 'iiⁿ'yāⁿ chí duūⁿ'vī neⁿ'e yā 'úú ní duūⁿ'vī nadich'εεcú yeⁿ'e yā.

48 Tuu'mi Jesús caⁿ'á yā chíi yā táⁿ'ā: Díi n'daataá 'úú nadich'εεcú nuuⁿndi yeⁿ'ē di.

49 'Iiⁿ'yāⁿ chí vεēté yā na mesa miiⁿ tucá'a yā caⁿ'a yā chíi yā vī'i: ¿Du'u sáⁿ'ā chuū chi nadicadíinuuⁿ sa chí cuuvi nadich'εεcu sa nuuⁿndi yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ?

50 Tuu'mi Jesús miiⁿ caⁿ'a yā chíi yā n'daataá míi: Cáávā chi i'téenu di 'úú, ndiiⁿ chí nanguáⁿ'ai di. Maaⁿ ní cunaⁿ'ā di ndúúcū vaadī 'diiⁿ.

8

N'daataa s'eeⁿ chí chinnee^e yā Jesús

¹ Cuayiivi miiⁿ, ní che^{n'e} Jesús nuuⁿmáⁿ yáāⁿ n'gεεε ndúúcū nuuⁿmáⁿ yáāⁿ 'lííⁿ ní nga^{n'a} yā ndu-udu cuaacu ye^{n'é} Ndyuūs ye^{n'e} naachí Ndyuūs nga^{n'a} ntiiⁿnyúⁿ yā. Ní ndu'u ndiichúúví apóstoles ye^{n'e} Jesús miiⁿ cue^{n'e} yā ndúúcu yā.

² 'Tiicá ntúūⁿ n'duuvu n'daataá chí Jesús diíⁿ yā chí nanduūvā ye^{n'e} ca'ai ye^{n'e} yā ní chí diíⁿ yā chí nacan'dáā espíritu ye^{n'e} yááⁿ'nguiinūⁿ ye^{n'e} ná^{n'ā} n'daataa s'eeⁿ. Ní nguaaⁿ n'daataa s'eeⁿ canee María ye^{n'e} yáāⁿ Magdala. N'daata miiⁿ ní Jesús diíⁿ yā chí nán'daā ndεēchē espíritus ye^{n'e} yááⁿ'nguiinūⁿ ye^{n'e} ta.

³ Cue^{n'e} ntúūⁿ Juana chí n'daataa ye^{n'e} sa^{n'ā} chí nguuvu Chuza chí nga^{n'a} ntiiⁿnyuⁿ sá ye^{n'e} cosas ye^{n'e} rey Herodes, ndúúcū tá^{n'ā} Susana, ndúúcū 'yaaⁿ n'dái ca n'daataá chí ca'a tá tuumī ye^{n'e} tá ní cuaī tá 'āā de'é nūⁿ chí ne^{n'e} Jesús.

*'Áámá ejemplo chí nguuvu parábola chí ye^{n'e} 'áámá sa^{n'ā} chí ngiīnū sa ndaata**(Mt. 13.1-9; Mr. 4.1-9)*

⁴ Taachí nduuvidaama 'yaaⁿ n'dái 'iiⁿ'yāⁿ chí chiica yā ye^{n'e} 'yaaⁿ n'dai yáāⁿ tuu'mi ní ndaa yā nanááⁿ Jesús. Ní Jesús yaa'vi yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ndúúcū 'áámá ejemplo tan'dúúccā 'áámá dendu'ū chí véé iⁿ'yééⁿdi 'cūū. Ní ca^{n'a} yā 'tíicā:

⁵ 'Áámá sa^{n'ā} chí cuūnū ndaata mííⁿ cué^{n'e} sa cuūnū sa. Taachí chiīnū sa 'áámá duutu ndaata chiīya 'diitúú cyúúní ní ch'iīnca'a 'iiⁿ'yāⁿ ní 'yaada ní che'e tī.

6 Duutu ndaata ní chiiya naachi véé n'dee n'dái tuūu. Taachí can'daā, ní ti'i ti nguée ya'ai ye'nē.

7 Duutu ndaata ní chiiya nguaaⁿ yááⁿ. Yááⁿ miiⁿ chí dáámá ch'iita ndúúcū yaatá ní di'vaāchí ye'nē vi'l.

8 Ná'nā duutu ndaata ní chiiya na yá'nāa n'dáacā ní taachí can'daā n'dee n'dái cosecha chí ye'nē. Ní ye'nē 'áámá ndaata ní chí 'aama ciento ndaata ye'nē. Taachí Jesús caⁿ'a yā nduudú 'cūū, yuūdū n'dái caⁿ'a yā, ní caⁿ'a yā: Ndís'tiī chí véé veéⁿ nī, ní 'caandiveéⁿ nī.

Jesús caⁿ'a yā yeⁿ'e chí neⁿ'ē caāⁿ'māⁿ ejemplo miiⁿ

(Mt. 13.10-23; Mr. 4.10-20)

9 Tuu'mi ní discípulos yeⁿ'e Jesús caⁿ'a yā chí yā Jesús: ¿Dé'ē néⁿ'é caaⁿ'maⁿ nduudú 'cūū?

10 Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā: Ndís'tiī ní maaⁿ ní cuuvi déénu nī chí cánuuⁿ n'de'ei yeⁿ'e Ndyuūs naachi ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā naati 'úú ní ngaⁿ'á ndúúcū nduudu chí 'tεε nguεε dáámá. Ní taachí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ snaaⁿ yā nguée cuuvi snaaⁿ n'daaca yā, ní taachí 'caandiveeⁿ yā nguée tuumicadiínuuⁿ yā ye'nē.

11 Chuū chí neⁿ'e caāⁿ'māⁿ ejemplo miiⁿ. Ndaata miiⁿ ní chíⁿ chí tan'dúúcā nduudu yeⁿ'e Ndyuūs.

12 Duutu ndaata chí chiiya ná 'diitūu cyúúni, chíⁿ chí tan'dúúcā nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs chí 'iiⁿ'yāⁿ ch'iindiveeⁿ yā. Daacá nūuⁿ ndaa yááⁿ'nguiinuuⁿ miiⁿ ní divíi sa nduudu miiⁿ na staava yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ ti nguée cuuvi cu'téénu yā ní nguée ndúú cuuví nnguaⁿ'ai yā.

13 Ndaata chí chiiya nguaaⁿ tuūu chí nguée dii'yu ye'nē ní tan'dúúcā nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs chí 'iiⁿ'yāⁿ n'giindiveeⁿ yā ní yeenú taavi yā. Cánéé

yā tan'dúúcā 'áámá milpa chi nguéeé v'éeé dii'yu yeⁿ'ē. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ni 'áámá tiempo nūuⁿ i'téenu yā ní taachí ndaa nguuvi chí chííⁿnyúⁿnééⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yā chí 'cuináaⁿ yā cáávā nduudu miiⁿ ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ diví yā nduudu miiⁿ na staava yeⁿ'e yā.

14 Dúútú ndaata chí chiiya nguaaⁿ yááⁿ tan'dúúcā nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs chí 'iiⁿ'yāⁿ ch'iindiveeⁿ yā. Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ damáaⁿ nadacadiinúúⁿ yā yeⁿ'e vaadī 'cuiica ndúúcū dendu'ū chí idi'vaachí yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ndúúcū dendu'ū chí vicio yeⁿ'e yā. Nducuéⁿ'ē di'vaachi nduudu miiⁿ ní diiⁿ chí nguéeé dichíí'v'e nduudu miiⁿ na vida 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

15 Duutu ndaata chí chiiya na yáⁿ'āa n'dáacā chííⁿ chí tan'dúúcā nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs chí 'iiⁿ'yāⁿ ch'iindiveeⁿ yā ní dīn'daacá yā ndúúcū 'vi-ich'εεtíínūuⁿ. Ní i'téenu yā nduudu miiⁿ na staava yeⁿ'é yā. Ní ch'iⁿ'í yā tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ chí i'téenu yā nduudu cuaacu miiⁿ.

*'Áámá ejemplo yeⁿ'e 'áámá lámpara
(Mr. 4.21-25)*

16 Ní Jesús chí'cueeⁿ yā 'túúcā: 'Áámá 'iiⁿ'yāⁿ nguéeé ngi'i yā 'áámá lámpara ní cu'nuuⁿ yā maaⁿ 'áámá 'cuééⁿεε o cu'nuúⁿ yā maaⁿ 'áámá cama ti cu'nuúⁿ yā na 'áámá mesa ní 'iiⁿ'yāⁿ chí cundáa yā ní snaaⁿ yā.

17 'Tiicá ntúūⁿ, nducuéⁿ'ē chí nguéeé deenu 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e chí cunúúⁿ n'de'ei nguéeé cunee chí nguéeé snaaⁿ yā. Ní nguéeé chí cunúúⁿ n'de'ei chí nguεε cadíínuuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'ē.

18 'Caandiveeⁿ n'daacá nī cáávā chí cuuvi deenu nī ti 'iiⁿ'yāⁿ chí v'éeé yeⁿ'e yā ní Ndyuūs ca'a cá yā ní

n'deēe cá cuuvi yeⁿe yā. Ní 'iiⁿ'yāⁿ chi nguéé yeⁿe yā 'áará chi dúú'ví nūⁿ chi nadacádiinúúⁿ yā chi véé yeⁿe yā, chuū ní Ndyuūs divíi yā yeⁿe yā.

*Chεεcu Jesús miiⁿ ndúúcū 'díinu yā chi ndāa yā
(Mt. 12.46-50; Mr. 3.31-35)*

¹⁹ Tuu'mi ní 'díinu Jesús ndúúcū chεεcú yā neⁿe yā ndaá yā nanááⁿ Jesús naati nguéé cuuvi ndaa yā caati neené 'yaaⁿ n'dai 'iiⁿ'yāⁿ snéé yā miiⁿ.

²⁰ Ní 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ cueⁿe yā nanááⁿ Jesús ní caⁿ'a yā: N'diī Jesús, chεεcú nī ndúúcū 'díinu nī snéé yā cuaaⁿ chuva'āi ní neⁿe yā snaaⁿ yā n'diī.

²¹ Tuu'mi ní Jesús miiⁿ caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿ'yāⁿ s'ee: 'Iiⁿ'yāⁿ chí n'giindiveéⁿ yā nduudu yeⁿ'é Ndyuūs ní i'téenu yā 'iiⁿ'yāⁿ, 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí chεεcú ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chíi 'diinú.

*Jesús chin'neenⁿ 'diinⁿ yā 'yúúné ndúúcū
nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā
(Mt. 8.23-27; Mr. 4.35-41)*

²² Chúū chiī. 'Áámá nguuvi Jesús miiⁿ sndaa yā na 'áámá barco ndúúcū discípulos yeⁿe yā ní caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: Cho'o yú táámá 'díituú nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā. Ní cueⁿe yā.

²³ Taachí chiica yā na barco miiⁿ, Jesús miiⁿ ní cyaadu yā. Chéenū 'aama 'yúúné taaⁿ ní diiⁿ chí chindaā nuūⁿnīⁿ chεeti barco miiⁿ ti barco miiⁿ neⁿe 'cuεechi nguááⁿ nuūⁿnīⁿ. Ní discípulos 'va'a yā.

²⁴ Tuu'mi ní discípulos s'eeⁿ ndaa yā naachi canéé Jesús miiⁿ ní nadin'duuchi yā 'iiⁿ'yāⁿ ní caⁿ'a yā: N'dii Maestro, n'dii Maestro, 'cuεechi yú nguááⁿ nuūⁿnīⁿ. Taachi Jesús miiⁿ nduuchi yā, tuu'mi ní caⁿ'a yā chi cūnéé 'diīⁿ 'yúúné miiⁿ

ndúúcu nūⁿnīⁿ, ní canéé 'diīⁿ. Tuu'mi ní 'āā ntéé chéenū 'yúúné miiⁿ ní canéé 'diīⁿ ní n'daacā cueⁿe yā ndúúcu barco miiⁿ.

25 Jesús ní caⁿ'a yā: ¿De'ε cúúvī chi nguéé cu'téenu cá nī? Discípulos ní 'va'a n'daí yā ní cheⁿ'e yiinú yā ní ngaⁿ'a yā ngii yā vī'ī: ¿Du'u sáⁿ'a 'cūū chí ngaⁿ'ā ntiⁿ'nyuⁿ sa yeⁿ'ē 'yúúné ndúúcu nuūⁿnīⁿ ní n'giindiveéⁿ yeⁿ'ē sa?

Jesús diīⁿ yā chi nanduūva 'áámá saⁿ'ā yeⁿ'e yáⁿ'āa Gadara chi canéé sá ndúúcu espíritus yeⁿ'e yááⁿ'guiinūⁿ

(Mt. 8.28-34; Mr. 5.1-20)

26 Jesús ndúúcu discípulos yeⁿ'e yā cueⁿ'e yā na yáⁿ'āa Gadara. Yáⁿ'āa miiⁿ ní canee 'diituú nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā Galilea.

27 Taachí Jesús nacan'dáa yā na barco miiⁿ ní ndaa yā na yáⁿ'āa, ndaā niiⁿnuúⁿ Jesús miiⁿ 'áámá saⁿ'ā yeⁿ'e yáⁿ'āa miiⁿ. 'Āā 'naaⁿ tiempo canéé sá ndúúcu espíritus yeⁿ'e yááⁿ'guiinūⁿ. Nguéé catecai sa ndíí nguéé ndúú canúúⁿ rá sá va'āi ti na yiivi yáává cānuuⁿ sa. Ní ndaā sa ní ndaāca sa Jesús miiⁿ.

28 Ní taachi sáⁿ'a 'cūū n'dííchi sa Jesús miiⁿ chiintii'ya sá nanáaⁿ yā ní 'caī yiicú sa: N'dii Jesús, Daiya Ndyuūs chi ch'εεε n'daí poder yeⁿ'e nī, ¿de'ē diīⁿ nī nduucú? 'Úú di'cuiitú n'diī chi nguéé diīⁿ nī chi diīⁿ sufrir.

29 'Túúcā caⁿ'a sa ti Jesús caⁿ'a ntiⁿ'nyuⁿ yā chí nan'daā espíritus yeⁿ'e yááⁿ'guiinūⁿ yeⁿ'e sáⁿ'ā miiⁿ. 'Āā nééné 'naaⁿ tiempo chi espíritus ichéé ndúúcu saⁿ'ā miiⁿ. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ yeⁿ'e yááⁿ miiⁿ ní ngaā chiichí yā saⁿ'ā miiⁿ ndúúcu cadenas naati

ch'iica sá cadenas ní espíritu yeⁿ'e yááⁿ'guiinū^uⁿ candéε sa saⁿ'ā naachi nguéé 'iiⁿ'yāⁿ.

30 Tuu'mi ní Jesús tiinguunéⁿ yā saⁿ'ā miiⁿ: ¿Dé'ē nguuvi di? Saⁿ'ā miiⁿ ní caⁿ'a sa: Legión nguūví. 'Tíicā ngaⁿ'a 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'ē sa ti neené 'yaaⁿ espíritus yeⁿ'e yááⁿ'guiinū^uⁿ canee ndúúcu sa.

31 Ní espíritus idi'cuítū Jesús chi nguéé dichó'o yā na abismo chi canéé cuaaⁿ maaⁿ yáⁿ'āa.

32 Ní niiⁿnuúⁿ ná sné^e yā nééné n'deē^e cuuchí vεε tī 'cuεεti miiⁿ chi in'nuúⁿ ti chi ché'e ti. Ní espíritus di'cuítū Jesús miiⁿ chí ca'á yā lugar chi cundāā chεεtī cuuchí s'eeⁿ. Jesús miiⁿ ní 'cuúⁿ yā.

33 Tuu'mi ní espíritus yeⁿ'e yááⁿ'guiinū^uⁿ nan'dáā na cuerpo yeⁿ'e saⁿ'ā miiⁿ ní sndaā na cuerpo yeⁿ'e cuuchi s'eeⁿ. Ní 'iiti s'eeⁿ ní chéénu tī na yiivi yaavā yeⁿ'e yiicū miiⁿ ní chingéé nuúⁿ tī nguaaⁿ nuūⁿnīⁿ ní ch'íi nuúⁿ tī nguaaⁿ nuūⁿnīⁿ miiⁿ.

34 'Iiⁿ'yāⁿ chi idiiⁿ cuidado cuuchí s'eeⁿ taachí n'diichí yā chuū, cueⁿ'é yā ngéénu yā ní cuuvi yā 'iiⁿ'yāⁿ na yāāⁿ ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ chi snéé na 'cuεεti nducuéⁿ'ē chi chiī.

35 'Iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yāāⁿ miiⁿ ní cheⁿ'e yā n'diichí yā chi chiī. Ndaá yā nanááⁿ Jesús miiⁿ ní n'diichí yā saⁿ'a chi nacan'daā espíritus yeⁿ'e yááⁿ'guiinū^uⁿ. Saⁿ'ā miiⁿ ní véé sa na ca'a Jesús. Canúúⁿ sá catecai sa ní 'āā n'daāca idiiⁿ sa. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní dii'yá yā chiī.

36 Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi n'diichí yā nducuéⁿ'ē chi chó'ōo caⁿ'a yā 'iiⁿ'yāⁿ chi caama ndaa yā táácā espíritus yeⁿ'e yááⁿ'guiinū^uⁿ nan'dáā na cuerpo yeⁿ'e saⁿ'ā miiⁿ.

37 Tuu'mi ní nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáⁿ'āa

Gadara di'cuítu yā Jesús chi cuεεví yā ye^{n'e} 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ti neené 'va'á yā. Tuu'mi ní Jesús ndaa yā barco miiⁿ.

³⁸ Ní sa^{n'}ā chí nān'daa espíritus ye^{n'e} yááⁿ'n'guiinūⁿ di'cuítu sa Jesús miiⁿ chí cundáa sa na barco miiⁿ ndúúcu yā. Jesús yaa'vi yā sa^{n'}a miiⁿ ní ca^{n'}a yā:

³⁹ Cuna^{n'}ā di ná vaacu di ní caa^{n'}maⁿ di cuuvi di 'iiⁿ'yāⁿ dendu'ū chí ch'εεε n'dai chí Ndyuūs diíⁿ yā ndúúcū di. Sa^{n'}ā miiⁿ ní cuna^{n'}a sa ní ca^{n'}a sa chii sa 'iiⁿ'yāⁿ núúⁿmáⁿ na yāāⁿ dendú'ū chí ch'εεε n'dai chí Jesús diíⁿ yā ndúúcū sa.

Ye^{n'e} daiya Jairo chí ngítā ní ye^{n'e} n'daataá chí tuu'vi tá catecai Jesús

(Mt. 9.18-26; Mr. 5.21-43)

⁴⁰ Taachí Jesús cue^{n'e} yā cho'o yā táámá 'diituú nuūⁿníⁿ'yá^{n'}ā, ní ndaa yā yāāⁿ miiⁿ, 'iiⁿ'yāⁿ 'cuúⁿ yā Jesús ndúúcū vaadī yeenú ti n'deee n'dai 'iiⁿ'yāⁿ ní snee ngiinu yā Jesús miiⁿ.

⁴¹ Miiⁿ cánéé 'aama sa^{n'}a chí nguuvi sa Jairo. Sa^{n'}a miiⁿ nga^{n'}a ntiiⁿnyuⁿ sa ye^{n'e} yaācū sinagoga ní ndaā sa nanááⁿ Jesús ní chiintii'ya sa na ca'a Jesús miiⁿ. Ní di'cuítú sa 'iiⁿ'yāⁿ chí cundáa yā na vaācū sa,

⁴² caati 'áámá n'dyá^{n'}ā daiya sa 'āā 'nááⁿ tá tan'duu ndiichúúví nduūyū tá 'āā cháá 'cuuvi tá. Taachí cue^{n'e} Jesús miiⁿ neené n'deee 'iiⁿ'yāⁿ cue^{n'e} yā ndúúcu yā ní ndii tuunúúⁿ ngεεnúū chiichi yā.

⁴³ Nguaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ canéé 'áámá n'daataá chí 'āā ndiichúúví nduūyū canee tá ndúúcū 'áámá ca'āi chí ngéē yuuúⁿ ye^{n'e} cuerpo ye^{n'e} ta. 'Āā diiⁿ tá gastar ndúúcū médicos tanducué^{n'e} chí vεε ye^{n'e} tá. Mar 'áámá médico nguéé ngii diyiicú yā tá^{n'}ā miiⁿ.

44 Ndaā niiⁿnuⁿ tá cuaaⁿ daami Jesús ní tuū^{'vi} tá naachi n'dεε tíí yeⁿ'e catecai Jesús miiⁿ. Tuu'mí nūuⁿ caneé naaⁿ chí ingéē yuuúⁿ yeⁿ'e cuerpo yeⁿ'e tá.

45 Tuu'mi ní Jesús miiⁿ caⁿ'a yā: ¿Du'u tuū^{'vi} 'úú? Nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ ní caⁿ'a yā: Nguεε 'úú. Pedro miiⁿ ní caⁿ'a sa: N'dii Maestro, 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ní i'nuuⁿ chíichí yā n'diī ní táácā chí ngaⁿ'a nī: ¿Du'ú tuū^{'vī} 'úú?

46 Jesús caⁿ'a yā: Véé du'ū chí tuū^{'vī} 'úú. 'Úú ní deenú chí ndúúcū poder yeⁿ'é nduūvā yeⁿ'e 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ.

47 Taachi n'daata míⁿ tuumicádiinuⁿ tá chí Jesús deenú yā in'duuví n'dai tá ní ndaā tá nanááⁿ Jesús miiⁿ ní chíintī'yā ta nanáaⁿ yā. Ní caⁿ'a cuaacu tá nanááⁿ nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ de'ē cáávā chí tuū^{'vi} tá catecai Jesús. Ní hora míⁿ nūuⁿ chí tuu^{'vi} ta nduūvā yeⁿ'ē tá.

48 Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā: Díí, daiyá, cáávā chí i'teenú di 'úú, ní nduūvā yeⁿ'ē di. Maaⁿ ní cunaⁿ'a di na vaacu di ndúúcū vaadī 'diīⁿ.

49 Ní taachi Jesús ngaⁿ'a yā chuū ndaā 'áámá saⁿ'ā yeⁿ'e na vaacu saⁿ'ā chí ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'ē yaácū sinagoga. Ndaā sa nanááⁿ Jairo ní caⁿ'a sa: 'Āā ch'ii daiya di. 'Āā ntéé yaa^{'vi} di Maestro.

50 Jesús miiⁿ ch'iindiveéⁿ yā nduudu 'cūū ní caⁿ'a yā: Nguéé 'va'ā di. Cu'téenu di 'úú ní nanduūchi ta yeⁿ'ē nguaaⁿ tináⁿ'ā.

51 Tuu'mi ní Jesús sndaā yā na vaacu Jairo. Nguéé 'cuuⁿ yā chí nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ sndaá yā ndúúcu yā cuaaⁿ cheeti va'āī miiⁿ, dámaāⁿ Pedro ndúúcū Jacobo, ndúúcū Juan, ndúúcū cheecu n'daata 'líⁿ, ndúúcū chiida tá.

52 Nducyaaca yā cuaaⁿ chuva'āi ch'εεtinée yā ní ngεεcu yā ní n'gai yā ti ya'ái yā caavā tá. Ní Jesús caⁿa yā: Nguéé cuεεcú nī. Nguéé n'diī tá ti cyaadu tá.

53 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní taachi n'giindiveéⁿ yā nduudu yeⁿ'e Jesús miiⁿ ch'íiⁿnyuⁿneeⁿ yā yeⁿ'e Jesús miiⁿ ti 'āā deenú yā chí 'āā n'diī tá.

54 Tuu'mi ní Jesús ndaa yā cuaaⁿ chεeti va'āi ní sta'á yā ta'ā tá ní caⁿa yuudú yā: Dii, ta'diīⁿ, nducueeⁿ di.

55 Hora míiⁿ nūuⁿ espíritu yeⁿ'ē ta'diīⁿ míiⁿ nnguεεcunée ndúú^{cū} ta. Tuu'mi nūuⁿ nducueⁿē tá. Jesús caⁿa ntiiⁿnyúⁿ yā chí ca'á yā chí che'e tá.

56 Chiida tá ndúú^{cū} chεεcu tá neené ngeⁿ'e yiinu yā ní Jesús caⁿa yā chii yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi nguéé cuuví nī chí nnduuchi tá yeⁿ'e guaaⁿ tináⁿā.

9

Jesús dichó'o yā ndu'u ndiichúúví discí pulos yeⁿ'e yā

(Mt. 10.5-15; Mr. 6.7-13)

1 Jesús yaa'ví yā ndu'u ndiichúúví discí pulos yeⁿ'é yā ní ca'a yā poder. Ní caⁿa yā chí tun'dáa yā espíritus yeⁿ'e yááⁿn'guiinūuⁿ yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ ní diīⁿ yā chí nduūvā yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ chí ngítā.

2 Ní Jesús dichó'o yā discí pulos chí caaⁿ'maⁿ yā nduudu n'dai yeⁿ'e naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā ní diīⁿ yā chí nduuvā yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chí ngítā.

3 Ní caⁿa yā chii yā discí pulos yeⁿ'e yā: Ndís'tiī nguéé de'ē vεε candée nī cuaaⁿ cyúúⁿí. Nguéé ndúú in'daacuú, ndíí nguéé ndúú morral, ndíí nguéé ndúú pan ra, ndíí nguéé ndúú tuūmī ra, ndíí nguéé nduu candée nī 'uūvī catecai.

⁴ Ní 'āā tií nū^un va'ai naachi ndaa nī 'cuεεtinée nī miiⁿ ní ndíí taachi ndaa nī ndíí taachi nan'dáa nī yeⁿ'e yaāⁿ miiⁿ.

⁵ Ní naachi ndaa nī 'áámá yáāⁿ ní 'iiⁿ'yāⁿ nguéeé 'cuaáⁿ yā ndís'tiī, tuu'mi ní nan'dáa nī yeⁿ'e yáāⁿ miiⁿ ní n'dáádi nī yaācāā yeⁿ'e ca'a nī. Chuū ní 'áámá señal chi 'cuuⁿ'míⁿ nī chi nguéeé n'daacā idiíⁿ yā ti contra yeⁿ'é nī.

⁶ Discípulos ican'dáa yā ní cheⁿ'é yā nuuⁿmán' cuaaⁿ yáāⁿ s'eeⁿ ní nduu cuááⁿ ní ngaⁿ'a yā nduudu ngai yeⁿ'é Ndyuūs, nduudu chi nanguaⁿ'āī 'iiⁿ'yāⁿ. Ní diíⁿ yā chi nduūvā yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ chi ngiītā.

Rey Herodes nguéeé s'teenu yā yeⁿ'e Jesús

(Mt. 14.1-12; Mr. 6.14-29)

⁷ Ch'iindiveeⁿ rey Herodes tanducuéⁿ'ē chí Jesús miiⁿ idiíⁿ yā ní 'āā ntεε déénu yā de'ε nadicadiínuuⁿ yā. Ní véé 'uūvī vandiicadiínúúⁿ yā caati náⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ ní ngaⁿ'a yā chí Jesús chí Juan miiⁿ chí nduuchi yā yeⁿ'ē nguaaⁿ tináⁿ'ā.

⁸ Náⁿ'a yā ní ngaⁿ'a yā chí profeta Elías miiⁿ ní 'āā che'enaáⁿ yā. Náⁿ'a yā ní ngaⁿ'a yā chí 'áámá profeta chí n'díí yā ndíí yeⁿ'e tiempo chí 'āā 'naaⁿ nandúúchi yā yeⁿ'ē nguaaⁿ tináⁿ'ā.

⁹ Ní rey Herodes miiⁿ ní caⁿ'a yā: 'Úú caⁿ'a ntiínyúⁿ chí 'chiitá daandu saⁿ'ā chí Juan chí chεεdínuūⁿnīⁿ sa. ¿Dú'ū chí saⁿ'ā miiⁿ chí ch'iindiveeⁿ tanducuéⁿ'ē yeⁿ'ē sa? 'Úú neⁿ'é cadiínúúⁿ ní neⁿ'é snaáⁿ sáⁿ'a 'cūū.

Jesús ca'a yā che'e nyuⁿ'u mil 'iiⁿ'yāⁿ

(Mt. 14.13-21; Mr. 6.30-44; Jn. 6.1-14)

¹⁰ Taachi discípulos ndaa yā naachí canee Jesús, tuu'mi ní caⁿ'a yā Jesús tanducuéⁿ'e chí diíⁿ yā.

Cuayivi ní Jesús cueⁿ'é yā ndúú^{cū} discí^{pulos} yeⁿ'e yā níⁿ'nuúⁿ na yáāⁿ Betsaida ní cueⁿ'é yā cuε^{eti} yeⁿ'ē yáāⁿ miiⁿya.

11 Taachí 'iiⁿ'yāⁿ cadíⁿnuuⁿ yā yeⁿ'e Jesús miiⁿ, cueⁿ'é yā n'dáa yā 'iiⁿ'yāⁿ. Ní Jesús 'cuuⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ yeⁿ'e naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyúⁿ yā. Ní díⁿ yā chi nduū^{vā} yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ chí ngiita yā.

12 Taachí chi chíⁿū, ndu'u chi ndiichú^úví yā ndaá yā nanááⁿ Jesús ní caⁿ'a yā chii yā Jesús: Yaa^{'vi} nī 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí caⁿ'a yā cuaaⁿ yáāⁿ s'eeⁿ, ní cuaaⁿ yáāⁿ 'líⁿ naachi snéé 'iiⁿ'yāⁿ ní véé naachi 'cuε^{etiné} yā ní ndaaca yā chí che'e yā, ti nguéé dε^{'ē} vεε naachi snéé yú.

13 Jesús caⁿ'a yā chii yā discí^{pulos}: Ndís'tíⁱ ní ca'a nī chi che'e yā. Discí^{pulos} ní caⁿ'a yā: 'Áā ntéé n'deēe yeⁿ'é 'nū véé ti táá nyuⁿ'u nūⁿ pan ndúú^{cū} 'uū^{vī} 'yaācā. Nguéé cuuvi díⁿ 'nū cuái 'nū chi che'e nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ s'tí.

14 Miiⁿ ní snéé taanduu nyuⁿ'u mil saⁿ'ā. Tuu'mi ní Jesús miiⁿ caⁿ'á yā chii yā discí^{pulos} yeⁿ'e yā: Caaⁿ'maⁿ ntiiⁿ'nyúⁿ nī 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí 'cuε^{eté} yā 'uū^{vī} ngε^{ecu} ndiichí yā 'aama 'áámá cuaaⁿ.

15 'Tíicā díⁿ discí^{pulos} ní ch'ε^{eté} nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

16 Tuu'mi ní Jesús miiⁿ sta'á yā ndu'u nyuⁿ'u pan ndúú^{cū} nduu 'uuví 'yaācā. Ní 'iicu n'diichí yā nanguuvi ní ca'á yā gracias Dendyuūs cáávā pan ndúú^{cū} 'yaācā miiⁿ. Cuayivi ní Jesús n'deé yā pan ndúú^{cū} 'yaācā ní ca'a yā discí^{pulos} yeⁿ'e yā. Ch'iinu ní discí^{pulos} ca'a ntúⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí che'e yā.

17 Che'e nducyaaca yā ní chiituú 'iiⁿyāⁿ. Cuayivi ní discípulos nan'gaáⁿ yā chí ningaavā ní chiituú tá ndiichuuvi 'cuεētεε chí ningaāvā.

Pedro miiⁿ ní caⁿā cuaacu sa chi Jesús miiⁿ chi Cristo yā

(Mt. 16.13-19; Mr. 8.27-29)

18 'Áámá nguuvi taachí Jesús ndúú^{cū} discípulos yeⁿé yā canée yā 'aama lado ní ngaⁿ'āngua'á yā, tuu'mi ní Jesús itinguunéeⁿ yā discípulos: ¿Du'ū 'úú ngaⁿ'a 'iiⁿyāⁿ?

19 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní n'guεε^{cū}taⁿ'a yā: Náⁿ'a yā ní ngaⁿ'a yā chí díí Juan chí cheē^{dí}nuūⁿnīⁿ sa díí. Náⁿ'a yā ní ngaⁿ'a yā chí díí ní profeta Elías díí; ní náⁿ'a yā ní ngaⁿ'a ntuúⁿ yā chí díí ní 'aama profeta chí 'āā 'naaⁿ tiempo chí n'dií ní nduuchí yā yeⁿ'e nguaaⁿ tinaⁿ'ā.

20 Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā: Ndís'tiī, tuu'mi, ¿du'ū 'úú ngaⁿ'a nī? Tuu'mi ní Simón Pedro nan'guεε^{cū}taⁿ'a yā ní caⁿ'a yā: N'dií chí Cristo yeⁿé Ndyuūs.

21 Jesús chii yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí nguéeⁿ cuuvi yā chuū mar 'áámá 'iiⁿyāⁿ.

Jesús ngaⁿ'a yā yeⁿ'ē chí taācā 'cuūvi yā

(Mt. 16.20-28; Mr. 8.30-9.1)

22 Tuu'mi ní Jesús caⁿ'a yā: Cánée chí 'úú chí Saⁿ'ā chí Daiyá Ndyuūs n'dee n'dái 'cuenú cuuvi ní 'íicú saⁿ'ā ndiicú^ū chí ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'ē yaācū ndúú^{cū} chiiduú n'gεε^ε chí ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā ndúú^{cū} maestros yeⁿ'e ley ní nguéeⁿ neⁿ'e yā snaaⁿ yā 'úú chí Saⁿ'ā chí Daiya Ndyuūs. Ní canée chí 'caaⁿ'núⁿ yā 'úú. Ní 'úú nduuchí yeⁿ'ē nguaaⁿ tináⁿ'ā ndii 'cuíⁿú 'iīnū nguuvi.

23 Cuayivi ní Jesús ngaⁿ'a yā ngii yā nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ: Ndúúti chí 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ neⁿ'e yā caⁿ'a yā nduucú, canéé chí cu'nééⁿ maáⁿ yā tanducuéⁿ'ē dendu'ū chí véé yeⁿ'e yā, ní nguuví nguuví cuta'á yā cruz yeⁿ'e yā chí tan'dúúcā chí 'cueenu taaví yā cuuvi cucáávā 'úú ní caⁿ'a yā nduūcú.

24 Caati nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chí neⁿ'e cá yā nadanguáⁿ'ai yā vida yeⁿ'e maaⁿ yā na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū dindaí yā táámá vida yeⁿ'e yā nanááⁿ Ndyuūs. Ní nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chí dindaí yā vida yeⁿ'e yā cucáávā 'úú ndaāca yā táámá vida yeⁿ'é yā nanááⁿ Ndyuūs.

25 ¿De'ε dichíí'vē saⁿ'ā ndúúti chí diiⁿ sa ganar nducuéⁿ'ē chí véé na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ní diíⁿ sa chí dindaí sa vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ chí táámá vida yeⁿ'e yā ní idituuví sa maāⁿ vida yeⁿ'e sa?

26 Ní 'iiⁿ'yāⁿ chí cuuvi 'cuináⁿ yā yeⁿ'ē 'úú nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ ndúúcū nduudu yeⁿ'é tuu'mi ní 'úú chí Saⁿ'a chí Daiya Dendyuūs cuuví 'cuinaáⁿ yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ 'cūū taachi 'úú ndaá taama vmnéⁿ'ēe tan'dúúcā Rey ndúúcū poder yeⁿ'ē Chiidá ndúúcū poder yeⁿ'ē maáⁿ ní ndúúcū ángeles.

27 'Úú ngaⁿ'a cuaacú ndúúcū ndís'tiī, chí vεε náⁿ'a nī chí snee nī 'muuⁿ chí nguéé 'cuūvi nī taanduvéé ndíí snaaⁿ nī yeⁿ'e naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiⁿ'nyúⁿ yā.

*Jesús ñ'daaⁿ yā cuerpo yeⁿ'e maáⁿ yā
(Mt. 17.1-8; Mr. 9.2-8)*

28 Ch'íínú níⁿ níⁿ nguuví chí Jesús caⁿ'a yā nduudu 'cūū, Jesús cueⁿ'e yā ndúúcū Pedro, ndúúcū Juan ndúúcū Jacobo ní chεε yā na yiīcū chí caaⁿ'maⁿngua'á yā.

29 Ní taachi Jesús ngaⁿ'angua'á yā, n̄'dááⁿ naaⁿ yā ní catecai yā nduuvī cuéé ní ngii n'gai.

30 Ní tuu'mí nūuⁿ che'enaāⁿ na 'uuvi saⁿ'ā ndúúcū Jesús. Saⁿ'ā s'eeⁿ chiiⁿ Moisés ndúúcū profeta Elías chí 'āā 'naaⁿ tiempo chi n'diī yā.

31 Nduu 'iinú yā ní na chidεεεε chi ngii n'gai yeⁿ'ē va'ai chεeti nguuvi snée yā. Ní ngaⁿ'a yā yeⁿ'ē chí 'cuūvī Jesús ní 'cueenu taaví yā na yāāⁿ Jerusalén.

32 N'dáá rá chí cyaadu Pedro ndúúcū Juan ndúúcū Jacobo nadacueéⁿ yā ní n'diichi yā chí ngii n'gai naaⁿ Jesús ndúúcū saⁿ'ā s'eeⁿ chi canee ndúúcu yā.

33 Ní taachí Elías ndúúcū Moisés chiví yā yeⁿ'e Jesús ní 'āā cuéé caⁿ'a yā, tuu'mi ní Pedro miiⁿ ní caⁿ'a yā chí yā Jesús: N'diī Maestro, de'ε chúúcā n'daācā yeⁿ'e yú chí 'cuεetinée yú 'muuⁿ. Ní din'dái 'nū 'iinū va'ai n'gaiyā; 'áámá yeⁿ'e nī, 'áámá yeⁿ'ē Moisés, ní 'áámá yeⁿ'ē Elías. Pedro miiⁿ ní nguée déénu yā de'ē chí ngaⁿ'a yā.

34 Ní neⁿ'e chi ngaⁿ'a Pedro miiⁿ ndaā 'áámá meēⁿ ní sn'díi 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní 'va'a yā chí ndaa meēⁿ vmnaaⁿ yā.

35 Tuu'mi ní ch'iindiveéⁿ yā 'áámá nduudu chí ngaⁿ'ā nguaaⁿ meēⁿ: Sáⁿ'a 'cūū ní Daīyá chí neⁿ'e taaví. Cu'neeⁿ veéⁿ nī nducuéⁿ'ē chí ngaⁿ'a sa.

36 Ch'íinú ch'iindiveéⁿ yā nduūdū miiⁿ ní discípulos n'diichi yā chí Jesús miiⁿ canee yā dámaaⁿ yā nduucú yā. Ní discípulos ch'εetinee 'diīⁿ cheendí yā nguuvi s'eeⁿ ní nguée chí yā mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'ē chí n'diichi yā.

Jesús diīⁿ yā chí nanduūvā yeⁿ'e 'áámá saⁿ'ā 'líiⁿ

ye^{n'e} espíritu ye^{n'e} yáá^{n'n}guiinūⁿ

(Mt. 17.14-21; Mr. 9.14-29)

37 Táámá nguuvi cuayiivi, 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní nangua'á yā ye^{n'e} yiīcū miiⁿ ní nééné 'yaaⁿ 'iiⁿyāⁿ can'dáa yā na yāāⁿ ní cue^{n'é} yā chí ndaacá yā Jesús.

38 Tuu'mi ní 'áámá sa^{n'ā} chí canéé ndúúcū 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ 'cái sa: N'diī Maestro di'cuíitūu n'diī chí snaaⁿ nī daiyá tí 'áámá n'dyá^{n'ā} daiyá.

39 Tí 'áámá espíritu ye^{n'e} yáá^{n'n}guiinūⁿ ita'a sa^{n'ā} ní ndááca naāaⁿ nn'gaī sa ní 'cái diitú sa ní ican'daā yāīⁿ cuaaⁿ cheendi sa ní n'deee n'dái tiempo chí nééné taaⁿ idiiⁿ espíritu ye^{n'e} yáá^{n'n}guiinūⁿ ndúúcū sa ní nguéé ngii vii espíritu ye^{n'e} yáá^{n'n}guiinūⁿ ye^{n'e} sa.

40 Ní 'aā diīⁿ 'cuíitūú discípulos ye^{n'e} nī chí divií yā espíritu miiⁿ ye^{n'e} daiyá naati nguéé cuuvi diīⁿ yā.

41 Jesús nan'guεεcúta^{n'a} yā: Ndís'tiī, 'iiⁿyāⁿ chí nguéé i'téenu nī ndíí nguéé ndúú idiiⁿ n'daacá nī. ¿'Áá 'naaⁿ tiempo canéé chí cuneé ndúúcū ndis'tiī? ¿'Áá 'naaⁿ tiempo ní canéé chí cuchéé ndúúcū ndis'tiī? Ní nga^{n'a} yā ngii yā sá^{n'ā} miiⁿ: Cuchí di nanaáⁿ ndúúcū daiya di.

42 Taachí sa^{n'ā} 'dííⁿ miiⁿ ndaa niiⁿnuúⁿ sá nanááⁿ Jesús miiⁿ, espíritu ye^{n'e} yáá^{n'n}guiinūⁿ miiⁿ chindεεve sa^{n'ā} 'díí miiⁿ ní ch'εεcundáa sa^{n'ā}. Ní Jesús yaa'vinéⁿ yā espíritu ye^{n'e} yáá^{n'n}guiinūⁿ chí divií ye^{n'e} sa^{n'a} 'dííⁿ miiⁿ, ní nanduūvā ye^{n'e} sa. Tuu'mi ní Jesús nca'á yā sa^{n'ā} 'dííⁿ miiⁿ chiida sa.

43 Nducyáácá 'iiⁿyāⁿ nge^{n'e} yiinu yā ye^{n'e} poder ye^{n'e} Dendyuūs chí ch'εεte n'dai. Ní taachi nducyaaca yā che^{n'e} yiinu yā ye^{n'e} tanducue^{n'e} chí diīⁿ Jesús miiⁿ, Jesús ca^{n'a} yā.

*Jesús caⁿ'a yā táámá cuuvi yeⁿ'ē chi 'cuuvi yā
(Mt. 17.22-23; Mr. 9.30-32)*

44 Ní chii yā discípulos yeⁿ'e yā: 'Caandiveéⁿ nī n'daācā yeⁿ'e tanducuéⁿ'ē nduudu chi caaⁿ'máⁿ ní nguéé cuuvi naáⁿ nī yeⁿ'ē. 'Úú Saⁿ'ā chi Daiya Ndyuūs 'úú ní 'iiⁿ'yāⁿ canee chí naca'a yā 'úú ta'a 'iiⁿ'yāⁿ.

45 Discípulos ní nguéé tuumicádiinuuⁿ yā nduudu chi ngaⁿ'a Jesús. Canúúⁿ n'de'ei nduudú 'cūū yeⁿ'e yā. Ní nguéé túúmícádiinuuⁿ yā. Ní 'va'á yā chi ntiinguuneeⁿ yā Jesús de'ε neⁿ'e caaⁿ'maⁿ nduudú 'cūū.

*Nduudu yeⁿ'e du'ū chi ch'εεε ca
(Mt. 18.1-5; Mr. 9.33-37)*

46 Tuu'mi ní discípulos yeⁿ'e yā tucá'a yā caⁿ'a yā ndúú^{cū} vi'í: ¿Du'ū ca chi ch'εεε ca nguaaⁿ s'uúúⁿ?

47 Jesús tuumicadíinuuⁿ yā táácā chi discípulos nadicádiinuuⁿ yā na staava yeⁿ'e yā ní sta'á yā 'áámá saⁿ'ā 'lííⁿ ní s'neeⁿ yā saⁿ'ā nanáaⁿ yā.

48 Ní caⁿ'a yā chii yā discípulos yeⁿ'e yā: 'Āā du'ú nūuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chi 'cuaaⁿ yā saⁿ'ā 'lííⁿ 'cūū ndúú^{cū} chi duuchí 'cuaáⁿ yā 'úú. 'Āā du'ú nūuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chi 'cuaáⁿ yā 'úú 'cuaáⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ chi dichó'o yā 'úú. 'Iiⁿ'yāⁿ chí ndiicuuⁿ ca yā nguaaⁿ ndis'tií ní 'iiⁿ'yāⁿ 'cúú, ní ch'εεε ca yā nguaaⁿ ndis'tií.

*Tiⁿ'yāⁿ chi nguéé contra yeⁿ'ē yú ní snée yā favor
yeⁿ'ē yú
(Mr. 9.38-40)*

49 Tuu'mi ní Juan caⁿ'a yā chii yā Jesús: N'dií, Maestro, 'āā n'diichí 'nū 'áámá saⁿ'ā chi diví sa espíritus yeⁿ'ē yááⁿ'n'guiinūuⁿ yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ ndúú^{cū}

chi duuchí nī; ní nguéeé cuúⁿ 'nū ti nguéeé canee sa ndúúcu yú.

⁵⁰ Jesús caⁿ'a yā chii yā Juan: 'Cuaáⁿ nī chi diiⁿ sa 'túúcā; ti 'iiⁿ'yāⁿ chi nguéeé diiⁿ yā contra yeⁿ'e s'uūúⁿ, 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ snée yā favor yeⁿ'ē yú.

Jesús yaa'vineeⁿ yā 'uūvī discipulos yeⁿ'e yā

⁵¹ Taachi snuū ca'a nguuvi miiⁿ chí Jesús miiⁿ canéeé chí caⁿ'á yā na va'ai chεεti nguuvi, Jesús 'āā deenú yā dε'ε chi diiⁿ yā ní cueⁿ'e yā ndúúcu valor na yāāⁿ Jerusalén.

⁵² Ní dicho'ó yā na 'úúví saⁿ'ā vmnááⁿ yeⁿ'e yā. Saⁿ'ā s'eeⁿ ní cueⁿ'ē sa ní sndaā sa na 'áámá yāāⁿ yeⁿ'e yáⁿ'āa Samaria chi in'nuuⁿ sa nááchí 'cuεεtinée yā.

⁵³ Ní 'iiⁿ'yāⁿ samaritanos nguéeé 'cuuⁿ yā Jesús miiⁿ ti chicadiinuuⁿ yā chi Jesús caⁿ'a yā yāāⁿ Jerusalén.

⁵⁴ Taachí discipulos yeⁿ'e yā n'giindiveéⁿ yā chuū, Jacobo ndúúcu Juan caⁿ'a yā: N'dií, Señor, ¿'áá neⁿ'e nī chí caaⁿ'maⁿ ntiinnyuⁿ yú chi cun'geēⁿ yaⁿ'ā yeⁿ'ē nanguuvi ní di'cuīnú yú 'iiⁿ'yāⁿ 'muuⁿ tan'dúúcā chi diiⁿ profeta Elías miiⁿ tiempo chi chó'ōo caati 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nguéeé neⁿ'é yā 'cuaāⁿ yā s'uūúⁿ?

⁵⁵ Tuu'mi ní Jesús miiⁿ yaa'vineeⁿ yā Jacobo ndúúcu Juan ní caⁿ'a yā chii yā saⁿ'ā s'eeⁿ: Ndís'tiī ní nguéeé tuumicadiinuuⁿ nī dε'ε espíritu yeⁿ'ē chi ngaⁿ'a nī.

⁵⁶ 'Úú, ní Saⁿ'ā chi Daiyá Ndyuūs. 'Úú ní nguéeé cúchí chí dindaí vida yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ naati chí nadinguaⁿ'aí vida yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Tuu'mi ní cho'ó yā yāāⁿ miiⁿ ní cueⁿ'e yā táámá yāāⁿ.

*Ye^{n'e} 'iiⁿ'yāⁿ chi ne^{n'e} yā ca^{n'a} yā ndúúcu Jesús
(Mt. 8.19-22)*

⁵⁷ Taachi snúuⁿ yā yúúni, 'áamá sa^{n'a} ní ca^{n'a} sa chii sa Jesús miiⁿ: N'dií, Señor, ca^{n'a} nduucu ní 'āā tií nūuⁿ naachi ca^{n'a} nī.

⁵⁸ Jesús ca^{n'a} yā chii yā sa^{n'a} miiⁿ: 'Yuunéē ni véé yivi yáává ye^{n'e} tī ní 'yaada ní véé 'd'ééεε tī; naati 'úú, Sa^{n'a} chi Daiya Dendyuūs, nguéé mar 'áamá cuaaⁿ naachi cundiití tiíⁿ.

⁵⁹ Ní ca^{n'a} yā chii yā 'áamá sa^{n'a}: Cuchíi nī nduucu. Ní sa^{n'a} miiⁿ ní ca^{n'a} sa: N'dií Señor, téé nī lugar 'úú ti ca^{n'a} 'cuūchí chiidá ní ca^{n'a} yú.

⁶⁰ Jesús ca^{n'a} yā: Cu'neeⁿ dí 'iiⁿ'yāⁿ chi nguéé i'téenu yā chi 'cuūchí yā tina^{n'a} ye^{n'e} yā ti 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi tan'dúúca tina^{n'a} miiⁿ, 'tiicá yā. Dií ní cue^{n'e} di ní caaⁿ'maⁿ di nduudu ye^{n'e} Ndyuūs ye^{n'e} naachi Ndyuūs nga^{n'a} ntiiⁿ'nyúⁿ yā.

⁶¹ Tuu'mi ní táámá sa^{n'a} ca^{n'a} sa chii sa Jesús miiⁿ: N'dií, Señor, 'úú ne^{n'e} ca^{n'a} nduucu ní naati téé nī lugar 'úú ti ca^{n'a} yaa'ví 'iiⁿ'yāⁿ chi snúuⁿ yā ndavaacu chi ca^{n'a} ndúúcu nī.

⁶² Jesús ca^{n'a} yā chii yā sa^{n'a} miiⁿ: 'Āā du'ú nūuⁿ sa^{n'a} chi cuūndū tá'a sa na laatú ní 'cuíinu sa cuaaⁿ dáámí sá, nguéé dichíí'vē sa chi cuuvi sa ca^{n'a} sa nduucu ní diiⁿ sa ntiiⁿ'nyuⁿ ye^{n'e} naachi Ndyuūs nga^{n'a} ntiiⁿ'nyúⁿ yā.

10

*Jesús dichó'o yā 'iīnū ngεεcu ndiichi discípulos
ye^{n'e} yā chí nga^{n'a} nduudu cuaacu*

¹ 'Cuiinu chúū ní Jesús nandεεεε yā tá 'iīnū ngεεcu ndiichi discípulos ye^{n'e} yā ní dichó'o yā cá'uūvī ca'uuví yā. Ní cue^{n'e} yā cuááⁿ vmnaaⁿ ye^{n'e}

Jesús cuaaⁿ nducyáácá yáāⁿ ndúúcū nduu cuaaⁿ naachi Jesús canéé chi cáⁿ'a yā.

² Ní Jesús ngaⁿ'a yā ngī yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: 'Cuaacu níⁿ'nyúⁿ chi nééné n'deēe cosecha véé chi nééné n'deēe 'iiⁿ'yāⁿ chi canéé chi 'caandiveeⁿ yā nduudu yeⁿ'é Ndyuūs naati saⁿ'ā chi idiiⁿ ntiⁿ'nyuⁿ nguéé 'yaaⁿ sa. Cáāvā chuū di'cuítu nī 'iiví Ndyuūs chí dichó'o yā 'iiⁿ'yāⁿ chi caaⁿ'maⁿ yā nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs ní nadacuéeⁿ yā cosecha yeⁿ'é Ndyuūs. Cosecha miiⁿ ní tan'dúúcā 'iiⁿ'yāⁿ chi cu'téenu yā Ndyuūs.

³ Ndís'tīi cueⁿ'e nī caati 'úú dicho'ó ndís'tīi chi ndís'tīi ní caⁿ'a nī tan'dúúcā 'iiti cuūchī caⁿ'a tī nguaaⁿ lobos.

⁴ Nguéé candéε nī bolsa ndúúcū tuūmī, ndíi nguéé nduu morral, ndíi nguéé ndúú ndaacuú yeⁿ'e nī. Ní taachi diíⁿ nī saludar 'iiⁿ'yāⁿ cuaaⁿ cyúúni, ní nguéé cuuvi 'naaⁿ nī.

⁵ Ní tanducuéⁿ'ē va'āi chi ndaá nī caaⁿ'máⁿ nī vmnááⁿ vmnaaⁿ 'túúcā: Cuneé 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e va'ái 'cūū ndúúcū vaadi 'diíⁿ.

⁶ Ní nduuti chi 'iiⁿ'yāⁿ ní ndiicúuⁿ yā na va'ai miiⁿ, tuu'mi ní vaadi 'diíⁿ cunéé ndúúcu yā. Ní nduuti chi nguéé véé 'iiⁿ'yāⁿ ndiicúūⁿ na va'ai miiⁿ, vaadi 'diíⁿ nguéé cunéé ndúúcu yā.

⁷ Cuεtinée núúⁿ nī va'āi naachí 'iiⁿ'yāⁿ 'cuaáⁿ yā ndís'tīi. Che'é nī ní cu'u nī chi téé yā caati 'iiⁿ'yāⁿ chi idiiⁿ ntiⁿ'nyuⁿ canéé chi nduuvi 'í'vε yā. Ndís'tīi nguéé caⁿ'a nī nduu va'āi nduu va'āi.

⁸ 'Āā tíi nūuⁿ yáāⁿ naachi cūndaa nī ní 'iiⁿ'yāⁿ míiⁿ 'cuaáⁿ yā, che'é nī 'āā dε'é nūuⁿ chi téé yā chi che'é nī.

⁹ Idiíⁿ nī chi índuūvā yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ chi ngiūtā chi sneé yā na yáāⁿ. Ní cuuvi nī 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e naachi

Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā ní 'āā ndaā niiⁿnuúⁿ naachi snée yā.

10 Naati 'āā tií nūⁿ yáāⁿ naachi ndaá nī ní 'iiⁿ'yāⁿ ní nguéé 'cuáaⁿ yā ndís'tiī, tuuⁿ'mi ní can'daa nī cuaaⁿ cyúúⁿ ní caaⁿ'maⁿ nī 'túúⁿcā:

11 Ndíí yaācāā yeⁿ'ē yáaⁿ 'cūū chí caī na ca'á 'nū n'dáádi 'nū ti nguéé cu'teenu nī yeⁿ'é 'nū. Naati cadíínuuⁿ nī chuū chí yeⁿ'ē naachi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā ní 'āā ndaā niiⁿnuúⁿ naachi snée nī.

12 'Úú, Jesús, ngaⁿ'á ngíí ndís'tiī chí nguuvi taachi Ndyuūs caaⁿ'máⁿ yā nuuⁿndi yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ, castigo yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáāⁿ s'tiī ní díitu cá ní nguéé ti chí cuuvi yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé din'daācā yeⁿ'e yáāⁿ Sodoma.

Yeⁿ'e yáāⁿ s'eeⁿ naachi 'iiⁿ'yāⁿ nguεε i'téenu yā Ndyuūs

(Mt. 11.20-24)

13 Caⁿ'a Jesús: Dε'ē chúúcā ya'ai yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáāⁿ Corazín. Dε'ē chúúcā ya'ai yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáāⁿ Betsaida. Ti ndúútī chí 'iiⁿ'yāⁿ na yáⁿ'āa Tiro ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ na yáⁿ'āa Sidón n'diichí yā vaadí n'giinu chí chíi nguaaⁿ ndís'tiī, 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáⁿ'āa s'eeⁿ 'āā 'naaⁿ ndaācādaamí yā yeⁿ'ē nuuⁿndi yeⁿ'e yā. Ní ch'εetinúⁿ yā catecai yā tan'dúúcā dínnūⁿ ní ch'εeté yā nguaaⁿ yaiyāā tan'dúúcā costumbre yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ndíí vmnaaⁿ taachi chíⁿ'i yā chí neené yaⁿ'ai yā.

14 Cáávā chuū ní 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáⁿ'āa Tiro ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáⁿ'āa Sidón 'duūⁿ'vī cá castigo yeⁿ'é yā nguéé ti yeⁿ'e ndís'tiī taachí ndaā nguuvi chí Ndyuūs caaⁿ'maⁿ yā nuuⁿndi yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ.

15 Ndís'tiī, 'iiⁿyāⁿ yeⁿe yáāⁿ Capernaum, neⁿ'é nī díⁿ nī chí maáⁿ nī n'gεεté nī naati caⁿ'á nī na infierno.

16 'Iiⁿyāⁿ chí n'giindiveéⁿ yā nduudu yeⁿ'é ndis'tiī ní nduudu yeⁿ'é 'úú n'giindiveéⁿ yā. 'Iiⁿyāⁿ chí nguéé neⁿ'e yā ndís'tiī, nguεε neⁿ'e yā 'úú. Ní nguéé neⁿ'e yā Ndyuūs ti 'iiⁿyāⁿ miiⁿ dichó'o yā 'úú.

Nanguεεcuunéé 'iīnū ngeεcu ndíichí discípulos yeⁿ'é Jesús

17 Nguεεcuunéé ndu'ū 'iīnū ngeεcu ndíichí discípulos ndúú^{cū} vaadī yeenú. Ní caⁿ'a yā: N'diī, Señor, espíritus yeⁿ'e yááⁿn'guiinūⁿ n'giindiveeⁿ sa yeⁿ'e 'nū chí caaⁿ'maⁿ n'tiīⁿnyúⁿ 'nū ndúú^{cū} chiduuchí nī.

18 Jesús caⁿ'a yā: Cuáácú 'úú ní inaáⁿ yááⁿn'guiinūⁿ tan'dúú^{cā} chí sn'daā sa yeⁿ'é nánguuvī tan'dúú^{cā} 'cuai.

19 Ní Jesús caⁿ'a yā chíī yā discípulos yeⁿ'e yā: 'Úú ní teé poder ndís'tiī chí cunnca'á nī cúú ndúú^{cū} 'iiti dáⁿ'āi, níicu cuchéε nī ndúú^{cū} 'iiⁿyāⁿ chí contra yeⁿ'e nī. Ní nguéé du'ū vεε cuuvi cuchéé yeⁿ'e ndís'tiī. Ní nguéé idiiⁿ daño ndís'tiī.

20 Ndís'tiī nguéé ngii yeenú nī taachi caaⁿ'máⁿ nī n'tiīⁿnyuⁿ yeⁿ'é espíritus yeⁿ'e yááⁿn'guiinūⁿ ní n'giindiveeⁿ yeⁿ'e nī naati yeenú nī chí canéé nguūⁿ chí dúú^{cí} nī na libro yeⁿ'é Ndyuūs na va'ai chεeti nguuvī.

Jesús chíī yeenú yā

(Mt. 11.25-27; 13.16-17)

21 Hora míⁿ nūⁿ Jesús yeenú n'dai yā cáávā Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs ní caⁿ'a yā: N'diī, Chiidá, 'úú ní teé gracia n'diī chí 'iiví nī yeⁿ'e

va'ai chεeti nguuvi ndúúcū yáⁿāa 'cúū caati snuuⁿ n'dé'ei nī nduudú 'cūū yeⁿe 'iiⁿyāⁿ chi déénu ca yā ndúúcū 'iiⁿyāⁿ chi n'deēe n'dái túúmícádínuuⁿ yā. Ní ca'á nī chi cadínūuⁿ 'iiⁿyāⁿ chi ndiicúuⁿ yā chí nguéé n'deēe cá déénu yā caati 'tíicā neⁿe nī diiⁿ nī ti n'daācā.

²² N'diī Chiidá, 'āā tee nī tanducuén^e 'úú. Mar 'áámá 'iiⁿyāⁿ nguéé déénu yā du'ū chi 'aama n'dyaⁿā Daiya Dendyuūs, dámaaⁿ n'diī Chiidá. Mar 'aama 'iiⁿyāⁿ nguéé déénu yā du'ū chi n'diī Chiidá dámaāⁿ 'áámá n'dyaⁿā daiyá nī, ndúúcū 'āā du'ú nūuⁿ 'iiⁿyāⁿ chi Daiyá Dendyuūs neⁿ'é yā 'cuuⁿmíⁿ yā.

²³ Tuu'mi ní Jesús ngaⁿ'a yā ngii yā discípulos yeⁿe yā: Dε'ε chúúcā n'dai ndís'tiī chí ngii naaⁿ nī dendu'ū chi ndís'tiī n'gíinu nī.

²⁴ 'Úú ní ngaⁿ'á ngii ndís'tiī chi neené 'yaaⁿ profetas ndúúcū reyes chi yeⁿ'ē ndii cuááⁿ vmnaaⁿ néⁿ'e yā snaaⁿ yā chí ndís'tiī ínaaⁿ nī naati nguéé n'diichí yā. Ní neⁿ'é yā 'caandiveeⁿ yā chí ndís'tiī n'giindiveéⁿ nī naati nguéé ch'iindiveéⁿ yā.

Saⁿ'ā samaritano chí n'dai

²⁵ 'Áámá maestro yeⁿ'e ley chi neⁿ'e sa n'diichineeⁿ sa Jesús ndaa sa nanáaⁿ yā ní ntiinguuneeⁿ sa Jesús: N'dií, Maestro, ¿dε'ē chí canee chí diíⁿ chí ndáácā vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ?

²⁶ Jesús nan'guεεcútaⁿ'a yā: ¿Taacā canéé nguūⁿ na ley yeⁿ'é chuū? ¿Dε'ē tuumicadiinuuⁿ di yeⁿ'e ley yeⁿ'e chuū?

²⁷ Maestro yeⁿ'e ley miiⁿ nan'guεεcútaⁿ'ā sa: 'Túúcā canéé nguūⁿ: Dinéⁿ'e di Señor Ndyuūs yeⁿ'ē di ndúúcū núúⁿmáⁿ staava yeⁿ'ē di, ndúúcū núúⁿmáⁿ alma yeⁿ'ē di, ndúúcū tanducuén^e

fuerzas ye^{n'}ē di, ndúú^{cū} tanducuén^{'ē} vaadi cadí^{nūu} ye^{n'}ē di. Ní diné^{'e} di nducyaaca 'i^{n'}yāⁿ na niiⁿnuúⁿ va'āⁱ ye^{n'}e di tan'dúú^{cā} chí ne^{n'}e di maāⁿ di.

28 Jesús nan'guεεcúta^{n'}a yā: N'dáácā nan'guεεcúta^{n'}ā di. Diiⁿ di chuū, ní cunduūchi di cue^{n'}e daāⁿmaⁿ.

29 Sa^{n'}ā miiⁿ ne^{n'}e sa cunéé n'daāca sa ní ca^{n'}a sa chii sa Jesús: ¿Dú'ū chí 'i^{n'}yāⁿ chí canéé chí ne^{n'}é chí niiⁿnuúⁿ va'āⁱ ye^{n'}é?

30 Tuu'mi ní Jesús miiⁿ nán'guεεcúta^{n'}ā ye^{n'}ē sa ndúú^{cū} 'áámá cuento chí ejemplo chí 'tíicā: 'Áámá sa^{n'}ā ngua'āⁱ sa ye^{n'}ē yāāⁿ Jerusalén miiⁿ ní cūna^{n'}a sa na yāāⁿ Jericó. Taachi canúúⁿ sá yúúⁿí 'i^{n'}yāⁿ duucu ní sta'á yā sa^{n'}ā miiⁿ ní diví yā ndii catecai sa ní ch'e^{n'}e yā sa^{n'}ā ndí chí ya'āⁱ ca ye^{n'}ē sa ní 'tεε 'téé nguéé ch'ii sa ní cuna^{n'}a yā.

31 Tuu'mi ní 'áámá chiiduú cho'ó yā yúúⁿí miiⁿ ní taachi n'diichi yā sa^{n'}ā miiⁿ, diví yā cuááⁿ 'diituú yúúⁿí ní cho'ó yā ní cue^{n'}é yā.

32 'Tiicá ntúūⁿ sa^{n'}ā levita chí chiiduú chí diiⁿ ntiⁿnyuⁿ ye^{n'}e nátai cho'ó yā naachi candítí sa^{n'}ā miiⁿ. N'diichí yā sa^{n'}ā miiⁿ ní diví yā cuaaⁿ 'diituú yúúⁿí. Ní cho'ó yā ní cue^{n'}é yā.

33 Cuayiivi ní 'áámá sa^{n'}ā ye^{n'}e yá^{n'}āa Samaria cho'ō sa yúúⁿí miiⁿ. Taachí ndaa niiⁿnuúⁿ sa naachi candítí sa^{n'}ā miiⁿ, n'diichi sa sa^{n'}ā nnee ya'āⁱ 'iinu sa sa^{n'}ā.

34 Ní ndaā sa naachi candítí sa^{n'}ā miiⁿ ní idiin yiicú sá naachi ya'āⁱ ndúú^{cū} aceite ndúú^{cū} vino ní ch'εεcu sa tí^{nūu} naachí ya'āⁱ ye^{n'}ē sa. Ní sn'duū sa sa^{n'}ā 'yúudū ye^{n'}e sa ní candēē sa sa^{n'}ā na yāāⁿ. Ní

'nuūⁿ sa 'áámá va'ai naachí cuuvi cu'neeⁿ sa saⁿá miiⁿ naachi 'iiⁿyāⁿ diiⁿ yā cuidado saⁿá miiⁿ.

35 Chidεενε táámá nguuvi, taachi nen'e caⁿa sa tun'dáa sa na 'uūvī caadi yeⁿe bolsa ní ca'ā sa saⁿá vaacu miiⁿ. Ní caⁿa sa chii sa saⁿá: N'diī, diiⁿ nī cuidado saⁿá, ti 'āā taa véé nūuⁿ chi diiⁿ nī gastar ndúúcū sa, taachí nguεεcuneé nadí'vé yeⁿe nī.

36 Maaⁿ ní Jesús ntiinguunéeⁿ yā saⁿá miiⁿ: Naachi 'iinū saⁿá s'eeⁿ ζcheε sá chi saⁿá chi nen'e sa saⁿá na niiⁿnuúⁿ ya'āi chi 'nuū cá'ai chi duucu miiⁿ?

37 Saⁿá miiⁿ ní caⁿá sa: Saⁿá chi nnee ya'āi 'iinu sa. Tuu'mi ní Jesús miiⁿ caⁿa yā: Díi, cueⁿe di, ní diiⁿ ntúuⁿ di 'túúcā.

Jesús canée yā na vaacu Marta ndúúcū María

38 Cuayiivi ní cueⁿe Jesús na 'áámá yāāⁿ 'líiⁿ ní ndaa yā na vaacu 'áámá n'daataá chi nguuvi tá Marta. Ní 'cuūⁿ tá chi canee yā na vaacu tá.

39 Ní Marta miiⁿ ní véé 'aama ví'i yā chi nguuvi tá María. Ní María miiⁿ ch'iindī tá ná ca'a Señor Jesús miiⁿ, ní n'giindiveeⁿ tá nduudu chí chi'cueeⁿ yā.

40 Marta miiⁿ ní nééné n'deēe ntiiⁿnyuⁿ idiīⁿ tá ní ndaa tá nanááⁿ Jesús ní caⁿa tá: N'diī Señor, ζ'áá nguée inadicádiinūⁿ yeⁿé chi dámaaáⁿ n'néeⁿ ví'i 'úú chí diiⁿ mandado? Cuuvi nī táⁿá ní cunnee tá 'úú.

41 Jesús caⁿa yā: Dii, Marta, Marta, nééné n'deēe dendu'ū chi nadicadínuuⁿ di yeⁿé déndu'ū chí idi'vaachií.

42 Véé 'áámá nūuⁿ dendu'ū chi n'daacā ca. Tá María miiⁿ ndεενε tá chí n'daacā ca. Ní chuū nguée ndivíi 'iiⁿyāⁿ yeⁿé tá.

11

*Jesús ngi'cueen yā táácā chi 'ii'yān cuuvi
caan'ma'ngua'á yā*

(Mt. 6.9-15; 7.7-11)

¹ Áámá vmné'nēe ní Jesús nga'n'angua'á yā 'áámá cuaa'n, ní taachí ch'iinu ca'n'angua'á yā, discípulos ye'n'e yā ca'n'a yā chi yā Jesús: N'dií Señor, ca'cuéen nī nūs'uu taacá chi cuuvi caan'ma'ngua'á 'nū tan'dúúcā chi Juan chi chεεdínuū'nī'nī chi'cueen yā discípulos ye'n'e yā.

² Tuu'mi ní Jesús ca'n'a yā chi yā discípulos ye'n'e yā: Taachí ndís'tiī caan'ma'ngua'á nī 'túúcā caan'ma'n nī:

N'diī, chi Chiidá 'nū chi canéé na va'ai chεeti ngu-
uvi. N'daācā n'dai chi 'ii'yān dich'εεté yā
n'diī. Cuchiī tiempo chi nga'n'a ntii'nyún nī
ye'n'e tanducué'nē. Cúúví tan'dúúcā chi n'diī
ne'n'e nī tan'dúúcā ná va'ai chεeti nguuvi,
'tiicá ntuū'n ná yá'n'āa 'cúū.

³ Téé nī chi cuuvi che'é 'nū maa'nguuví.

⁴ Nadich'εεcú nī nuu'ndi ye'n'é 'nū, tan'dúúcā chi
nūs'ūū nadach'εεcú 'nū ye'n'e 'ii'yān chi
nguεε n'daācā dií'n yā nduucú 'nū. Nguéé
'cuáán nī chi ndaā nanaán 'nū cosas chi
chεεchi ca chi dií'n chi dií'n 'nū nuu'ndi naati
cunneé nī nūs'uu chi nguéé dií'n 'nū nuu'ndi
ní cuchéé 'nū.

⁵ Tuu'mi ní Jesús ca'n'a yā 'áámá ejemplo. ¿Du'ú
ndís'tiī chi véé amigo ye'n'e nī ní ca'n'á nī nduu vaacu
amigo ná ma'n'a yaaa'n ní caan'mán nī: N'dií amigo,
teé nī 'iinū panes ye'n'e nī 'úú,

6 caati 'áámá amigo ye^{n'}é chi canuuⁿ sa yúúní ndaā sa na vaacú ní nguéé dε'ē vεε chi ca'á chi che'e sa?

7 Ní 'ii^{n'}yāⁿ chi canúuⁿ yā va'ai miiⁿ nán'guεεcúta^{n'}a yā: Nguéé diíⁿ ndu'ú ní 'úú. 'Āā nduudí cheendi va'āī ní dá'caīyāā ye^{n'}é ní candiití yā nduucú na cama. 'Úú nguéé cuuví nducueéⁿ ní teé n'diī chiiⁿ chi ne^{n'}e nī.

8 Jesús nga^{n'}á yā: 'Úú nga^{n'}á ngií ndís'tiī. 'Áará chi nguéé nducueeⁿ amigo ye^{n'}é sa chi ca'a yā pan sa^{n'}ā miiⁿ cááva chi amigo ye^{n'}é sa, naati nducueeⁿ yā ní ca'a yā amigo miiⁿ ti amigo miiⁿ nguéé 'cuinaaⁿ sa chi ngiica sa n'dee n'dái vueltas.

9 Ní 'úú ní nga^{n'}á ngií ndís'tiī: Cáácá nī ní Ndyuūs ní téé yā ye^{n'}é nī, in'nuúⁿ nī ní ndaāca nī, 'yááví nī cheendi va'āī ní nan'guaaⁿ ye^{n'}é nī.

10 Nducyáácá 'ii^{n'}yāⁿ chi ngiica yā Ndyuūs ní Ndyuūs ca'á yā ye^{n'}e yā. Ní nducyáácá 'ii^{n'}yāⁿ chi in'nuúⁿ yā ní ínndaaca yā. Ní nducyáácá 'ii^{n'}yāⁿ chi yaa'vi yā cheendi va'ai, ní nan'guaaⁿ ye^{n'}e yā.

11 Maaⁿ ní chεé ndís'tiī chi véé daiya nī, ndúúti chi daiya nī caaca pan, ¿'áá ca'á nī lado ye^{n'}e pan 'áámá túūu? O ndúútí chi caaca daiyá nī 'aama 'yaācā, ¿'áá ca'a nī lado ye^{n'}e 'yaācā miiⁿ ní 'áámá cúú?

12 O ndúútí chi caaca 'áámá dūtu'u, ¿'áá ca'á nī lado ye^{n'}e dūtu'u 'áámá 'iitida^{n'}āi?

13 Ndúúti chi ndís'tiī chi cúnncheeⁿ nī déénu nī ca'a nī dendu'ū chi n'dáacā daiya nī, tuu'mi ní Chiidá nī chi canéé na va'ai chεeti nguuvi n'deēe cá cá'a yā caati cá'a yā Espíritu N'dai ye^{n'}é Ndyuūs 'ii^{n'}yāⁿ chí caaca yā chiida yú.

'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ngaⁿ'a yā chi Jesús miiⁿ véé poderyeⁿe yááⁿn'guiinūⁿ ndúúcu yā

(Mt. 12.22-30; Mr. 3.19-27)

14 Jesús miiⁿ tun'daa yā yeⁿ'ē 'áámá saⁿ'ā 'líiⁿ 'áámá espíritu yeⁿ'e yááⁿn'guiinūⁿ chi diiⁿ chi nguéé ngii ngaⁿ'ā sa. Ní taachí nan'daa espíritu yeⁿ'e yááⁿn'guiinūⁿ saⁿ'ā 'díi'mī miiⁿ, ní caⁿ'a sa. Níícú 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ n'diichí yā chuū ní chéⁿ'é yiinú yā yeⁿ'ē.

15 Náⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ ní caⁿ'a yā: Sáⁿ'a 'cūū ní nitun'dáa sa espíritu yeⁿ'e yááⁿn'guiinūⁿ cáávā poder yeⁿ'ē Beelzebú chi Satanás chí ngaⁿ'ā ntiiⁿ'nyuⁿ sa yeⁿ'e espíritus yeⁿ'e yááⁿn'guiinūⁿ.

16 Tanáⁿ'a yā ní neⁿ'e n'diichineeⁿ yā Jesús ní ngiica yā Jesús chí díiⁿ yā 'áámá señal yeⁿ'ē na va'ai chεεti nguuvi chí cuuvi n'diichí yā.

17 Jesús déénu yā chí nacádíínuuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní caⁿ'a yā chíi yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: 'Áámá gobernador chí ngaⁿ'ā ntiiⁿ'nyuⁿ yā yeⁿ'e yáⁿ'āa naachi véé 'uuví partido yā chí nguⁿ'u 'aamá yā ndúúcu táámá yā, tuu'mi ní nguéé cuuvi 'naaⁿ tiempo chí 'iiⁿ'ntyéⁿ'ē yā. 'Tiicá ntúūⁿ naachi 'áámá familia yā ndúúti chí n'deēe nadacadíínuuⁿ yā chí véé partido yeⁿ'e familia miiⁿ nguεε cuuvi nduuvidaamá yā.

18 'Tiicá ntúūⁿ nduuti chí yááⁿn'guiinūⁿ 'cuuⁿ'maⁿ sa ndúúcu maaⁿ sa, ¿táácā canee naachí ngaⁿ'ā ntiiⁿ'nyuⁿ sa? Caaⁿ'máⁿ nī 'úú: ¿Dε'ē cáávā chí ngaⁿ'a ndís'tī chí caavā yááⁿn'guiinūⁿ chí duuchi Beelzebú chí Satanás itun'daá espíritus yeⁿ'e yááⁿn'guiinūⁿ yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ?

19 Nduuti chí 'úú idivií espíritus yeⁿ'e yááⁿn'guiinūⁿ cáávā Beelzebú, tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ

ndúúcu nī ní ¿du'ū poder itun'dáa yā espíritus yeⁿe yááⁿn'guiinūⁿ? Chiiⁿ chi diiⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí ndúúcu nī n'giⁿ'í yā chí nguεε 'tíicā chí ngaⁿ'a nī.

20 Ndúúti chí cáávā poder yeⁿ'é Ndyuūs 'úú itun'daá espíritus yeⁿe yááⁿn'guiinūⁿ yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ, tuu'mi ní cuaacu níⁿnyúⁿ chí naachi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā nndaā nanááⁿ ndís'tiī.

21 Taachi saⁿ'ā dítiiⁿnú diiⁿ cuidado sa ná vaacu sa ndúúcu íngaatu, tuu'mi ní na vaacu sa canée seguro.

22 Taachí ndaa táámá saⁿ'ā chí véé fuerzas yeⁿe sa ní ichεε sa nduucú yā ní idivíi sa tanducuéⁿ'ē íngaatu yeⁿ'é yā chí ngii chεεtinúⁿ yā yeⁿ'e va'āī miiⁿ tuu'mi ní diiⁿ sa repartir íngaatu s'eeⁿ ndúúcu compañeros yeⁿ'ē sa.

23 'Iiⁿ'yāⁿ chí nguéé canée yā lado yeⁿ'é, 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ní canée yā contra yeⁿ'é. 'Iiⁿ'yāⁿ chí nguéé daama diiⁿ cosechar nduucú tuu'mi ní diiⁿ yā tan'dúúcā chí ingéē tanducuéⁿ'ē cosecha.

Espíritu yeⁿe yááⁿn'guiinūⁿ chí inguεεcunéé na saⁿ'ā

(Mt. 12.43-45)

24 Can'a Jesús: Taachí espíritu yeⁿe yááⁿn'guiinūⁿ nacan'daa na 'áámá saⁿ'ā, cachiica na yáⁿ'āa cuuⁿmaⁿ naachi nguéé ch'εεtinee 'iiⁿ'yāⁿ ní in'nuūⁿ naachi cuuvi ntaavi'tuunuuⁿ ní nguéé ndaācā. Tuu'mi espíritu miiⁿ nadicádíinuuⁿ ní ngaⁿ'a: Nanguεεcunéé na vaacú naachi chiicá.

25 Taachí nndaā na vaacu miiⁿ ndaācā chí saⁿ'ā miiⁿ tan'dúúcā 'áámá va'ai chí 'āā déévé n'dai ndúúcu nducuéⁿ'e na lugar yeⁿ'ē.

26 Tuu'mi ní espíritu miiⁿ cueⁿ'e ní in'nuūⁿ tá ndεēchē espíritus chí cunncāā ca chí cuuví maāⁿ.

Ní ndaā espíritus ní ch'εtinée na saⁿā miiⁿ. Cuayi-ivi ní n'geenu sa ngiī ca ní cunncāā ca canéeé sá nguéeé ti cuááⁿ vmnaaⁿ.

Vée vaadīyeenu yeⁿe 'iiⁿyāⁿ chi i'téenu yā Ndyuūs

²⁷ Taachí Jesús ngaⁿa yā dendú'u 'cūū 'áámá n'daataá 'caī yuudu tá nguaaⁿ 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ: Dε'ε chúúcā n'dai n'daataá chi ch'iindiyáaⁿ nī ní ntaavi tá n'diī.

²⁸ Jesús ní caⁿa yā: N'daacā ca yeⁿe 'iiⁿyāⁿ chi n'giindiveéⁿ yā nduudu yeⁿé Ndyuūs, ní i'téenu yā nduudu miiⁿ.

Tiⁿyāⁿ chi nguéeé n'daāca yā ngiica yā 'áámá señal (Mt. 12.38-42; Mr. 8.12)

²⁹ Taachí nduuvidaama 'iiⁿyāⁿ ndúúcū Jesús, Jesús tucá'a yā caⁿa yā nduudu miiⁿ: 'Iiⁿyāⁿ chi véε yā nguúví 'cūū nééné cúncheeⁿ yā. In'nuúⁿ yā señales naati nguéeé ndaācā táámá señal caati dámaāⁿ snaaⁿ yā señal chi diīⁿ Ndyuūs ndúúcū profeta Jonás tiempo chi 'āā chó'ōo.

³⁰ Tan'dúúcā Ndyuūs diīⁿ yā señal ndúúcū profeta Jonás yeⁿe 'iiⁿyāⁿ na yāāⁿ Nínive, 'tiicá ntuūⁿ Saⁿā chi Daiya Ndyuūs cuuvi cunée yā lado yeⁿe señal tiempo 'cūū.

³¹ Taachi ndaá nguuvi yeⁿe juicio chi Ndyuūs caaⁿmán yā yeⁿé nuuⁿndi yeⁿé 'iiⁿyāⁿ, n'daataá reina chi tiempo chi chó'ōo ngaⁿa ntiiⁿnyuⁿ tá yeⁿé lado yeⁿe sur chi caⁿa ta ní nducueeⁿ tá contra yeⁿe 'iiⁿyāⁿ chi snée yā maaⁿnguuví. Ní tán'ā miiⁿ ní diīⁿ tá condenar 'iiⁿyāⁿ chi snée yā maaⁿnguuví caati tán'ā miiⁿ yaⁿāī n'dai ngiica tá chi neⁿe tá ch'iindivee tá yeⁿé vaadī deenu yeⁿe rey Salomón. Maaⁿ ní 'muuⁿ canéeé 'áámá yā chi

ch'εετε ca vaadī deenu ye^{n'}é yā nguéé ti rey Sa-lomón.

³² 'Ii^{n'}yāⁿ chi ch'εεtinéé na yáāⁿ Nínive ndii cuááⁿ vmnaaⁿ nducueeⁿ yā ní caa^{n'}máⁿ yā nuu^{n'}ndi ye^{n'}e 'ii^{n'}yāⁿ chi snée yā maaⁿ caati 'ii^{n'}yāⁿ ye^{n'}e yáāⁿ Nínive ndaacadaamí yā ye^{n'}ē nuu^{n'}ndi ye^{n'}é yā cáávā nduudu ye^{n'}e Ndyuūs chi ca^{n'}a profeta Jonás miiⁿ. 'Tíicā ca^{n'}á yā diíⁿ yā nguuvi chi Jesús caa^{n'}máⁿ yā nuu^{n'}ndi ye^{n'}e 'ii^{n'}yāⁿ. 'Caandiveéⁿ nī. 'Múúⁿ ní véé 'áámá sa^{n'}ā chi ch'εετε ca sa nguéé ti profeta Jonás.

'Áámá ejemplo chi tan'dúúcā 'áámá δεεε ye^{n'}e cuerpo ye^{n'}e yú

(Mt. 5.15; 6.22-23)

³³ Ca^{n'}a Jesús: Mar 'áámá 'ii^{n'}yāⁿ nguéé cunuuⁿ n'dé[']ei yā 'aama lámpara chí ngiichi ní nguéé ndúú i'nuūⁿ ra yā maaⁿ 'aama caja naati s'nuúⁿ yā na 'áámá mesa ní 'ii^{n'}yāⁿ chí cundaa yā ní snaaⁿ yā δεεε miiⁿ.

³⁴ Ndúútinaaⁿ yú chiiⁿ chí tan'dúúcā 'aama lámpara ye^{n'}ē cuerpo ye^{n'}e yú. Taachí n'daí nduutináaⁿ nī 'tiicá ntúūⁿ n'daí cuerpo ye^{n'}é nī ní inaaⁿ chí δεεε. Naati taachí nguεε n'daacā nduutináaⁿ nī tan'dúúcā lámparas chí nguéé ngiichi ní 'tiicá ntúūⁿ cuerpo ye^{n'}e nī cunee ná maāiⁿ.

³⁵ N'diichi nī, cundéé nī cuidado nduutináaⁿ nī chí δεεε ye^{n'}e cuerpo ye^{n'}é nī chí nguéé canee nī na maāiⁿ.

³⁶ 'Tiicá ntúūⁿ inaaⁿ n'dááca nī ní nguéé maāiⁿ naachi canee nī nduuti chí candéε nī cuidado nduutináaⁿ nī. Ní véé δεεε nanáaⁿ nī tan'dúúcā 'áámá lámpara ngiichi ní naáⁿ nī chí δεεε ye^{n'}ē.

Jesús nga'n'a nuuⁿndi ye'n'e maestros ye'n'e ley ndúúcu 'iiⁿyāⁿ fariseos

(Mt. 23.1-36; Mr. 12.38-40; Lc. 20.45-47)

³⁷ Taachí Jesús miiⁿ ch'iinu cāⁿ'a yā chuū, 'áámá saⁿ'ā fariseo ndaa sá nanááⁿ Jesús ní di'cuítu sa Jesús chí ché'e yā ndúúcu sa. Ní cueⁿ'e yā ndúúcu sa. Ní ndaa yā na vaacu sa ní cheⁿé yā na mesa.

³⁸ Taachí ndaa tiempo chi che'e yā ní saⁿ'a fariseo miiⁿ n'diichi sa chi nguⁿéé naāⁿnū Jesús ta'á yā, (tan'dúúca costumbre ye'n'e 'iiⁿyāⁿ Israel) tuu'mi ní cueⁿ'e yiinu sa.

³⁹ Ní Señor Jesús caⁿ'a yā chii yā saⁿ'a fariseo: Díi ndúúcu tanáⁿ'ā saⁿ'ā fariseos inadéⁿvé nī cuāⁿ daami vaso ndúúcu cu'u chi tan'dúúca cuerpo ye'n'e nī naati cuááⁿ cheⁿéti chi tan'dúúca staava yeⁿ'é nī ndiituú ndúúcu vaadī 'caa'va ndúúcu dendú'ū chi nguⁿεε n'daacā.

⁴⁰ Ndís'tiī chí cheⁿεchi tíⁿ nī, ¿'áá nguⁿéé deenú nī chí Ndyuūs din'dái yā 'iiⁿyāⁿ ndúúcu staava yeⁿ'é yā ndúúcu cuerpo ye'n'e yā, ní neⁿ'é yā 'iiⁿyāⁿ chí nadεⁿvé cuerpo yeⁿ'é yā ndúúcu staava ye'n'e yā ndúúcu taanduvéⁿ chí vεε cheⁿεti cuerpo yeⁿ'é yā?

⁴¹ Ndís'tiī canéé chí ca'á nī limosnas yeⁿ'é nī ndúúcu nuuⁿmaⁿ staava yeⁿ'é nī caati chuū ní cosa chí n'daacā.

⁴² Dε'ε chúúca ya'āi ye'n'e ndís'tiī 'iiⁿyāⁿ fariseos caati nadicádíⁿnuuⁿ nī chí n'daacā nī chí díⁿ nī chí ngaⁿ'ā ley yeⁿ'é Ndyuūs tí ca'a nī Ndyuūs décima chí ndiichi parte ye'n'e nducuéⁿ'é cosecha ye'n'e nī chí yiivií ndúúcu 'iicudaáⁿ ndúúcu tanducuéⁿ'é yaātā ngaiyā. Nguⁿéé véé vaadī neⁿ'e yeⁿ'é Ndyuūs ndúúcu nī ndíi nguⁿéé díⁿ nī dendu'ū chí cuaacu. Canéé chí díⁿ nī tanducuéⁿ'é chí ngaⁿ'ā ley yeⁿ'é

Ndyuūs ní dinéⁿe nī nducyaaca 'iiⁿyāⁿ ní ca'á nī décima dendu'ū.

43 De'ε chúúcā ya'āi yeⁿe ndís'tiī chí neⁿe nī 'cuεεté nī na silla yeⁿe 'iiⁿyāⁿ chí ngaⁿ'a ntiinⁿyuⁿ yeⁿe yaācū sinagogas. Ní ndís'tiī neⁿ'é nī chí 'iiⁿyāⁿ dííⁿ yā saludar ndís'tiī taachi snée nī na yúúní.

44 De'ε chúúcā ya'āi yeⁿe ndís'tiī chí ngi'cueeⁿ nī ley ndúúcū 'iiⁿyāⁿ fariseos. Ndís'tiī ngaⁿ'a nī chí n'daacā idiíⁿ nī ní nguéeⁿ n'daacā idiíⁿ nī. Ndís'tiī ní tan'dúúcā 'áámá yáinyāⁿ chí 'iiⁿyāⁿ nguéeⁿ inaaⁿ yā ní nguéeⁿ déenu yā yeⁿ'ē ní chiicá yā vmnááⁿ yeⁿ'e yáinyāⁿ, 'tiicá nī.

45 Tuu'mi ní nan'guεεcútaⁿ'a 'áámá abogado, chí maestros yeⁿ'e ley. N'diī, Maestro, taachí ngaⁿ'a nī chuū, ídiiⁿ nī chí induuvi táaⁿ 'nū.

46 Naati Jesús caⁿ'a yā: De'ε chúúcā ya'āi ntúūⁿ yeⁿ'e ndís'tiī, abogados, maestros yeⁿ'e ley. Ndís'tiī idiíⁿ nī n'dee cá leyes chí cheεchi cá ní ngaⁿ'a nī tan'dúúcā chí cheēdī chí saⁿ'ā nguéeⁿ cuuvi candéε sa. Ní ndís'tiī ní ndii mar 'áámá ta'a nī ní nguéeⁿ ituu'ví nī chéédí miiⁿ. Ní nguéeⁿ dííⁿ nī, ní nguéeⁿ nginee nī 'iiⁿyāⁿ.

47 De'ε chúúcā ya'āi yeⁿ'e ndís'tiī chí nadin'dái nī yaínyāⁿ yeⁿ'e saⁿ'ā profetas chí 'āā candéε yā nduudu yeⁿ'é Ndyuūs tiempo chí 'āā chó'ōo. Ní 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e ndaata yeⁿ'é nī ndii cuááⁿ vmnaaⁿ ch'iiⁿnuⁿ yā saⁿ'ā profetas.

48 Cuaacu níⁿnyúⁿ chí ndís'tiī ní n'giⁿ'i nī chí yeenú nī yeⁿ'e chí 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e nī ndii cuááⁿ vmnaaⁿ ti cuaacu níⁿnyuⁿ 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e ndaata yeⁿ'e nī ch'iiⁿnúⁿ yā saⁿ'ā profetas ní maaⁿ ní ndís'tiī idin'dái nī yaínyāⁿ yeⁿ'e profetas.

49 Ní cáávā chuū ní cáávā chi Ndyuūs deenú yā tanducuén'ē, Ndyuūs caⁿ'a yā 'tíicā: 'Úú dicho'ó profetas ndúúcū apóstoles ní nán'a yā 'caaⁿ'núⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ ní tanán'a yā can'dáa yā 'iiⁿ'yāⁿ ní diíⁿ yā chi 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ n'geenú yā ngii.

50 Ndyuūs caⁿ'á yā diíⁿ yā castigar 'iiⁿ'yāⁿ chi maaⁿ snéé iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ti 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e ndaata yeⁿ'é yā ch'iīⁿ'núⁿ yā profetas ndíí tiempo taachí Ndyuūs din'dái yā íⁿ'yeeⁿdī.

51 Ní ndii tiempo taachi ch'iīⁿ'nuⁿ yā Abel ní chingéē yuuúⁿ yeⁿ'e sa, ndíí taachi ch'iīⁿ'nuⁿ yā Zacarías miiⁿ naavtaⁿ'ā yeⁿ'ē nátai ndúúcū yeⁿ'é yaacu templo. Chuū ní ngaⁿ'á ngii ndís'tiī, caati Ndyuūs caⁿ'á yā diíⁿ yā castigar 'iiⁿ'yāⁿ chi maaⁿ snee iⁿ'yeeⁿdí 'cūū cáávā yuuúⁿ yeⁿ'ē 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

52 De'ε chúúcā ya'aī yeⁿ'e ndís'tiī chi 'cuéeⁿ nī ley ní nguéé ca'cueeⁿ nī chi cadíínúúⁿ 'iiⁿ'yāⁿ vaadi deenu yeⁿ'é Ndyuūs, ní nguéé diíⁿ nī tan'dúúcā chi deenu nī chi canéé chi diíⁿ nī.

53 Taachí Jesús ch'iinu caⁿ'a yā dendu'u 'cūū, tuu'mi ní maestros yeⁿ'e ley ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ fariseos nduuvi taán yā yeⁿ'e Jesús ní tucá'a yā itiinguunéeⁿ yā n'deee n'dái ní caⁿ'a yā chii yā Jesús.

54 Ní n'diichineeⁿ yā Jesús ndúúcū nduudu yeⁿ'e yā. Ní canéé ngiinu yā Jesús miiⁿ chi cucáávā nduudu yeⁿ'e yā ní Jesús cásta'a yā vaanicadíínūⁿ yeⁿ'e yā ní caⁿ'a yā nduudu chi nguéé cuaacu. Ní 'íicú cuuvi caaⁿ'máⁿ yā nuuⁿndi yeⁿ'é Jesús.

12

Levadura yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ fariseos

¹ Tuu'mi ní neené 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ nduuvidaama yā chi tá tīī n'deeē 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ chingúúⁿndai yā 'aamá yā taamá yā. Tuu'mi ní Jesús miiⁿ tucá'a yā caⁿ'a yā chíi yā discípulos yeⁿ'e yā: Dííⁿ nī cuidado yeⁿ'e chi ca'cueeⁿ 'iiⁿ'yāⁿ fariseos ti tan'dúúcā levadura yeⁿ'e pan. Nguéé diiⁿ n'daaca yā yeⁿ'e chi ngi'cueeⁿ yā.

² Ti nguéé de'ε vεε chi nin'díi naaⁿ chi nguéé cuuvi nánguaāⁿ naaⁿ. Ní nguéé 'áámá dendú'ū chi cánúuⁿ n'de'ei chi nguéé cuuvi cadíinuⁿ yā.

³ 'Tiicá ntúūⁿ dendu'ū chí ngaⁿ'a n'de'ei ndís'tiī, tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ ní 'caandiveéⁿ yā. Ní chííⁿ chí ndís'tiī ngaⁿ'a nī ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ cheeti va'āi tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ caaⁿ'maⁿ yā cuuvi yā nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ ndíi na yaacū yeⁿ'e va'āi.

Du'ū di'va'a yú
(Mt. 10.28-31)

⁴ Caⁿ'a Jesús: Ndís'tiī chi n'dai nduucú, 'úú ngaⁿ'á ngii ndís'tiī chi nguéé 'va'á nī 'iiⁿ'yāⁿ chí 'caaⁿ'nuⁿ yā cuerpo yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ, ti 'āā ntéé cuuvi díiⁿ yā cosa chi nguéé n'daacā ca ti chuū.

⁵ 'Úú ní cuuví ndís'tiī du'ū chi díiⁿ 'va'á nī: Ndís'tiī ní 'va'á nī Ndyuūs chi taachí 'āā n'díi 'iiⁿ'yāⁿ, Ndyuūs cuuví díiⁿ yā 'caanuúⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ infierno. 'Túúcā ngaⁿ'á ngii ndís'tiī 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ chí di'va'a nī.

⁶ ¿'Áá nguéé in'diicuí yā na 'uūvī 'yáádā cáávā 'uūvī taaⁿ tuūmī? Ndyuūs ní nguéé ngiinaáⁿ yā mar 'áámá 'yáádá.

⁷ Níicú ndíi nducyaaca yuūdū tīīⁿ ndís'tiī ndii dúúché ndúúcu Ndyuūs. Cáávā chuū nguéé 'va'á ndís'tiī. ¿'Áá nguéé ya'ai ca chíi've ndís'tiī nguéé ti 'aama 'yáádá?

*Yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ chi i'teenú yā Cristo ní ngaⁿ'a yā yeⁿ'e
chuū nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ*

(Mt. 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸ Caⁿ'a Jesús: 'Úú ngaⁿ'á ngíí ndís'tiī chi nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chi ngaⁿ'a yā chi yeⁿ'ē 'úú nguaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ 'tiicá ntúūⁿ 'úú Saⁿ'ā chi Daiya Ndyuūs caaⁿ'máⁿ nanááⁿ ángeles yeⁿ'é Ndyuūs chi 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní yeⁿ'e 'úú.

⁹ Nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chi nguéé ngaⁿ'a yā chi yeⁿ'ē 'úú nguaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ 'tiicá ntúūⁿ 'úú Sáⁿ'ā chi Daiya Ndyuūs caaⁿ'máⁿ nanááⁿ ángeles yeⁿ'é Ndyuūs chi 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní nguéé yeⁿ'e 'úú.

¹⁰ Nducyáá cá 'iiⁿ'yāⁿ chí caⁿ'a yā nduudu taaⁿ chi nguéé n'daacā chi contra yeⁿ'e 'úú chi Sáⁿ'ā chi Daiya Dendyuūs, Ndyuūs nadach'εεcú yā yeⁿ'e yā. Nducyáá cá 'iiⁿ'yāⁿ chi caⁿ'á yā nduudu taaⁿ chi nguéé n'daacā chi contra yeⁿ'e Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs, Ndyuūs nguéé nadach'εεcú yā yeⁿ'e yā. Ndíí nguéé ndúú iⁿ'yeeⁿdí 'cūū, ndíí nguéé ndúú táámá iⁿ'yeeⁿdi chi cuchíí.

¹¹ Taachí 'iiⁿ'yāⁿ ndéε yā ndís'tiī na yaācū sinagogas nanááⁿ 'iiⁿ'ntyén'ē ndúúcū jueces, nguéé nadicádíínuuⁿ nī dε'ē chí nan'guεεcútaⁿ'a nī o dε'ē chí caaⁿ'maⁿ nī.

¹² Espíritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs cuuvi ndís'tiī hora mííⁿ nūuⁿ dε'ē chí caaⁿ'maⁿ nī.

Jesús ngí'cueeⁿ yā yeⁿ'ē peligro yeⁿ'ē vaadī 'cuiica

¹³ 'Áámá saⁿ'ā caⁿ'a sa ngíí sa Jesús: N'dií, Maestro, cuuví nī 'diinú chi ntée sa vaadī n'gua'aá yeⁿ'ē chiidá 'nū cuuvi yeⁿ'é.

¹⁴ Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā chíí yā saⁿ'ā: N'dií, sáⁿ'ā, ¿du'ú s'neēⁿ 'úú vmnaaⁿ yeⁿ'ē n'dií tan'dúúcā juez

chi nca'á chi cuuvi ye'n'é nī ye'n'ē 'taa chi véé ye'n'ē chiidá nī?

15 'Úú ní nga'n'á ngii nducyáácá ndís'tiī: Cuin'diichí nī ní cundéε nī cuidado ye'n'e chi ne'n'é nī ye'n'e vaadī 'cuiica caati 'ii'n'yāⁿ nguéé ndaaca yā vida cue'n'e daāⁿmaⁿ cáávā chi véé n'dee n'dái ye'n'e yā.

16 Tuu'mi ní Jesús miiⁿ ca'n'a yā chiī yā ejemplo 'cūū 'ii'n'yāⁿ: 'Áámá sa'n'ā 'cuiica véé yá'n'āa ye'n'ē sa chi neenē n'dee chiīnu sa.

17 Sá'n'ā miiⁿ ní nadicádíinuⁿ sa ní ca'n'ā sa: ¿Táácā dííⁿ ti nguéé cuescomate ch'εεε naachi naidaamá cosecha ye'n'é?

18 Ní ca'n'a sa: 'Túúcā dííⁿ. Cúndεεvé cuescomate ye'n'é ní ndiīⁿ taama chi ch'εεé ca ní miiⁿ nadaamá tanducué'n'ē cosecha ye'n'é ndúúcū dendú'ū ye'n'é.

19 Tuu'mi ní caa'n'mán māaⁿ cuuví alma ye'n'é. Dii alma ye'n'é dε'ε chúúcā n'dai dii. Nééné n'dee véε ye'n'ē di chi nguáín'daí chí 'nááⁿ n'dai cuchéé. Maaⁿ ní ntaavi'tuunúūⁿ cuché'é, cu'u, ní cuuvi yéénú.

20 Naatí Ndyuūs ca'n'a yā chiī yā sa'n'ā: Díí sa'n'ā chi chεεchi tiiⁿ di. Maaⁿnguiinú 'cūū ca'n'a di 'cuūvī di. Ní chííⁿ chí nguáín'daí di chi vaadī 'cuiica ye'n'ē di, ¿du'ū cuuvi ye'n'ē?

21 Ní Jesús nga'n'a yā: 'Tíícā 'ii'n'yāⁿ chi nguain'dai yā chi véé ye'n'e maáⁿ yā cáávā maaⁿ yā naati 'ii'n'yāⁿ s'eeⁿ ní nguéé véé ye'n'é yā nanááⁿ Ndyuūs.

Ndyuūs idiíⁿ yā cuidado nducyaaca 'ii'n'yāⁿ chi daiyá yā

(Mt. 6.25-34)

22 Jesús nga'n'a yā ngii yā discípulos ye'n'e yā: Cáávā chuū chí nga'n'á ngii ndís'tiī. Nguéé nadicádiinuⁿ nī ye'n'e vida ye'n'e maaⁿ nī ye'n'ē chí

nge'e nī cáávā vida yeⁿ'e nī ndii nguεε ndúú cáávā catecaí nī yeⁿ'ē cuerpo yeⁿ'é nī.

23 Vida ní ya'ai ca chíí'vē nguéé ti chi nge'é nī. Ní cuerpo ní ya'ai ca chíí'vē nguéé ti catecaí nī.

24 Nadicadíínuuⁿ nī yeⁿ'e 'yaādā chí nguuvi tī cuervos. 'Yaada s'eeⁿ ní nguéé ngiīnu tī ndaata; ndíí nguéé ndúú ingii cosecha yeⁿ'é tī chi che'e tī; ndíí nguéé ndúú véé ra vaacú tī chí nguain'dai tī; ndíí nguéé ndúú cuescomates yeⁿ'e tī. Ní Ndyuūs nga'a yā chi nge'e tī. ¿Áá yaⁿ'ai ca chíi'vē ndís'tiī nguéé tí 'yaada s'eeⁿ?

25 ¿Du'u 'áámá chéé ndís'tiī cuuví cundéé nī cuidado ní n'deee n'dái nacadiinúúⁿ nī ní ntiinee nī maⁿ'a metro yeⁿ'ē chí yaacu nī?

26 Ndúúti chi nguεε cuuvi dííⁿ nī chuū chi 'lííⁿ ¿de'ē cúvíví chi indéé nī cuidado ní n'deee n'dái nadicadíínuuⁿ nī yeⁿ'e dendu'ū chi n'gεεε cá?

27 Cuin'diichí nī naāndā táácā n'giita. Nguéé din'dái tíínūⁿ, ndíí nguéé ndúú idin'dái hilo. 'Úú ngaⁿ'á ngií n'dís'tiī ti rey Salomón canúuⁿ yā catecaí yā chi n'dεεvεé n'dai yeⁿ'e rey nguéé neené n'dεεvεé tan'dúú^{cā} 'áámá naāndā s'eeⁿ.

28 Nduuti chi Ndyuūs nga'a yā catecai n'daacā naāndā chi maaⁿ ní snéé cuεeti ní cavyaaⁿ ní nti'í ní 'iiⁿ'yāⁿ 'neeⁿ yáⁿ'a yā, n'deēe cá Ndyuūs tée yā ndís'tiī ti Ndyuūs dííⁿ yā cuidado yeⁿ'e ndís'tiī chí dúu'vīi i'téenu nī Ndyuūs.

29 Ndís'tiī ní nguéé in'nuúⁿ nī chi che'e nī o cu'ú nī. Nguéé nadicadíínuuⁿ nī yeⁿ'ē ní 'cuεetinéé 'diiíⁿ nī.

30 Ti 'iiⁿ'yāⁿ chi nguéé yeⁿ'e ndaata Israel o judíos in'nuúⁿ yā tanducuéⁿ'ē dendu'ú 'cūū. Naati ndís'tiī

ni vée 'aama Chiidá nī chi 'āā déenu yā yeⁿ'e tandu-
cuéⁿ'ē dendu'ū chi necesidades yeⁿ'e ndís'tiī.

³¹ Vmⁿááⁿ ymⁿaaⁿ ndís'tiī ní cánéé chí in'nuúⁿ
nī Ndyuūs ní yeⁿ'e nducuéⁿ'ē yeⁿ'e chí Ndyuūs
ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā, ní 'íícú Ndyuūs téé yā ndís'tiī
tānducueⁿ'ē dēndu'ū.

*Vaadī 'cuiica chi vée na va'ai chεeti nguuvi
(Mt. 6.19-21)*

³² Caⁿ'a Jesús: Ndís'tiī chi tan'dúú^{cā} 'iiti cuūchī
yeⁿ'é 'tiicá nī. Nguéé 'va'á nī ti Ndyuūs Chiida yú
neⁿ'é yā téé yā ndís'tiī dendu'ū yeⁿ'e naachí ngaⁿ'a
ntiiⁿnyúⁿ yā.

³³ Cuin'díicui nī chi vée yeⁿ'e nī ní ca'á nī 'iiⁿyāⁿ
chi nguéé vée yeⁿ'e yā. Diiⁿ n'daacá nī caati cu-
uvi yeⁿ'é nī vaadī 'cuiica yeⁿ'ē va'ai chεeti nguuvi
naachi 'iiⁿyāⁿ duucu nguéé cuuvi cundaa yā, ndii
nguεε nduu í'yέεvε cuuvi di'tuuví tī.

³⁴ Caati naachi canéé vaadī 'cuiica yeⁿ'é nī, miiⁿ
canee staava yeⁿ'é nī chí nadicadiinúúⁿ nī yeⁿ'e
nducuéⁿ'ē.

Canéé chi candéé nī cuidado yeⁿ'e nducuéⁿ'ē

³⁵ 'Cuεεtinee chiichi n'daācā ndúú^{cū} catecai
nī. Cuεεchiichí nī paño chεēti nī 'íícú candεε nī
lámparas yeⁿ'e nī chí ngiichi.

³⁶ 'Cuεεtinéé ndís'tiī tan'dúú^{cā} 'áámá saⁿ'ā chí
snéé ngiinu sa chí ndaa patrón yeⁿ'ē sa naachi
n'giindivaacú 'iiⁿyāⁿ. Ní maaⁿ nda'ai sa cheendi
va'āī ní taachi ndaá yā chí di'cuεεcú yā tuu'mí nūuⁿ
nn'guaāⁿ sa yeⁿ'e yā.

³⁷ Dε'ē chúú^{cā} n'dai mozos chí diiⁿ mandado ní
taachi ndaa Señor miiⁿ ní ndaaca yā mozos chí
sндуuchí yā. Cuaacu nííⁿnyúⁿ ngaⁿ'á ngií ndís'tiī
chí Señor miiⁿ ní cuεεchiichí n'daacá yā paño chεēti

yā. Ní Señor miiⁿ ní diíⁿ yā chí mozos 'cuεεte sa na mesa. Tuu'mi ní Señor miiⁿ 'cuí yā cu'u che'e mozos.

³⁸ 'Áará chí Señor miiⁿ ndaa yā maⁿ'a yaaaⁿ o taachi 'āā cuéé chidεεve nguuvi ní ndaacá yā mozos chí sндуuchi sa. Dε'ε chúúcā n'dai mozos ti sндуuchí yā.

³⁹ Ndís'tiī ní cadíinuⁿ nī chuū. Ndúúti chí 'iiⁿ'yāⁿ vaacu déénu yā dε'ē hora chí ndaa chí duucu, cuaacu níⁿ'nyúⁿ 'cuεεtí nduuchí yā ní nguéé 'cuaaⁿ yā chí duucu na vaacú yā.

⁴⁰ 'Tiicá ntúūⁿ ndís'tiī 'cuεεtinéé yaáⁿ nī ti hora chí nguéé inacádiinuⁿ nī 'úú chí Saⁿ'ā chí Daiyá Dendyuūs ní ndaa taama vmnéⁿ'ēe.

Yeⁿ'e mozo chí din'daacáā ndúúcū mozo chí nguεε din'daacáā

(Mt. 24.45-51)

⁴¹ Tuu'mi ní Pedro miiⁿ ní caⁿ'a yā chíi yā Jesús: N'dií, Señor, ¿'áá caⁿ'a nī ejemplo 'cūū caavā nús'uu o caavā nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ?

⁴² Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā: ¿Du'ú dueño ca'a yā ntiiⁿ'nyuⁿ chí s'neen yā vmnaaⁿ yeⁿ'ē va'ai yeⁿ'e yā 'áámá mayordomo nduuti chí nguεε ca'a sa chí che'e mozos yeⁿ'é yā hora chí che'e sa?

⁴³ Dε'ε chúúcā n'dai mayordomo chí diiⁿ sa ntiiⁿ'nyuⁿ taachí dueño miiⁿ ní ndaa yā ní nandaaca yā mayordomo chí diiⁿ sa tan'dúúcā chí neⁿ'e yā.

⁴⁴ Cuaacu níⁿ'nyúⁿ ngaⁿ'á ngiú ndís'tiī chí dueño miiⁿ ní cuⁿ'néen yā mayordomo miiⁿ chí caaⁿ'maⁿ ntiiⁿ'nyuⁿ sa yeⁿ'ē tanduvéé chí vεε yeⁿ'e yā.

⁴⁵ Ndúúti chí mayordomo miiⁿ nadicádiinuⁿ sa na staava yeⁿ'e sa chí dueño cuuvi 'náaⁿ yā nndaa

yā tuu'mi ní tuca'a sa 'cueⁿ'e sa mozo ndúú^{cū} n'daataá chi snéé caadi 'iyyū ní nge'e sa ní ngi'i sa ndúú^{cū} amigos yeⁿ'e sa ní cuu'vi sa.

46 Tuu'mi ní dueño miiⁿ ní ndáa yā nguuvi chi mayordomo nguéé cānee ngí^{nu} sa ní 'áámá hora chi nguéé déénu sa. Ní dueño miiⁿ ca'á yā castigo ch'εεε ca mayordomo miiⁿ tan'dúú^{cā} chi Ndyuūs ca'a yā castigo 'iiⁿ'yāⁿ chi nguéé i'téénu yā 'yā.

47 Mayordomo chi deenu sa chí neⁿ'e dueño yeⁿ'e sa naati nguéé véé yaaⁿ sa ndíí nguéé ndúú^{di} sa chi ngaⁿ'a dueño yeⁿ'e sa cuuvi sa castigado ndúú^{cū} neené n'deee cuūví 'cueⁿ'é yā saⁿ'ā.

48 Naati mayordomo chi nguéé déénu sa taacā neⁿ'e dueño yeⁿ'e sa chi diiⁿ sa, ní diiⁿ sa chi nguéé n'daacā chi cuuví sa castigado, tuu'mi ní cuuvi sa castigado ndúú^{cū} 'téé nūuⁿ cuūví cueⁿ'é yā saⁿ'ā. 'Āā du'ú nūuⁿ saⁿ'ā chí n'deéé nga'a dueño yeⁿ'e sa, dueño miiⁿ ní n'deēe cá caaca yā cuenta yeⁿ'ē chi diiⁿ sa. 'Iiⁿ'yāⁿ chi nga'a n'deēe cá táámá yā, 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ n'deēe cá caaca yā cuenta yeⁿ'e chi diiⁿ taamá yā.

*Véé 'áámá 'uūvī taaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ cáávā Jesús miiⁿ
(Mt. 10.34-36)*

49 'Úú Jesús ní ndāa chi cu'neén yaⁿ'ā ná iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. Dε'ε ca neⁿ'é dííⁿ nduuti chí 'āā ngiichi.

50 Canéé chí 'úú 'cuenú cuuvi n'deee n'dái ní neⁿ'é chí 'cuenú cuuvi ndíí taachi 'āā cuuvi cuaacu tanducuéⁿ'ē.

51 ¿'Áá nadicadíⁿnuuⁿ nī chi 'úú ndaá chi ndéé vaadī 'diiⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū? 'Úú ní ngaⁿ'á ngií ndís'tī chi nguéé cuaacu caati ndéé vaadī 'caa'va, ní 'iiⁿ'yāⁿ 'caa'vá yā ndúú^{cū} táámá 'iiⁿ'yāⁿ.

52 Ndíí tiempo miiⁿ ndíí tiempo chi cuchíi, nduuti chi nyuⁿu 'iiⁿyāⁿ na 'áámá va'āī ndúúcu vaadi 'caa'va 'cuεetinée yā, 'iinu yā ní caⁿ'a yā contra yeⁿ'ē na 'uuvi yā ní 'uuvi yā ní caⁿ'a yā contra yeⁿ'ē ná 'iinú yā.

53 Saⁿ'ā chi véeⁿ daiya sa ní 'caa'va sa ndúúcu daiya sa, 'íicú daiya sa ní 'caa'vá sa ndúúcu chi-ida sa. Ní 'áámá n'daataá nguéeⁿ cuuvi n'diichi tá daiya tá, 'íicú daiya ntúūⁿ tá nguéeⁿ cuuvi n'diichi tá chεecu tá. Ní taⁿ'ā indá'ā tá ní 'caa'vá yā ndúúcu dicuūnú ta, ní dicuūnú ta ní 'caa'vá yā ndúúcu táⁿ'ā indá'a tá.

Señales yeⁿ'e tiempo 'cūū

(Mt. 16.1-4; Mr. 8.11-13)

54 'Tiicá ntúūⁿ ngaⁿ'a Jesús ngii yā 'iiⁿyāⁿ: Taachí ndís'tiī inaaⁿ nī méēⁿ chi íneeⁿ naachí ngiiya 'yáⁿ'ā, tuu'mi ní ngaⁿ'a nī chi 'cueeⁿ cúúvī. Ní 'tíicā ngii.

55 Ní taachí ngéenū 'yúúné cuááⁿ ndiyyā ngaⁿ'a nī chi cuuvi yāāⁿ 'iicu ní ngii.

56 Ndís'tiī chí 'uūvī naaⁿ 'uūvī cheendi nī déenu nī taaca canée nánguuvī ndúúcu na yaⁿ'á, taachi ndaā 'íí'nūⁿ ni taachi cuuvi 'cueeⁿ cuuvi. ¿Dé'ē cúúví chí nguéeⁿ déenu nī yeⁿ'e señales chí inaaⁿ nī yeⁿ'e tiempo 'cūū?

Diiⁿnyiiⁿnu di tun'dáá n'dai di ndúúcu 'iiⁿyāⁿ chi táaⁿ yā yeⁿ'ē di

(Mt. 5.25-26)

57 Tuu'mi ní caⁿ'a Jesús: ¿Dé'ē cúúví chí nguéeⁿ indéē ndís'tiī cuidado chεε chi n'daācā chi diíⁿ nī?

58 Taachi caⁿ'á nī ndúúcu sáⁿ'ā chi táāⁿ ndúúcu nī nanááⁿ juez, n'diichí nī chi indee nī ndúúcu vi'ī cuaaⁿ cyúúní ní diíⁿ nī chi 'cuεetinée n'dááca nī ndúúcu vi'ī ni 'iicu nguéeⁿ caⁿ'a nī nanááⁿ juez. Ní

juez miiⁿ nca'á yā ndís'tiī ta'ā policía, ní policía miiⁿ ní cu'nuūⁿ sá ndís'tiī vácūū.

⁵⁹ 'Úú ngaⁿ'á ngī ndís'tiī ti nguéé nan'dáa nī vácūū neⁿ'e chí nguéé 'cuiinu nadíí'vē tanducuéⁿ'ē chí ndiicuí nī.

13

N'dáácā n'dai chi ndaacadaamí nī yeⁿ'ē nuuⁿndi yeⁿ'e nī

¹ Ndáa n'duuvī saⁿ'ā nanááⁿ Jesús ní caⁿ'a sa chíi sa Jesús tan'dúúcā chí diiⁿ gobernador Pilato. Ca'a yā orden chí ch'iīⁿ'nuⁿ sa n'dúúví 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáⁿ'āa Galilea ní staⁿ'a yā yuuúⁿ yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ndúúcū yuuúⁿ yeⁿ'ē 'iiti chí 'āā 'nííⁿ'núⁿ 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ chí ca'a yā ofrenda yeⁿ'é Ndyuūs.

² Jesús ní caⁿ'a yā chíi yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: ¿'Áá nadicádíínuuⁿ ndís'tiī chí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ yeⁿ'e yáⁿ'āa Galilea ch'eenu yā 'tíicā ti véeⁿ ca nuuⁿndi yeⁿ'e yā nguéé ti tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáⁿ'āa Galilea?

³ 'Úú ngaⁿ'á ngī ndís'tiī: Nguéé 'tíicā. Ndúúti chí ndís'tiī nguéé ndaacadaamí nī yeⁿ'ē nuuⁿndi yeⁿ'e nī, tuu'mi ní nducyaaca ndís'tiī 'cuūvi ntúuⁿ nī cueⁿ'e daāⁿmaⁿ.

⁴ ¿Dē'ē nadicádíínuuⁿ ndís'tiī yeⁿ'é ndu'ū ndítiiⁿ'yu 'iinu 'iiⁿ'yāⁿ chí ndíí cuaaⁿ vmnaaⁿ sndaā nduūu torre na yāā Siloé vmnááⁿ yā ní nducyáácá yā ch'iī yā? ¿'Áá nadicádíínuuⁿ ndís'tiī chí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ véeⁿ ca nuūⁿndī yeⁿ'e yā nguéé ti tanáⁿ'a yā chí snée yā na yāā Jerusalén?

⁵ 'Úú ní ngaⁿ'á ngī ndís'tiī chí nguéé 'tíicā. Nduuti chí ndís'tiī ntúūⁿ nguéé ndaacadaamí nī

yeⁿe nuuⁿdi yeⁿé nī, tuuⁿ'mi ní nducyaaca ndís'tií 'cuūvi nī cueⁿ'e daāⁿ'maⁿ.

Ejemplo yeⁿ'e yáⁿ'á yeⁿ'e n'guíidī yaaⁿ nguuvī chí nguéé n'gui'i yeⁿ'ē

⁶ Tuuⁿ'mi ní Jesús caⁿ'a yā ejemplo 'cūū: 'Áámá saⁿ'ā ní catá'āī 'áámá yáⁿ'á yeⁿ'ē n'guíidī yaaⁿ nguuvī yeⁿ'e sa naachi véé yáⁿ'āa cheεti chéēⁿ yeⁿ'ē sa. Chó'ōo tiempo ní cheⁿ'e sa in'nuuⁿ sa n'gui'i yeⁿ'e yáⁿ'á yeⁿ'e sa ní nguéé ndaācā sa n'gui'i yeⁿ'ē.

⁷ Tuuⁿ'mi ní caⁿ'a sa chí sa 'iīⁿ'yāⁿ chí díiⁿ yā ntiīⁿnyuⁿ yeⁿ'e yáⁿ'āa yeⁿ'e sa: 'Āā 'iīnu nduūyū chí ichī ní nguéé indaāca n'gui'i na yáⁿ'á 'cūū. 'Caaca nī yáⁿ'á. ¿De'ε cuuvi chí yáⁿ'á di'vaachi na yáⁿ'āa naachi snéé yáⁿ'á 'cūū?

⁸ Naati saⁿ'ā chí idiiⁿ ntiīⁿnyuⁿ na yaⁿ'ā miiⁿ nán'guεεcútaⁿ'ā sa: N'dií, señor, 'āā canéé rá nduuyú 'cūū ní 'úú nadidεεvé yáⁿ'á yeⁿ'ē ní ca'á taavi abono yeⁿ'ē.

⁹ Ní nduuti chí 'cuūndī n'gui'i yeⁿ'ē ní n'daacā. Nduuti chí nguéé, ní 'caaca nī.

Jesús díiⁿ yā chí nduūvā yeⁿ'e 'áámá n'daataá chí neené n'guutī

¹⁰ Nguuvi sábado chí ntaavi'tuunúúⁿ 'iīⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ, Jesús ngi'cueeⁿ yā na 'áámá yaācū sinagoga.

¹¹ Miiⁿ ní canéé 'áámá n'daataá chí 'āā ndítiiⁿ'yu 'iīnu nduūyū chí ndii n'guuti ta cáāvā chí díiⁿ espíritu yeⁿ'e yááⁿ'n'guinūⁿ 'tíicā ndúúⁿcū ta. Ndíí mar 'áámá naaⁿ nguéé ngií ndaa cuaacú ta.

¹² Taachí Jesús n'diichí yā n'daata miiⁿ yaa'ví yā táⁿ'ā ní caⁿ'a yā chí yā táⁿ'ā: N'dií, n'daataá, ¿'áá neⁿ'e nī chí nduuvī cuaacú nī?

13 Jesús sn'duú yā ta'a yā vmnaaⁿ yeⁿ'e n'daātā miiⁿ. Tuu'mí nūuⁿ ndaā cuaacu n'daataá míⁿ ní n'daataá míⁿ ní ngaⁿ'a yā: De'ē chúúcā ch'εεε Ndyuūs.

14 'Iiⁿ'yāⁿ chí ngaⁿ'ā ntiiⁿnyúⁿ yā yeⁿ'ē yaacu sin-agoga nduuvi taáⁿ yā ti Jesús miiⁿ ní diyiicú yā n'daataá míⁿ nguuvi chí 'iiⁿ'yāⁿ ntaavi'tuunúúⁿ yā. Ní ngaⁿ'a yā ngii yā nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ: Jaāⁿ nguuví nūuⁿ canee chí diiⁿ 'iiⁿ'yāⁿ ntiiⁿnyuⁿ ní nguuvi s'eeⁿ 'iiⁿ'yāⁿ cuuvi chí yā nanááⁿ Jesús miiⁿ ní cuuvi diiⁿ yiicú yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ, naati nguéé cuuvi díⁿ yā 'tíicā nguuvi chí ntaavi'túúnūuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ.

15 Tuu'mi ní Jesús nan'guεεcútaⁿ'a yā yeⁿ'ē sa: Ndís'tiī saⁿ'ā 'uūvī naaⁿ 'uūvī cheendí nī, ¿'áá nguéé in'daatī ndís'tiī 'iiti yeⁿ'e nī naachi snéé 'ii'yu tī ní ngeⁿ'é nī nga'a nī nuūⁿnī 'iiti nguuvi chí ntaavi'tuunúúⁿ nī?

16 N'daataa 'cūū ní yeⁿ'ē ndaata yeⁿ'e Abraham. 'Āā ndítiiⁿ'yu 'iinu nduūyū ncachiichí yááⁿ'nguiinūuⁿ táⁿ'ā. ¿'Áá nguéé canee chí n'daatí táⁿ'ā miiⁿ yeⁿ'e ca'ai nguuvi chí ntaavi'tuunúúⁿ nī?

17 Taachí Jesús miiⁿ caⁿ'a yā chuū, taanduvéé yā chí taaⁿ yā yeⁿ'e yā ní 'cuináaⁿ yā. Nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáāⁿ miiⁿya yeenú n'dai yā yeⁿ'é tандуcуéⁿ'ē dendu'ū chí n'gεεε chí diiⁿ Jesús miiⁿ.

*Ejemplo yeⁿ'ē nduuti yéⁿ'ē yíivē ntí'yāa
(Mt. 13.31-32; Mr. 4.30-32)*

18 Jesús caⁿ'a yā: ¿De'ē tan'dúúcā naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā? ¿De'ē nadídaamá nduūcū?

19 Tan'dúúcā nduutií yeⁿ'ē yíivē ntí'yáá chí 'áámá saⁿ'ā ní sta'ā sa ní chíinū sa na yáⁿ'āa yeⁿ'ē sa. Yaāta

miiⁿ ní ch'iíta tan'dúúcā 'áámá yáⁿ'á ch'εεε. 'Yáadá yeⁿ'ē nanguuvi din'dái tī 'dεεcé tī na dúuⁿ'nē.

Ejemplo yeⁿ'e levadura yeⁿ'e pan

(Mt. 13.33)

²⁰ Jesús ní caⁿ'a ntúūⁿ yā: ¿Dε'ē tan'dúúcā naachi Ndyuūs ngaⁿ'ā ntiiⁿnyúⁿ yā?

²¹ Tan'dúúcā 'aama tááⁿ levadura yeⁿ'e pan chi 'áámá n'daataá chistaⁿ'ā tá nguaaⁿ 'iinū medidas harina ndíí chí nan'guiita tanducuéⁿ'ē yaāchī yeⁿ'ē.

Cheendi va'āi 'tuucuú

(Mt. 7.13-14; 21-23)

²² Taachi Jesús canúúⁿ yā yúúⁿ ní chi cho'ó yā na yāāⁿ Jerusalén cueⁿ'é yā tanáⁿ'ā yāāⁿ n'gεεε ndúúcu yāāⁿ n'gaiyāá ní ngi'cueeⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ.

²³ Tuu'mi ní 'áámá saⁿ'ā ndaā sa nanáaⁿ yā ní ntiinguuneeⁿ sa: N'díí, Señor, ¿'áá duū'ví 'iiⁿ'yāⁿ chí nnguaⁿ'ai yā? Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā chii yā saⁿ'ā miiⁿ:

²⁴ Dííⁿ nī tanducuéⁿ'ē chi cuuví nī chi cundaá nī cheendi va'āi 'tuucuú caati ngaⁿ'á ngii ndís'tiī chi nééné 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ neⁿ'e yā cundaá yā cheendi va'ai 'tuucuú chi candéε naachi Ndyuūs nadanguaⁿ'ai yā 'iiⁿ'yāⁿ naati nguéé cuuvi dííⁿ yā.

²⁵ Taachi 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e va'ai nducueeⁿ yā ní n'gaadí yā cheendi va'āi yeⁿ'ē ndís'tiī, tuu'mi ní ndís'tiī snee nī cuaaⁿ chuva'āi. Ní di'cuεεcú nī cheendi va'āi ní caaⁿ'máⁿ nī: Señor, Señor, nn'guaáⁿ nī yeⁿ'e 'nū. 'Iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e va'ai ní nan'guεεcutaⁿ'a yā: Nguéé in'diichí ndís'tiī ndii nguεε deenú tī ndiicá nī.

²⁶ 'Áará chí ndís'tiī ni tucá'a nī caaⁿ'maⁿ nī 'tíicā: Che'é 'nū ní chí'i 'nū ndúúcu nī taachi n'diī ní chí'cueeⁿ nī 'iiⁿ'yāⁿ na yúúⁿ ní yeⁿ'e yāāⁿ vaacú 'nū.

27 'Iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e va'ai miiⁿ ní caaⁿ'maⁿ yā cuuvi yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: 'Úú ngaⁿ'á ngiiⁿ ndís'tiī ti nguéé in'diichí ndís'tiī ndíi nguéé deenú tií ndiica nī. Cueevii nī yeⁿ'é nducyaaca ndís'tiī ti nguéé n'daācā idiīⁿ nī.

28 Cuaacu chi ndís'tiī snaaⁿ nī chiida yú s'eeⁿ Abraham, ndúúcū Isaac, ndúúcū Jacob, ndúúcū nducyaaca profetas chi ndii cuááⁿ vmnaaⁿ snée yā naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ. Ní ndís'tiī ní 'cuεεtinée nī cuááⁿ chuva'āī. Miiⁿ ní cuεεcú nī ní che'é nī 'diiⁿ'yúⁿ nī.

29 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chii yā yeⁿ'e nducuéⁿ'ē cuaaⁿ yeⁿ'e in'yeeⁿdí 'cūū ní ndaa yā nanááⁿ Ndyuūs. Chii yā ndíi cuaaⁿ na ican'dáā 'yáⁿ'ā, ndii cuaaⁿ na ngiia 'yáⁿ'ā, ndíi cuaaⁿ 'níⁿ'núⁿ, ndíi cuaaⁿ ndiia, ní 'cuεεté yā na mesa yeⁿ'e banquete naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā.

30 Tuu'mi ní náⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ chi n'gεεε chi ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā maaⁿ na in'yeeⁿdí 'cūū ní cuuvi ndiicuuⁿ cá yā naachi snée Ndyuūs ní naⁿ'a 'iiⁿ'yāⁿ chi ndiicuuⁿ cá maaⁿ na in'yeeⁿdí 'cūū ní cuuvi n'gεεté yā naachi snée Ndyuūs.

*Jesús chεεcú yā cáávā 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáāⁿ Jerusalén
(Mt. 23.37-39)*

31 Nguuví 'cuú nūuⁿ 'áámá chée 'iiⁿ'yāⁿ fariseos ndáa yā nanááⁿ Jesús ní caⁿ'a yā: N'diī, Jesús, cueⁿ'e nī ti rey Herodes neⁿ'é yā 'caaⁿ'núⁿ yā n'diī.

32 Naati Jesús caⁿ'a yā chiī yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: Cunaⁿ'á nī nanááⁿ rey miiⁿ ní caaⁿ'maⁿ nī cuuvi nī: N'diī rey, tan'dúúcā 'yuūnéé, 'tiicá nī. Cuin'diichí nī, Jesús miiⁿ ngaⁿ'á yā 'túúcā: 'Úú itun'daá espíritu yeⁿ'e yááⁿ'n'guiinūuⁿ yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ ní diīⁿ chi nduūvā

yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ maaⁿnguuvu ndúú^{cū} cavyaaⁿ, tuu^{'mi} ní 'cuiinu ntiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'é damá^{'n}. 'Tíicā canee chi diíⁿ ná 'iīnū nguuvi.

³³ Naati 'úú ní canéé chi caacá cuaaⁿ cyúúⁿ ní diíⁿ ntiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'é maaⁿ ndúú^{cū} cavyaaⁿ ndúú^{cū} damá^{'n}, caati nguéé canéé chí 'cuuvī 'áámá sa^{'ā} profeta ch'εεε chi diíⁿ ntiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'é Ndyuūs 'áámá lado yeⁿ'e yāāⁿ Jerusalén ti na yāāⁿ Jerusalén chi 'caaⁿ'núⁿ yā sa^{'ā} profetas.

³⁴ Jesús ca^{'a} yā chii yā 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yāāⁿ Jerusalén: Ndís'tī chi 'muuⁿ n'giiⁿ'nuⁿ nī 'iiⁿ'yāⁿ profetas ní ngí^{'tuú} nī 'iiⁿ'yāⁿ chí Ndyuūs dicho'ó yā chi ndεε yā nduudu yeⁿ'é yā. Ní Jesús ca^{'a} yā: Neené n'deēe cuūví ne^{'é} nadaamá daiyá 'iiⁿ'yāⁿ yāāⁿ Jerusalén miiⁿ tan'dúú^{cā} 'áámá tú'u nadaamá tī daiya tī mááⁿ ngεēchi tī, ní nguéé 'cuúⁿ nī.

³⁵ 'Túú^{cā} ca^{'a} yā: N'diichí ndís'tī. Vaacú nī cu^{'néē} maāⁿ. Ní nga^{'á} ngii ndís'tī chí 'āā ntéé snaaⁿ nī 'úú ndíí ndáá tiempo chí caa^{'ma} nī yeⁿ'é: Dε'ε chúú^{cā} n'dai 'iiⁿ'yāⁿ chí cuchii yā ndúú^{cū} chí duuchi Señor 'iivú Ndyuūs ti 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'é Ndyuūs.

14

Jesús diíⁿ yā chí nduū^{vā} yeⁿ'e 'áámá sa^{'ā}

¹ 'Áámá sá^{bado}, nguuvu chí ntaavi'túú^{nuu} 'iiⁿ'yāⁿ, Jesús snda^a yā ní che^{'e} yā 'áámá va'ai yeⁿ'e 'áámá sa^{'ā} fariseo chí nga^{'a} ntiⁿ'nyuⁿ sa. Ní taná^{'ā} sa^{'ā} fariseos canee ngiinu sa Jesús dε'ε chí ca^{'á} yā chí diíⁿ yā.

² Tuu^{'mi} ní ndaā nanááⁿ Jesús 'áámá sa^{'ā} chí ngiitā ní ndiituú núú^{'má} ch'εεε sa.

3 Jesús caⁿ'a yā chii yā maestros yeⁿ'e ley ndúú^{cū} saⁿ'ā fariseos: ¿'Áá 'cuaaⁿ ley miiⁿ chí cuuví diíⁿ chí nduū^{vā} yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ nguuví chí ntaavi'tuunú^{ún} yā?

4 Saⁿ'ā s'eeⁿ ní 'diiiⁿ 'diiíⁿ ch'εεtinee sa ní nguéé nan'guεεcutaⁿ'a sa. Tuu'mi ní Jesús sta'á yā ta'a saⁿ'ā chí ndiituú ní diíⁿ yā chí nduū^{vā} yeⁿ'e saⁿ'ā miiⁿ. Ni yaa'vi yā saⁿ'ā chí cunaⁿ'a sa.

5 Cuayiivi ní Jesús yaa'vi yā saⁿ'ā s'eeⁿ ní caⁿ'a yā: ¿Cheē ndís'tií ndúúti chí 'áámá burro o 'áámá itiindu yeⁿ'e nī cun'dáá nuúⁿ tī na 'áámá viini ní nguéé tuu'mí nūuⁿ ntun'dáa nī 'iiti 'áará chí nguuví chí ntaavi'tuunú^{ún} 'iiⁿ'yāⁿ?

6 Saⁿ'ā s'eeⁿ nguéé chíi nan'guεεcútaⁿ'a sa cucáá^{vā} nduudu chí ngaⁿ'a yā.

'Iiⁿ'yāⁿ chí invitado yā naachi n'giindivaacu 'iiⁿ'yāⁿ

7 Taachí Jesús n'diichí yā táácā diiⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí invitados chí ndεεvε yā silla yeⁿ'e mesa chí lugar chí n'daacā ca, tuu'mi ní caⁿ'a yā 'áámá ejemplo chí 'tεε nguεε dááma ndúú^{cū} 'iiⁿ'yāⁿ chí diiⁿ yā invitados.

8 Ngaⁿ'a yā 'tíicā. Taachi 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ diíⁿ yā invitar dii naachí n'giindivaacu 'iiⁿ'yāⁿ nguéé 'cuūndí di na silla vmnááⁿ vmnaaⁿ caati cuuví ndaa táámá 'iiⁿ'yāⁿ invitado chí ch'εεté yā nguéé ti dii. Ní silla miiⁿ ní caava 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ.

9 Ní taachí ndaa 'iiⁿ'yāⁿ chí ch'εεte ca yā, tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ chí diíⁿ yā invitar di ndaa yā nanáaⁿ di ní caaⁿ'máⁿ yā cuuví yā dii: Cu'neeⁿ di lugar 'cūū yeⁿ'e 'iiⁿ'yáⁿ 'cūū. Tuu'mi ní cuuví 'cuináaⁿ di ní 'cuūndí di na silla n'díi naaⁿ n'giinu.

10 Taachí 'iiⁿyāⁿ diíⁿ yā invitar dii caⁿ'a di 'cuūndí di na silla ndíi naaⁿ n'giinu. Ní taachi ndaá nanááⁿ dii 'iiⁿyāⁿ chi diíⁿ yā invitar dii, tuu'mi ní caaⁿ'máⁿ yā cuuvi yā dii: Díi sáⁿ'ā chi n'dai nduucú, caaca dí cuaaⁿ 'niiⁿnuⁿ. Ní 'āā n'daacā cuuvi yeⁿ'ē di nanááⁿ 'iiⁿyāⁿ chi vεεté yā na mesa.

11 'Iiⁿyāⁿ chi dich'εεté maáⁿ yā táamá 'iiⁿyāⁿ ní diíⁿ yā chi ndiicuuⁿ yā. Ní 'iiⁿyāⁿ chi maaⁿ yā diiⁿ chi ndiicuuⁿ yā táama 'iiⁿyāⁿ ní diíⁿ yā chi ch'εεté yā.

12 Tuu'mi ní Jesús ngaⁿ'á yā ngii yā saⁿ'ā chi diiⁿ invitar 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ: Dii taachí in'nuuⁿ di chí che'e nguaiⁿ di o chí che'e nguínū di, nguée 'cuai di 'iiⁿyāⁿ chi n'dai ndúúcu di, ndíi nguée ndúú ví'i rá di, ndíi nguée ndúú 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'ē di, ndíi nguée ndúú 'iiⁿyāⁿ na niiⁿnuúⁿ va'āi yeⁿ'ē di chí 'cuíca yā caati 'iiⁿyāⁿ s'uuⁿ ní diíⁿ ntúuⁿ yā invitar dii chí che'e di nduucú yā. 'Tíicā ní nadíi'vε yā diiⁿ cáávā chí ca'a di chí che'e yā.

13 Naatí taachi idin'dái di 'aama comida n'dai, 'cuai dí 'iiⁿyāⁿ chí ndaachí snee yā, ndúúcu 'iiⁿyāⁿ chí nguée ngii ngiicá yā, ndúúcu chí ngai yó'o, ndúúcu 'iiⁿyāⁿ chí ngeenáaⁿ.

14 Ní caaⁿ'maⁿ 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ yeⁿ'ē di: Dε'ε chúúcā n'dai di. Ti 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ nguée nteé yā dii. Naati Ndyuūs nadíi'vε yā dii taachí ndaa nguuvi chí 'iiⁿyāⁿ chí n'dai nduuchí yā yeⁿ'ē nguaaⁿ tináⁿ'ā.

Ejemplo yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ chí che'e yā cena chí ch'εεte

15 Taachi 'áamá 'iiⁿyāⁿ chí vεε yā na mesa miiⁿ ch'iindiveéⁿ yā chuū, caⁿ'a yā chii yā Jesús: Dε'ε chúúcā n'dai chí caⁿ'á yā che'e yā pan naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā.

16 Tuu'mi ní Jesús caⁿ'a yā ejemplo 'cūū: 'Áámá saⁿ'ā ca'ā sa chí din'dái yā 'áámá chí che'e nguínū 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ, ní idiiⁿ sa invitar n'deeē n'dái 'iiⁿ'yāⁿ.

17 Ní taachi 'āā chaa che'e nguínū yā dicho'o yā 'áámá mozo chí caⁿ'a sa cuuvi sa 'iiⁿ'yāⁿ chí ndii yā invitado: Cuchíi nī. 'Āā véé tanducuéⁿ'ē chí che'e nguínu yú.

18 Nducyaaca yā ní tucá'a yā caⁿ'a yā 'tíicā: Ch'εεtinúuⁿ nī yeⁿ'é. Ní 'áámá saⁿ'ā ní caⁿ'ā sa: Cáámá ch'iīnū 'caí 'áámá finca ní cánéé chí caⁿ'á n'diīchí finca, chiiⁿ chí ch'εεtinúuⁿ nī yeⁿ'é.

19 Táámá yā ní caⁿ'a yā: 'Caí nyuⁿ'u yáandā itiindu ní neⁿ'é diīⁿ ntiiⁿ'nyuⁿ ndúúcu tī. Ngiicá favor. Ch'εεtinúuⁿ nī yeⁿ'é.

20 Táámá yā ní caⁿ'a yā: Cáámá ch'iīnu ch'iīndivaacú chí chiiⁿ nguéé cuuvi caⁿ'á.

21 Taachí nguεεcunéé mozo, caⁿ'a sa chuū chii sa 'iivi sa. Tuu'mi ní 'iivi miiⁿ nduuvu taán yā ní caⁿ'a yā chí yā mozo miiⁿ: Cueⁿ'e di cuaaⁿ ní'vεε ndúúcu cuaaⁿ cyúúni yeⁿ'e yāāⁿ ní candéε di 'iiⁿ'yāⁿ ndaachíi, ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé ngii ngiicá yā, ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ chí ngai yó'o, ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ chí ngueenāāⁿ.

22 Sáⁿ'ā mozo ní cueⁿ'ē sa. Cuayiivi ní ndaā sa ní caⁿ'ā sa chíi sa 'iivi sa: N'diī, señor, 'āā diīⁿ tan'dúúca chí ngaⁿ'a nī ní véé cá lugar chí 'cuεεtéé 'iiⁿ'yāⁿ na mesa.

23 Caⁿ'a señor miiⁿ chíi yā saⁿ'ā mozo miiⁿ: Cueⁿ'e di cuaaⁿ cyúúni n'gεεte ndúúcu yúúni chí véé chí neēⁿ cuáán 'diitū ní di'cuítu di 'iiⁿ'yāⁿ chí chíi yā na vaacú ní 'íicú cuuvi diituu na vaacú.

24 Ti 'úú ní ngaⁿ'á ngī ndís'tiī chí mar 'áámá saⁿ'ā chí diīⁿ invitar saⁿ'ā vmnaaⁿ nguéé 'cuúⁿ ndáa sa

che'ē nguiniú sa nduucú na mesa ye'n'é.

Ti'n'yā'n chi ca'n'a yā ndúúcū Jesús canee chi 'cuéenu yā cuuvi

25 Cuayiivi mí'n nééné n'dee 'ii'n'yā'n cue'n'e yā ndúúcū Jesús. Ní Jesús mii'n ní ca'n'a yā chi yā 'ii'n'yā'n s'ee'n 'áámá ejemplo:

26 Ndúúti chi 'áámá 'ii'n'yā'n ne'n'e ca yā chiidá yā o chεεcú yā o n'daataá ye'n'e yā o daiya yā o 'díinu yā o vi'i yā o vida ye'n'ē maán yā nguée ti 'úú chi Jesús, nguée cuuvi discípulo ye'n'é.

27 'Āā du'ú nūu'n chi ca'n'a yā nduucú ní nguée ndéε yā cruz ye'n'e yā chi tan'dúúcā nducué'n'ē chi 'cueenu taavi yā cuuvi cucáávā 'úú nguée cuuvi discípulo ye'n'é.

28 ¿'Áá chεé nūu'n 'áámá ndís'tiī taachí ne'n'e nī din'dái nī 'áámá torre, ¿'áá nguée n'gεεtē nī ní ididuuché nī? ¿'Áá n'deē dií'n nī gasto ndúúti chi tu'néé chí'vεε ye'n'e nī chí 'cuiinu din'dái nī torre ye'n'e nī?

29 Ní nduuti chi cu'nuú'n nī cimientos ye'n'ē torre ní cuayiivi nguée cuuvi din'dái nī torre ye'n'e nī, tuu'mi ní nducyaaca yā chi snaa'n yā 'cáí'nyū'nnee'n yā ndís'tiī.

30 'Ii'n'yā'n s'ee'n ní caa'n'ma'n yā: Sá'n'a 'cūu tucá'a sa din'dái sa ní nguée ch'iinu di'cuiínú sa.

31 Ní Jesús nga'n'a yā 'tíicā: ¿Du'ú rey ndúúti chi canee chi dií'n yā caandaá ndúúcū táámá rey, 'áá nguée n'giindi yā ndúúcū táámá sa'n'ā ní ididuuché yā? Nduuti chi tunéé'n ndiicu mil soldados ní 'iicu ndúúcū chuú nūu'n cuuvi 'cuu'n'ma'n yā ndúúcū soldados chi ndiichi mil ye'n'ē táámá rey.

32 Ní nduuti chi nguée cuchεε yā, taachi cuchíí yā táámá rey ndúúcū soldados ye'n'e yā chi dií'n yā

caandaá ní canéé yaⁿ'ai ca yā miiⁿ tuu'mi ní rey miiⁿ dicho'ó yā 'iiⁿ'yāⁿ chi candéē nduudu miiⁿ. Ní 'iicu caaca yā taama rey chi 'cuεεtinéé 'diiíⁿ yā. Ní nguéé diíⁿ yā caandaá ndúúcū rey yeⁿ'e yā.

³³ 'Tiicá ntūⁿ. 'Āā chéé nūuⁿ ndís'tiī nduuti chi nguéé cu'nee nī tanducuéⁿ'ē chi véé yeⁿ'e nī, nguéé cuuvi cuuvi ndís'tiī discípulos yeⁿ'é.

Jesús ngaⁿ'a yā yeⁿ'é yiima chi nguéé n'daācā sabor yeⁿ'ē

(Mt. 5.13; Mr. 9.50)

³⁴ Jesús ngaⁿ'a yā: Yiima ní n'dai. Nduuti chí nguéé n'daācā sabor yeⁿ'ē, ¿de'é ca'ā sabor yeⁿ'ē?

³⁵ Nguéé dichíí'vē, ndii nguεε cáávā yáⁿ'āa, ndii nguεε ndúú naachi véé abono, caati canangée yā yiima miiⁿ. 'Iiⁿ'yāⁿ chi véé veéⁿ yā, 'caandiveéⁿ yā yeⁿ'é.

15

Ejemplo yeⁿ'ē 'ítí cuūchī chi nindai

¹ Nducyáácá saⁿ'ā chí inn'guεε sa yeⁿ'e yáⁿ'āa ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ nuuⁿndi ndaá yā nanááⁿ Jesús chí 'caandiveéⁿ yā nduudu yeⁿ'e yā.

² Cáávā chuū 'iiⁿ'yāⁿ fariseos ndúúcū maestros chi ngi'cueeⁿ ley ngaⁿ'a yā n'de'ei yā nguááⁿ maáⁿ yā contra yeⁿ'e Jesús. 'Túúca ngaⁿ'á yā: Jesús miiⁿ n'gúuⁿ yā chí ndaá nanááⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ chi véé nuuⁿndi yeⁿ'e yā. Ní 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ngé'e yā ndúúcu yā.

³ Tuu'mi ní Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā 'aama chi 'téé nguεε daama ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ.

⁴ Chéé ndís'tiī ndúúti chi véé 'áámá ciento 'iiti cuūchī yeⁿ'e nī ní nduuti chí 'áámá chεε 'iiti s'uuⁿ

cuuví ndái tī, ¿'áá nguée cu'nee nī ndu'u chí cuūⁿ ngεεcú nditiiⁿ yú cuuúⁿ tī na 'cuééti? Ní caⁿ'á nī in'nuúⁿ nī 'iiti chí nindái míiⁿ ndíi taachí ndaacá nī 'iiti miiⁿ.

⁵ Ní taachí ndaacá nī 'iiti miiⁿ cun'duú nī 'iiti ná 'diimi nī ní candée nī 'iiti cuūchī miiⁿ naachi canée tanáⁿ'ā 'iiti cuūchī. Ní yeenú n'dai nī.

⁶ Ní taachi ndaa nī na vaacu nī, tuu'mi ní nadidaama nī 'iiⁿ'yāⁿ chí n'dai ndúúcu nī ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ na niiⁿnuúⁿ na va'ai yeⁿ'e nī. Ní caaⁿ'maⁿ nī cuuví nī, 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: Ndís'tiī cuuvi yeenú n'dai nī nduucú ní di'viicu yú ti 'āā n'daacá 'iiti cuūchī yeⁿ'é chí nīndaí.

⁷ Tuu'mi ní Jesús ngaⁿ'á ntúuⁿ yā, 'úú ngaⁿ'á ngī ndís'tiī: 'Tíicā vée vaādī yeenú taavi na va'ai chεeti nguuvi yeⁿ'ē 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chí vée nuuⁿndi yeⁿ'e yā ní ndaacadaami yā yeⁿ'ē nuuⁿndi yeⁿ'e yā nguée ti yeⁿ'ē cuūⁿ ngεεcú nditiiⁿ'yu cuūuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí n'dai chí nguée canee cuumi chí ndaacadaami yā yeⁿ'ē nuuⁿndi yeⁿ'e yā.

Ejemplo yeⁿ'ē 'áámá cáádí chí nīndaí

⁸ Ní caⁿ'a Jesús: Du'u 'áámá n'daataá chí vée ndiichi cáádí yeⁿ'ē ta nduuti chí dindai tá 'áámá ¿'áá 'cuuⁿ'miⁿ tá lámpara ní n'daaca tá va'āī, ní in'nuuⁿ tá ndúúcū cuidado taanduvée ndíi ndaācā ta tuūmī miiⁿ?

⁹ Taachí ndaācā tá nadaama tá 'iiⁿ'yāⁿ chí n'dai ndúúcu ta ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ na niiⁿnuúⁿ va'ai yeⁿ'e ta ní caⁿ'a tá: Cuuvi yeenú nī nduucú ní di'viicu yú ti 'āā ndaācá 'áámá cáádí yeⁿ'é chí chindāi miiⁿ.

¹⁰ 'Úú ngaⁿ'á ngī ndís'tiī caati 'tiicá ntúūⁿ vée vaadī yeenú nguaaⁿ ángeles yeⁿ'é Ndyuūs cucáávā

'áámá 'iiⁿyāⁿ nuuⁿndi chí nandaacadaamí yā yeⁿ'ē nuuⁿndi yeⁿ'e yā.

Ejemplo yeⁿ'e saⁿ'ā n'gaiyāā pródigo chi s'neeⁿ sa chiida sa

11 Jesús ngaⁿ'a ntúuⁿ yā ejemplo 'cūū: 'Áámá saⁿ'ā véé 'uūvī daiya sa.

12 Saⁿ'ā n'gaiyāā daiya sa chi 'líⁿ ca miiⁿ caⁿ'a sá chii sá chiida sa: N'diī, chiidá, téé nī parte chi ituneⁿ 'úú yeⁿ'e vaādi ngua'aá yeⁿ'e nī. Chiida sa ní naca'a yā ní nca'a yā saⁿ'ā chi parte yeⁿ'e sa.

13 Nguéé chi 'naaⁿ, saⁿ'ā 'líⁿ ca miiⁿ ní nadīdaamá sá tanducuéⁿ'ē déndu'ū yeⁿ'ē sa. Ní cueⁿ'e yaⁿ'ai sa táámá país. Míⁿ ch'iinu diiⁿ sa gastar tanducuéⁿ'ē ti diiⁿ sa nducuéⁿ'ē chi nguεε n'daacā.

14 Ní taachi ch'iinu tuūmī yeⁿ'ē sa tanducuéⁿ'ē chi ca'a chiida sa, ndaā 'áámá cuiicu ch'εεε na país miiⁿ. Sáⁿ'ā miiⁿ ní ch'eenū n'dai sa chiī caati nguéé chí che'e sa.

15 Saⁿ'ā miiⁿ ní ndaā sa nanáán 'áámá 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e país miiⁿ. Ní caⁿ'a sa chi neⁿ'e sa diiⁿ sa ntiiⁿnyuⁿ. 'Iiⁿyāⁿ miiⁿ ní caⁿ'a yā chii yā saⁿ'a miiⁿ chi cueⁿ'e sa tan'dúúcā mozo yeⁿ'é yā ní diiⁿ sa cuidado cuūchí s'eeⁿ yeⁿ'é yā.

16 Saⁿ'ā miiⁿ ní nacádiinuuⁿ sa chí neⁿ'ē sa che'e sa chi yeⁿ'ē cuuchí s'eeⁿ caati mar 'áámá 'iiⁿyāⁿ nguéé ca'a yā de'ē vεε saⁿ'ā.

17 Tuu'mi ní n'gaācu sa ní caⁿ'ā sa nguaaⁿ maaⁿ sa: N'deeⁿ n'dái mozos yeⁿ'e chiidá chí nge'e yā pan ní neené n'deeⁿ chí nge'e yā vεε, 'iicu 'muuⁿ 'úú ní idiⁿ ntiiⁿnyuⁿ ní neⁿ'ē 'cuūvi chí cuiicú.

18 N'daa cá 'muuⁿ. Naⁿ'á n'diichí chiidá ní caaⁿmáⁿ cuuví 'iiⁿyāⁿ: N'diī chiidá véé nuūⁿndi

yeⁿé nanááⁿ Ndyuūs chi canéé na va'ai chεeti ngu-
uvi ní nanááⁿ n'diī.

19 'Āā ntéé n'dai ca 'úú chi tuneen 'úú chi caaⁿmaⁿ
nī chi daiya nī 'úú. Cu'neéⁿ nī 'úú tan'dúúcā 'aama
mozo yeⁿe nī.

20 Tuu'mi ní cunaⁿā sa ndaā sa nanááⁿ chiidā
sa. Taachi indái ca ndaa sa, tuu'mi ní chiida
sa ní n'diichí yā saⁿā ní nnee ya'āī 'iinú yā saⁿā.
Chiida sa ní cueⁿe yā ngeenu yā naachi canéé sá
ní tumaⁿá yā daiyá yā ní tuu'vi yā cheendi sa.

21 Daiya yā miiⁿ ní caⁿa sa chii sa chiida sa: N'diī,
chiidá, véé nuuⁿndi yeⁿé nanááⁿ Ndyuūs chi canee
na va'ai chεeti nguuvi ndúúcū nanááⁿ n'diī. 'Āā
n'téé n'dai ca 'úú chí ituneen 'úú chi caaⁿmáⁿ nī chi
daiya nī 'úú.

22 Naati chiida sa míⁿ ní caⁿa yā chii yā mozos
yeⁿe yā: Dii mozos, maaⁿ nch'εeté nūu tun'dáa di
tíinūuⁿ chí n'dai ca ní cu'nuúⁿ di saⁿā daiyá. Ní ca'a
di chiinūta'āa cunuuⁿ ta'ā sa ndúúcū ndaacuú chi
cunuuⁿ ca'ā sa.

23 Cuéⁿe di canguaiⁿ di itiindu 'líⁿ chi 'viichεé. Ní
'caaⁿnuⁿ di 'iiti chí che'é 'nū. Ní díⁿ 'nū 'viicu.

24 Tí sáⁿa 'cūū daiyá cueⁿe sa yaⁿai ní 'āā
tan'dúúcā chi n'diī sá. Maaⁿ ní navaacunée sa ní
nduuchi sa. Ní tan'dúúcā chí nīndái sá ní ndaācā
sa. Ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní yeenú taavi yā ní díⁿ yā 'áamá
'viicu.

25 Ní saⁿā daiyá yā chí vmnaaⁿ canee sa cuεeti.
Ní taachi ndaā níⁿnūuⁿ sa ná va'ai, ch'iindiveeⁿ sa
chí itiivi saⁿā flauta ní 'iiⁿyāⁿ nde'ei yā.

26 Tuu'mi ní saⁿā miiⁿ ní caī sa 'aama mozo ní
itinguuneeⁿ sa mozo miiⁿ de'ē chí véé.

27 Mozo miiⁿ ní caⁿā sa chii sa 'iiⁿyāⁿ: 'Āā ndāā
'díinu nī. Ní nguéé de'ē vεε yeⁿe sa. Ní chiidá nī ní

caⁿa ntiiⁿnyuⁿ yā chí ch'iī itiindu 'línⁿ chí 'viiche.

28 Saⁿā miiⁿ ní nduuvⁱ taaⁿ sa. Nguéé 'cuuⁿ sa nndaā sa va'āī. Tuu'mi ní chiida sa miiⁿ ní cun'dáa yā va'āī ní di'cuiitu yā daiya yā chí nuuⁿ ndaā sa va'āī.

29 Naati saⁿā miiⁿ ní nán'guεεcútaⁿā sa yeⁿe chiida sa: 'Āā 'naaⁿ n'dái idichí'vē 'úú n'diī, ní diīⁿ tanducuéⁿē chí ngaⁿ'a nī ní mar 'áámá vmnéⁿēe nguéé tee nī mar 'áámá 'iiti cuūchī 'línⁿ chí 'caaⁿ'núⁿ ní diīⁿ 'viicu. Ní 'úú cuuvi yeenú ndúúcū amigos yeⁿé.

30 Naatí taachi ndaā daiya nī sáⁿ'a 'cūū, 'nínⁿnuúⁿ 'tuū'vī sa tanducuéⁿē chí vaadī n'guá'āa yeⁿē sa ndúúcū n'daataa s'eeⁿ chí véé saⁿ'ā s'eeⁿ yeⁿe. Ní ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ nī chí mozos ch'iīⁿ'núⁿ yā itiindu 'línⁿ chí 'viicheé chí che'e sa.

31 Tuu'mi ní chiida sa miiⁿ caⁿ'a yā chí yā saⁿ'ā: Díí, daiyá, 'áámá canee di nduucú ní tanducuéⁿē dendu'ū chí yēⁿé ní yeⁿē di.

32 Canéé chí diīⁿ yú 'viicu tí saⁿ'ā 'diinu di chí 'úú nacađiinú chí tan'duucā chí 'āā n'dií sá ní nduuchí sa. 'Āā nindáa sa na vaacu yú ní maaⁿ ní ndaācā yú saⁿ'ā.

16

Ejemplo yeⁿe 'áámá patrón chí nguéé n'daācā diīⁿ yā ndúúcū mozos yeⁿe yā

1 Jesús ní caⁿ'a ntúuⁿ yā chí yā discípulos yeⁿe yā: 'Áámá dueño 'cuiica s'nééⁿ 'áámá mayordomo yeⁿē yáⁿ'āa yeⁿe yā. Náⁿ'ā mozos ndaa sa nanááⁿ dueño ní tun'dáá nuuⁿndi sa yeⁿē mayordomo miiⁿ ní ngaⁿ'ā sa de'ē chí diīⁿ mayordomo chí nguεε n'daācā ndúúcū dendu'ū chí yeⁿē dueño.

2 Tuu'mi ní dueño miiⁿ ní yaa'vi yā mayordomo yeⁿe yáⁿ'āa ní caⁿ'a yā chii yā sáⁿ'ā: N'diī, ¿de'ε 'túúcā n'giindiveéⁿ yeⁿ'e nī? Teé nī cuenta 'úú yeⁿ'ē ntiiⁿnyuⁿ chi diíⁿ nī tí 'āā ntéé cuuví nī mayordomo.

3 Saⁿ'ā mayordomo yeⁿ'e yáⁿ'āa miiⁿ nadicádínuuⁿ sa 'túúcā: ¿Taācā diíⁿ maaⁿ caati dueño yeⁿ'e yáⁿ'āa ndivíi yā 'úú yeⁿ'e chi mayordomo 'úú yeⁿ'ē ntiiⁿnyuⁿ? Nguéé ditiīnu 'úú chí diíⁿ ntiiⁿnyuⁿ chi n'gii ní nduuti chi caācá limosnas, 'cuinaáⁿ.

4 'Āā deenú de'ε chi diíⁿ ní taachi 'āā ntéé ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yeⁿ'e mayordomo tuu'mi ní amigos yeⁿ'é 'cuaáⁿ yā 'úú na vaacu yā.

5 Tuu'mi ní mayordomo miiⁿ yaa'vi sa nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chí cán'díícu yā yeⁿ'e dueño yeⁿ'e yáⁿ'āa yeⁿ'e yā ní caⁿ'a sa chii sa 'iiⁿ'yāⁿ vmnááⁿ vmnaaⁿ: ¿'Áá n'deēe cán'díícu di yeⁿ'e dueño?

6 Saⁿ'ā miiⁿ ní caⁿ'a sa: 'Úú can'diicú 'áámá ciento toneles aceite. Tuu'mi ní mayordomo miiⁿ ní caⁿ'a sa saⁿ'ā: Cuta'a dí caaca naachi canéé nguūⁿ yeⁿ'ē di. Cuundi dí ní n'nee nguūⁿ di 'uūvī ngεεcu ndiichí toneles aceite.

7 Ch'iīnu maaⁿ ní caⁿ'a sa chii sa taama saⁿ'ā: Díí, ¿'áá n'deēe cán'díícu di? Saⁿ'ā miiⁿ ní caⁿ'a sa: 'Úú can'diicú 'áámá ciento maquilas yeⁿ'ē trigo. Tuu'mi ní mayordomo miiⁿ caⁿ'a sa: Cuta'a dí caaca naachi canéé nguūⁿ yeⁿ'ē di ní 'neeⁿ nguūⁿ di cuūⁿ ngεεcú maquilas.

8 Tuu'mi ní dueño miiⁿ tuumicádiīnuuⁿ yā yeⁿ'ē mayordomo chi nguéé n'daacā ní chuuné listo sa ndúúcū asuntos yeⁿ'ē sa. Ní dueño mííⁿ caⁿ'a yā chii yā saⁿ'ā: Tiempo miiⁿ sáⁿ'ā chi snéé iⁿ'yeeⁿdí

'cūu nguée n'daaca sa ní neene listo ca sa ndúúcu asuntos ye^{n'e} sa ndúúcu vaadi 'cuiica chi véé i^{n'yee}ndí 'cūu nguée ti 'ii^{n'yā} chi diíⁿ yā chiiⁿ chi Ndyuūs ne^{n'e} yā chi snée yā na δεεεε.

⁹ Cáávā chuū 'úú ní nga^{n'}á ngú ndís'tiī: Nduúcu vicios ye^{n'e} vaadi 'cuiica chi véé i^{n'yee}ndí 'cūu diíⁿ nī n'daācā ndúúcu 'ii^{n'yā} ti véé amigos ye^{n'e} nī caati taachi 'cuūvi nī 'ii^{n'yā} s'een chi nnee nī ní nga^{n'}á yā: N'dai ndís'tiī ¿'áá cuuvi ndaa nī na va'ai chεeti nguuvi 'tíicā?

¹⁰ 'Ii^{n'yā} chi n'daacā idiíⁿ yā ndúúcu cosas chi 'lííⁿ 'tiicá ntúūⁿ n'daacā idiíⁿ yā ndúúcu cosas chi n'deee n'dái ní n'gεεε.

¹¹ Nduuti chi ndís'tiī nguée n'daacā idiíⁿ nī ndúúcu tuūmī chi véé i^{n'yee}ndí 'cūu, ¿du'ú 'ii^{n'yā} cuuvi téé yā ndís'tiī ntiiⁿnyuⁿ ye^{n'é} Ndyuūs chi ntiiⁿnyuⁿ ye^{n'e} vaadi 'cuiica chi véé chi ye^{n'é} Ndyuūs?

¹² Nduúti chi ndís'tiī nguεε n'daacā idiíⁿ nī ndúúcu dendu'ū chi véé ye^{n'e} taamá yā, ¿du'ú 'ii^{n'yā} téé yā chi véé ye^{n'e} nī?

¹³ Mar 'áámá sa^{n'}ā nguée cuuvi diiⁿ sa mandados ye^{n'e} 'uūvi 'iivi sa; ti ne^{n'e} ca sa 'aama yā nguée ti taama yā, o n'daacā ca diiⁿ sa ntiiⁿnyuⁿ ye^{n'e} 'aama yā nguée ti taama yā. Ndis'tiī ní nguée cuuvi dichí^{'vε} Ndyuūs nduuti chi ne^{n'e} ca nī vaadi 'cuiica chi véé i^{n'yee}ndí 'cūu.

¹⁴ 'Ii^{n'yā} fariseos n'giindiveén ntúuⁿ yā dendu'ū chi 'túúcā nga^{n'}a Jesús miiⁿ ní 'ii^{n'yā} s'een diné^{n'e} n'dai yā tuūmī ní yaa'vi neeⁿ yā Jesús.

¹⁵ Jesús miiⁿ ní ca^{n'}a yā chiī yā 'ii^{n'yā} fariseos: Ndis'tiī ní nadicádiinuⁿ nī chi ndís'tiī ní 'ii^{n'yā}

n'dai ndís'tiī nanááⁿ saⁿ'ā iⁿ'yeeⁿdí 'cūū naati Ndyuūs ní n'diichí yā staava yeⁿ'e ndís'tiī. Chíⁿ chí 'iiⁿ'yāⁿ nadicádiinuūⁿ yā chí ch'εεε ca, chiiⁿ chí Ndyuūs diiⁿ yā cuenta chí nguéé dε'ē vεε.

Jesús ngaⁿ'a yā chí ley ní n'daācā

¹⁶ Ley yeⁿ'e Moisés ndúúⁿcū chíⁿ chí chí'cueeⁿ profetas canee nanááⁿ ndís'tiī ndíⁿ taachi ndaā Juan chí chεεdínuūⁿnīⁿ na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. Ndíⁿ tiempo miiⁿ 'iiⁿ'yāⁿ caⁿ'a yā nduudú n'dai chí ngai yeⁿ'e naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā ní nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ neⁿ'e yā cu'téenu yā nduudu miiⁿ.

¹⁷ Ngíⁿīi ca chí 'cuiīnu nanguuvi ndúúⁿcū na yáⁿ'āa nguéé ti 'cuiīnū 'áámá letra 'lín yeⁿ'e ley.

Jesús ngí'cueeⁿ yā yeⁿ'e divorcio

(Mt. 19.1-12; Mr. 10.1-12)

¹⁸ 'Āā du'ú nūⁿ sáⁿ'ā chí cūⁿ'neeⁿ sa n'daataá yeⁿ'ē sa ní 'caandivaacu sá ndúúⁿcū taama tá diiⁿ nuuⁿndí sa. Sáⁿ'ā chí cunee sá ndúúⁿcū n'daataá chí s'neeⁿ tá isaⁿ'ā yeⁿ'ē tá 'āā dinuuⁿndí ntúⁿ sa.

Yeⁿ'ē sáⁿ'ā 'cuiica ndúúⁿcū saⁿ'ā chí nguuvi Lázaro

¹⁹ Caⁿ'a Jesús: Tiempo chí chó'ōo canéé 'áámá saⁿ'ā 'cuiica chí 'nuuⁿ sa catecai n'dai sa ní diiⁿ sá 'viicu. Ní nge'e sa cosas chí n'dai nguuvi nguuvi.

²⁰ Canéé ntúⁿ 'áámá saⁿ'ā chí nguuvi sa Lázaro chí ngiica limosnas. Ní diituú n'duu'vi núúⁿmán chεεε sa. Ní vεε sa cheendi va'āi yeⁿ'é saⁿ'ā 'cuiica miiⁿ.

²¹ Saⁿ'ā miiⁿ ní neⁿ'e sa che'e sa cosas chí ingéē yeⁿ'e mesa yeⁿ'e saⁿ'a 'cuiicá miiⁿ. Ndaā 'yaānā s'eeⁿ naachi vεε sa ní yaā'vi née tī naachí ya'āi yeⁿ'e Lázaro miiⁿ.

22 Cuayivi miiⁿ ní ch'iī Lázaro. Ángeles yeⁿé Ndyuūs candéε yā Lázaro naachi canéé chiida yú Abraham na lugar paraíso chi yeⁿe 'iiⁿyāⁿ chi n'dái. Ch'iī ntúūⁿ saⁿa 'cuiica miiⁿ ní ch'iichi yā saⁿā.

23 Taachi sáⁿā 'cuiica miiⁿ ch'eenu sa chiī na infierno n'diichi sa cuaaⁿ 'niiⁿnuⁿ ní n'diichi sa chiida yú Abraham ndúúⁿcū Lázaro miiⁿ.

24 Tuu'mi ní 'caī saⁿā 'cuiica miiⁿ: N'dií, chi-idá Abraham, inneé ya'ai 'iinú nī 'úú, ní dichó'o nī Lázaro chi di'caandá yā tiī nduuti tá'ā nguaaⁿ nuūⁿnīⁿ ní cun'duú yā na ch'iīyá ní di'caanda ch'iīyá ti neené n'geenú ngii ná nguuchi yaⁿā 'cúū.

25 Abraham miiⁿ ní caⁿa yā chiī yā saⁿā: Díí, daiyá, n'gaacú di tí taachí canee dí iⁿ'yeēⁿdī miiⁿ ch'iīndī ndii n'dee n'dái chi n'daācā yeⁿē di. Lázaro miiⁿ nguéé vεε yeⁿē sa naati maaⁿ ní 'muuⁿ ní vée 'viich'ēētíⁿūⁿ yeⁿē sa ní díí ní 'cuéénú dí cuuvi miiⁿ.

26 Mííⁿ vée 'áámá yíví yáⁿāa chi neene ch'εεε nguaaⁿ nús'uu ndúúⁿcū ndís'tiī. 'Iiⁿyāⁿ chí neⁿe yā chó'o yā ndii 'muuⁿ ndíí naachi snéé ndís'tiī nguéé cúúví dííⁿ yā. Ndíí nguéé ndúú 'iiⁿyāⁿ chí snée yā taa nguéé cuuví cho'o yā ní ndaá yā naachi snée 'nū.

27 Tuu'mi ní saⁿā 'cuiica mííⁿ ngaⁿā sa: N'diī, chi-idá Abraham, idi'cuítú n'diī chí dichó'o nī Lázaro iⁿ'yeēⁿdī ndii vaacu chiidá,

28 ti vée nyuⁿu 'diinú chi saⁿā miiⁿ ní Lázaro cuuvi sa 'diinú chi nguéé ndaa yā lugar 'cūū chí 'cueenu yā cuuvi.

29 Abraham miiⁿ ní caⁿa yā chii yā saⁿa: Canee nguūⁿ na libro yeⁿé Ndyuūs naachi canee nguūⁿ yeⁿe Moisés miiⁿ ndúúⁿcū profetas ní cuuví yā

'iiⁿyāⁿ chi 'caandiveéⁿ yā yeⁿ'é 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ.

³⁰ Tuu'mi ní saⁿ'ā 'cuiica miiⁿ ní caⁿ'ā sa: N'diī, chiidá Abraham, nguéé n'giindiveéⁿ yā yeⁿ'e yā. Ndúúti chi 'áamá 'iiⁿyāⁿ chi 'āā n'dii caⁿ'a yā nanááⁿ 'diinú, tuu'mi ní 'caandiveéⁿ yā yeⁿ'é 'iiⁿyāⁿ miiⁿ ní ndaacadaamí yā yeⁿ'ē nuuⁿndi chi diíⁿ yā.

³¹ Abraham miiⁿ ní caⁿ'a yā chii yā saⁿ'a 'cuiica: Ndúúti chi nguéé cu'téenu yā chi canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs yeⁿ'e Moisés ndúúcu 'iiⁿyāⁿ profetas ndíí cuááⁿ vmnaaⁿ, nguéé cu'téenu ntúuⁿ yā yeⁿ'é 'iiⁿyāⁿ 'cúu chi cuuvi yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ 'áará chí 'iiⁿyāⁿ 'cúu ncuééⁿ yā yeⁿ'e nguaaⁿ tinaⁿ'ā.

17

Jesús ngi'cueeⁿ yā chi nguéé canee chi diiⁿ yú nuuⁿndi

(Mt. 18.6-7; 21-22; Mr. 9.42)

¹ Jesús caⁿ'a yā chii yā discípulos yeⁿ'e yā: Cuaacu nííⁿnyúⁿ chi véé de'ε cáávā chí diiⁿ chí 'iiⁿyāⁿ dinuuⁿndi yā naati de'ε chúúcā ya'ai yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ chi diíⁿ yā chi taama 'iiⁿyāⁿ dinuuⁿndi yā.

² N'daacā ca chí cuuvi 'túúcā ndúúcu 'iiⁿyāⁿ miiⁿ. 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ caāchiichí yā 'áamá tuūu yúúdu chí inguúⁿ 'iiⁿyāⁿ na daandu 'iiⁿyāⁿ miiⁿ ní 'caanuú yā 'iiⁿyāⁿ miiⁿ naachi yāānūuⁿ yeⁿ'ē nuuⁿni'yáⁿ'ā ní nguéé cuuvi diiⁿ 'iiⁿyāⁿ miiⁿ chi taama da'caiyāā idinuuⁿndi yā.

³ Cundéε ndís'tiī cuidado. Ndúúti 'diiⁿu nī dinuuⁿndi sa contra yeⁿ'e 'aama nī, yaa'vi neéⁿ nī saⁿ'ā. Ndúútī chi ndaacadaami sa yeⁿ'ē nuuⁿndi yeⁿ'ē sa nadich'εécú nī yeⁿ'ē sa.

⁴ 'Áará chí ndεēchē cuuvi idinuuⁿndí sa contra yeⁿe nī 'áámá nguuvi ní ndεēchē cuuvi ndaa sa nanááⁿ ndís'tiī ní caaⁿ'maⁿ sa cuuvi sá ndís'tiī: Ndaacadaāmí yeⁿ'ē nuuⁿndi yeⁿ'é, tuu'mi ní nadich'εēcu nī yeⁿ'ē sa.

Poder yeⁿ'ē vaadī i'teenu

⁵ Apóstoles caⁿ'a yā chii yā Señor Jesús: N'diī, Señor, diiⁿ nī chí nús'uu cuuvi cu'téenu cá 'nū.

⁶ Tuu'mi Jesús caⁿ'a yā chii yā apóstoles: Ndúútí chí ndís'tiī duu'vi i'téenu nī, tuu'mi ní vaadī i'teenu yeⁿ'é nī ní tan'dúúcā 'áámá nduutí yeⁿ'ē yīivē ntíí'yaá. Ní cuuvi caaⁿ'maⁿ nī 'tíicā ndúúcū yáⁿ'á: Díí yáⁿ'á cuví dí 'muuⁿ ní cueⁿ'e di ná nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā. Ní 'caandiveeⁿ yáⁿ'á miiⁿ yeⁿ'e dii.

Yeⁿ'e táacā cuuvi diiⁿ yú ntiiⁿnyuⁿ ndúúcū Ndyuūs 'iivu yú

⁷ Ngaⁿ'a Jesús: Du'u ndís'tiī ndúútí chí vεε 'áámá mozo chí di'cuūndú 'iiti o diiⁿ sa cuidado 'iiti cuūchī yeⁿ'e nī taachi nguεεcunée sa yeⁿ'e campo miiⁿ, ¿'áá hora míⁿ nūuⁿ caaⁿ'maⁿ nī cuuvi nī saⁿ'ā?: Cho'o di 'cuūndi di na mesa.

⁸ ¿'Áá nguée vmnááⁿ vmnaaⁿ caaⁿ'maⁿ nī cuuvi nī mozo miiⁿ 'tíicā?: N'nuuⁿ di chí che'e nguūnu yú. Ní 'cuiinduū di yeⁿ'é na mesa, 'cuiī di ní 'úú cu'ú che'é. 'Cuiinu che'é 'cuiinu cu'ú tuu'mi ní dii cuuvi ché'e di cu'u di.

⁹ ¿'Áá aama patrón nca'a yā gracias mozo miiⁿ ti diiⁿ sa mandados chí cāⁿ'a patrón yeⁿ'ē sa? Nguée diiⁿ yā 'tíicā.

¹⁰ 'Tiicá ntúūⁿ, ndís'tiī, taachí 'cuiinu diiⁿ nī tanducuéⁿ'ē ntiiⁿnyuⁿ chí ngaⁿ'á Ndyuūs ndís'tiī, tuu'mi ní caaⁿ'maⁿ nī 'tiicā: Ndyuūs, nús'uu ní

mozos yeⁿe nī naati nús'uu ní diín 'nū dámaāⁿ chi canee chi diín 'nū.

Jesús idiín yā chi nduūvā yeⁿe ndiichi 'iiⁿyāⁿ yeⁿe ca'āi lepra chi ín' duuti yuūtē yeⁿe yā

11 Taachí Jesús miiⁿ canúuⁿ yā yúúni chí cueⁿe yā na yāⁿ Jerusalén, cho'ó yā naavtaⁿ'ā yeⁿe na 'uuvī yáⁿ'āa chi Samaria ndúucū Galilea.

12 Ní taachí Jesús sndaⁿ yā 'áamá yāⁿ 'líiⁿ snéé ndiichi saⁿ'ā chí induuti yuūtē yeⁿ'ē sa chi ndii sa ca'ai lepra. Ndaⁿ sa nanááⁿ Jesús miiⁿ ní ch'étéⁿndii yaⁿ'ai sa.

13 Ní 'cai sa: N'dií, 'iivú Jesús, nnéé ya'ai 'iinu nī nús'uu.

14 Taachí Jesús n'diichi yā saⁿ'ā s'eeⁿ, tuu'mi ní yaa'vi yā: Ndís'tií, cueⁿe nī ní 'cuuⁿ'miⁿ nī nanááⁿ chiiduú s'eeⁿ. Ch'íínú caⁿ'a Jesús ndúúdú 'cūū saⁿ'ā s'eeⁿ ní nduuvá yeⁿe sa.

15 Tuu'mi 'áamá ch'éé saⁿ'ā s'eeⁿ taachí n'diichi yā chi 'āa nduuvá yeⁿe yā, nguεεcunée yā ní cheⁿe yā naachi canéé Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yuudu yā: Dε'ē chúúcā ch'εεε Ndyuūs.

16 Ní chiintii'yā yā nanááⁿ Jesús ní chi snaaⁿ na yáⁿ'āa, ní ca'a yā gracias 'iiⁿyāⁿ. Saⁿ'ā miiⁿ ní 'áamá saⁿ'ā yeⁿe yáⁿ'āa Samaria.

17 Tuu'mi ní Jesús miiⁿ caⁿ'a yā: ¿'Áá nguεε ndiichi saⁿ'ā chí nduūvā yeⁿ'ē sa? Ta nuuⁿ sa, ¿tii snéé sa?

18 ¿'Áá nguεε táámá yā chí canéé chi caaⁿ'maⁿ yā chí ch'εεε Dendyuūs? Dámaāⁿ saⁿ'ā miiⁿ chí canuuⁿ yúúni chí ca'a sa gracias.

19 Tuu'mi ní Jesús ca'n'a yā chii yā sa'n'ā chi ngiita mii'n: Nducuee'n dí. Cúna'n'ā di. 'Āā nanduuva ye'n'ē di caati i'téenu nī.

*Ye'n'e taaca Ndyuūs nga'n'a ntii'nyú'n yā
(Mt. 24.23-28, 36-41)*

20 Taachí 'ii'n'yā'n fariseos intínguúnee'n yā Jesús mii'n: ¿Tií cua'a ndáá naachí Ndyuūs nga'n'a ntii'nyú'n yā? Jesús mii'n ní nan'guεεcúta'n'a yā: Naachí Ndyuūs nga'n'a ntii'nyú'n yā nguée' ndaa tan'dúúcā 'áámá manera chi ndís'tií cunee ngiinú nī ye'n'ē.

21 Ní nguée' ndúú 'ii'n'yā'n caa'n'ma'n ra yā 'tíicā: 'Muu'n canee o mii'n canee ti Ndyuūs 'āā nga'n'a ntii'nyú'n yā nguaa'n ndís'tií.

22 Tuu'mi ní Jesús ca'n'a yā chii yā discípulos ye'n'e yā: Tiempo mii'n ndaa nguuvi taachi ndís'tií nen'e nī snaa'n nī taachi canée Sa'n'ā chi Daiya Dendyuūs, naati nguée' snaa'n nī sa'n'ā mii'n.

23 Ní 'ii'n'yā'n caa'n'ma'n yā cuuvi yā nduudu yaadi ndís'tií: 'Muu'n canée Sa'n'a chi Daiya Dendyuūs, o mii'n canee sa. Nguée' ca'n'a nī ndíí nguée' ndúú can'dáa nī 'ii'n'yā'n cuayiivi.

24 Tan'dúúcā chi inaa'n yú chí ngé'n'é 'cuai maa'n nchεεté nūu'n ngiiyā, 'tiicá ntúū'n cuuvi taachi 'úú chi Sa'n'ā chi Daiya Dendyuūs ndaa nguuvi mii'n.

25 Naati vmnáá'n vmnaa'n 'úú chi Sa'n'ā chi Daiya Ndyuūs ní neené 'cuenú cuuvi. Ní 'ii'n'yā'n chi maa'n snée' i'n'yee'ndí 'cūū dí'n yā condenar 'úú.

26 Tan'dúúcā chi canee tiempo chi 'āā chó'ōo taachí canee sa'n'ā Noé i'n'yéé'ndí 'cūū, 'tiicá ntúū'n cuuvi tiempo ye'n'ē Sa'n'a chi Daiyā Dendyuūs taachi ndaa sa.

27 Tiempo yeⁿe Noé 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ngé'e yā ngi'i yā ní n'giindivaacu yā. Ní ca'a yā daiya yā chí n'giindivaacu ndii nguuvi chí Noé sndaá yā na arca. Tuu'mi ní chee taaⁿ cuūvī ní chiitu iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ndúú^cū nuūⁿnīⁿ ní ch'iī nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ.

28 'Tiicá ntūⁿ chíi tiempo chí 'āā chó'ōo taachi canee saⁿ'a Lot iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nge'e yā ngi'i yā. Ngai yā ní n'diicui yā. Ní ngiinú yā ní idin'dái yā vaacu yā.

29 Taachi can'daā saⁿ'ā Lot miiⁿ ná yāāⁿ Sodomā chí cheeⁿ nguuchi yaⁿ'ā ndúú^cū azufre chí tuūú chí ngiichi chí yeⁿe nanguuvi. Cáávā chuū ch'iī nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ na yāāⁿ miiⁿ.

30 'Tiicā cuuvi nguuvi miiⁿ taachi 'úú Saⁿ'ā chí Daiya Dendyuūs ndaá taama vmnéⁿ'ēe.

31 Ní nguūvī chí ndaá, taachí 'iiⁿ'yāⁿ chí snée yā tíⁿ va'āī n'daacā ca chí 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ní nguéé nch'éeⁿ yā ní cuta'a yā dendu'ū chí véé yeⁿ'e yā chεεtí va'āī. 'Tiicá ntúūⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí snée yā cuεεti n'daacā ca chí nguéé naⁿ'a yā nduvaacu yā.

32 Nan'gáácú nī tan'dúú^cā chí ch'iī n'daataá yéⁿ'e saⁿ'ā Lot.

33 'Āā du'ú nūuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí neⁿ'e cá yā vida yeⁿ'e yā nguéé ti 'úú, dindaí yā táámá vida yeⁿ'e yā. 'Āā du'ú nūuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí dichíí^{vε} yā 'úú ní dindaí yā vida yeⁿ'e maáⁿ yā cucáávā 'úú, ní nndaacá yā táámá vida yeⁿ'e yā.

34 'Úú ngaⁿ'á ngií ndís'tiī chí nguiīnū miiⁿ 'uuvi yā chí ndiiti yā na 'áámá cama, 'aama yā ní ndaā naáⁿ ní taama yā ní canée yā.

35 Níícú naachi 'uuvi n'daataá daama snee ta ingúu tá, 'aama ta ní ndaā naáⁿ tá ní taama tá ní canee ta.

36 Naachí 'uūvi yā snée yā cuεeti, 'áámá yā ni ndaā naáⁿ yā, nícu taama yā ní canee yā.

37 Taachí 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ch'iindiveéⁿ yā chuū itin-guuneéⁿ Jesús: Señor, ¿tíí cuuví chuū? Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā yeⁿ'e tiempo miiⁿ: Naachi candiití cuerpo yeⁿ'e tináⁿā, miiⁿ ní nduuvidaamá luutí ní che'e tī, tuu'mi ní cuuví chuū.

18

Ejemplo yeⁿ'ē n'daataa nguá'āa chi cueⁿ'e tá nanaaⁿ juez ndúúcu 'áámá asunto

1 Jesús caⁿ'a yā 'aama ejemplo chi 'téé nguéeⁿ daama yeⁿ'e chi 'iiⁿyāⁿ canéé chi caaⁿ'maⁿngua'á yā cuéⁿ'é daāⁿmaⁿ nguéeⁿ ndúúcu vaadī 'daan'di.

2 Ní caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ejemplo 'cūū: Canéé 'áámá juez na 'aama yāāⁿ chí nguéeⁿ 'va'a sa Dendyuūs. Ní ndíí nguéeⁿ ndúú idiiⁿ rá yā respetar 'iiⁿyāⁿ chi ch'iindiveéⁿ yā asuntos yeⁿ'e yā.

3 Canéé ntúūⁿ na yāāⁿ miiⁿ 'áámá n'daataa nguá'āa chi ndaa yā nguuvi nguuvi nanááⁿ juez miiⁿ ní ngiica tá justicia juez yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ chi taaⁿ ndúúcu tá.

4 Juez miiⁿ ní nguéeⁿ 'cuuⁿ yā 'naaⁿ tiempo naati cuayivi nadicádiinuuⁿ yā: 'Áará chi nguéeⁿ 'va'á Dendyuūs ndíí nguéeⁿ ndúú idiiⁿ rá respetar 'iiⁿyāⁿ,

5 naati n'daata nguá'āa 'cūū nééné ididú'ū ta 'úú ní maaⁿ ní caⁿ'á diíⁿ n'daacā ndúúcu tá chi 'āā ntéeⁿ candiī tá dindú'u ta ti 'cuiinu paciencia yeⁿ'é.

6 Naati Señor miiⁿ caⁿ'a yā: 'Caandiveéⁿ nī chi ngaⁿ'ā juez chi nguéeⁿ n'daacā táacā idiíⁿ yā.

7 ¿'Áá Ndyuūs nguεε nnee ntúūⁿ yā 'iiⁿyāⁿ chí ndεεvε yā, 'iiⁿyāⁿ chí caaⁿ'maⁿngua'á yā ndii ngu-uvi ndíí n'gaaⁿ ní Ndyuūs diíⁿ yā castigar 'iiⁿyāⁿ chi

contra yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ chí ndεενε yā? ¿'Áá cuuvi 'naaⁿ Ndyuūs chi cunnee yā 'iiⁿ'yāⁿ? Nguéé 'tíicā.

8 'Úú ní ngaⁿ'á ngii ndís'tiī chi Ndyuūs maaⁿ nch'εεté nadanguáⁿ'ai yā 'iiⁿ'yāⁿ. Naati taachi 'úú chi Saⁿ'ā chi Daiya Dendyuūs ndaá, ¿'áá nndaaca ntuúⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí i'téenu yā Ndyuūs ná iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūū?

Saⁿ'ā fariseo ndúúcu saⁿ'ā chí inn'guεε yeⁿ'e yáⁿ'āa

9 Jesús caⁿ'a yā ejemplo 'cūū chí 'téé nguéé dáámá caava n'dúúví 'iiⁿ'yāⁿ chí idin'gεεté maáⁿ yā ní nguéé díⁿ yā respetar tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ. Ní caⁿ'a yā:

10 Na 'úúví saⁿ'ā cheⁿ'e sa yáacū templo chí caaⁿ'maⁿ'ngua^{'ā} sa. 'Aama sa ní saⁿ'ā fariseo, taama sa ní saⁿ'ā chí inn'guεε yeⁿ'e yáⁿ'āa.

11 Saⁿ'ā fariseo chí ndii sa ní 'túúicā caⁿ'angua'a sa: N'dií Señor, nteé gracias n'diī ti 'úú ní nguéé tan'dúúicā tanáⁿ'ā saⁿ'a 'cūū. 'Úú nguéé ididuucú, nguéé yáádí'yā 'úú, nguéé caⁿ'á ndúúicū taama n'daataá chí nguεε n'daataá yeⁿ'é, nguéé idiíⁿ tan'dúúicā chí idiíⁿ saⁿ'a 'cūū chí inn'guεε sa yeⁿ'é yáⁿ'āa.

12 'Úú ní nguéé nga'diiⁿnúⁿ 'uūvī cuuvi 'áámá ndεεte taachi caaⁿ'maⁿ'ngua^{'á}. 'Úú ní teé décima yeⁿ'e tanducuéⁿ'ē chí véé yeⁿ'é chí lado yeⁿ'e Ndyuūs chíiⁿ chí tunéeⁿ Ndyuūs.

13 Naati saⁿ'ā chí inn'guεε yeⁿ'e yáⁿ'āa yaⁿ'ai ca-nee sa ní nguéé neⁿ'e sa snaaⁿ sa nánguuvī. Dámaāⁿ chí n'geⁿ'e sá niiⁿnuⁿ sa ní ngaⁿ'ā sa: N'dií Ndyuūs, ya'ai 'iinu nī 'úú, ti 'úú 'iiⁿ'yāⁿ nuūⁿndī 'úú.

14 'Úú ngaⁿ'á ngii ndís'tiī: Sáⁿ'a 'cūū cúnaⁿ'ā sá ndavaacu sa ní Ndyuūs nadich'εεcú yā nuuⁿndi

yeⁿē sa. Saⁿā fariseo miiⁿ nguée 'tíicā. 'Āā du'ú nūuⁿ 'iiⁿyāⁿ chí dich'εεté maāⁿ, cuuví yā ndicúūⁿ nanááⁿ Ndyuūs. Ní 'iiⁿyāⁿ chí nguée dich'εεté maáⁿ yā 'iiⁿyāⁿ, Ndyuūs dich'εεté yā 'iiⁿyāⁿ miiⁿ.

Jesús idi'viicú yā da'caiyāa

(Mt. 19.13-15; Mr. 10.13-16)

15 'Iiⁿyāⁿ ní candεε yā da'caiyāa nanááⁿ Jesús ní 'iicu Jesús tuu'ví yā da'caiyāa. Taachí discípuos yeⁿe Jesús n'diichi yā chuū, yaa'vi nées yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí indáa yā ndúúcū dá'caiyāa.

16 Tuu'mi ní Jesús yaa'vi yā discípuos yeⁿe yā ní caⁿ'a yā: 'Cuááⁿ nī chí dá'caiyāá chíi yā nanaáⁿ. Nguée 'caaca taaⁿ nī caati naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā ní yeⁿe 'iiⁿyāⁿ chí ndiicuúⁿ yā tan'dúúcā dá'caiyāa.

17 Cuaacu níⁿnyúⁿ ngaⁿ'á ngii ndís'tií: 'Iiⁿyāⁿ chí nguée cu'téenu yā Ndyuūs tan'dúúcā 'áámá dá'caiyāa i'téenu yā nguée cuuví ndaa yā naachí ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ yā.

'Áámá saⁿā chí 'cuiica ndeē sa ndúúcū Jesús

(Mt. 19.16-30; Mr. 10.17-31)

18 'Áámá saⁿā chí ngaⁿ'ā ntiiⁿnyuⁿ sa itínguuneeⁿ sa Jesús miiⁿ: N'dií, Maestro chí n'dai, ¿de'ē cuuvi diíⁿ ní ndaácá vida cueⁿe daāⁿmaⁿ chí cuuvi yeⁿé?

19 Jesús ní caⁿ'a yā chíi yā saⁿā: ¿De'ē cúuví chí ngaⁿ'a di ngii di 'úú chí 'úú n'dai 'úú? Mar 'áámá 'iiⁿyāⁿ nguée n'dai yā, dámaāⁿ Dendyuūs.

20 Dii ní déenu di chí canée nguūⁿ na ley 'tíicā: Nguée 'caāⁿnūⁿ di; nguée caⁿ'a di ndúúcū táámá n'daataá chí nguεε yeⁿē di; nguεε diduucú di; nguée caaⁿ'maⁿ di nduudu yaadi ndúúcū mar

'áámá 'iiⁿyāⁿ; dinéⁿe di ch'εεcu di ndúúcu chiida di.

21 Saⁿā miiⁿ n'guεεcútaⁿā sa ní caⁿā sa: Tandu-
cuéⁿē chuū 'āā idiíⁿ taachi saⁿā 'líⁿ 'úú.

22 Taachí Jesús ch'iindiveéⁿ yā chuū, caⁿa yā chii
yā saⁿā: Véé 'áámá cosa nūuⁿ chi canéé chí diiⁿ di.
N'diicui dí tanducueⁿē chi véé yeⁿē di ní ca'a di
'iiⁿyāⁿ chi nguéé yeⁿe yā, ní nndaācā chi véé vaadi
'cuiica na va'ai chεeti nguuvi chi cuuvi yeⁿē di. Ní
cuchí di ní caⁿa di nduucú.

23 Taachí saⁿā miiⁿ ch'iindiveeⁿ sá chuū, neené
s'neeⁿ ndaachií yiinú sa, ti neené 'cuiica sa.

24 Ní taachí Jesús n'diichi yā saⁿā miiⁿ chi neené
s'neeⁿ ndaachi yiinú sa, tuu'mi ní caⁿa yā: Dε'ē
chúúcā ngíⁿti chí cundaa 'iiⁿyāⁿ chi 'cuiica naachí
Ndyuūs ngaⁿa ntiⁿnyúⁿ yā.

25 Ní tan'dúúcā ejemplo 'cūū 'tíicā. Nguéé ngiⁿti
cá yeⁿe 'áámá 'iiti camello chí ch'εεε cá ti 'yúúduu
chí cho'ó ti nduutinááⁿ 'iini chi cheendi va'ai 'líⁿ
nguéé ti 'aama saⁿā chí 'cuiica i'téenu sa Ndyuūs ní
cundáa sa na va'ai chεeti nguuvi.

26 Taachi discípulos n'giindiveéⁿ yā chuū, caⁿa
yā: ¿Du'ū cuuví nánguaⁿāi?

27 Ní Jesús caⁿa yā: Saⁿā iⁿ'yeeⁿdí 'cūū nguéé
ngú diiⁿ sa chuū naati Ndyuūs cuuvi diíⁿ yā tandu-
cuéⁿē.

28 Tuu'mi ní Pedro miiⁿ ní caⁿa yā: Señor,
cuiⁿ'díichí nī. Nús'uu ní s'neeⁿ 'nū chi véé yeⁿé 'nū,
ní cuchí 'nū ndúúcu nī.

29 Jesús miiⁿ ní caⁿa yā chii yā 'iiⁿyāⁿ s'een:
Cuaacu níⁿnyúⁿ ngaⁿ'á ngí ndís'tií chí 'āā du'ú
nūuⁿ 'iiⁿyāⁿ chí cu'nee yā vaacu yā, o chiidá yā, o
chεécú yā, o 'díinu yā, o n'daatáa yeⁿe yā, o daiya

yā, cáávā chi diín yā ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'é naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā,

³⁰ 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ n'deēe ca ndaācā yeⁿ'e yā ná iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. Ní cuayiivi ní ndaacá yā vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ ná va'ai cheeti nguuvi.

*Jesús ngaⁿ'a yā chi 'cuūvi yā
(Mt. 20.17-19; Mr. 10.32-34)*

³¹ Jesús cueⁿ'e yā 'áámá lado ndúú^cū ndu[']ū ndi-ichúúví discípulos yeⁿ'e yā ní caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: Maaⁿ ní caⁿ'ā yú na yāāⁿ Jerusalén ní miiⁿ cúnuuⁿ ca'a tanducuéⁿ'ē chi profetas dingúuⁿ yā ndíí cuááⁿ vmnaaⁿ yeⁿ'e 'úú chi Saⁿ'ā chi Daiya Dendyuūs.

³² Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ diín yā entregar 'úú 'iiⁿ'yāⁿ chi nguéé yeⁿ'e ndaata Israel. Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'uuⁿ ní dūūchinéⁿ yā 'úú ní diiⁿ taaⁿ yā nduucú ní^cú ca'a neeⁿ daíⁿ yā 'úú.

³³ 'Cuíínú 'cueⁿ'é yā 'úú ní 'caaⁿ'núⁿ yā 'úú naati 'cuíínū 'iínū nguuvi ní nnduūchí yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā.

³⁴ Discípulos s'eeⁿ nguéé tuumicádíínuuⁿ yā yeⁿ'é dendū'u 'cūū ti canúúⁿ n'de'ei yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Nguéé tuumicádíínuuⁿ yā de'ē chí caⁿ'a Jesús.

*Jesús diiⁿ yā chi nduūvā yeⁿ'e 'áámá saⁿ'ā chi
ngueenááⁿ yeⁿ'e yāāⁿ Jericó
(Mt. 20.29-34; Mr. 10.46-52)*

³⁵ Taachí Jesús ndaā niiⁿnuúⁿ yā na yāāⁿ Jericó, 'áámá saⁿ'ā ngueenááⁿ véé sa niiⁿnuúⁿ cyúúⁿí. Ngi-ica sá limosnas.

³⁶ Sáⁿ'a 'cūū táachí ch'iindiveeⁿ sa chí cho'ó n'deēe n'dáí 'iiⁿ'yāⁿ, itiinguunééⁿ sá: ¿Dé'ē chí chí?

37 Ní 'iiⁿ'yāⁿ caⁿ'a yā chii yā saⁿ'ā chi ngueenáán chí chó'ōo Jesús chí yeⁿ'ē yāāⁿ Nazaret.

38 Tuu'mi ní saⁿ'ā nguéénaaⁿ miiⁿ 'caī sa: N'dií Jesús, Daiya David, nneé ya'ai 'iinu nī 'úú.

39 'Iiⁿ'yāⁿ chi cueⁿ'e vmnaaⁿ yeⁿ'e Jesús ngaⁿ'a yā ngii yā saⁿ'ā miiⁿ chí 'āā ntéé 'cuaī sa, naati saⁿ'ā miiⁿ ní n'gaī yiicu ca sa: N'diī, Daiya David, nnéé ya'ai 'iinu nī 'úú.

40 Tuu'mi ní Jesús miiⁿ chééndii yā ní caⁿ'a yā chi canguai yā saⁿ'a chi nguéé inaaⁿ. Taachí saⁿ'ā miiⁿ ndaā sa nanáán Jesús, Jesús miiⁿ ní itiinguunéeⁿ yā saⁿ'ā:

41 ¿De'ē neⁿ'e di chi diíⁿ ndúú^{cū} dii? Saⁿ'ā miiⁿ ní caⁿ'ā sa: Señor, diíⁿ nī chi snāaⁿ.

42 Jesús caⁿ'a yā chii yā saⁿ'ā: Cáávā chi i'téenu di nduūvā yeⁿ'ē di.

43 Tuu'mí nūuⁿ snaāⁿ sa ní cuén'e sa ndúú^{cū} Jesús. Ní ngaⁿ'a sa: De'ε chúú^{cā} ch'εεε Ndyuūs. Ní nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yāāⁿ miiⁿ chí n'diichí yā chuū ní caⁿ'a yā: De'ē chúú^{cā} ch'εεε Dendyuūs.

19

Jesús ndúú^{cū} saⁿ'ā chi nguuvi Zaqueo

1 Taachí Jesús sndaa yā na yāāⁿ Jericó, cánúuⁿ yā yúúⁿ ní cho'ó yā náávtaⁿ'ā yāāⁿ Jericó miiⁿ.

2 Na yāāⁿ miiⁿ canee 'áámá saⁿ'ā chí 'cuiica sa chi nguuvi sa Zaqueo. Saⁿ'ā miiⁿ, ní saⁿ'ā ndíí tiiⁿ yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ chí inn'guεε yeⁿ'e impuestos yeⁿ'e yáⁿ'āa.

3 Saⁿ'a miiⁿ ní neⁿ'e sa snaaⁿ sa chεé yā chí Jesús miiⁿ naati nguéé ngii inaaⁿ sa ti neené n'deēe 'iiⁿ'yāⁿ ti nguéé yaacu sá.

4 Tuu'mi ní cueⁿ'e sa ngéenu sa cuáán vmnaaⁿ ní cuchεε sá 'áámá tiiⁿ yáⁿ'á sicómoro caati cuuvi

sa snaaⁿ sa 'iiⁿ'yāⁿ, ti Jesús miiⁿ canee chí cho'ó yā miiⁿ.

⁵ Taachí Jesús miiⁿ ndaá yā miiⁿ, n'diichí yā Zaqueo miiⁿ, ní caⁿ'a yā chí yā saⁿ'ā: Díí, Zaqueo, maaⁿ nch'εεté nūuⁿ nch'éeⁿ dí ti maaⁿ ní neⁿ'é cunee na vaacu dí.

⁶ Tuu'mí ní Zaqueo miiⁿ maaⁿ nch'εεté nūuⁿ nch'eēⁿ sa ní 'cuuⁿ sa chí cueⁿ'e Jesús miiⁿ ndúúcu sa na vaacu sa. Ní yeenú taavi sa.

⁷ Taachí 'iiⁿ'yāⁿ n'diichí yā chuū, nducyaaca yā ní neené n'deēe caⁿ'a yā. Ní caⁿ'a yā chí Jesús miiⁿ ní chinndaá yā chí cunee yā ndúúcu 'aama saⁿ'ā chí véé nuuⁿndí yeⁿ'ē sa.

⁸ Tuu'mí ní taachi ch'iindiveeⁿ Zaqueo chuū, chéendii sa nanáán Jesús miiⁿ ní caⁿ'a sá chí sa 'iiⁿ'yāⁿ: Señor, 'caandiveeⁿ nī yeⁿ'é. Ná maⁿ'a chí véé yeⁿ'é ca'á 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé yeⁿ'e yā. Ndúúti chí δε'ε ndivií yeⁿ'ē 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ, tuu'mí ní n'guεεcunee cuūⁿ tanto yeⁿ'e yā.

⁹ Jesús caⁿ'a yā chí yā saⁿ'ā: Maaⁿ ní nnguá'āi 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e va'ai Zaqueo yeⁿ'e nuuⁿndi yeⁿ'e yā ti Zaqueo miiⁿ ní yeⁿ'e ndaata Abraham.

¹⁰ Ti 'úú chí Saⁿ'ā chí Daiya Dendyuūs ní ndaá chí in'nuúⁿ ní 'úú nadinguaⁿ'ái 'iiⁿ'yāⁿ chí nindái ndúúcu nuūⁿndí yeⁿ'e yā.

Ejemplo yeⁿ'e dueño chí ca'a tuumī mozos yeⁿ'é yā chí cuuvi díiⁿ sa negocio

¹¹ Taachí Jesús miiⁿ 'āā canee níiⁿnúⁿ yā na yáān Jerusalén, 'iiⁿ'yāⁿ chí ch'iindiveeⁿ yā chuū nadicádíínuuⁿ yā chí 'āā maáⁿ nūuⁿ ndaá naachi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ yā. Tuu'mí ní Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā 'áámá ejemplo.

12 'Áámá saⁿā chí n'dai chí yeⁿe familia chi ngaⁿā ntiiⁿnyuⁿ cueⁿe sa na 'aama país chí yaⁿ'ai chí cunéé sa rey yeⁿ'ē país miiⁿ. Cueⁿe sa ní cuayiivi nguεεcunée sa.

13 Taachi 'āā cháā caⁿ'ā sa, yaaⁿ'vi sa ndiichi saⁿā mozos yeⁿ'ē sa ní ca'a sa 'áámá cáádí 'diiⁿnguāⁿ 'áámá 'áámá mozo yeⁿ'ē sa. Ní caⁿ'a sa chii sa mozos: Dííⁿ nī negocio ndúúcū tuumí 'cūū nuuⁿmaⁿ neⁿe chí caⁿ'á.

14 'Iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e país chí yaⁿ'ai nguéeⁿ neⁿ'e yā saⁿ'a miiⁿ ní nguéeⁿ neⁿ'é yā chí cuuví rey yeⁿ'é yā saⁿ'ā. Dichó'o yā n'duuví 'iiⁿ'yāⁿ chí caaⁿ'maⁿ ya 'túúcā: Nguéeⁿ neⁿ'e 'nū chí saⁿ'á 'cūū ní cúuví sá rey yeⁿ'ē nús'uu.

15 Saⁿ'ā miiⁿ chi rey chí ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā cueⁿ'e yā ní nguεεcunée yā ndāā yā na vaacu yā. Dichó'o sa 'iiⁿ'yāⁿ chí yaaⁿ'ví yā mozos chí ca'a sa tuumī miiⁿ chí ndaa sa nanáⁿ yā ní cuuvi cadíínuuⁿ yā, ¿'áá n'deēe daiyā tuumi ndaacá 'aama 'aama yā?

16 Ndaa saⁿ'ā chí vmnááⁿ vmnaaⁿ ní caⁿ'a sa chii sa 'iiⁿ'yāⁿ: N'diī, señor, yeⁿ'e 'aama caadi 'dííⁿnguāⁿ yeⁿ'e nī, daiya túumī miiⁿ diiⁿ ganar ndiichi caadi 'dííⁿnguāⁿ.

17 'Iiⁿ'yāⁿ 'cuiica miiⁿ ní caⁿ'a yā chii yā mozo miiⁿ: Díí, n'daacā idiíⁿ di; ní díí 'áámá mozo chí n'dai. Tan'dúúcā chí n'daacā chí diiⁿ di ndúúcū chí 'téé chí teé dii maaⁿ ní díí ní caaⁿ'maⁿ ntiiⁿnyuⁿ di yeⁿ'ē ndiichi yáāⁿ.

18 Cuayiivi ndaā táámá sá ní caⁿ'ā sa: N'diī, señor, yeⁿ'e 'aama caadi 'dííⁿnguāⁿ yeⁿ'e nī, daiya tuūmī miiⁿ diiⁿ ganar nyuⁿ'u cáádí 'dííⁿnguāⁿ.

19 Tuuⁿ'mi ní caⁿ'a 'iiⁿ'yāⁿ 'cuiica miiⁿ chii yā mozo 'cūū: 'Tiicá ntuūⁿ dii ní caaⁿ'maⁿ ntiiⁿnyuⁿ di yeⁿ'ē

nyuⁿu yáāⁿ.

20 Ndaā táámá mozo ní caⁿā sa chii sa 'iiⁿyāⁿ 'cuiica miiⁿ: N'diī, señor, ingāā tuumī yeⁿe nī chí cachiichí na pañuelo ní chi'neeⁿ n'dai.

21 'Úú ní 'va'á n'diī ti neené chεechí n'diī chí nanguai nī cosas naachi nguéeⁿ idiíⁿ nī ntiiⁿnyuⁿ ní ndúúcū tuūmī yeⁿé nī diíⁿ nī cosechar naachi nguéeⁿ niiⁿnuⁿ nī ti yeⁿé nī.

22 Tuu'mi ní 'iiⁿyāⁿ 'cuiica miiⁿ caⁿ'a yā chii yā mozo miiⁿ: Díí, mozo chí nguéeⁿ n'daacā idiiⁿ di, cáávā nduudu chí ngaⁿ'a di canee di condenado. Dii ní déénu di chí chεēchi 'úú ní nanangaáⁿ chí nguéeⁿ yeⁿé ní idiíⁿ cosechar chí nguéeⁿ diíⁿ ntiiⁿnyuⁿ ti yeⁿé.

23 ¿Dε'ē cúúví chí nguéeⁿ s'nuūⁿ di tuūmī yeⁿé na banco? Maaⁿ níícú taachi nindaá ní cuta'á tuūmī yeⁿé ndúúcū daiya.

24 Tuu'mi ní 'iiⁿyāⁿ 'cuiica caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí snée yā miiⁿ: Divíi nī tuūmī yeⁿe sa ní ca'á nī saⁿ'a chí véeⁿ n'diichí caadi 'dííⁿnguāⁿ yeⁿe sa.

25 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní caⁿ'a yā: N'diī, señor, saⁿ'ā miiⁿ ní 'āā véeⁿ ndiichi cáádí 'dííⁿnguāⁿ yeⁿe sa.

26 'Iiⁿyāⁿ 'cuiica nan'guεεcútaⁿ'a yā ní caⁿ'a yā: 'Úú ní ngaⁿ'á ngií ndís'tiī chí 'iiⁿyāⁿ chí véeⁿ yeⁿe yā cuta'a cá yā chí cuuvi yeⁿe yā naati 'iiⁿyāⁿ chí dúú'vī vεε yeⁿe yā 'téeⁿ chí véeⁿ yeⁿe yā ní 'iiⁿyāⁿ ndivíi yā yeⁿe yā.

27 'Tiicá ntúūⁿ, 'iiⁿyāⁿ chí nguéeⁿ neⁿ'e n'diichí yā chí táaⁿ yā nduucú, ní nguéeⁿ neⁿ'e yā chí 'úú cuuvi rey yeⁿe yā, tuu'mi ní candéε ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ nanaáⁿ 'muuⁿ ní 'caaⁿ'nuⁿ nī 'iiⁿyāⁿ 'muuⁿ.

*Jesús ndáa yā na yáāⁿ Jerusalén
(Mt. 21.1-11; Mr. 11.1-11; Jn. 12.12-19)*

28 Ch'íínú caⁿ'a yā chuū, Jesús cueⁿ'e yā cuááⁿ vmnaaⁿ ní cueⁿ'é yā ní ndaa yā na yáāⁿ Jerusalén. Cuayiiivi cueⁿ'e ntúūⁿ discípulos yeⁿ'e yā.

29 Taachí ndaā niiⁿnúⁿ yā yeⁿ'e yáāⁿ Betfagé ndúúcū yáāⁿ Betania niiⁿnuúⁿ naachi canee yiicū chí nguuvi Olivos, tuu'mi ní Jesús dichó'o yā ná 'uūvī discípulos yeⁿ'e yā vmnaaⁿ yā.

30 Ní Jesús caⁿ'a 'túúcā: Cueⁿ'e nī na yáāⁿ 'líín chí canéé niiⁿnuúⁿ ní taachí cundaá nī yáāⁿ miiⁿ nndaacá nī 'áámá burro 'líín chí n'dééchiichí tī. Mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ 'āā cuéé cunduú yā 'iiti. N'daatí nī 'iiti ní candéε nī 'iiti 'muuⁿ.

31 Ní nduuti chí 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ tiinguuneeⁿ yā 'túúcā: Ndís'tiī, ¿de'ē cúúví chí n'daatí nī 'iiti? 'Túúcā nan'guεcútaⁿ'a nī chí Señor yeⁿ'e yú ní neⁿ'e yā 'iiti.

32 Discípulos chí dicho'ó Jesús cueⁿ'e yā ní ndaāca yā 'iiti tan'dúúcā chí Jesús miiⁿ caⁿ'a yā.

33 Taachí n'daātí yā burro 'líín miiⁿ, 'iiví tī ní caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: ¿De'ē cúúví chí in'daatí nī burro 'líín yeⁿ'é?

34 Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní caⁿ'a yā: Señor yeⁿ'e yú ní neⁿ'e yā 'iiti.

35 Tuu'mi ní candéε yā 'iiti nanááⁿ Jesús. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ sn'dúu yā cotón yeⁿ'e yā vmnááⁿ yeⁿ'e tī ní Jesús canduú yā 'iiti miiⁿ.

36 Ní taachí Jesús cho'ó yā cyúúní miiⁿ, 'iiⁿ'yāⁿ s'uuⁿ ní n'doo yā cotón yeⁿ'e yā cuaaⁿ cyúúní mííⁿ.

37 Taachí Jesús ndaa niiⁿnúⁿ yā naachi nga'ái yúúní mííⁿ yeⁿ'ē yiicū chí nguuvi Olivos, nducyáácá discípulos yeⁿ'e yā ní yeenú taavi yā. Ní

tuca'á yā ca'n'a yā chi ch'εεε n'dai Ndyuūs cucáávā chi vaadī n'giinu chi n'diichí yā chi Jesús díiⁿ yā. Níicú díitūu n'dai 'cai yā ti yeenu taaví yā.

38 Ní 'cai yā: De'ē chúúcā n'dai Rey chí cuchii yā ndúúcū chi duuchi Señor Ndyuūs. Ní cuneé vaadī 'díiⁿ ná va'ai chεεti nguuvi. Ní ca'n'á yā ndúúcū vaadī yeenú. De'ē ch'εεε ca n'dai Ndyuūs chi dεεvé n'dai yā ndúúcū poder yeⁿ'é yā.

39 Tuu'mi ní n'duuvi 'iiⁿ'yāⁿ fariseos chi snée yā nguaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ ca'n'a yā chii yā Jesús miiⁿ: N'diī, Maestro, yaa'vi neeⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi nguéé caaⁿ'maⁿ yā tíicā.

40 Jesús miiⁿ ní nán'guεεcútaⁿ'a yā yeⁿ'e fariseos ní ca'n'a yā: Ndúúti chi 'iiⁿ'yāⁿ s'uuⁿ ní 'tíicā nguéé caaⁿ'maⁿ yā, tuu'mi ní tuūu miiⁿ ní caaⁿ'maⁿ 'tíicā.

41 Taachí ndaa niiⁿ'núⁿ yā chí n'diichí yā yáāⁿ Jerusalén miiⁿ, tuu'mi ní Jesús chεεcú yā cucáávā 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáāⁿ miiⁿ ti ya'ai 'iinu yā caavā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

42 Ní ca'n'a yā 'túúcā: Ndís'tiī, 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáāⁿ Jerusalén, nduuti chi incheenaáⁿ nī yeⁿ'ē nguuví 'cūū chi cuuvi nanguaⁿ'ai nī tuu'mi ní 'úú cuuví teé ndís'tiī vaadī 'díiⁿ. Naati maaⁿ ní Ndyuūs canuuⁿ n'de'éi yā yeⁿ'e nī ní nguéé cuuvi deenu nī.

43 Ti ndaá nguuvi taachí 'iiⁿ'yāⁿ chi taaⁿ ndúúcu nī chééndii yā núúⁿ'máⁿ 'díitúú yáāⁿ yeⁿ'e nī ní nguéé cuuví cáanu nī yeⁿ'e yā.

44 Ní díiⁿ yā chi cundεε nī ti nguεε cuchéé nī ndúúcu yā. Ní 'caaⁿ'núⁿ yā nducyaaca ndís'tiī ndúúcū daiyá nī, ní dituuví yā yáāⁿ Jerusalén yeⁿ'e nī ti 'iiⁿ'yāⁿ nguéé deenu yā chi tiempo maaⁿ ní nguuvi chi Ndyuūs s'neéⁿ yā chi cuuví nanguaⁿ'ai yā.

Jesús nadīεεvé yā yaācū templo
(Mt. 21.12-17; Mr. 11.15-19; Jn. 2.13-22)

⁴⁵ Tuu'mi ní Jesús sndaá yā na yaācū templo ní tucá'a yā tun'dáa yā nducyaaca 'ii'yāⁿ chi in'diicui yā ní ngái ntúuⁿ yā miiⁿ.

⁴⁶ Jesús caⁿ'a yā chii yā 'ii'yāⁿ s'eeⁿ: 'Túúcā canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs: Yáacū yeⁿ'é ní naachi caaⁿ'maⁿngua'a 'ii'yāⁿ naati ndís'tiī ní díⁿ nī tan'dúúcā chi yiive yaava yeⁿ'ē 'ii'yāⁿ chí diduucu.

⁴⁷ Jesús miiⁿ nguuvi nguuvi ngi'cueeⁿ yā ná yáacū templo; naati 'ii'yāⁿ chiiduú n'gεεté, ndúúcū 'ii'yāⁿ chi ngi'cueeⁿ ley, ndúúcū 'ii'yāⁿ chi ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e yāāⁿ miiⁿ nduuvidaamá yā ti neⁿ'é yā n'diichí yā táácā chi cuuvi 'caaⁿ'núⁿ yā Jesús miiⁿ.

⁴⁸ Nguéé indaacá yā táácā chi 'caaⁿ'núⁿ yā Jesús, ti nducyáácá 'ii'yāⁿ s'nee veeⁿ n'daacá yā yeⁿ'ē chi ngi'cueeⁿ Jesús miiⁿ.

20

Jesús ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā
(Mt. 21.23-27; Mr. 11.27-33)

¹ 'Áámá nguuvi taachí Jesús miiⁿ ngi'cueeⁿ yā chεeti yaācū templo ní ngi'cueeⁿ yā nduudu chí ngai yeⁿ'e Ndyuūs, ndaā nanááⁿ Jesús miiⁿ chiiduú n'gεεté ndúúcū maestros yeⁿ'e ley, ndúúcū 'ii'yāⁿ ndiicúū chí ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e yaācū.

² Ní ntiinguunéⁿ yā Jesús: ¿Du'ú caⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ chí ca'cueeⁿ nī déndu'ū chí 'tuucā? O ¿du'ú 'iiⁿntyéⁿ'ē tee yā orden chí díⁿ ni 'tíicā?

3 Tuu'mi ní Jesús miiⁿ nan'guεεcútaⁿ'a yā: 'Úú ntúūⁿ ní ntiinguuneéⁿ 'áámá ndís'tiī. Nan'guεεcútaⁿ'a nī yeⁿ'é:

4 ¿Dú'u ca'a orden Juan chi cheεdínuūⁿniⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ? ¿'Áá yeⁿ'e Ndyuūs o saⁿ'a iⁿ'yeeⁿdí 'cūū?

5 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nduuvidaamá yā ní caⁿ'a yā nguaaⁿ maaⁿ yā: Ndúúti chi caaⁿ'maⁿ yú chí yeⁿ'e Ndyuūs, Jesús miiⁿ ní cuuvi yā s'uūúⁿ: ¿Dε'ε cuuvi chí nguéé chí'téenu nī?

6 Nduuti chí caaⁿ'maⁿ yú chí yeⁿ'e saⁿ'ā iⁿ'yeeⁿdí 'cūū, nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ ní cuiituú yā s'uūuⁿ ti 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nadicádínuuⁿ yā chí cuaacu níⁿnyúⁿ Juan miiⁿ ní 'áámá profeta chí Ndyuūs dicho'ó yā.

7 Tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nan'guεεcútaⁿ'a yā yeⁿ'e Jesús chí nguéé déenu yā tiī ndiicá yeⁿ'ē chí ngεεdínuūⁿnīⁿ Juan miiⁿ.

8 Tuu'mi ní Jesús caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: Ndíí nguéé ndúú 'úú ra cuuvi ndís'tiī du'u 'iiⁿ'ntyéⁿ'ē tee yā orden 'úú chí idiíⁿ chuū.

*Yáⁿ'āa yeⁿ'e saⁿ'ā chí diiⁿ cuidado dí'yú uvas
(Mt. 21.33-44; Mr. 12.1-11)*

9 Jesús tucá'a yā caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ 'áámá ejemplo chí 'téé nguéé dáámá: 'Áámá saⁿ'ā chiīnū sa díí'yú uvas ná yáⁿ'āa yeⁿ'ē sa. Dueño miiⁿ ca'a yā n'duuvi saⁿ'ā chí idiíⁿ sa ntiiⁿnyuⁿ ní nadíí'vε yā saⁿ'ā. Ní chiica yā yāāⁿ vaacú yā ni cueⁿ'e yā chí cuuvi 'náaⁿ yā.

10 Taachí ndaā tiempo yeⁿ'e cosecha yeⁿ'e uvas miiⁿ, dueño miiⁿ dichó'o yā 'aama mozo yeⁿ'é yā chí cueⁿ'e sa cuta'a sa parte yeⁿ'e cosecha chí tuneⁿ dueño miiⁿ. 'Iiⁿ'yāⁿ chí idiíⁿ ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e

yá'n'āa ch'e'n'é yā mozo ní nadichó'o yā mozo mii'n.
Ní nguéé dε'ē vεε ca'a yā mozo mii'n.

11 Dueño nguεεcunée yā dichó'o yā táamá mozo nanáán sa'n'ā chi idii'n ntii'nyu'n na yá'n'āa ye'n'e yā. 'Tiicá ntúū'n nguéé n'daacā dii'n sa ndúúcū mozo mii'n. Ch'é'n'é sa sa'n'a ní nadicáanu sa sa'n'ā mii'n. Ní nguéé dε'ē vεε ca'a sa sa'n'ā mozo mii'n.

12 Dueño ye'n'e yá'n'āa mii'n nguεεcunée ntúu'n yā dicho'ó yā táamá mozo nanáán 'ii'n'yān chi idii'n ntii'nyu'n na yá'n'āa ye'n'e yā naati 'nuucá'a sa sa'n'a ní nadicaanu sa sa'n'ā.

13 Tuu'mī ní dueño ye'n'e yá'n'āa mii'n ca'n'a yā: ¿Táacā diín? Dicho'ó sa'n'ā daiyá chi ne'n'e taaví. ¿'Áa nguéé taachí snaa'n sa sa'n'ā dii'n sa honrar sa'n'ā daiyá?

14 'Ii'n'yān chi idii'n ntii'nyu'n na yá'n'āa mii'n taachí n'diichi sa sa'n'ā daiya dueño ye'n'e yá'n'āa mii'n nadicádiinuu'n sa ní ca'n'a sa chii sa vi'ī: Sá'n'a 'cuu chi cuuví ye'n'é sa yá'n'āa 'cūū. 'Caā'n'nu'n yú sa'n'ā ní yá'n'āa ndúúcū chi véé naa'n cuuvi ye'n'e yú.

15 Tuu'mí tun'dáa sa sa'n'ā daiya dueño 'áamá lado ye'n'e chée'n ye'n'e dí'yú uvas ní ch'ii'n'nu'n sa sa'n'ā. Jesús ca'n'a yā: Maa'n ní, ¿dε'ē diín dueño ye'n'e yá'n'āa nduucú sa'n'ā s'ee'n chi dii'n 'tíicā?

16 Dueño mii'n taachi ndaa yā ní divíi yā sa'n'ā chi idii'n ntii'nyu'n na yá'n'āa ye'n'é yā ní 'caa'n'nú'n yā sa'n'ā s'ee'n. Ní ca'á yā yá'n'āa mii'n ye'n'e yā táamá 'ii'n'yān. Taachí 'ii'n'yān fariseos ch'iindiveén yā chuū, tuu'mi ní ca'n'a yā: N'daacā chi Ndyuūs nguéé 'cuaa'n yā chi 'tíicā.

17 Jesús ch'iinú yā 'ii'n'yān s'ee'n, ní ca'n'a yā: ¿Dε'ē ne'n'e caa'n'ma'n nduudu chi canée nguū'n na libro ye'n'é Ndyuūs chi 'tuucā?

Tuūu ch'εεté chí 'iiⁿyāⁿ chi din'dái yā va'āi miiⁿ ní sta'á yā ní ch'εēcú yā 'áámá lado, ní tuūu 'cūú chí tuūu ch'εετε miiⁿ dichíí'^{ve} ca ní canéé tuūu ch'εεté yeⁿe esquina yeⁿe va'āi.

18 'Āā du'ú nūuⁿ 'iiⁿyāⁿ chí cun'daa nduú yā vm-naaⁿ na tuūu 'cūú ní caātū 'ííní yeⁿe yā. Naati 'āā du'ú nūuⁿ 'iiⁿyāⁿ chí cun'dáá nduūu tuūu 'cūú vmnaaⁿ yeⁿe yā, 'cuínú ndúúví yuūni yā.

*Yeⁿe tuumī chi ca'á yā emperador César
(Mt. 21.45-46; 22.15-22; Mr. 12.12-17)*

19 'Iiⁿyāⁿ chiiduú n'gεεté ndúúcu maestros yeⁿe ley neⁿé yā cuta'á yā Jesús ní diíⁿ yā chi preso yā naati di'va'a yā 'iiⁿyāⁿ yeⁿe yāāⁿ miiⁿ. Tuu'mí nūuⁿ tuumicádiinuⁿ yā chí Jesús miiⁿ caⁿ'a yā ejemplo 'cūú chí 'téé nguéeé dáámá ní yeⁿe yā.

20 Tuu'mí ní dichó'o yā 'iiⁿyāⁿ chí 'cueenuúⁿ Jesús miiⁿ. 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní ndaacá yā táacā chí cástaⁿ'a yā nduudu Jesús miiⁿ chí Jesús cuuví caaⁿ'máⁿ yā 'aama nduudu yaadi. 'Tíicā ní cuuvi dichó'o yā Jesús nanááⁿ gobernador.

21 Chiiⁿ chí 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní ntiinguunéeⁿ yā Jesús nduudú 'cūú: N'dií, maestro, déenu 'nū chí ngaⁿ'a nī ní ngi'cueeⁿ nī chiiⁿ chí n'daacā. Ní nguéeé diíⁿ nī juzgar 'iiⁿyāⁿ tan'dúúca chí n'gee nī chí n'daacā o nguéeé, naati ngi'cueeⁿ nī yúúní yeⁿe Ndyuūs ndúúcu nduudu cuaacu.

22 Maaⁿ ní cuuví nī chuū: ¿'Áá n'daacā chí nadíí'^{ve} 'nū emperador César tuumī yeⁿe yāⁿ'āa o nguéeé?

23 Jesús tuumicadínuuⁿ yā chí 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní nguéeé n'daacā chí diíⁿ yā ní caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿyāⁿ

s'eeⁿ: ¿De'ē cúúví chí neⁿe nī castaⁿ'á nī nduudu yeⁿ'é?

24 'Cuuⁿ'miⁿ nī 'áámá tuumī. Jesús n'diichí yā tuūmī ní caⁿ'a yā: ¿Du'ū naaⁿ ndéē tuūmī miiⁿ? ¿Du'ū chí nguuví canee nguūⁿ naaⁿ? Tuuⁿ'mi ní saⁿ'a s'uuⁿ nan'guεεcútaⁿ'ā sa: Naaⁿ emperador César cānee.

25 Tuuⁿ'mi ní Jesús caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: Nca'a nī tuūmī emperador César miiⁿ chíⁿ chí yeⁿ'é yā ní ca'á nī Nduuūs chíⁿ chí yeⁿ'é yā.

26 Nguéé cuuvi diíⁿ yā chistaⁿ'a mar 'áámá nduudu yeⁿ'e Jesús miiⁿ ní cheⁿ'e yiinú yā yeⁿ'ē chí nan'guεεcútaⁿ'ā Jesús. Ní 'āā ntéé caⁿ'a yā mar 'áámá.

Tiⁿ'yāⁿ itiinguuneeⁿ yā Jesús yeⁿ'ē chí nduuchi tináⁿ'ā

(Mt. 22.23-33; Mr. 12.18-27)

27 Cuayivi ní n'duuvi 'iiⁿ'yāⁿ saduceos ndaa yā nanááⁿ Jesús. Saduceos nguéé s'téenu yā chí nduuchi tináⁿ'ā. Ní caⁿ'a yā chii yā Jesús:

28 N'dií, Maestro, Moisés dingúuⁿ yā na ley 'tíicā: Ndúúti chí 'áámá saⁿ'ā 'cuuvi sa ní cu'neeⁿ sa n'daataá yeⁿ'ē sa ní nguéé daiya tá, tuuⁿ'mi ní 'díinu sa cuuvi 'caandavaacu sa ndúúcū n'daataá miiⁿ ní 'cuundi daiya sa lado yeⁿ'e 'díinū tináⁿ'ā.

29 Maaⁿ ní véé ndεεchē 'díinu yā. Saⁿ'ā vmnaaⁿ míⁿ canee sa ndúúcū n'daataá yeⁿ'ē sa ní ch'ií sa. Nguéé ch'εetinéé daiya sa.

30 Saⁿ'ā 'díinu sa ndiichi ndii 'úúví canee sá ndúúcū n'daataá yeⁿ'ē tináⁿ'ā. 'Diinu sa miiⁿ ch'ií ntúūⁿ saⁿ'ā miiⁿ. Nguéé ch'εetinée ntuūⁿ daiya sa.

31 Saⁿ'ā 'díinū sa ndiichi ndii 'íinú canéé ntúūⁿ sa ndúúcū n'daataá míⁿ. 'Tiicá ntúūⁿ ch'ií sa ní nguéé ch'εetinée ntúūⁿ daiya sa. Nduu ndεεche

yā ch'εεtinée yā ndúúcū n'daataá mííⁿ ní ca'áámá ca'áámá yā ch'iī yā ní nguéeé ch'εεtinéeé mar 'áámá daiya yā.

³² Cuayiiivi miiⁿ ní ch'iī n'daataá mííⁿ.

³³ Taachí ndaā nguuvi chi nduuchi 'iiⁿyāⁿ chi n'díí, ¿chéé saⁿ'ā s'eeⁿ n'daataá yeⁿ'ē sa táⁿ'ā? Tí nduu ndεεchε yā ch'εεtinée yā ndúúcū n'daataá mííⁿ.

³⁴ Tuu'mi ní Jesús miiⁿ nan'guéécútaⁿ'a yā yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní caⁿ'a yā: 'Iiⁿyāⁿ chi snée yā iⁿ'yeeⁿdí 'cūū n'gíindivaacu yā ní 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e yā nga'a yā chi n'gíindivaacu yā.

³⁵ 'Iiⁿyāⁿ chi túneeⁿ chi ndaá yā na táámá iⁿ'yeeⁿdí, taachi nduuchí yā yeⁿ'ē nguaaⁿ tináⁿ'ā, na yáⁿ'āa miiⁿya ní nguεε 'caandavaacu yā, ndíí nguéeé ndúú chi ca'a 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e yā chi 'caandavaacu yā.

³⁶ Yáⁿ'āa miiⁿya 'āā ntéeé 'cuūvi yā ti daama yā ndúúcū ángeles. 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chi daiya Ndyuūs tí induuchi yā yeⁿ'ē nguaaⁿ tináⁿ'ā.

³⁷ Ndíí cuaaⁿ vmnaaⁿ ndíí taachi maaⁿ Moisés miiⁿ dīngúuⁿ yā yeⁿ'ē yáⁿ'á 'lííⁿ chí ngiichi iteé cadíínuuⁿ yú caati tináⁿ'ā ninduuchi yā. Ní Moisés miiⁿ ngaⁿ'á yā chí Señor Ndyuūs miiⁿ ní Ndyuūs yeⁿ'e Abraham, ndúúcū Isaac, ndúúcū Jacob.

³⁸ Ti Ndyuūs ní nguéeé Ndyuūs yeⁿ'e tináⁿ'ā ti yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ chí sндуuchí yā. Caati nanááⁿ Ndyuūs miiⁿ nducyaaca 'iiⁿyāⁿ ní sндуuchí yā cueⁿ'e daāⁿmaⁿ.

³⁹ Tuu'mi ní n'duuvi maestros chi ngi'cueeⁿ ley caⁿ'a yā chii yā Jesús miiⁿ: N'díí, Maestro, n'daacā ngaⁿ'a nī.

⁴⁰ 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ 'āā ntéeé neⁿ'e yā ntiinguuneeⁿ ca yā.

*¿Du'ū 'ii'yāⁿ chi Cristo?
(Mt. 22.41-46; Mr. 12.35-37)*

⁴¹ Jesús caⁿ'a yā chiī yā 'ii'yāⁿ s'eeⁿ: Ndís'tiī, ¿táácā chí ngaⁿ'a nī chi Cristo miiⁿ ní daiya David?

⁴² Maāⁿ David miiⁿ ní ngaⁿ'a yā na libro yeⁿ'é Ndyuūs chi Salmos 'túúcā:

Caⁿ'a Señor Ndyuūs chiī yā Señor yeⁿ'é: 'Cuundi di lado tá cuaācū yeⁿ'é chi lado yeⁿ'e honor,

⁴³ ndíí taachi 'úú cu'neéⁿ 'ii'yāⁿ chi enemigos chi contra yeⁿ'é di cuaaⁿ ndii yā ca'a di tan'dúúcā chi 'aama banco 'lííⁿ.

⁴⁴ Ndúúti chi David miiⁿ caⁿ'a yā chi Cristo miiⁿ ní Señor yeⁿ'e yā, ¿táácā cuuvi chiī chi Cristo miiⁿ ní daiya David?

Jesús ngíicá nuuⁿndi yeⁿ'e maestros chi ngí'cueeⁿ ley

(Mt. 23.1-36; Mr. 12.38-40; Lc. 11.37-54)

⁴⁵ Nducyáácá 'ii'yāⁿ n'giindiveéⁿ yā taachi Jesús caⁿ'a yā ndúúcū discípulos yeⁿ'e yā ní tuca'á yā caⁿ'a yā chuū:

⁴⁶ Dííⁿ nī cuidado, ndís'tiī, yeⁿ'é maestros chi ngí'cueeⁿ ley. 'Ii'yāⁿ s'eeⁿ ní neⁿ'e yā 'cuεεti núuⁿ yā catecai n'geēnúú yā, ní neⁿ'e yā chi ndís'tiī ní dííⁿ nī saludar 'ii'yāⁿ s'eeⁿ taachi snée yā nií'vεε ní neⁿ'é yā chi dííⁿ nī respetar 'ii'yāⁿ s'eeⁿ. Ní neⁿ'e yā 'cuεεté yā na sillas vmnááⁿ vmnaaⁿ yeⁿ'é honor ná yaacū sinagogas ní sillas yeⁿ'e honor yeⁿ'e 'viicu naachi ché'e yā.

⁴⁷ 'Ii'yāⁿ s'eeⁿ ní ndivíi yā va'ai yeⁿ'e n'daataá nguá'āa. Ní neééⁿ n'deēe ngaⁿ'angua'á yā ní neⁿ'e yā chi snaaⁿ tanáⁿ'ā 'ii'yāⁿ chi dííⁿ yā 'tíicā. 'Ii'yāⁿ

s'eeⁿ ní neene ch'εεε ca castigo yeⁿ'e yā nguuvi yeⁿ'e juicio.

21

Ofrenda yeⁿ'e n'daataá nguá'āa (Mr. 12.41-44)

¹ Jesús snée yā na yaācu templo ní n'diichi yā chí 'iiⁿ'yāⁿ 'cuiica ngii yā ofrendas yeⁿ'e yā na cajas naachí inúūⁿ ofrendas.

² N'diichí ntúuⁿ yā 'áámá n'daataá nguá'āa chí neene ndaachíí cānee tá. Táⁿ'ā miiⁿ ní s'nuūⁿ tá ch'εεti caja miiⁿ 'uūvī centavos chí cobre.

³ Jesús miiⁿ ní ngaⁿ'a yā ngii yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: Cuaacu níⁿ'nyuⁿ 'úú ngaⁿ'á ngii ndís'tiī chí n'daataá nguá'āa 'cūū ch'εεε ca tuūmī chíí tá, nguéé ti tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ.

⁴ Tí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní ngaⁿ'a yā yeⁿ'ē chí nngaāva yeⁿ'e yā chí cuuvi ofrenda yeⁿ'e Ndyuūs; naati n'daataá 'cūū chí neené ndaachíí canee tá ní ca'ā tá tanducuéⁿ'ē chí véé yeⁿ'e ta chí che'e tá.

Jesús nn'geeⁿ yā táámá ejemplo chí yeⁿ'e yaācá chí ntuvíí (Mt. 24.1-2; Mr. 13.1-2)

⁵ Náⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ ní ngaⁿ'a yā yeⁿ'e yaācū templo miiⁿ chí yaāva canéé ndúúⁿcū tuūu n'dεē cheeⁿ ndúúⁿcū adornos yeⁿ'ē regalos chí lado yeⁿ'e ofrenda. Jesús caⁿ'a yā chíí yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ:

⁶ Ndís'tiī ní inaaⁿ nī dendú'ū chí 'túúⁿcā. Ndáá nguuvi taachí nadituuví yā yaācū miiⁿ ní 'āā ntéé cūnee tuūu cuaaⁿ vmnááⁿ yeⁿ'e vi'ī chí nguéé ntuu-víí.

*Ejemplo yeⁿe tiempo taachi 'āā cuéé ndaa nguuvi
chi 'cuiñū ín'yeēndī*

(Mt. 24.3-28; Mr. 13.3-23)

7 Tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ntiinguunéeⁿ yā Jesús miiⁿ: N'diī, Maestro, ¿tií cuaⁿ'ā cuuvi chuū? ¿De'ē señal 'cuuⁿ'míⁿ nī taachi 'āā cuuvi chi 'tiicā?

8 Jesús caⁿ'a yā: Cundéε nī cuidado chi 'iiⁿ'yāⁿ nguéé canche'éeí yā ndís'tiī caati neené n'deēe 'iiⁿ'yāⁿ chíi yā caaⁿ'máⁿ yā ndúúcu chi duuchí 'tíica: 'Úú chí Cristo; ní 'āā snéé nguuvi chi 'cuiñū ín'yeēndī. Naati ndís'tiī, nguéé caⁿ'á nī ndúúcu yā.

9 Ní taachí 'caandiveéⁿ nī chí vεε caandaá ní 'iiⁿ'yāⁿ 'cuuⁿ'maⁿ yā contra yeⁿ'e taama yā nguéé dii'yá nī cuuvi. Tanducuén'e chuū canéé chí cuuvi vmnááⁿ vmnaaⁿ naati 'āā cuεε 'cuiñū ín'yeēndī.

10 Tuu'mi ní Jesús caⁿ'a yā chíi yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: 'Áámá nación ní 'cuuⁿ'máⁿ contra yeⁿ'e taama nación ní 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e 'áámá país ní 'cuuⁿ'máⁿ yā contra yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e taama país.

11 Ní n'deēe cuuvi nuⁿ'u taaⁿ yáⁿ'āa, ndúúcu tiempos chi 'cuūndī cuiicu, ndúúcu ca'ai taaⁿ n'deēe cuaaⁿ n'dai, ní 'iiⁿ'yāⁿ snaaⁿ yā dendu'ū chí vaadi n'giinu yeⁿ'e va'ai cheeti nguuvi ní dii'yá yā cuuvi.

12 Ní taachi 'āā cuéé cuuvi tanducuén'e dendu'ū chí 'túúcā, 'iiⁿ'yāⁿ ní cuiítuú yā ndís'tiī ní cuta'á yā ndís'tiī chí presos nī. Ní nca'á yā ndís'tiī 'iiⁿ'yāⁿ chí ngaⁿ'a ntiinnyuⁿ yeⁿ'e yaácū sinagogas ní 'cuii yā ndís'tiī vácūū. Cuayiivi ní candéε yā ndís'tiī nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ reyes ndúúcu gobernadores cáávā chí ngaⁿ'a nī chí duuchí.

13 Chuū 'cueenu ndís'tiī cuuvi ti cueⁿ'é nī nduucu ní nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ cuuvi caaⁿ'máⁿ nī nduudu cuaacu yeⁿ'é.

14 Cundéε n'daaca nī cuidado ná staava yeⁿe nī ní nguée nadacádínuuⁿ nī vmnaaⁿ yeⁿe taācā nán'guεεcútaⁿa nī yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

15 Ti hora míiⁿ nūuⁿ 'úú ní yaa'ví ndís'tiī nduudu chi caaⁿ'máⁿ nī. Ní teé ndís'tiī vaadī deenu yeⁿ'é ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nguée cuchεε yā ndúúcū ndís'tiī, ndíí nguée ndúú cuuvi caaⁿ'maⁿ yā contra yeⁿ'ē ndís'tiī.

16 Naati chiidá nī, ndúúcū 'díínu nī, ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e nī, ndúúcū amigos yeⁿ'e nī ní caaⁿ'máⁿ yā contra yeⁿ'e ndís'tiī chí 'iiⁿ'yāⁿ 'caaⁿ'núⁿ yā náⁿ'ā ndís'tiī.

17 Ní nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ nguée cuuvi n'diichí yā ndís'tiī cucáāvā 'úú ti cueⁿ'é nī nduucú.

18 Naati mar 'áámá yuūdū tíiⁿ nī nguée cuuví ndái.

19 Nduuti chí ndís'tiī ngiinū ngiinū cuchεε nī na staava yeⁿ'é nī ní 'cuεetinée n'daāca nī, tuu'mi ní ndáá nguuvi chí ndaaca nī vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ yeⁿ'e nī.

20 Taachi ndís'tiī snaaⁿ nī soldados nuuⁿmaⁿ ndííví yā yáāⁿ Jerusalén, tuu'mi ní cadiinuⁿ nī chí yáāⁿ Jerusalén miiⁿ 'āā ntuvií.

21 Tuu'mi ní n'daacā chí 'iiⁿ'yāⁿ chí snée yā na yáⁿ'āa Judea caⁿ'á yā cáanu yā cuaáⁿ yiīcū. Ní 'iiⁿ'yāⁿ chí snée yā na yáāⁿ Jerusalén miiⁿ ní nan'dáa yā miiⁿ. Ní 'iiⁿ'yāⁿ chí snée yā campo nguée nguεεcunee nndaa yā na yáāⁿ Jerusalén.

22 Ti nguuvi s'eeⁿ ní nguuví chí cuchii 'cuenú yā cuuvi cáāvā nuuⁿndí yā. Níícú canée chí cuuvi cuaacu tanducuéⁿ'ē chí canée nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs.

23 Naati de'ē chúúcā ya'āi yeⁿ'e n'daataá chí véé daiya tá chεeti tá ndúúcū n'daataá chí ngiicú

da'cua'āa daiya tá nguuvi chi cáánu yā. Ní 'ii'yāⁿ miiⁿ nééné 'cueenu yā cuuvi na yá'n'āa 'cúū.

24 Ní 'yááⁿ 'ii'yāⁿ ní 'cuūvi yā ndúúcū machete 'uūvī lados 'caāiⁿ taachi diíⁿ yā caandaá. Ní candεε yā 'yaaⁿ 'ii'yāⁿ chi presos yā ní ca'n'á yā ndíí nducyaaca países. Níícú yāāⁿ Jerusalén miiⁿ cūnee ndúúcū 'ii'yāⁿ gentiles chi 'ii'yāⁿ chi nguéé ye'n'e ndaata Israel ní 'ii'yāⁿ s'eeⁿ canéé yā na yá'n'āa miiⁿ ndíí tiempo chi Ndyuūs 'cuaaⁿ yā 'ii'yāⁿ gentiles cuuvi ye'n'é yā.

*Táacā ndaá Sa'n'ā chi Daiya Dendyuūs
(Mt. 24.29-35, 42-44; Mr. 13.24-37)*

25 Tuu'mi ní Ndyuūs 'cuuⁿ'miⁿ yā ndúúcū vaadi n'giinu señales ná yá'n'āa, ndúúcū ná 'ii'yu, ndúúcū na 'íí'nyúⁿ. Nééné ya'aī 'cueenu 'ii'yāⁿ ye'n'e taná'n'ā naciones ni nducyaaca 'ii'yāⁿ dii'ya cá yā cuuvi. Ní nguéé déenu yā taacā chi idiíⁿ yā cucáávā chi 'yuudu n'dai 'cuεεcu nuūⁿnīⁿ'yá'n'ā ní can'dái yaacu nuūⁿnīⁿ miiⁿ.

26 'Ii'yāⁿ s'eeⁿ cuuvi cúúnu yā chí 'va'á yā ndúúcū dendu'ū chí ndaa vmnááⁿ yá'n'āa 'cúū ní cucáávā nducué'n'é nanguuvi ní 'nuⁿ'u.

27 Tuu'mi ní 'ii'yāⁿ snááⁿ yā 'úú chi Sa'n'ā chi Daiya Dendyuūs chi ndaá na 'áámá meēeⁿ ndúúcū poder ch'εεε ye'n'é ndúúcū chi dεεv'é n'dai ye'n'e maáⁿ cuerpo ye'n'é.

28 Taachí cunga'ā tanducué'n'é chuū cu'neeⁿ diitú nī na staava ye'n'é nī tí ndaā nguuvi chí nnguaⁿ'āi ndís'tiī ní canéé nīiⁿnuúⁿ.

29 'Úú ní ngaⁿ'á ngíí ndís'tiī 'áámá ejemplo: Cuin'diichí nī yá'n'á ye'n'e n'guíídī yaaⁿ nguuvi ndúúcū nducyaaca yá'n'á.

30 Taachí snaaⁿ nī chi 'āā ndaa tá'āa yá'ⁿá mí'ⁿ,
tuu'mi ní 'āā deenú nī ti 'āā snee niiⁿnuúⁿ tiempo
chi cuchī yáāⁿ.

31 'Tiicá ntúūⁿ cuuvi taachi snaaⁿ nī dendu'ū
chuū chi nga'ⁿá, 'āā deenú nī chí naachí Ndyuūs
ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā 'āa snee niiⁿnuúⁿ.

32 'Úú nga'ⁿá ngí ndís'tiī, chi cuaacu níⁿnyúⁿ
'iiⁿyāⁿ chi snée yā maaⁿ 'āā cuéé 'cuuví yā nenⁿ'e
chí 'āā cuéé cuuví tanducuéⁿ'ē chuū.

33 Nanguuvi ndúúⁿcū yá'ⁿāa ní chó'ōo naati ndu-
udu yeⁿ'é nguéé chó'ōo.

34 Ndís'tiī ní cundée nī cuidado chi staava yeⁿ'e
nī nguéé nduuvi cheechí ndúúⁿcū vicios chí véé
iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. Nguéé nadicádiinúúⁿ ca nī yeⁿ'e chí
che'é nī o cu'ú nī o yeⁿ'ē n'dee yeⁿ'e vida yeⁿ'e nī ti
nguuvi miiⁿ ní dácanaāⁿ ndaá nanááⁿ yeⁿ'e ndís'tiī.
Ní canée chí canée listo nī.

35 Ti guuvi s'eeⁿ ní ndaa nanááⁿ ndís'tiī ndúúⁿcū
'iiⁿyāⁿ chí snée yā iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ní nducyaacá yā
ní 'cueenú yā cuuvi tí ndaā guuvi s'eeⁿ tan'dúúⁿcā
'áámá tuūvī dácanaāⁿ índuudi.

36 'Cuεeti nduuchí nī ní caaⁿ'maⁿngua'á nī ngu-
uvi guuvi chí cuuví nnguaⁿ'ai nī yeⁿ'e dendu'ū
vaadī ya'ai chí cuchī. Ní cuuvi ndaa nī nanááⁿ 'úú,
Saⁿ'ā chí Daiya Ndyuūs.

37 Nguuvi guuvi Jesús miiⁿ ngí'cueeⁿ yā na yáacū
templo ní n'gaaⁿ ní nn'daa yā ná yīicū 'līíⁿ chí
nguuvi Olivos.

38 Ní guuvi guuvi cuaaⁿ ná nguεetiⁿyaaⁿ ní
nducyaaca 'iiⁿyāⁿ ndaa yā na yaācū templo
nanááⁿ Jesús miiⁿ chí 'caandiveéⁿ yā nduudu
yeⁿ'e yā.

22

Iiⁿyāⁿ chi contra Jesús ngaⁿa yā táácā chi diiⁿ yā chi cuuvi cuta'á yā Jesús

(Mt. 26.1-5, 14-16; Mr. 14.1-2, 10-11; Jn. 11.45-53)

¹ Āā snee niiⁿnuúⁿ nguuví yeⁿe 'viicu yeⁿe pascua chi 'viicu chi che'é yā pan chi nguéé levadura yeⁿē.

² Ní 'iiⁿyāⁿ chiiduú n'gēeté ndúúcū maestros yeⁿe ley nduuvidaamá yā ní ngaⁿá yā taacā chi cuuví 'caaⁿnúⁿ yā Jesús naati 'va'á yā 'iiⁿyāⁿ yeⁿe yāāⁿ Jerusalén miiⁿ.

³ Espíritu yeⁿe yááⁿn'guiinūⁿ sndáa na staava yeⁿe saⁿā chi nguuvi Judas Iscariote chi 'aama discípulo yeⁿe Jesús naachí ndiichuuvi yā.

⁴ Judas miiⁿ cheⁿe sa nanááⁿ chiiduú n'gēeté ndúúcū capitanes ní yaa'vi sá 'iiⁿyāⁿ táácā chi cuuví diiⁿ sa chi naca'a sa Jesús miiⁿ 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ.

⁵ 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní yeenú n'dai yā ní nduuvidaamá yā chí ca'a yā tuūmī Judas miiⁿ.

⁶ Judas sta'a sa tuūmī ní caⁿ'a sa. Nadacádiinuuⁿ sa táácā cuuvi nta'a sa Jesús miiⁿ na ta'a 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ manera chi 'iiⁿyāⁿ yeⁿe yāāⁿ Jerusalén miiⁿ nguéé ntuumicadiinúⁿ yā yeⁿē.

N'nuúⁿ yā chi che'e yā cáávā 'vícú yeⁿe pascua

(Mt. 26.17-29; Mr. 14.12-25; Jn. 13.21-30; I Co. 11.23-26)

⁷ Ndaā nguuvi yeⁿe pascua, 'viicu chi nducyaaca 'iiⁿyāⁿ che'e yā pan chi nguéé levadura yeⁿē. Nguuvi miiⁿ ní 'iiⁿyāⁿ 'caaⁿnúⁿ yā 'áámá 'iiti cuūchī 'lín chí sacrificio yeⁿe pascua.

8 Jesús dicho'ó yā Pedro miiⁿ ndúúcu Juan ní caⁿa yā chii yā 'uuvi yā: Cuén'é nī ní n'nuúⁿ nī naachi che'e nguiñū yú yeⁿe 'viicu yeⁿe pascua.

9 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní caⁿ'a yā chii yā Jesús miiⁿ: ¿Tíí neⁿe nī chi in'nuúⁿ 'nū chi che'e nguiñū yú?

10 Jesús n'guεεcútaⁿ'a yā: Taachí cundaa nī na yāān Jerusalén miiⁿ ndaāca nī 'áámá saⁿ'ā chi ndéε sa 'cuuti cuéé nuūⁿnīⁿ. Caⁿ'á nī ndúúcu sa ndíí ná va'ai naachi ndaā sa.

11 Ní caaⁿ'máⁿ nī cuuvi nī saⁿ'ā chi va'ai yeⁿe miiⁿ: N'dii, señor Maestro yeⁿe yú ngaⁿ'á yā 'túúca: ¿Tíí cánéé cuarto chi che'é nguiñū yeⁿe pascua ndúúcu discípulos yeⁿé?

12 Saⁿ'ā miiⁿ ní 'cuuⁿ'miⁿ sa ndís'tiī 'áámá cuarto ch'εεε yeⁿe va'āi chí ndii 'uuvi piso ní 'aa véé yaāⁿ. Miiⁿ in'nuúⁿ nī chi che'e yú yeⁿe pascua.

13 Apóstoles ní cuen^e yā ní ndaaca yā tanducuén^e tan'dúúca chi Jesús ngaⁿ'a yā ngii yā, ní n'nuúⁿ yā chí che'e yā yeⁿe pascua.

14 Taachí ndaā snuū ca'a hora chi che'e nguiñū yā, Jesús miiⁿ ndúúcu apóstoles yeⁿe yā ch'εεé yā na mesa chi che'e nguiñū yā.

15 Jesús caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: De'ε chúúca neⁿ'é che'é ndúúcu ndís'tiī 'viicu yeⁿe pascua 'cūū neⁿe chí 'āā 'cuéé 'cuūví.

16 Caati ngaⁿ'á ngii ndís'tiī ti 'úú ní 'āā ntéé che'é ndúúcu nī táámá 'viicu pascua ndíí taachi cuuvi cuaacu chi neⁿe caaⁿ'maⁿ yeⁿe naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā.

17 Tuu'mi ní Jesús sta'á yā taza ndúúcu vino ní ca'a yā gracias Ndyuūs. Ní caⁿ'a yā chii yā apóstoles yeⁿe yā: Cuta'á nī chuū ní cu'u nī nguaaⁿ nducyaaca nī.

18 Ti 'úú ní ngaⁿ'á ngíí ndís'tiī, chi 'āā ntéé cu'ú jugo yeⁿ'e uvas, ndii ndaá nguuvi yeⁿ'e naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā.

19 Tuu'mi ní sta'a Jesús pan miiⁿ ní ca'a yā gracias Ndyuūs. Ní n'deé yā ní ca'a yā apóstoles ní caⁿ'a yā: Chuū chi tan'dúúcā cuerpo yeⁿ'é 'tíicā. Ní teé lugar 'iiⁿ'yāⁿ chi 'caaⁿ'núⁿ yā 'úú cáávā ndís'tiī. Dííⁿ nī chuū taachi n'gaacú nī yeⁿ'e 'úú.

20 'Tiicá ntúūⁿ dííⁿ yā ndúúcū taza. Taachí ch'íínú che'e yā ní caⁿ'a yā: Jugo yeⁿ'e uvas yeⁿ'e taza chí cuuvi cuaacu ní chuū tan'dúúcā chi yuūⁿ yeⁿ'é chí cungéé cáávā ndís'tiī.

21 Maaⁿ ní saⁿ'ā chí naca'ā 'úú vεε sa ndúúcu yú na mesa.

22 Saⁿ'ā chi Daiya Dendyuūs chí 'úú cuaacu níⁿnyúⁿ caⁿ'a sa 'cuūvī sa tan'dúúcā chi neⁿ'e Dendyuūs. Dε'ε chúúcā ya'ai yeⁿ'ē saⁿ'ā chí naca'ā sa 'úú.

23 Tuu'mi ní apóstoles tucá'a yā ntiingūūneeⁿ vi'i yā: ¿Du'u ra chí diiⁿ chuū?

Ngaⁿ'a yā nguaaⁿ maaⁿ yā: ¿Du'ū chi ch'εεε ca?

24 Tuu'mi ní apóstoles tuca'a yā caⁿ'a yā nguaaⁿ maaⁿ yā chéé yā chi ch'εεε ca yā.

25 Tuu'mi ní Jesús miiⁿ caⁿ'a yā chiī yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: Reyes yeⁿ'e tanáⁿ'ā naciones ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ yā tan'dúúcā chi 'iivi chεεchi ní 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e naciones ní ngaⁿ'a yā chí rey yeⁿ'e yā n'daacá idiíⁿ yā.

26 Naati nguaaⁿ ndís'tiī nguéé 'tíicā. 'Iiⁿ'yāⁿ chí ch'εεε ca nguaaⁿ ndis'tiī canéé chí dííⁿ yā tan'dúúcā saⁿ'ā da'caiyāa chí diiⁿ mandados. 'Iiⁿ'yāⁿ chí ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā nguaaⁿ ndís'tiī canee chí dííⁿ yā tan'dúúcā 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chí dichíí'vē 'iiⁿ'yāⁿ.

27 Chε̄ē cá yā chi ch'ε̄εté yā. ¿'Áá 'iiⁿyāⁿ chí n'giindí yā na mesa o 'iiⁿyāⁿ chí n'giī chí cho'o chí cu'u? ¿'Áá nguέέ 'iiⁿyāⁿ chí n'giīndi na mesa? N'diichí nī. 'Úú ní canee nguaaⁿ ndís'tiī tan'dúúcā 'iiⁿyāⁿ ndíicuūⁿ chí dīchí'vē.

28 Ndís'tiī ní ch'ε̄εtinée nī nduucú nguuvi nguuvi taachi 'úú n'geenú ngii tanducuéⁿē.

29 Ní tan'dúúcā Chiidá tee yā 'úú naachí ngaⁿā ntiiⁿnyúⁿ 'tiicá ntúūⁿ 'úú ní teé ndís'tiī 'áamá chí caaⁿmaⁿ ntiiⁿnyúⁿ nī.

30 Ní ndís'tiī 'cuε̄εté nī na mesa nduucú chí che'é nī ní cu'ú nī naachi 'úú ngaⁿā ntiiⁿnyuⁿ. Ní 'cuε̄εté nī na sillas yeⁿe juez ní n'diichí nī nuuⁿndi yeⁿe ndichúúví ndaata yeⁿe 'iiⁿyāⁿ Israel chí judíos.

Jesús caaⁿmaⁿyā chí Pedro caaⁿmaⁿyā chí nguέé deenu sa Jesús

(Mt. 26.31-35; Mr. 14.27-31; Jn. 13.36-38)

31 Jesús yaa'ví yā Pedro ní caⁿa yā: N'dii, Simón Pedro, Simón Pedro, cuin'diichí nī ti yááⁿn'guiinūⁿ ngiicá sa yeⁿe ndís'tiī chí cuuvi diiⁿ sa. N'diichineeⁿ sa ndís'tiī tan'dúúcā 'iiⁿyāⁿ ndáádi yā trigo 'tíicā diiⁿ sa. Ní véé permiso yeⁿe sa.

32 Naati 'úú ní ngaⁿangua'á cáávā dii, Pedro, chí cu'téenu ca di. Ní taachi ndaacadaamí di yeⁿe nuuⁿndi yeⁿe di ní cu'téenu ca di tuu'mi ní cunnee di tanáⁿā hermanos yeⁿe di chí cu'téenu cá yā.

33 Simón caⁿa yā chii yā Jesús miiⁿ: Señor, 'āā véé yááⁿ chí caⁿā nduucú nī ndíí vácūū; ní ndúúti chí 'cuuví nī, 'úú ní 'cuuví ndúúcu nī.

34 Jesús caⁿ'a yā chii yā Pedro: Ngaⁿ'á ngíí dii chi tusáⁿ'ā ní nguéé 'cuai tī ndíí taanduvéé cueⁿdiitú di 'iīnū cuuvi yeⁿ'e 'úú chi nguéé in'diichi di 'úú.

Jesús ngaⁿ'a yā yeⁿ'e chí cuchī.

35 Tuu'mi ní Jesús itiinguunéⁿ yā apóstoles: Taachí dicho'ó ndís'tiī nguéé cándεε nī bolsa yeⁿ'e tuumi nī, ndíí nguéé ndúú morral yeⁿ'e nī, ndíí nguéé ndúú ndaacuú yeⁿ'e nī, ¿'áá véé dε'ε véε chi chii faltar yeⁿ'e nī? Apóstoles ní caⁿ'a yā: Nguéé dε'ε véε.

36 Ní Jesús caⁿ'a yā: Maaⁿ ní ndís'tiī chi véé bolsa yeⁿ'e nī, candεε nī. "Tiicá ntúūⁿ ndís'tiī chi véé morral yeⁿ'e nī, candεε nī. Ndís'tiī chi nguéé 'aama machete 'uūvī lados 'caāiⁿ yeⁿ'e nī, n'diicuú nī cotón yeⁿ'e nī ní cuái nī.

37 Tí ngaⁿ'á ngíí ndís'tiī chi canéé chí cuuvi cuaacú tanducuéⁿ'ē chi canéé nguūⁿ yeⁿ'é: Ní 'iīⁿ'yāⁿ caⁿ'a yā chi véé nuūⁿndī yeⁿ'e 'úú tan'dúúcā tanáⁿ'ā 'iīⁿ'yāⁿ chi véé nuuⁿndi yeⁿ'e yā. Tí tanducuéⁿ'ē chi canéé nguūⁿ yeⁿ'e 'úú canéé chí cuuvi cuaacu.

38 Tuu'mi ní discípulos ní caⁿ'a yā: N'diī, Señor, íngāā na 'uuvi machete 'uūvi lados 'caāiⁿ. Jesús ní caⁿ'a yā: Ndúúcū stīí 'āā véé.

Jesús ngaⁿ'angua'á yā na jardín chi nguuvi Getsemaní

(Mt. 26.36-46; Mr. 14.32-42)

39 Cuayiivi ní can'daā Jesús tan'dúúcā costumbre yeⁿ'e yā ní cueⁿ'é yā na yīcū yeⁿ'e Olivos. Ní discípulos yeⁿ'e yā cueⁿ'é yā ndúúcu yā.

40 Ní taachí ndaa yā na lugar miiⁿ, tuu'mi ní Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā chii yā discípulos yeⁿ'e yā:

Ndís'tiī caaⁿ'maⁿ'ngua'á nī chí yááⁿ'ngiinūuⁿ nguéé n'diichineeⁿ sa ndís'tiī chí dííⁿ nī nuuⁿndi.

41 Jesús ní cueⁿ'e yā yeⁿ'e discípulos yeⁿ'e yā tan-duu naaⁿ chí naachi ndaá 'áámá tuūu chí ngii ya ní Jesús caantii'yá yā ní caⁿ'angua'á yā.

42 Ní caⁿ'a yā: N'diī, Chiidá, ndúútí chí neⁿ'e nī ní divíi nī yeⁿ'e chí canee chí 'cuenú cuuvi yeⁿ'e prueba 'cūū. Naati nguéé cuuví tan'dúúcā chí 'úú neⁿ'é naati tan'dúúcā chí n'diī neⁿ'e nī.

43 Ní che'enaāaⁿ 'áámá ángel yeⁿ'ē nanguuvi ní ca'á yā fuerzas Jesús miiⁿ.

44 Ti neené ya'ai Jesús miiⁿ ní ndiituu n'dai ca ngáⁿ'angua'á yā. Ní nuuⁿ'niⁿ'yaaⁿ yeⁿ'e yā tan'dúúcā yuuúⁿ chí ndii na yáⁿ'āa ingéē.

45 Nducueeⁿ yā naachí ngaⁿ'angua'á yā ní ndaa yā nanááⁿ discípulos yeⁿ'e yā ní ndaaca yā chí styaadú yā, ti discípulos ní neené ndaachi núúⁿ yā ti ya'ai yā cáāvā Jesús miiⁿ.

46 Tuu'mi ní Jesús caⁿ'a yā chíi yā discípulos: ¿De'ē cúúví chí styaadú nī? Nducuééⁿ nī ní caaⁿ'maⁿ'ngua'á nī ní yááⁿ'nguiinūuⁿ nguéé n'diichineeⁿ sa ndís'tiī chí dííⁿ nī nuuⁿndi.

*Sta'a yā Jesús miiⁿ ní candéé yā preso
(Mt. 26.47-56; Mr. 14.43-50; Jn. 18.2-11)*

47 Taachí Jesús indée yā neené n'dee 'iiⁿ'yāⁿ ndaa yā ní saⁿ'ā chí nguuvi Judas miiⁿ chí 'áámá chéé naachí ndiichuuvi discípulos yeⁿ'é yā cueⁿ'é yā vmnááⁿ yeⁿ'ē 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní ndaa niiⁿ'nuúⁿ yā Jesús miiⁿ chí 'neeⁿ'cheendí yā.

48 Tuu'mi ní Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā chíi yā saⁿ'ā: Díí, Judas, ¿'áá ndúúcū 'áámá beso ínaca'a di 'úú chí Saⁿ'ā chí Daiya Ndyuūs 'iiⁿ'yāⁿ?

49 Discípulos chi snée yā ndúúcū Jesús taachí snaaⁿ yā chi cuuvi, tuu'mi ní caⁿ'a yā chii yā Jesús: N'dií, Señor, ¿'áá 'caaca taaⁿ 'nū ndúúcū machete 'uūvī lados 'caāiⁿ yeⁿ'ē yú?

50 Tuu'mi ní 'áámá chéé discípulos 'nuūcá'ai yā 'áámá mozo yeⁿ'ē chiiduú ch'εεté ca ní ch'iica yā veeⁿ sa lado tá cuaācú sa.

51 Ní Jesús caⁿ'a yā: 'Āā ntéé 'cuuⁿ'miⁿ dí. 'Āā snée ra yā. Ní Jesús tuu'ví yā veeⁿ sa ní nduūvā yeⁿ'ē sa.

52 Cuayivi ní Jesús caⁿ'a yā chii yā chiiduú n'gεεte ndúúcū soldados chi capitanes chi diīⁿ sa cuidado yaācū templo ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ ndicúū chí ngaⁿ'ā ntiiⁿ'nyúⁿ yā yeⁿ'e yaācū chi ndaa yā ndúúcū Judas miiⁿ: ¿'Áá ndaā ndís'tiī ndúúcū machetes 'uūvī lados 'caāiⁿ ndúúcū yáⁿ'á yeⁿ'e soldados tan'dúúcā chi caⁿ'a nī cutá'a nī 'áámá chi duūcū?

53 Taachí caneé ndúúcū ndís'tiī nguuvī nguuvī ná yaācū templo nguéé neⁿ'é nī cuta'á nī 'úú. Naati maaⁿ ní hora 'cūū chí yeⁿ'ē ndís'tiī ti hora taachí maāⁿ miiⁿ, chíiⁿ chí yááⁿ'nguīnūuⁿ ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyuⁿ sa.

Pedro miiⁿ ní ngaⁿ'a sa chi nguéé in'diichi sa Jesús (Mt. 26.57-58, 69-75; Mr. 14.53-54, 66-72; Jn. 18.12-18, 25-27)

54 Tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ sta'a yā Jesús miiⁿ ní candéε yā Jesús va'ai yeⁿ'ē chiiduú ch'εεté ca. Pedro miiⁿ ní ndáá yaⁿ'ai sa 'iiⁿ'yāⁿ.

55 Náⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ tiivií yā yaⁿ'ā náávtaⁿ'ā chūva'ai ní ch'εεté yā cuaaⁿ 'diituú yaⁿ'ā miiⁿ chí dicuutú yā. Pedro miiⁿ ní ch'iīndi sa ntúuⁿ sa ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

56 Tuu'mi ní 'áámá táⁿ'ā chí cánéé caadi 'iīyū, n'diichī tá Pedro miiⁿ chí vεε sa 'diituú na yaⁿ'ā. Ní

n'giinu n'dai tá saⁿā ní caⁿ'a tá: Sáⁿ'a 'cūū ní canee sa ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ chi preso yā.

57 Pedro miiⁿ ní caⁿ'a sa chii sa n'daātā miiⁿ: 'Úú nguéé in'diichí 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ.

58 Cuayiiivi miiⁿ ní 'aama saⁿ'ā n'diichi n'dai sa ní caⁿ'a sa chii sa Pedro miiⁿ: Dii, ní ndúúcū di nguaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Pedro miiⁿ ní caⁿ'a sa chii sa saⁿ'ā miiⁿ: Nguεε 'úú.

59 Cho'ōo 'áámá hora, ni táámá yā ní caⁿ'a yā: Cuaacu nííⁿnyúⁿ sáⁿ'a 'cūū ní canéé sa ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ chi preso yā ti sáⁿ'a 'cūū ní yeⁿ'ē yáⁿ'āa Galilea ntúūⁿ.

60 Pedro miiⁿ ní caⁿ'ā sa chii sa saⁿ'ā miiⁿ: Díí, sáⁿ'ā, nguéé deenú chi ngaⁿ'ā di. Taachí Pedro miiⁿ 'āā cuéé 'cuiinu sa caⁿ'a sa chúū, tusáⁿ'ā miiⁿ ní 'cai tī.

61 Tuu'mi ní Jesús miiⁿ nguεεcundí yā ní n'diichi yā Pedro. Pedro miiⁿ nán'gaācū sa nduudu chí caⁿ'a Jesús miiⁿ chii yā saⁿ'ā 'túúca: 'Āā 'iinu cúúví caaⁿ'maⁿ dí chi nguéé n'diichi di 'úú, taachi 'āā cuéé 'caī 'áámá vmnéⁿ'ēe tusáⁿ'ā.

62 Tuu'mi ní Pedro miiⁿ ní can'dáa sa cuaaⁿ va'ai, ní chεεcu taaví sa ti ya'ai staava yeⁿ'ē sa.

*Saⁿ'ā s'eeⁿ ch'en'e sa Jesús
(Mt. 26.67-68; Mr. 14.65)*

63 Sáⁿ'ā s'eeⁿ chi diiⁿ cuidado Jesús miiⁿ chííⁿnyuⁿneeⁿ sa Jesús miiⁿ ní ch'en'e sá 'iiⁿ'yāⁿ.

64 Ní n'gaadi sa nduutináaⁿ yā ndúúcū 'aama tííⁿuuⁿ. Tuu'mi ní ch'en'e sá naaⁿ Jesús ní ngaⁿ'a sa ngii sa 'iiⁿ'yāⁿ: Dii, caaⁿ'maⁿ di, ¿du'ú ch'en'ē dii?

65 Ní neene cuncáā nduudu ngii sá Jesús.

Jesús nanáán 'ii'ntyén'ē ye'n'e yaācū templo
(Mt. 26.59-66; Mr. 14.55-64; Jn. 18.19-24)

66 Taachí chidεεve táámá nguuví, 'yaaⁿ n'dáí 'iiⁿ'yāⁿ ndiicū ye'n'e yāāⁿ miiⁿ chí ngaⁿ'a ntiinnyuⁿ yā ye'n'e yaācū, ndúúcū chiiduú n'gεεté, ndúúcū maestros chí ngi'cueén ley miiⁿ candée yā Jesús nanáán 'ii'ntyén'ē ye'n'e yaācū templo.

67 Míín íntinguunéen yā Jesús: ¿'Áá díí chí Cristo? Jesús miiⁿ nan'gυεεcutaⁿ'a yā ye'n'e 'iiⁿ'yāⁿ s'een: Ndúúti chí caaⁿ'máⁿ chí 'tíicā, ní nguée cu'téenu nī ye'n'é.

68 Nduuti chí 'úú ntiinguunéen ndís'tiī, nguée n'gυεεcútaⁿ'a nī ye'n'é, ndíí nguée ndúú n'dεεchi ra nī 'úú.

69 Naati hora chí cuchī ní Saⁿ'ā chí Daiya Ndyuūs ní 'cuūndi sa lado ye'n'e honor ye'n'é Ndyuūs chí véé tanducuén'ē poder ye'n'e yā.

70 Tanducuén'ē 'iiⁿ'yāⁿ s'een caⁿ'a yā: ¿'Áá dii Daiya Dendyuūs miiⁿ? Ní Jesús ní caⁿ'a yā: Ndís'tiī maán nī ngaⁿ'a nī chí 'úú ní 'tíicā.

71 Tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ s'een ní caⁿ'a yā: ¿Dε'ē cá nduudu cuaacu ye'n'e 'iiⁿ'yāⁿ chí ne'n'e yú? Tí maāⁿ yú ch'iindiveeⁿ cuaacú yú nduudu chí caⁿ'a sa.

23

Jesús nanáán gobernador Pilato
(Mt. 27.1-2, 11-14; Mr. 15.1-5; Jn. 18.28-38)

1 Tuu'mi ní nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ ní candεε yā Jesús miiⁿ nanáán gobernador Pilato.

2 Ní tuca'a yā caⁿ'a yā nuuⁿndi ye'n'ē Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā: Inndaacá 'nū sáⁿ'a 'cūū chí diiⁿ sa chí 'iiⁿ'yāⁿ nguée i'téenu yā chí ngaⁿ'a ley ye'n'é

'nū. Ní nguée neⁿe sa chí nadíí'vε 'nū yeⁿe yáⁿ'āa emperador César tan'dúúcā chi ngaⁿ'a ley yeⁿ'é nī. Ní sáⁿ'a 'cūū ní ngaⁿ'ā sa chí maāⁿ sa chi Cristo, chí Rey yeⁿ'é 'nū.

³ Tuu'mi ní saⁿ'ā Pilato miiⁿ ní itiinguunéeⁿ sa Jesús: ¿'Áá díi chi Rey yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ? Jesús nan'guεεcútaⁿ'a yā: N'díi ngaⁿ'á cuaacú nī ti 'tíicā.

⁴ Pilato miiⁿ ní caⁿ'a yā chii yā chiiduú n'gεεté ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: 'Úú nguée inndaacá mar 'áámá nuuⁿndi yeⁿ'e sáⁿ'a 'cūū.

⁵ 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní diitu n'dái 'cai yā: Sáⁿ'a 'cūū ní idiiⁿ sa chí 'iiⁿ'yāⁿ n'géeécú cheendi yā nguaaⁿ maaⁿ yā ndúúcū chí ngi'cueeⁿ yā ní ngi'cueeⁿ yā nuuⁿmáⁿ yáⁿ'āa Judea ndíi na yáⁿ'āa yeⁿ'ε Galilea ndii 'muuⁿ.

Jesús nanááⁿ rey Herodes

⁶ Tuu'mi ní Pilato, taachi ch'iindiveeⁿ yā chí Jesús cheⁿ'e yā ndii yáⁿ'āa yeⁿ'e Galilea, ní ntiingu-uneeⁿ yā Jesús nduuti chí yeⁿ'e yáⁿ'āa yeⁿ'e Galilea.

⁷ Ní taachí Pilato ch'iindiveeⁿ sa chí Jesús miiⁿ ní yeⁿ'ε yáⁿ'āa Galilea yeⁿ'e yáⁿ'āa naachi rey Herodes ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā, Pilato miiⁿ ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā chí Jesús caⁿ'a yā nanááⁿ rey Herodes tii canée yā na yāⁿ Jerusalén nguuvi miiⁿ.

⁸ Taachí rey Herodes n'díichi sa Jesús miiⁿ, neené yeenú sa ti 'āā 'nááⁿ n'dai tiempo néⁿ'é sá snaaⁿ sa Jesús. Tí neéné n'deēe 'nááⁿ chí ch'iindiveeⁿ sa yeⁿ'é yā ní canée ngínú sá chí snaaⁿ sa 'áámá vaadi n'giinu chí díi Jesús miiⁿ.

⁹ Néené n'deēe 'naaⁿ chí ntiingūūneeⁿ sa Jesús miiⁿ, naati nguée dε'ε vεε nan'guεεcútaⁿ'a Jesús.

10 Tuu'mi ní miiⁿ canee ntuuⁿ chiiduú n'gεεté ndúúcū maestros chí ngi'cuéeⁿ ley miiⁿ chí n'deēe 'nááⁿ n'dai ngaⁿ a yā chí nuuⁿndi yeⁿ'ē Jesús.

11 Tuu'mi ní Herodes ndúúcū soldados yeⁿ'e yā chi'nuuⁿ yā 'áámá tiīnūuⁿ n'dái tan'dúúcā catecai rey Jesús miiⁿ ní chiiⁿnyuⁿneeⁿ yā Jesús miiⁿ ní cunncáa caⁿ'a yā yeⁿ'e Jesús miiⁿ. Cuayiivi ní dicho'o ntúuⁿ yā Jesús nanááⁿ Pilato miiⁿ.

12 Ndíí nguuvi miiⁿ tuu'mi ní Pilato ndúúcū Herodes naaⁿ n'daá n'dai yā ndúúcū vi'i ti cuááⁿ vmnaaⁿ ní nguéeⁿ n'diichí yā vi'ī.

Pilato nca'a sa Jesús chí 'cuūvi

(Mt. 27.15-26; Mr. 15.6-15; Jn. 18.39-19.16)

13 Tuu'mi ní Pilato nduuvidaamá yā chiiduú n'gεεté ndúúcū 'iiⁿntyéⁿ'e ndúúcū nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'ē yāáⁿ Jerusalén miiⁿ.

14 Ní caⁿ'a yā chí yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: Ndís'tiī ní ndaá nī chí 'cúúⁿ nī sáⁿ'a 'cūū chí diiⁿ sa chí 'iiⁿ'yāⁿ ní nguéeⁿ n'gεεtinéeⁿ 'diiⁿ yā ndúúcū chí ngi'cueeⁿ sa. Taachí intiinguuneéⁿ saⁿ'ā nanááⁿ ndís'tiī nguéeⁿ nindaācá mar 'áámá nuuⁿndi yeⁿ'ē sa chí ngaⁿ'a ndís'tiī yeⁿ'ē sa.

15 Ndíí nguéeⁿ ndúú rey Herodes miiⁿ ndaāca yā nuuⁿndi yeⁿ'ē sáⁿ'a 'cūū chí canéeⁿ chí 'cuūvi sa ti Herodes 'āā dicho'ó yā sáⁿ'a 'cūū nanaáⁿ. Sáⁿ'a 'cūū nguεε diiⁿ sa nuuⁿndi ch'εεte chí 'cuūvi sa.

16 Maaⁿ ní diiⁿ 'cuen'é saⁿ'ā miiⁿ ní cuáyíivi n'dεεchí saⁿ'ā.

17 Canéeⁿ 'áámá costumbre yeⁿ'é nī chí gobernador canee chí n'dεεchi yā 'áámá preso 'viicu pascua ní gobernador Pilato miiⁿ ní canée yā diiⁿ yā 'tíicā.

18 Nducyáácá 'iiⁿyāⁿ 'cai yā: N'dεεchii nī saⁿā chí ngúúví Barrabás. Ní 'āā 'cuuvi rá sáⁿa 'cūū.

19 Barrabás miiⁿ canúúⁿ sá vácūū chi diiⁿ sa chi 'iiⁿyāⁿ yeⁿe yāāⁿ Jerusalén miiⁿ ní 'cuuⁿmíⁿ yā contra yeⁿe gobierno ní ch'iiⁿnuⁿ sa 'áámá tináⁿā.

20 Gobernador Pilato miiⁿ ní neⁿe sa n'dεεchi sa Jesús, ní caⁿa sa chii sa 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ taama vmnéⁿ'ēe chi n'dεεchi sá Jesús.

21 Naati 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ 'cai ntúuⁿ yā: Cu'nééⁿnga'á nī saⁿā, cu'nééⁿnga'á nī saⁿā.

22 Gobernador Pilato miiⁿ ní caⁿa ntúuⁿ yā ndii chiiⁿ ndii 'íínú cuuvi: ¿D'é'ē chi nguéé n'dáacā n̄dííⁿ sáⁿa 'cūū? 'Úú nguéé inndaācá mar 'áámá núúⁿndí ch'εεte yeⁿē sa chi 'cuūvi sa. 'Úú ní ca'á orden chi ch'eⁿ'é yā sáⁿa 'cūū ní n'dεεchí sáⁿa 'cūū.

S'nééⁿga'á yā Jesús

23 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chi canndī cá yā 'cai yā chí chiica yā chí cu'neeⁿngá'āa Jesús miiⁿ. Ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ndúúcū chiiduú n'gεεté diituú n'dái ca 'cai yā.

24 Tuu'mi ní gobernador Pilato miiⁿ ní ca'a yā orden chi dííⁿ yā tan'dúúcā chí neⁿe 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ.

25 Ní n'dεεchi yā saⁿā chi nguuvi Barrabás miiⁿ chi canúúⁿ vácūū. Sáⁿā miiⁿ ní diiⁿ sa chi 'cuuⁿmíⁿ 'iiⁿyāⁿ yeⁿe Israel contra yeⁿe gobierno ní 'niiⁿnuⁿ sa 'áámá tináⁿā. Sáⁿa 'cūū chi chiica 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chi n'dεεchí yā saⁿā. Ní nca'a yā Jesús miiⁿ chí soldados cu'neeⁿnga'a sa tan'dúúcā chi neⁿe 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ.

Yeⁿē chí cu'neeⁿnga'á yā Jesús

(Mt. 27.32-44; Mr. 15.21-32; Jn. 19.17-27)

26 Taachí cueⁿe yā cuaaⁿ cyúúⁿí miiⁿ ndúúcū Jesús miiⁿ, soldados sta'á yā 'áámá saⁿā yeⁿe yáⁿāa

Cirene chi nguuvi sa Simón. Saⁿā miiⁿ ní yúúni canuuⁿ sa chí cueⁿ'e sa cuεεti. Soldados a fuerza di'cuítu yā Simón miiⁿ chí candée sa cruz yeⁿ'e Jesús miiⁿ ní cueⁿ'e sa cuaaⁿ daami Jesús miiⁿ.

27 Nééné 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yāāⁿ Jerusalén miiⁿ cueⁿ'e yā n'dáa yā Jesús miiⁿ ndúúcū n'daataá chí diituu ngeεcu yā ní ya'ai yā cáávā Jesús miiⁿ.

28 Jesús miiⁿ ní ch'íínu yā n'daataá s'ééⁿ ní caⁿ'a yā chii yā táⁿ'ā s'eeⁿ: Ndís'tiī, daiya 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yāāⁿ Jerusalén, nguée cuεεcú nī cáávā 'úú, naati cuεεcú nī cáávā maáⁿ nī ní caavā daiya nī.

29 Ti ndaa nguuvi chí caaⁿ'maⁿ 'iiⁿ'yāⁿ: ¿De'ē chúúcā n'dai n'daataá chí nguée ncuuvi daiya tá ní n'daataá chí nguée ntaavi daiya tá ní n'daataá chí nguée daiya tá chí ca'a ta daiya tá chí chiicu?

30 Tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ tucá'a yā caⁿ'a yā 'tuucā: Díi yīcū cun'daá nduú nī vmnaaⁿ yeⁿ'é n'ū. Caⁿ'a ntúuⁿ yā chii yā yīcū n'gaiyāā: Cun'díi neeⁿ dí nús'uu.

31 Caati ndúúti chí 'iiⁿ'yāⁿ chí taaⁿ yā 'caaca yā yáⁿ'á cueé chí tan'dúúcā 'úú, ¿'áá nguée caniicu cá yā 'caaca yā yáⁿ'á chí cuuⁿmaⁿ chí tan'dúúcā ndís'tiī? 'Tíicā ngaⁿ'a Jesús.

32 Nguuvi miiⁿ ní candée ntúuⁿ yā na 'uuvi saⁿ'ā chí n'giiⁿ'nuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí cu'neeⁿnga'a yā saⁿ'ā s'eeⁿ dáámá ndúúcū Jesús miiⁿ.

33 Taachí ndaa yā lugar yeⁿ'ē 'áámá yīcū 'líiⁿ chí nguuvi Calavera, miiⁿ'ya chí'néeⁿnga'a yā Jesús miiⁿ ndúúcū nduu 'uúví saⁿ'ā chí n'giiⁿ'núⁿ 'iiⁿ'yāⁿ, 'áámá sa lado ta cuaacú Jesús miiⁿ, ní táámá sá lado tá 'cueé yā.

34 Tuu'mi ní taachi snée yā i'neeⁿnga'á yā, Jesús miiⁿ caⁿ'a yā: N'diī, Chiidá, nadich'εεcú nī yeⁿ'e

saⁿā s'uuⁿ caati nguεε déénu sá dε'ē chi 'túúcā idiiⁿ sa. Tuu'mi ní soldados tun'dáa sa suerte na catecai Jesús chí ca'ā sa 'áámá sá ndúúcū taama sa.

35 'Iiⁿyāⁿ yeⁿe yāāⁿ Jerusalén miiⁿ snée yā n'giinu yā níícú 'iiⁿntyēⁿē n'giiⁿnyuⁿneéⁿ yā Jesús miiⁿ. Ní ngaⁿ'a yā ngii yā yeⁿe Jesús: Sáⁿ'a 'cūū ní nadanguáⁿ'ai sa tanáⁿ'ā 'iiⁿyāⁿ. ¿Dε'ē cuuvi chí nguéeⁿ nadinguáⁿ'ai maāⁿ sa saⁿ'ā nduuti chí saⁿ'ā miiⁿ chí Cristo chí Ndyuūs dicho'ó yā?

36 'Tiicá ntūūⁿ soldados n'giiⁿnyuⁿneeⁿ sa Jesús miiⁿ. Cheⁿe niiⁿnúⁿ yā ní ca'a yā vinagre.

37 Ní caⁿ'a yā chii yā Jesús miiⁿ: Ndúúti chí díi chí Rey yeⁿe 'iiⁿyāⁿ Israel, nadanguáⁿ'ai maāⁿ di díi.

38 Ní canée nguūⁿ na tíⁿ cruz yeⁿe Jesús miiⁿ nduudu griego ndúúcū nduudu latín ndúúcū nduudu hebreo, chí ngaⁿ'a: Sáⁿ'a 'cūū Rey yeⁿe 'iiⁿyāⁿ yeⁿe ndaata Israel.

39 'Áámá chεε saⁿ'ā chí véé nuuⁿndi yeⁿe sa chí ca'néeⁿnga'a yā 'áámá lado yeⁿe Jesús cuncáā caⁿ'a sa ní caⁿ'a sa chii sa Jesús: Ndúúti chí díi chí Cristo miiⁿ nadinguáⁿ'ai díi maaⁿ di ní nadinguáⁿ'ai ntuuⁿ di nús'uu.

40 Táámá saⁿ'ā chí cu'néeⁿnga'a yā táámá lado yeⁿe Jesús 'caa'va sa ndúúcū sáⁿ'a 'cūū ní caⁿ'a sa chí sa saⁿ'ā: Díi ¿'áá nguéeⁿ 'va'a di Ndyuūs? Díi ní dáámá condenado ndúúcū nús'uu.

41 S'uuⁿ ní cuaacu nííⁿnyúⁿ n'geenu yú ngii ti véé nuuⁿndi yeⁿe yú chí nadíí'vε yú nuuⁿndi yeⁿe yú naati sáⁿ'a 'cūū nguéeⁿ dε'ē vεε nuuⁿndi díiⁿ sa.

42 Saⁿ'ā miiⁿ ní caⁿ'a sa chí sa Jesús miiⁿ: N'diī, Jesús, n'gaacú nī yeⁿe 'úú taachí ndaá nī naachi caaⁿ'maⁿ ntiiⁿnyuⁿ yeⁿe.

43 Tuu'mi ní Jesús miiⁿ caⁿ'a yā chiī yā saⁿ'ā: Cuaacu níⁿnyúⁿ ngaⁿ'á ngí dii, ti maaⁿ ní cunee di nduucú na lugar chi nguuvi paraíso.

Jesús ch'ī yā

(Mt. 27.45-56; Mr. 15.33-41; Jn. 19.28-30)

44 Taachí chii maⁿ'a nguuvi chii maāiⁿ núúⁿmáⁿ íⁿ'yeeⁿdi ndí taanduū n'gεεcu 'íínú chiīnū.

45 'Yáⁿ'ā ní nduuvi maāiⁿ ní cortina yeⁿ'e yaācū templo nda'ai náávtáⁿ'ā.

46 Tuu'mi ní Jesús miiⁿ 'cai yā: N'diī, Chiidá, na ta'á nī cu'neéⁿ espíritu yeⁿ'é. Ch'íínú caⁿ'a yā chuū, ní Jesús ch'īi yā.

47 Taachí saⁿ'ā chi ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e soldados romanos n'diichi sa chí ch'īi Jesús, tuu'mi ní caⁿ'a sa: De'ε chúúcā ch'εεε Ndyuūs. Cuaacu níⁿnyúⁿ sáⁿ'a 'cūū saⁿ'ā chi nguée nuuⁿndi yeⁿ'ē sa.

48 Nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chí cheⁿ'e yā ní n'diichi yā chí chiī, nguεεcundíi yā ch'en^e niiⁿnuⁿ yā taachi cueⁿ'é yā vaacu yā.

49 Ní nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chi n'diichí yā Jesús miiⁿ, ndúúcū n'daataá chí cheⁿ'e ndúúcū Jesús miiⁿ ndii yáⁿ'āa yeⁿ'e Galilea, ch'εεtinée yaⁿ'ai yā ch'íínu yā dendu'ū chi 'túúcā.

Ch'īichi yā Jesús

(Mt. 27.57-61; Mr. 15.42-47; Jn. 19.38-42)

50 Véé 'áámá saⁿ'ā chí n'dai ní n'daacā sa chi ngúúví sá José. Sáⁿ'ā miiⁿ ní saⁿ'ā ch'εεε yeⁿ'é 'iiⁿntyéⁿ'ē ch'εεε yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ Israel.

51 Saⁿ'ā miiⁿ ní yeⁿ'e yāāⁿ Arimatea chi yáⁿ'āa yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ Israel. Ní saⁿ'ā nguée ndúúvídaama sa ndúúcū tanáⁿ'ā 'iiⁿntyéⁿ'ē ti nguée canee yiínú sa ndúúcū chi díⁿ yā. Tí saⁿ'ā miiⁿ canee ngíínú sá

tiempo chi Ndyuūs ndaa yā iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ní ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā.

⁵² Ní cueⁿ'e sa ndaa sa nanááⁿ gobernador Pilato ní chiica sa cuerpo yeⁿ'e Jesús miiⁿ.

⁵³ Cuayiivi taachi José ndivíi sa cuerpo yeⁿ'e Jesús na cruz ní ch'ēēcu sa áámá sávana na cuerpo yeⁿ'e yā tan'dúúcā costumbre yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ Israel ní ch'iichi sa na 'áámá yáinyāⁿ ngai chi din'dái yā chεεti yiivi yaava naachí mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ nguéeⁿ nnúuⁿ yā.

⁵⁴ Nguuvi miiⁿ ní nguuvi viernes chi 'iiⁿ'yāⁿ ch'iindiyaáⁿ yā tanducuéⁿ'ē cáávā 'viicu pascua ní cáávā nguuvi chi cuchíi chi sávido chi nguuvi chi ntaavi'tuunúúⁿ 'iiⁿ'yāⁿ Israel.

⁵⁵ N'daata s'eeⁿ chí can'daa Jesús ndii na yáⁿ'āa Galilea, cueⁿ'e tá ní n'diichi tá yáinyāⁿ ní táácā canuúⁿ cuerpo yeⁿ'e Jesús.

⁵⁶ Ní taachí n'daataá s'eeⁿ ndaa tá vaacu tá, n'nuuⁿ tá perfumes ndúúcū pomadas chi n'dεεvé ngeeⁿ. Ní nguuvi cuayiivi, ní nguuvi sávido chi ntaavi'tuunúúⁿ 'iiⁿ'yāⁿ tan'dúúcā chi ngaⁿ'a ley yeⁿ'e yā.

24

*Jesús nanduuchi yā yeⁿ'ē nguaaⁿ tináⁿ'ā
(Mt. 28.1-10; Mr. 16.1-8; Jn. 20.1-10)*

¹ Nguuvi domingo chi maaⁿ ní nguuvi vmnááⁿ vmnaaⁿ yeⁿ'ē ndεεε, tyaaⁿ n'dái cueⁿ'e n'daataá s'ééⁿ ní cueⁿ'e yā ndúúcū tanáⁿ'ā n'daataá. Candéε yā especias chi dεεvé ngeéⁿ chí 'āā véé yaáⁿ yā.

² Taachí ndāa yā na yáinyāⁿ miiⁿ, 'āā ntéé tuūú ch'εεté miiⁿ na cheendi yáinyāⁿ ti caneé 'aama lado.

3 Tuu'mi ní taachí sndaa yā chεeti yáinyāⁿ miiⁿ, nguéé ndaacá yā cuerpo yeⁿe Jesús.

4 Taachí n'diichí yā chuū, ní dii'yá yā chiī, tuu'mi ní neéⁿ na 'uuvi saⁿ'ā 'diituú yā ndúúcū catecai chi δεεvé ngii.

5 Ní n'daataá s'eeⁿ dii'ya n'dai yā chiī ní n'diichí yā ndii na yáⁿ'āa. Saⁿ'ā s'eeⁿ ní caⁿ'a sa: ¿Δε'ε cuuví chí in'nuúⁿ nī 'iiⁿ'yāⁿ chi candúúchí yā yeⁿ'ē nguaaⁿ tináⁿ'ā?

6 'Iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ní 'āā ntéé canée yā 'muuⁿ. 'Āā nnduuchi yā nguaaⁿ tináⁿ'ā. N'gáácú nī yeⁿ'ē nduudu chí caⁿ'a yā taachi canée yā ndúúcu nī na yáⁿ'āa Galilea taachí 'āā cuéé 'cuūvi yā.

7 Ní Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā chiī yā ndís'tiī: 'Úú Saⁿ'a chí Daiya Ndyuūs ní 'iiⁿ'yāⁿ canée chí nca'á yā 'úú ta'ā 'iiⁿ'yāⁿ chí dinuuⁿndí yā. Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ cu'neeⁿnga'á yā 'úú; naati ndiichi ndii 'íínú nguuvi 'úú nduuchí yeⁿ'e nguaaⁿ tinaⁿ'ā.

8 Tuu'mi ní n'daata s'eeⁿ n'gaacu tá yeⁿ'ē nduudu yeⁿ'ē Jesús miiⁿ.

9 Ní cueⁿ'e tá yeⁿ'e yáinyāⁿ ní cunaⁿ'ā ta ní caⁿ'ā tá chiī tá ndu'u ndiicháámá apóstoles ndúúcū tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ chí snée yā miiⁿya.

10 N'daata s'eeⁿ chí caⁿ'a ta chiī tá apóstoles ní ta María yeⁿ'e yāāⁿ Magdala, ndúúcū ta Juana, ndúúcū tá María chí χεεcuú Jacobo, ndúúcū tanáⁿ'ā n'daata s'eeⁿ.

11 Apóstoles ní nadicadiinúúⁿ yā chí táⁿ'ā s'eeⁿ ní loca tá cáávā chí ngaⁿ'a tá. Ní nguéé s'téenu yā nduudu yeⁿ'ē tá.

12 Tuu'mi ní Pedro miiⁿ ní ncueeⁿ sa ní cueⁿ'e sa ngéenū sa na yáinyāⁿ. Taachí ndaā sa, tuu'mi ní n'diichi núúⁿ sa chεeti yaīnyāⁿ ní 'āā dámaāⁿ sábanas

canee miiⁿ. Saⁿā ní cueⁿe yiinu sá yeⁿe chí chó'ōo ní cunaⁿā sa na vaacu sa.

Saⁿā s'eeⁿ ní cueⁿe sa cuaaⁿ cyúúni chí ngeⁿe cuaaⁿ na yáāⁿ Emaús

(Mr. 16.12-13)

13 Nguuvi míⁿ nūuⁿ, 'uuvi saⁿā s'eeⁿ cueⁿé yā 'áámá yáāⁿ 'líⁿ chí nguuvi Emaús chí canee taanduū ndiichúúví kilómetros yeⁿe yáāⁿ Jerusalén.

14 Ní taachí cueⁿe yā cuaaⁿ cyúúni ní índéé yā yeⁿe tanducueⁿē dendu'ū chí chíi.

15 Nááⁿ chí índéé yā ní itiinguuneeⁿ vi'i yā, maaⁿ Jesús miiⁿ ndaa niiⁿnúⁿ yā ní cueⁿé yā ndúúcū 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ.

16 Taachí n'diichí yā Jesús miiⁿ nguéé iintiinaaⁿ yā 'iiⁿyāⁿ.

17 Jesús caⁿ'a yā chíi yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ: ¿De'ē índéé ndís'tií? ¿De'ē cuuví tátī ndaachi yiinú nī?

18 Saⁿā chí nguuvi Cleofas nan'guεcútaⁿ'a yā. ¿'Áá díí, 'áámá n'dyáⁿā díi chí canuuⁿ di yúúni na yáāⁿ Jerusalén chí nguéé déénu di de'é chíi nguuvi s'eeⁿ na yáāⁿ Jerusalén miiⁿ?

19 Tuu'mi ní Jesús caⁿ'a yā chíi yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ: ¿De'é chíi yáāⁿ miiⁿya? 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní caⁿ'a yā: Jesús yeⁿe yáāⁿ Nazaret, chí 'áámá saⁿā profeta ní díiⁿ yā 'áámá ntiiⁿnyuⁿ n'dai ndúúcū poder. Ní díiⁿ yā n'dee n'dái vaadī n'giinu ní ngaⁿ'a yā nduudu yeⁿé Ndyuūs nanááⁿ Ndyuūs ní nanááⁿ nducyaaca 'iiⁿyāⁿ.

20 Chiiduú n'gεεté ndúúcū 'iiⁿntyénⁿē yeⁿē yú tun'dáa nuuⁿndi yeⁿe Jesús ní ncaⁿ'a yā Jesús 'iiⁿyāⁿ ní caⁿ'a yā chí 'cuuvi yā. Níícú s'neeⁿnga'á yā Jesús.

21 Nús'uu ní snéé yúúní 'nū ní cunee ngiinú 'nū chí sá'n'a 'cūū ní nadinguá'n'ai sa 'ii'n'yān ye'n'e nación Israel chí nación ye'n'é 'nū. Maa'n ní 'iīnū nguuvi chí chíi chuū.

22 Ní ná n'duuvvi n'daataá chí chíicá yā dáámá nduucú 'nū che'n'é yā tyaa'n na yáinyā'n ní cue'n'e yíínú 'nū.

23 Ní ndaá yā nanaán 'nū ní ca'n'a yā chí nguéeé ndaaca yā cuerpo ye'n'e Jesús mii'n. Ní n'diichí yā n'duuvvi ángeles chí ca'n'a yā chíi yā 'ii'n'yān s'ee'n chí Jesús mii'n 'āā nduuchí yā ye'n'e nguaa'n tiná'nā.

24 Ni che'n'é n'duuvvi sa'nā chí chíicá nduucú 'nū na yáinyā'n ní ndaāca sa tan'dúúccā chí nga'n'a n'daataá s'ee'n naati nguéeé n'diichi sa Jesús.

25 Tuu'mi ní Jesús ca'n'a yā chíi yā sa'nā s'ee'n: Dε'ē chúúccā vaadicadíinūu'n ye'n'e ndís'tiī ndúúccū staava ye'n'e nī chí chεεchi chí nguéeé s'téénu nī tanducué'n'é chí ca'n'a sa'nā profetas.

26 ¿'Áá nguéeé canee nguū'n na libro ye'n'é Ndyuūs chí Cristo mii'n canéé chí 'cueenú yā cuuvi cosas chí 'túúccā ní cuayiivi mí'n cuna'ná yā ná va'ai chεεti nguuvi?

27 Tucá'a Jesús ca'n'a yā ye'n'e tanducué'n'é chí canéé nguū'n na libro ye'n'é Ndyuūs ndíi taachí dinguu'n Moisés ndúúccū chí dingúū'n nducyaaca profetas. Ní nga'n'a Jesús ye'n'e chí dingúū'n yā ye'n'é Cristo ndíi cuáá'n vmnaa'n ye'n'e chí canéé chí chó'ōo ye'n'é yā.

28 Tuu'mi ní taachi ndaá yā na yāā'n 'líín chí cue'n'e yā, Jesús mii'n ní díín yā chí candiicá ca yā.

29 Sa'nā s'ee'n di'cuíitu sa Jesús chí canee yā ndúúccū sa, ní ca'n'a sa chíi sa Jesús: N'diī cuneé nī nduucú 'nū, ti cuuvi chíinū ye'n'e nī. 'Āā cuéeé cuuvī

'da'ā. Tuu'mi ní Jesús cueⁿ'e yā ndúúcu saⁿ'ā s'eeⁿ cuaaⁿ cheⁿti va'āi ní canée yā ndúúcu sa.

30 Taachí Jesús miiⁿ veε yā na mesa ní che'é yā ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ, tuu'mi ní sta'á yā pan ní caⁿ'angua'á yā ní ca'a yā gracias Ndyuūs caavā pan miiⁿ. Ní n'dee yā pan ní ca'a yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

31 Tuu'mi nūuⁿ saⁿ'ā s'eeⁿ iintiinaaⁿ sa Jesús miiⁿ, naati Jesús ndaanaáⁿ yā yeⁿ'e saⁿ'ā s'eeⁿ.

32 Ní saⁿ'ā s'eeⁿ ngaⁿ'a sa ngī sa vi'ī: ¿'Áá nguée chicadiinuuⁿ yú na staava yeⁿ'e yú chi ya'ai taachi snúuⁿ yú yúúni taachí índee yā ndúúcu yú, ní ngi'cueéⁿ yā nduudu yeⁿ'é Ndyuūs s'uuúⁿ?

33 Hora míiⁿ nūuⁿ nducueeⁿ sa ní cunaⁿ'á sa na yáāⁿ Jerusalén. Ní ndaaca sa ndu'ū ndiicháámá apóstoles ndúúvídaama yā ndúúcu tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ chí snée yā ndúúcu yā.

34 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní ngaⁿ'a yā nguaaⁿ maán yā: Cuaacu níⁿ'nyúⁿ Jesús nduuchi yā nguaaⁿ tináⁿ'ā ní che'enaáⁿ yā yeⁿ'e Simón.

35 Tuu'mi ní 'uuvi saⁿ'ā s'eeⁿ ní caⁿ'a yā táácā chíi yúúni chí cueⁿ'e yā. Tiī ní iintiinaaⁿ Jesús miiⁿ taachí n'dee yā pan.

*Jesús che'enaáⁿ yā yeⁿ'e discípulos yeⁿ'e yā
(Mt. 28.16-20; Mr. 16.14-18; Jn. 20.19-23)*

36 Taachí saⁿ'a s'eeⁿ ngaⁿ'a sa chuū, Jesús miiⁿ ní cheⁿ'e naán yā naavtaⁿ'a 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní caⁿ'á yā chíi yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: Cuuví 'diíⁿ ndúúcu ndís'tiī.

37 Tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ dii'yá yā chíi ti nadicádíinuuⁿ yā chí n'diichi yā 'aama espíritu.

38 Naati Jesús miiⁿ caⁿ'á yā chíi yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: ¿De'ē cúví chí dii'yá nī chíi? ¿De'ē cúví chí 'tíicā nadacádíinuuⁿ nī na staava yeⁿ'e nī?

39 Cuin'diichí nī ta'á ndúúcū ca'á. 'Úú maáⁿ chuū. Cuituu'ví nī 'úú. Cuin'diichí nī. 'Úú nguéeé 'aama espíritu tan'dúúcā chí nadacádíínuuⁿ nī. 'Áámá espíritu nguéeé 'iini ní nguéeé yuūtē tan'dúúcā chí inaaⁿ ndís'tiī chí véeé yeⁿ'ē 'úú.

40 Taachi Jesús caⁿ'a yā nduudú 'cūū, ch'iⁿ'i yā ta'a yā ndúúcū ca'a yā.

41 Naati 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní nguéeé s'téenu yā ti yeenú n'dai yā ní ngeⁿ'e yiinu yā. Ní cáávā chuū Jesús caⁿ'a yā chíi yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: ¿'Áá nguéeé de'ē vεε 'muuⁿ chí che'e yú?

42 Tuu'mi ní ca'a yā 'áámá tááⁿ 'yaācā ndúúcū 'aama taaⁿ va'ai ndi'í.

43 Cristo miⁿ ní sta'a yā ní che'e yā nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

44 Ní caⁿ'a yā chíi yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: Ndúúdú 'cūū caⁿ'á taachi caneeé ndúúcū ndís'tiī. Caneeé chí cúúví cuaacu tanducueⁿ'ē dendu'ū chí caneeé nguūⁿ yeⁿ'ē 'úú na libro yeⁿ'é Ndyuūs chí caneeé nguūⁿ na ley yeⁿ'ē Moisés ndúúcū yeⁿ'e profetas ndúúcū yeⁿ'e salmos.

45 Tuu'mi ní Jesucristo diiⁿ yā chí tuumicadi-inuuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí caneeé nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs.

46 Ní caⁿ'a yā chíi yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: 'Tíicā caneeé yeⁿ'ē 'úú chí Cristo 'úú. 'Tíicā canee chí 'cueenú cuuvi ní 'cuúví. Ní nduuchí yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā ndii chíi ndii 'íínú nguuvi.

47 Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ caneeé chí caaⁿ'maⁿ yā nduudu miⁿ chí ndaacadaami 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'ē nuuⁿndi yeⁿ'e yā vmnaaⁿ núúⁿmáⁿ na yáāⁿ ní Ndyuūs nadach'εεcú yā nuuⁿndi yeⁿ'e yā cáávā chí duuchí. Ní vmnááⁿ vmnaaⁿ nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáāⁿ

Jerusalén. Cuayiivi ye^{n'e} 'ii^{n'}yāⁿ ye^{n'e} núúⁿmáⁿ naciones ye^{n'e} í^{n'}yeeⁿdī.

⁴⁸ Ndís'tiī ní cuuví nī testigos ye^{n'e} chuū ti n'diichí nī chuū ní canéé chí caa^{n'}máⁿ nī 'ii^{n'}yāⁿ.

⁴⁹ Cuin'diichí nī. 'Úú dicho'ó Espíritu N'dai ye^{n'é} Ndyuūs chí ca^{n'}ā Chiidá chí ndaā nanááⁿ ndís'tiī. 'Cuεetinéé nuúⁿ nī na yáāⁿ Jerusalén ndíí chí ndaāca nī poder ye^{n'e} Ndyuūs, poder chí cuchī ye^{n'é} cuaaⁿ 'níⁿnúⁿ.

Jesús cuna^{n'}a yā va'ai chεeti nguuvi

(Mr. 16.19-20)

⁵⁰ Che^{n'e} Jesús ndúúcū 'ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ na yáāⁿ 'lííⁿ Betania ní di'viicú yā 'ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ.

⁵¹ Taachí ch'iinu di'viicú yā 'ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ, cuen'é yā ye^{n'e} 'ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ ní cundaa yā va'ai chεeti ngu-
uvi.

⁵² Cuayiivi 'ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ dich'εεté yā Ndyuūs ní cuna^{n'}a ntuúⁿ yā na yáāⁿ Jerusalén. Ní neené yeenu taavi yā.

⁵³ Ní 'áámá chεetinée yā na yaācū templo ní nga^{n'}á yā chí ch'εεte Ndyuūs. Ní i'téénu yā Ndyuūs. 'Tíicā chí.

**Nduudu n'dai ye^{n'}e Ndyuūs ye^{n'}e cuicateco
ye^{n'}e Tepeuxila
New Testament in Cuicatec, Tepeuxila
(MX:cux:Cuicatec, Tepeuxila)**

copyright © 1974 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Cuicatec, Tepeuxila

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Cuicateco, Tepeuxila [cux], Mexico

Copyright Information

© 1974, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Cuicatec, Tepeuxila

© 1974, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

28b090dc-326e-56c7-994e-5d3354d1d54f